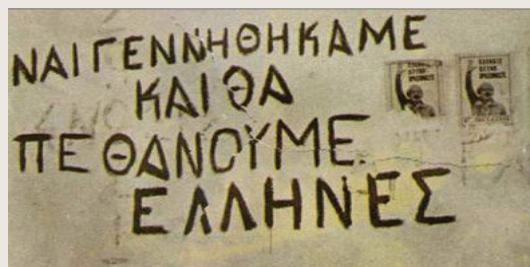

ΚΥΠΡΟΣ 1974

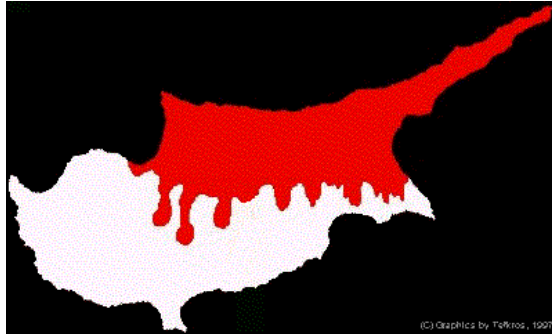
Η Μεγάλη Προδοσία!

Πού βρίσκεται ο αγνοούμενος στρατιώτης;
Where is the missing soldier?

ΚΥΠΡΟΣ 1974

Κύπρος 1974 – Σκέψεις και Συμπεράσματα του Κώστα «Μαυροσκούφη»

Πολλά έχουν ειπωθεί και γραφεί για την αντίσταση των Ελληνικών όπλων κατά την Τουρκική Εισβολή στην Κύπρο, το «μαύρο» καλοκαίρι του 1974. Προσωπικά έχω υπ' όψιν μου πάνω από 50 βιβλία – Ελληνικά και ξένα – τα οποία έχω μελετήσει προσεκτικά, διαβάζοντάς τα, 2 και 3 φορές το καθένα, διασταυρώνοντας τα γεγονότα που αναφέρει το καθένα από αυτά, με ότι αντίστοιχο αναφέρουν τα υπόλοιπα, έτσι ώστε να αποκομίσω την μία και μοναδική αντικειμενική αλήθεια – όσο αυτό είναι δυνατόν - και να βγάλω τα προσωπικά συμπεράσματά μου. Αυτό περισσότερο από όλα για να είμαι ήσυχος με τον εαυτό μου και την συνείδηση μου, ότι όταν κατηγορώ κάποιους για «προδοσία» ή «ανικανότητα», να μπορώ να το στηρίξω με στοιχεία.

Το οφείλω επίσης στον πατέρα μου, που παιδί ακόμα, τον θυμάμαι να διαπληκτίζεται την ημέρα της Επιστράτευσης, με τον Διοικητή του Αστυνομικού Τμήματος της γειτονιάς μου στο Κερατσίνι, όταν αυτός του έλεγε ότι δεν επιστρατεύεται γιατί είχε λευκό Απολυτήριο και εκείνος οργίλος του φώναζε «εγώ θέλω να πάω να πολεμήσω για την πατρίδα μου!» και γύρισε σπίτι σχεδόν κλαίγοντας, 37 χρονών άντρας τότε, με δύο μικρά παιδιά! Σαν να ένοιωθε ταπεινωμένος που δεν θα πήγαινε να πολεμήσει, λόγω του χρώματος του Απολυτηρίου του Στρατού του - ενώ την ίδια στιγμή άλλοι διέφευγαν στο εξωτερικό για να διασφαλίσουν την σωματική ακεραιότητά τους. Το οφείλω σε έναν τέτοιο Έλληνα που με γέννησε και με ανάθρεψε και με έκανε απόλυτα όμοιο του, τον πατέρα μου Αλέξανδρο!

Αποφάσισα λοιπόν να γράψω αυτήν την έρευνά μου, μετά από την διαπίστωση ότι οι νεοέλληνες της μεταπολιτευτικής περιόδου, έχουν μια συγκεχυμένη άποψη στο μυαλό τους για το Κυπριακό, το οποίο το αντιμετωπίζουν τελείως αφοριστικά, με κραυγές του στυλ «Προδότες Χουντικοί», «Αλήτες Πολιτικοί», «οι Κύπριοι δεν πολεμήσανε», «ο Μακάριος ήταν Εθνάρχης» κλπ.

Αλλά με κραυγές δεν γράφεται η Ιστορία. Ίσως κάποια από τα παραπάνω να είναι αλήθεια, ίσως και όλα, ίσως και τίποτα!

Ίσως η αλήθεια να βρίσκεται κάπου στην μέση. Αυτός είναι ο λόγος που θέλησα να βάλω μελάνι στο άσπρο χαρτί για να γράψω τις διαπιστώσεις μου – που βασίζονται σε βιβλία που έγραψαν άλλοι - μετά από πολύχρονη έρευνα, έτσι ώστε εμείς οι νεώτεροι, να έχουμε μια πολύ πιο κοντά στην πραγματικότητα, εικόνα και να γνωρίζουμε τι πραγματικά έγινε τότε!

Ας πάμε τώρα στα γεγονότα. Ποια ήταν η κατάσταση στην Κύπρο την περίοδο προ της Τουρκικής Εισβολής;

Πολλοί υποστηρίζουν ότι όλα ήταν ιδανικά υπό την διακυβέρνηση του Μακαρίου και από μόνο του το «Ιωαννιδικό» Πραξικόπημα έφερε την καταστροφή. Άλλοι υποστηρίζουν ότι τίποτα δεν θα γινόταν αν δεν υπήρχε η έμφυτη αρχομανία του Μακαρίου και η παντελής έλλειψη επικοινωνίας με τους πολιτικούς του αντιπάλους.

Πολλοί όμως – ανάμεσα σε αυτούς και εγώ – έχουν καταλήξει στην άποψη ότι η αλήθεια είναι κάπου στην μέση.

Χωρίς αφορισμούς και σκοπιμότητες, μπορώ πλέον αβίαστα να πω ότι και οι δύο – Μακάριος και Ιωαννίδης – υπήρξαν τραγικά πιόνια στην ίδια σκακιέρα, όπου τον ρόλο και των δύο παικτών είχε το ίδιο πρόσωπο: ο **Henry Kissinger**.

Προσπαθώντας ο πανίσχυρος Αμερικανοεβραίος Υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ να τελειώνει με το θέμα «Κύπρος» στην Γεωπολιτική Σκακιέρα της Αμερικής στην Μεσόγειο (με αποδεδειγμένη την αδυναμία της «συνεταίρου» της, Μεγ.Βρετανίας να το καταφέρει επί μία εικοσαετία), «έπαιξε» με τα αδύνατα σημεία του χαρακτήρα των πρωταγωνιστών της πολιτικής σκηνής εκείνης της εποχής, σε Ελλάδα και Κύπρο, του «αόρατου δικτάτορα» και του «Φιντέλ Κάστρο της Μεσογείου» (όπως αποκαλούσαν τον Μακάριο).

Παρέσυρε τον εξαιρετικό «συνωμότη» αλλά πολιτικά «ανόητο» **ταξίαρχο Δημήτριο Ιωαννίδη** να ανατρέψει τον Γεώργιο Παπαδόπουλο, όταν διαπιστώθηκε ότι ο δεύτερος δεν ήταν διατεθειμένος, σε καμία περίπτωση, να προχωρήσει σε καμιά άλλη παραχώρηση στην Κύπρο, πέραν της διαταγής που είχε δώσει στα τέλη του 1967, για την αποχώρηση της ΕΛΔΥΚ/Μ (Μεραρχίας που είχε σταλεί στην Κύπρο κρυφά από τον Γεώργιο Παπανδρέου), ως ένδειξη νομιμοφροσύνης προς τις Η.Π.Α. – στην ουσία υποχωρώντας μπροστά στις πιέσεις τους, για κατευνασμό προς την Τουρκία.

Και αφού – γνωρίζοντας και την ψυχοσύνθεσή του Ιωαννίδη, αλλά και τον άκρατο εθνικισμό του - τον «φούσκωσαν» με πλαστές διαβεβαιώσεις, πως μόλις εξουδετερωθεί το εμπόδιο που ακούει στο όνομα Μακάριος, θα

μπορούσε να επιτευχθεί η πολυπόθητη «Ένωση» της Μεγαλονήσου με την Μητέρα Ελλάδα - τον έσπρωξαν σε αυτό το ανόητο εγχείρημα.

Αμέσως ο Ιωαννίδης άρχισε να φαντάζεται τον εαυτό του στο πλευρό του «αχυράνθρωπου» Στρατηγού Φαίδωνα Γκιζίκη (δοτού Προέδρου της Δημοκρατίας τότε), να αποβιβάζεται στην ιερή Κυπριακή γη και να ανακηρύσσει την Ένωση της Κύπρου με την Μητέρα Ελλάδα.

Πόθοι αιώνων θα γίνονταν πραγματικότητα! Επιτέλους οι αγώνες των ηρώων της Ε.Ο.Κ.Α. θα εύρισκαν δικαίωση!

Από την άλλη πλευρά γνώριζαν την φιλαρχία του **Αρχιεπισκόπου Μακαρίου**, φιλαρχία που τον έκανε να ξεχάσει τον "Όρκο της Φανερωμένης" και την 1η Διακήρυξη του Στρατηγού Γεωργίου Γρίβα (του επιλεγόμενου «Διγενή»), με την έναρξη του Αγώνα της Ε.Ο.Κ.Α. (Εθνική Οργάνωση Κυπρίων Αγωνιστών) ευθύς μόλις επέστρεψε από τις Σευχέλλες, από την εξορία που του είχαν επιβάλλει οι Άγγλοι. Έτσι άρχισαν να προωθούν μέσω διαφόρων πηγών (φίλα προσκείμενων σε αυτόν), πληροφορίες για επικείμενο πραξικόπημα των Ελλαδιτών Αξιωματικών της Εθνικής Φρουράς εναντίον του, με σκοπό την ανατροπή του.

Με ένα επίσης ανόητο αίσθημα πολιτικής αυτοσυντήρησης, ο Μακάριος, απόλυτα προβλέψιμος από τους Βρετανούς και τους Αμερικάνους σε κάθε κίνησή του μετά την ανάληψη από αυτόν του αξιώματος του Προέδρου της 1ης Κυπριακής Δημοκρατίας, φροντίζει να δημιουργήσει ρωγμές στο Εθνικό Μέτωπο, αντιμετωπίζοντας εχθρικά όχι μόνο τους Ελλαδίτες Αξιωματικούς και οπλίτες που υπηρετούσαν στην Κύπρο, αλλά και ακόμα και τους Κυπρίους εθνικόφρονες αξιωματικούς που στο πρόσωπό τους έβλεπε αυτούς που αύριο θα φρόντιζαν για την πολιτική ή ακόμα και την βιολογική εξόντωση του.

Και προχώρησε σε αποφάσεις και πράξεις που αποδυνάμωσαν το Εθνικό Μέτωπο και την Άμυνα της Κύπρου, όπως ήταν η απόφαση για μείωση της θητείας των στρατευσίμων, η δραστική μείωση των αμυντικών δαπανών της Εθνικής Φρουράς – σε αντιδιαστολή με την εντατικοποίηση της χρηματοδότησης και του εξοπλισμού του «Εφεδρικού», της γνωστής μονάδας των «πραιτωριανών» του – καθώς επίσης η απαξίωση των οχυρωματικών έργων στα Βόρεια του νησιού και τέλος η απ' ευθείας ρήξη με το καθεστώς των Αθηνών, όπως αυτή εκφράστηκε με την περιβόητη επιστολή του προς τον Γκιζίκη, λίγο καιρό πριν το πραξικόπημα, η οποία λειτούργησε ως πυροκροτητής για αυτό.

Σε απάντηση αυτής της επιστολής, ο Ιωαννίδης επανέλαβε τη γνωστή φράση από τους ρωμαϊκούς χρόνους: «ο κύβος ερρίφθη», συμπληρώνοντας «θέλω το κεφάλι του Μούσκου (κοσμικό επώνυμο του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου)»

Οι τρεις κύριοι πρωταγωνιστές της Κυπριακής Τραγωδίας, Ιωαννίδης, Μακάριος, Kissinger

Ποια όμως η στάση της Τουρκίας σε όλα αυτά που παίζονταν εκείνη την εποχή στην σκακιέρα της νοτιοανατολικής λεκάνης της Μεσογείου;

Στους Τούρκους μπορούμε να προσάψουμε ένα σωρό ελλείμματα στην ψυχοσύνθεσή τους, σε σχέση με το ήθος τους, την λογική των ιδανικών τους, την ανθρώπινη και πολιτιστική τους παιδεία, την ειλικρίνεια τους και άλλα που κατά βάση οφείλονται στην νομαδική τους φύση και τις ρίζες των προπατόρων τους.

Όμως θα πρέπει να τους αναγνωρίσουμε δύο μεγάλα προσόντα που αποδεικνύονται ισχυρά ατού στην παγκόσμια πολιτική σκακιέρα: την υπομονή και επιμονή τους σε μακροπρόθεσμους στόχους που έχουν θέσει σαν κράτος και έθνος και την προσήλωσή τους σε αυτούς ανεξαρτήτως πολιτικής ή στρατιωτικής ηγεσίας τους. Άλλωστε αυτό θεωρείται θεμελιώδης αρχή του Κεμαλισμού, όπως το εμφύτευσε στον λαό του, ο ιδρυτής του. Όμως αυτά είναι δύο χαρακτηριστικά προσόντα που παντελώς λείπουν από εμάς τους Έλληνες και τους πολιτικούς μας.

Αλλά πριν δούμε την στάση της Τουρκίας πριν και μετά τα γεγονότα του «μαύρου καλοκαιριού» του 1974, θα πρέπει να κάνουμε μια μικρή αναδρομή στην Νεώτερη Ιστορία της Κύπρου.

Κατά την ύστερη Τουρκοκρατία (19ος αιώνας) και ιδιαίτερα μετά το 1850, ενισχύθηκε το εθνικό φρόνημα των Κυπρίων και αποκρυσταλλώθηκε το ενωτικό ιδεώδες.

Ο ελλαδικός αλυτρωτισμός (η θεωρία της Μεγάλης Ιδέας) μεταγγίσθηκε, εκτός από τα άλλα υπόδουλα τμήματα του έθνους, και στον κυπριακό χώρο.

Στη δεκαετία του 1870, αρχομένης της Αγγλοκρατίας (Αποικιοκρατίας), αναπτερώθηκαν οι ελπίδες του κυπριακού ελληνισμού για εθνική αποκατάσταση.

Την περίοδο εκείνη, ήταν χαρακτηριστικό ότι το θέμα της Ένωσης με την Ελλάδα ετίθετο συνεχώς και επιτακτικά, ιδίως εκ μέρους της Εκκλησίας.

Οι Άγγλοι κυβερνήτες, εφαρμόζοντας τις οδηγίες του Λονδίνου, ακολουθούσαν παρελκυστική τακτική, αρνούμενοι κατ' ουσίαν να δώσουν ψήγματα, έστω, υποσχέσεων.

Ταυτόχρονα επιχειρήθηκε η «αγγλοποίηση» της δημόσιας ζωής, της διοίκησης και των ηθών με τη δημιουργία μίας ανώτερης κρατικοδίαιτης τάξης, που ήταν πρόθυμη, για ευκαιριακά προνόμια, να υπηρετήσει τους δυνάστες.

Όταν κατέστη σαφές ότι η αγγλική αποικιοκρατία δεν σκόπευε να ικανοποιήσει το παλλαϊκό αίτημα για Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα, το οποίο εκφραζόταν δια συνεχών υπομνημάτων των Κυπρίων και οχλήσεων προς το Λονδίνο, οι αγώνες έλαβαν άλλη μορφή με κορύφωση την αιματηρή εξέγερση του 1931.

Κατά τον Β' Π.Π., παρά τους αυστηρούς περιορισμούς της βρετανικής διοίκησης, αρκετοί εθελοντές από την Κύπρο έφθασαν στην Ελλάδα και πολέμησαν στα βορειοηπειρωτικά βουνά, φαινόμενο το οποίο είχε επαναληφθεί και στον Πόλεμο του 1897 και στους Βαλκανικούς πολέμους του 1912-13.

Χιλιάδες άλλοι εντάχθηκαν στον Βρετανικό Στρατό, δίνοντας πίστη στις αόριστες υποσχέσεις των Άγγλων για εθνική αποκατάσταση και Ένωση με την Ελλάδα, μετά το πέρας του πολέμου.

Οι ελπίδες των Κυπρίων αναπτερώθηκαν όταν ο γεωγραφικά πλησιέστερος σ' αυτούς εθνικός χώρος, η Δωδεκάνησος, ενσωματώθηκε στο ελληνικό κράτος, το 1947. Πολλοί τότε το θεώρησαν ως προάγγελο της ενσωμάτωσης της Κύπρου στον Εθνικό κορμό.

Επισφράγιση της θέλησης του κυπριακού ελληνισμού για εθνική ολοκλήρωση αποτέλεσε το ιστορικό δημοψήφισμα του Ιανουαρίου του 1950.

Περισσότεροι από 215.000 Κύπριοι, επί συνολικά 224.747 ψηφισάντων (ποσοστό 95,7%), τάχθηκαν υπέρ της Ένωσης με την Ελλάδα.

Η αδιάλλακτη στάση της Μεγάλης Βρετανίας οδήγησε στον ένοπλο αγώνα και το έπος της ΕΟΚΑ (Εθνική Οργάνωση Κυπρίων Αγωνιστών / 1955 - 1959), το οποίο προσέφερε στο πάνθεον των ηρωικών μορφών του ελληνισμού τον Γρηγόρη Αυξεντίου, τον Κυριάκο Μάτση, τον Ευαγόρα Παλληκαρίδη και τόσους άλλους.

Τελικά, στην Κύπρο προσφέρθηκε μία ιδιότυπη ανεξαρτησία, ένα ελλειμματικό από κάθε άποψη (πολιτική, νομική, θεσμική) κρατικό κατασκεύασμα.

Το νέο κράτος, που ιδρύθηκε το 1960, δεν ήταν απότοκος της πορείας προς την αυτοδιάθεση, όπως αυτή εκφράσθηκε από το δημοψήφισμα και τις θυσίες των Ελλήνων του νησιού, οι οποίοι τότε αποτελούσαν το 77% του πληθυσμού.

Αντιθέτως, ήταν ένα νόθο προϊόν, που «γεννήθηκε» υπό την υψηλή εποπτεία της Ουάσιγκτον και του Λονδίνου και με τουρκική αυτεπιστοασία.

Η Κυπριακή Δημοκρατία εμπεριείχε από την στιγμή της γέννησής της, όλα εκείνα τα υβρίδια που θα οδηγούσαν νομοτελειακά στη διάλυση.

Η πρώτη Οκτωβρίου κάθε χρόνου γιορτάζεται ως η ημέρα ανεξαρτησίας της Κυπριακής Ανεξαρτησίας.

Η ημερομηνία αυτή δεν είναι η πραγματική ημέρα της ανακήρυξης της Κυπριακής Ανεξαρτησίας, αλλά καθιερώθηκε ως τέτοια από το κράτος. Η πραγματική ημέρα ανακήρυξης της Κυπριακής Ανεξαρτησίας ήταν η 16η Αυγούστου 1960.

Η συμφωνία για την ανεξαρτησία επήλθε στις συνομιλίες της Βρετανίας, της Ελλάδας και της Τουρκίας στις 11 Φεβρουαρίου 1959.

Μετά από λίγο καιρό κατέστη σαφές ότι το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας δεν μπορούσε να λειτουργήσει κύρια λόγω της κατοπιστίας των Τουρκοκυπρίων που υποδαυλιζονταν από τους εκ Τουρκίας ομοεθνείς τους, αλλά και από τους Άγγλους οι οποίοι συνέχισαν να τηρούν το «διαίρει και βασίλευε» με σκοπό να διατηρούν πάντα αλώβητα τα κεκτημένα τους στο νησί.

Η απόπειρα τροποποίησης του Κυπριακού Συντάγματος εκ μέρους των Ελληνοκυπρίων είχε ως αποτέλεσμα την έναρξη ταραχών ανάμεσα στις δύο κοινότητες.

Για την Τουρκία ο ορατός κίνδυνος της ΕΟΚΑ-Β να γίνει κυρίαρχη οργάνωση στην Κύπρο, κατέστησε επιτακτική την ανάγκη της δημιουργίας της οργάνωσης ΤΜΤ σαν αντίβαρο της.

Η Τουρκία λοιπόν, με δεδομένη την προδοτική αποδοχή από την Ελληνική Κυβέρνηση των Συμφωνιών Λονδίνου και Ζυρίχης (Συμφωνίες που χλεύαζαν και στην ουσία και πέταγαν στα σκουπίδια της Ιστορίας, τον αγώνα της Ε.Ο.Κ.Α. και την θυσία των παλικαριών της), που την έβαζαν ουσιαστικά «από το παράθυρο στο παιγνίδι της Κύπρου» ως εγγυήτρια δύναμη (με μόλις 18% του πληθυσμού να ανήκει εθνολογικά σε αυτήν, γεγονός που είναι αποτέλεσμα της μακραίωνης κυριαρχίας της στην Κύπρο κατά την εποχή της κραταιάς Οθωμανικής Αυτοκρατορίας), εκμεταλλεύτηκε άριστα αυτά τα γεγονότα, τα οποία την βοηθούσαν στους σχεδιασμούς της για διαμελισμό ή συγκυριαρχία στο νησί.

Σε αυτή της την προσπάθεια, την οποία υποβοηθούσε με τις συνεχείς τις προβοκάτσιες των γεγονότων του '63-64 (της Κοφίνου αλλά και αυτών της Τυλληρίας), δυστυχώς βρήκε συμπαραστάτες από την Ελληνική πλευρά, οι οποίοι κύρια από έλλειψη διορατικότητας και πολιτικής αντίληψης αλλά και άκρατη δουλοπρέπεια προς τον Αμερικανικό παράγοντα, με πράξεις και παραλείψεις τους, έριξαν «νερό στον μύλο της», δηλαδή εκούσια ή ακούσια έπαιξαν το παιγνίδι της!

Ο Νίκος Σαμψών, τον οποίο οι πραξικοπηματίες των Αθηνών έχρισαν «πρόεδρο» της Κυπριακής Δημοκρατίας, ήταν το «κόκκινο πανί για τους τουρκοκύπριους, λόγω της συμμετοχής του στην ΕΟΚΑ Β και για την «Ενωτική» δράση του. Τον κατηγορούσαν για «λουτρό αίματος» κατά των τουρκοκυπρίων στα πρώτα χρόνια της ανεξαρτησίας.

Όμως παρόλο το γεγονός ότι υπήρξαν και ορισμένες ακρότητες από πλευράς Ελληνοκυπρίων κατά βάση των αντρών της ΕΟΚΑ Β', εναντίον ορισμένων Τουρκοκυπρίων, δεν μπορούμε να παραγνωρίσουμε το γεγονός ότι όλες οι κρίσεις που δημιουργήθηκαν επί Κυπριακού εδάφους μετά την ανακήρυξη της Ανεξαρτησίας (με μόνη εξαίρεση την κρίση του Πραξικοπήματος κατά του Μακαρίου), προκλήθηκαν κατά βάση από τους Τούρκους με την μορφή προβοκάτσιας, με μόνο σκοπό, να επιβάλλουν μέσω των θυλάκων που δημιουργήθηκαν εξ' αιτίας αυτών των κρίσεων, μια "de facto" διχοτόμηση.

Με βάση αυτήν την αδιαμφισβήτητη παραδοχή των διαχρονικών επεκτατικών της βλέψεων απέναντι στην Κύπρο, βρέθηκε απόλυτα έτοιμη, να αρπάξει την ευκαιρία και να εισβάλει στο νησί τον Ιούλιο του 1974 (άσχετα αν και ο ίδιος ο Μακάριος σε μια πολιτικά λανθασμένη κίνησή του, της το ζήτησε, από το βήμα του Ο.Η.Ε. – παρόλο που πολύ προσπαθούν να την εξωραΐσουν!)

Η Τουρκία κατά το πραξικόπημα εναντίον του Μακαρίου.

Η Τουρκία δεν περίμενε, φυσικά, το πραξικόπημα για να ετοιμαστεί προς εισβολή.

Η προετοιμασία της είχε ξεκινήσει αργά και μεθοδικά από το 1965 και καταδοκούσε, «ανακαλύπτοντας» στο πραξικόπημα την αφορμή αλλά και το νομικό πρόσχημα να επέμβει, αφού, βάσει των συμφωνιών Ζυρίχης-Λονδίνου, διατηρούσε δικαίωμα μονομερούς επέμβασης.

Αποκαλυπτική για την τουρκική δραστηριότητα ήταν η κατάθεση του Αλέξανδρου Σημαιοφορίδη, υπολοχαγού τότε, ο οποίος υπηρέτησε κατά το κρίσιμο διάστημα πριν από την εισβολή στην Κυρήνεια, ως επικεφαλής του εκεί κλιμακίου της ελληνικής ΚΥΠ.

Βάσει των στοιχείων του κλιμακίου, μεταξύ 1970-1973 Τούρκοι αξιωματικοί χαρτογράφησαν τις ακτές και την ευρύτερη περιοχή Κυρήνειας.

Οι προετοιμασίες των δυνάμεων, οι οποίες θα εκτελούσαν την απόβαση, ξεκίνησαν τον Απρίλιο του 1974.

Εντάθηκε η δραστηριότητα του τοποθετημένου απέναντι από την Κύπρο ραντάρ του Αναμούρ και διαπιστώθηκε μετακίνηση του κύριου όγκου των μαχητικών αεροσκαφών της Τουρκικής Αεροπορίας προς το δυτικό και νότιο τμήμα της χώρας.

Μετά το πραξικόπημα στην Άγκυρα σήμανε συναγερμός.

Η πολιτική και στρατιωτική ηγεσία της χώρας προσήλθε σε πυρετώδεις συσκέψεις.

Οι κύριες απόψεις, όπως μας τις μεταφέρει ο Τούρκος συγγραφέας και δημοσιογράφος Μεχμέτ Αλί Μπιράντ στο βιβλίο του «Απόφαση-Απόβαση», διατυπώθηκαν ως εξής:

Μπουλέντ Ετσεβίτ (πρωθυπουργός): "Εάν δεν αντιδράσουμε τώρα, η Κύπρος από μέλλον θα αποτελέσει μεγάλο κίνδυνο. Θα δημιουργηθούν βάσεις σε έναν χώρο επικίνδυνο για την Τουρκία. Η κεντρική και ανατολική Μικρά Ασία θα είναι πλέον εκτεθειμένες στην ακτίνα δράσης της πολεμικής αεροπορίας των

Ελλήνων. Η κήρυξη της Ενώσεως Ελλάδας και Κύπρου, μετά από λίγα χρόνια, θα είναι κάτι εύκολο και μάλιστα με επίσημο δημοψήφισμα. Αν δεν βιαστούμε να εμποδίσουμε αυτές τις εξελίξεις, αύριο θα είναι αργά».

Ντενίζ Μπαϊκάλ (υπουργός Οικονομικών): «Υπάρχουν μόνο δύο δρόμοι. Θα παραβλέψουμε την κρίση και τα τετελεσμένα των Ελλήνων, αρκούμενοι σε διπλωματικά διαβήματα; Ή θα απαντήσουμε στην κρίση με τη δημιουργία μίας άλλης κρίσης; Με το πραξικόπημα, η Ελλάδα θα μας κυκλώσει από τον νότο. Η πολιτική που ακολουθεί η Αθήνα πρέπει να ανακοπεί. Η πληγή αυτή πρέπει οπωσδήποτε να κλείσει».

Χασάν Ισίκ (υπουργός Αμυνας): «Η αντίδραση των ΗΠΑ καθυστερεί. Βρισκόμαστε σε επαφή με τις ξένες πρεσβείες. Πολλές χώρες ανησυχούν. Επιθυμούν την αποφυγή μίας ελληνοτουρκικής αναμέτρησης».

Σουλεϊμάν Ντεμιρέλ (αρχηγός Κόμματος Δικαιοσύνης): «Έχω ενδοιασμούς. Εάν επέμβουμε, μπορεί να εκραγεί ελληνοτουρκικός πόλεμος και οι Έλληνες έχουν τη δυνατότητα να τον ξεκινήσουν από το πιο κατάλληλο για αυτούς σημείο. Δεν ξεκινούμε ανακοινώνοντας ότι θα κάνουμε απόβαση, διότι δεν είμαστε κάποια παγκόσμια δύναμη. Ούτε πρέπει να ενεργήσουμε πρόχειρα και βιαστικά. Συμμετείχαμε στους Βαλκανικούς Πολέμους, γιατί μας πίεζε ο τύπος και η κοινή γνώμη. Ποιο όμως ήταν για μας το αποτέλεσμα; Η διεθνής κοινή γνώμη δεν τρέφει συμπάθεια προς εμάς, αλλά προς τον Μακάριο. Προς τι λοιπόν ο πόλεμος και η επέμβαση; Και ποιος ο στόχος μας; Θα πούμε ότι η Κύπρος είναι δική μας; Η επέμβαση που προτείνετε, σημαίνει έναρξη ελληνοτουρκικού πολέμου. Αναλαμβάνετε την ευθύνη μιας τέτοιας περιπέτειας;».

Ο Σουλεϊμάν Ντεμιρέλ αποτέλεσε, όμως, την εξαίρεση.

Η μεγάλη πλειοψηφία του τουρκικού πολιτικού κόσμου, και βεβαίως των στρατιωτικών, προσανατολίστηκε προς τη διενέργεια απόβασης, όχι, όμως, χωρίς δισταγμούς.

Ανώτατος Τούρκος αξιωματικός ανέφερε χαρακτηριστικά: «Ο Ετσεβίτ δεν μας ρώτησε ούτε μία φορά πώς και από ποιο σημείο θα πραγματοποιούσαμε την απόβαση. Βασιζόταν στον στρατό και ήταν σίγουρος πως θα τα καταφέρναμε. Στην Κύπρο τα πράγματα ήταν απλά για μας, διότι στη Μεσόγειο διατηρούσαμε πλήρη υπεροχή. Στο Αιγαίο, όμως, η πρωτοβουλία βρισκόταν στα χέρια των Ελλήνων. Κινδυνεύαμε να υποστούμε επίθεση από οποιοδήποτε σημείο στο Αιγαίο... Γι' αυτό αφήσαμε το 70% των δυνάμεων μας στη δυτική Τουρκία. Καταστρώσαμε σχέδια, σύμφωνα με τα οποία θα καταλαμβάναμε εδάφη με αιφνιδιασμό και άλλου είδους στρατηγικές, οι οποίες προέβλεπαν διείσδυση μέχρι το εσωτερικό της Ελλάδας. Η έκβαση, όμως, ενός πολέμου μεταξύ των δύο χωρών δεν μπορούσε να προβλεφθεί...».

Συνάγεται λοιπόν ότι οι Τούρκοι επιτελείς προβληματίστηκαν έντονα για ενδεχόμενη ελληνική ενέργεια, αν και αυτή θα εκδηλωνόταν πιθανότατα στον Έβρο και όχι στο Αρχιπέλαγος.

Η εξέλιξη των επιχειρήσεων κατέδειξε ότι μάλλον υπερεκτίμησαν τη διάθεση ελληνικού κτυπήματος ως αντίποινα στη δική τους επίθεση σε βάρος της Κύπρου.

Την Τρίτη 16 Ιουλίου 1974, μετά από τετράωρη σύσκεψη στο Γενικό Επιτελείο της Τουρκίας, τροποποιήθηκαν τα υφιστάμενα σχέδια και αποσαφηνίστηκε το τελικό σχέδιο της εισβολής, αυτό ακριβώς που εφαρμόσθηκε.

Ο λόγος και πάλι σε Τούρκο επιτελή: «Εγκαταλείψαμε το προηγούμενο σχέδιο, που προέβλεπε απόβαση στην περιοχή Μπογάζ, 36 χιλιόμετρα βόρεια της Αμμοχώστου. Και ευτυχώς, διότι πληροφορηθήκαμε εκ των υστέρων ότι οι Έλληνες είχαν λάβει αυξημένα μέτρα εκεί. Απόβαση στον κόλπο Αμμοχώστου θα ήταν επικίνδυνο εγχείρημα. Οι Έλληνες ήλεγχαν τον δρόμο Αμμοχώστου - Λευκωσίας με πολλές δυνάμεις και, επιπλέον, επειδή ήταν Ιούλιος, υπήρχαν χιλιάδες τουρίστες στην περιοχή. Μερικές εκατοντάδες Τούρκοι στρατιώτες, που θα αποβιβάζονταν σε μία τέτοια πόλη, θα χάνονταν. Γι' αυτό επιλέξαμε μία μικρή παραλία δυτικά της Κυρήνειας, παρότι η οροσειρά του Πενταδάκτυλου θα δυσχέραινε την προώθηση. Αποφασίστηκε επίθεση και από αέρος και από θαλάσσης. Το σχέδιο προέβλεπε δύο φάσεις: τη γραμμή «Σαχίν» (γεράκι) και τη γραμμή «Απίλα». Τα συντάγματα πεζικού, τα οποία θα αποβιβάζονταν στην περιοχή Κυρήνειας, θα ενώνονταν με το τρίγωνο (σ.σ.: εννοεί τον θύλακα), βάθους 22 χιλιομέτρων, το οποίο θα οδηγούσε από την Κυρήνεια στη Λευκωσία».

Η Τουρκία ανέθεσε το Βάρος της εισβολής στην 28 και στην 39 Μεραρχίες, καθεμία από τις οποίες διέθετε τρία συντάγματα.

Μεγάλος αναλογικά υπήρξε ο αριθμός των Ειδικών Δυνάμεων που διατέθηκαν: μία ταξιαρχία αλεξιπρωπιστών και ένα σύνταγμα καταδρομών.

Τέλος, συμπεριλήφθηκε μέρος της 5ης Τεθωρακισμένης Ταξιαρχίας και μικρή δύναμη πεζοναυτών, 400 ανδρών.

Όλη η προαναφερθείσα δύναμη άγγιζε τους 36-38.000 άνδρες.

Από πλευράς αρματικής υποστήριξης, προβλεπόταν η διάθεση 160 αρμάτων M-47 και M-48.

Από αέρος, θα συμμετείχαν 80 μαχητικά αεροσκάφη, από τα οποία τα μισά και πλέον ήταν τύπου F-100.

Στις 17 Ιουλίου συγκεντρώθηκαν στο λιμάνι της Μερσίνας τα αποβατικά και αρματαγωγά σκάφη που θα μετέφεραν το πρώτο αποβατικό κύμα, τα οποία συναποτελέσαν το 50 Σύνταγμα Πεζικού της 39 Μεραρχίας, και οι πεζοναύτες.

Την ημέρα αυτή μεταφέρθηκαν στη Μερσίνα και φορτώθηκαν στα σκάφη 50 τόνοι πυρομαχικών.

Ταυτόχρονα, όλη η τουρκική επικράτεια καταλήφθηκε από πολεμικό παροξυσμό.

Οι πόλεις σείονταν από ανθελληνικές διαδηλώσεις, όπου κυριάρχησε το σύνθημα «μουνταχάλέ» (απόβαση), ενώ ο τουρκικός Τύπος υποδαύλιζε στο έπακρο τα πλήθη.

Τουρκική πηγή ανέφερε σχετικά: «Σε όλα τα σημεία της χώρας υπήρχε μία γενική κατάπληξη, η οποία σιγά - σιγά μεταβλήθηκε σε ένα ξέφρενο ξέσπασμα. Ο τουρκικός λαός ξέσπασε γιατί, ενώ τα τελευταία χρόνια ξελαρυγγιαζόταν στα διάφορα συλλαλητήρια, στη συνέχεια επέστρεφε άπραγος στο σπίτι του. Ξέσπασε γιατί τον βασάνιζαν τα αισθήματα που του προξενούσε η οικονομική του υπανάπτυξη. Ξέσπασε εναντίον του Έλληνα, τον οποίο υποτιμούσε, τον έβλεπε, όμως, να προηγείται ως προς την οικονομική και κοινωνική του δομή».

Ήταν τέτοια η μανία του τουρκικού πλήθους, ώστε, όταν εκδηλώθηκε η εισβολή, το πρωινό της 20ής Ιουλίου, σημειώθηκε κοσμοσυρροή στα στρατολογικά γραφεία των Αδάνων.

Ενώ οι Έλληνες Επιτελείς «κοιμόντουσαν» ή τουλάχιστον «έκαναν ότι δεν έβλεπαν» ο Τουρκικός Αποβατικός Στόλος απέπλεε γιά την Κερύνεια. Στην φωτο που προέβαλε η Τουρκική τηλεόραση, φαίνονται Τούρκοι πολίτες να έχουν κατακλείσει τον λιμενοβραχίονα της Μερσίνας και να αποχαιρετούν τα Μεχμετζίκ που έχουν επιβιβαστεί στα αποβατικά και πλέουν προς Κύπρο

Χιλιάδες Τούρκοι, μαινόμενοι, προσήλθαν εθελοντικά και ζητούσαν φορτικά οπλισμό και επιβίβαση για την Κύπρο.

Ο λόγος πάλι στον έγκυρο Τούρκο δημοσιογράφο Μεχμέτ Αλί Μπιράντ: «Οι αξιωματικοί βρίσκονταν σε μεγάλη ένταση. Διατηρούσαν αμφιβολίες. Φοβήθηκαν

πως ο Ετσεβίτ, όπως και οι προκάτοχοι του, θα μετάνιωνε την τελευταία στιγμή. Πολλοί πίστεψαν ότι κάναμε απλή επίδειξη δύναμης. Οι προετοιμασίες όμως προχωρούσαν. Η περιοχή Αδάνων - Μερσίνας ήταν κατάμεστη από μονάδες πεζικού και τεθωρακισμένα. Απαγορεύθηκαν οι επισκέψεις τουριστών στις περιοχές Αναμούρ και Μερσίνας και επιβλήθηκε κατάσταση εκτάκτου ανάγκης στους όμορους νομούς. Με την εκ δήλωση του πραξικοπήματος ανακλήθηκαν όλες οι άδειες αξιωματικών και οπλιτών».

Ο Τουρκικός αποβατικός στόλος αποπλέει με πορεία για τις ακτές της Βορ.Κύπρου. Όλοι το ήξεραν, όλοι το έβλεπαν – εκτός από τους «μύωπες» Έλληνες Επιτελείς σε Αθήνα και Λευκωσία. (ή μήπως έκαναν ότι δεν το έβλεπαν;)

Από τις 18 Ιουλίου παρατηρήθηκε έντονη δραστηριότητα σε όλα τα αεροδρόμια της νότιας Τουρκίας, κυρίως δε σε αυτό των Αδάνων.

Στην περιοχή κατέφθασαν τα συντάγματα καταδρομών και αλεξιπτωτιστών, που θα χρησιμοποιούντο.

Η ΚΥΠ, βάσει συνεχών υποκλοπών, τις οποίες διενεργούσαν τα κλιμάκια της Κύπρου, πιστοποίησε την διαρκή ανταλλαγή σημάτων μεταξύ της τουρκοκυπριακής στρατιωτικής διοίκησης της Λευκωσίας και της Μερσίνας.

Το ΓΕΕΦ διαπίστωσε από πλευράς του συνήθεις δραστηριότητες, ιδίως στον κεντρικό θύλακα Λευκωσίας - Κιόνελι.

Η ΤΟΥΡΔΥΚ και τα τάγματα Τουρκοκυπρίων τέθηκαν σε επιφυλακή.

Προετοιμάστηκε ο διάδρομος προσγείωσης στην Αγύρτα, εντός του θύλακα, προς υποδοχή μεταγωγικών της Τουρκικής Αεροπορίας.

Οι Τουρκοκύπριοι οδήγησαν λεωφορεία στην περιοχή: ήταν αυτά που θα προωθούσαν τις αερομεταφερόμενες δυνάμεις στα προκαθορισμένα σημεία άμυνας, περιμετρικά του θύλακα.

Την ίδια ημέρα, οι ξένοι τουρίστες, οι οποίοι παραθέριζαν στη Βόρεια πλευρά της Κύπρου, εγκατέλειψαν την περιοχή βάσει των οδηγιών που έλαβαν από τις πρεσβείες τους.

Οι προετοιμασίες κορυφώθηκαν στις 19 Ιουλίου, παραμονή της εισβολής.

Νωρίς το πρωί ολοκληρώθηκε η επιβίβαση των μονάδων στα αποβατικά σκάφη και η νηοπομπή ετοιμάστηκε προς απόπλου.

Αποτελείτο από 20 περίπου μέσα και γενικής χρήσης αποβατικά, αρματαγωγά περιορισμένης μεταφορικής ικανότητας (έως τρία άρματα) και ένα μεγάλο αρματαγωγό.

Για την προστασία της νηοπομπής το Τουρκικό Ναυτικό διέθεσε πέντε αντιτορπιλικά.

Η επιβιβασθείσα δύναμη ανήλθε στους 3.500 περίπου άνδρες: το 50 Σύνταγμα Πεζικού και ένα τάγμα πεζοναυτών.

Ο αριθμός των αρμάτων μάχης παρέμεινε ανεξακρίβωτος, ήταν, όμως, αναμφίβολα μικρός.

Η νηοπομπή εξήλθε του λιμανιού της Μερσίνας στις 17.00, κατ' άλλες μαρτυρίες και νωρίτερα, υπό τις επευφημίες χιλιάδων λαού, καταληφθέντων από ανθελληνικό μένος.

Χαρακτηριστικά, αναφέρθηκε ότι το πλήρωμα του ελληνικού εμπορικού πλοίου «Εμπρός», το οποίο βρισκόταν ελλιμενισμένο στην ίδια πόλη, κινδύνευσε να λιντσαρισθεί από το μαινόμενο πλήθος.

Οι Έλληνες ναυτικοί θεωρήθηκαν ύποπτοι για κατασκοπεία και το «Εμπρός» ρυμουλκήθηκε σε μία προβλήτα. Ο ασύρματος του πλοίου υποχρεώθηκε σε σφράγιση και η γαλανόλευκη υπεστάλη.

Από το πρωί, όλα τα διεθνή ειδησεογραφικά πρακτορεία μετέδιδαν τις προετοιμασίες των Τούρκων, ενώ το BBC προέβαλε και εικόνες από τον απόπλου, στις 17.30.

Η αντίδραση σε Αθήνα και Λευκωσία παρέμεινε, από την ημέρα του πραξικοπήματος έως και την παραμονή της εισβολής, ανεξήγητα απαθής.

Αυτό που γνώριζε όλος ο κόσμος και τα διεθνή μέσα ενημέρωσης και το οποίο θεωρούσαν δεδομένο, ότι δηλαδή επέκειτο τουρκική εισβολή, στο ΑΕΔ αντιμετωπίστηκε με αδιαφορία και ειρωνικά σχόλια του τύπου «κάνουν ασκήσεις».

Το στρατιωτικό καθεστώς των Αθηνών εμφανίστηκε πεπεισμένο ότι οι Τούρκοι θα περιόριζαν τις αντιδράσεις τους σε κινήσεις εντυπωσιασμού.

Υπήρξαν, εξάλλου, και τα γεγονότα νωρίτερα των κρίσεων του 1964 (οπότε οι Τούρκοι αντέδρασαν μόνο με αεροπορικούς βομβαρδισμούς) και του 1967 (όταν δεν προχώρησαν τελικά σε απόβαση, αφού, όμως, οι όροι τους για αποχώρηση της ελληνικής μεραρχίας έγιναν δεκτοί).

Παρά τις πληροφορίες, οι οποίες κατέφθαναν πλέον συνεχώς στο ΑΕΔ και την ΚΥΠ, η Αθήνα καθυσύχασε τη Λευκωσία.

Στη "νάρκωση" της ελληνικής πλευράς συνέβαλαν με έξυπνο τρόπο οι Τούρκοι: στην Άγκυρα ανακοινώθηκε ότι η Μεγάλη Τουρκική Εθνοσυνέλευση θα συνερχόταν το Σάββατο 20 Ιουλίου, προς λήψη απόφασης για τις ενέργειες της Τουρκίας απέναντι στο πρόβλημα που δημιουργήθηκε στην Κύπρο.

Παγιώθηκε έτσι η εκτίμηση ότι η Τουρκία δεν θα έπραττε τίποτε ως τότε, ενώ στην πραγματικότητα η απόφαση για εισβολή είχε ήδη ληφθεί.

Στις 18 Ιουλίου, τηλεγραφήματα που κατέφθασαν στην Αθήνα από τις ελληνικές πρεσβείες στο Λονδίνο και τη Βόννη, πιστοποίησαν τις τουρκικές προετοιμασίες.

Ομοίων εκτιμήσεων πληροφορίες διοχετεύθηκαν και από το κλιμάκιο των Ελλήνων αξιωματικών, οι οποίοι υπηρετούσαν στη Σμύρνη, στο εκεί Στρατηγείο του ΝΑΤΟ.

Παρόλα αυτά, το ΑΕΔ ουδέν έπραξε, σε προληπτικό έστω επίπεδο.

Τόσο στον κυπριακό όσο και στον ελλαδικό χώρο δεν λήφθηκαν τα στοιχειώδη, έστω, μέτρα ετοιμότητας.

Αντίθετα, οι Τούρκοι οργανώθηκαν τόσο στην Κύπρο, όσο και σε γενικότερο επίπεδο, για ενδεχόμενο γενικευμένης σύγκρουσης.

Στο νησί, το ΓΕΕΦ επικέντρωσε όλες αυτές τις ημέρες την προσπάθεια του στην παγίωση του νέου καθεστώτος.

Ασχολείτο με την επιτήρηση των συλληφθέντων μακαριακών και τη συγκέντρωση του οπλισμού τους.

Στις 19 Ιουλίου, παρατηρήθηκαν ορισμένες μεμονωμένες και, ως εκ τούτου, ασυντόνιστες πρωτοβουλίες, προς αντιμετώπιση της ορατής πλέον απειλής: ο ταξίαρχος Μιχάλης Γεωργίσης, ο οποίος είχε αντικαταστήσει εκτάκτως τον αρχηγό ΓΕΕΦ, αντιστράτηγο Ντενίση, διέταξε περιορισμένη επιστράτευση συγκεκριμένων ειδικοτήτων.

Ως το βράδυ, τα κατά τόπους αστυνομικά τμήματα επέδωσαν τα φύλλα ατομικής πρόσκλησης.

Όφειλε, όμως, να λάβει ευρύτερα μέτρα, προς άμεση εφαρμογή του σχεδίου «ΑΦΡΟΔΙΤΗ»: (ταχεία ανάπτυξη των προβλεπόμενων μονάδων στις ακτές, διασπορά των υπόλοιπων, άμεση επάνδρωση πυροβολείων και πολυβολείων, στρώση ναρκοπεδίων).

Αναφέρθηκε χαρακτηριστικά ότι διμοιρία Μηχανικού, η οποία εστάλη το βράδυ της 19ης Ιουλίου σε παραλία νότια της Αμμοχώστου προς ναρκοθέτηση της, εμποδίστηκε από τον Στρατιωτικό Διοικητή της περιοχής (για τον οποίο θα αναφερθώ εκτενέστερα σε άλλο σημείο της έρευνάς μου), να υλοποιήσει το σχέδιο.

Όλα αυτά είναι όμως λίγο-πολύ γνωστά.

Αυτά που δεν είναι γνωστά είναι τα πολεμικά γεγονότα κατά την περίοδο της εισβολής και το τι πραγματικά έγινε τότε.

Και βέβαια δεν μπορούν να αναφερθούν γεγονότα και μάχες σε μια μικρή ανασκόπηση που επιχειρεί ο γράφων, αλλά μπορούν να αναφερθούν συμπεράσματα που προέρχονται κατά βάση από ξένες πηγές οι οποίες άλλες αμερόληπτα, άλλες καταφανώς μεροληπτώντας, δίνουν την δική τους αίσθηση για αυτήν την σύρραξη.

Σημαντικό είναι να αναφέρω ότι στα συμπεράσματα μου κατέληξα αφού διάβασα και τέσσερα Τουρκικά βιβλία από Τούρκους πρωταγωνιστές ή συμμετέχοντες στην Εισβολή. Είναι χαρακτηριστικό ότι τα στοιχεία που αναφέρονται σε πολλά σημεία από τους Τούρκους είναι πραγματικά τραγικά για την Ελληνική πλευρά.

Επίσης σημαντικά στοιχεία μου έδωσαν βιβλία ή αποσπάσματα από συνεντεύξεις αξιωματικών του Ο.Η.Ε. που υπηρετούσαν τότε στην Κύπρο και δημοσιογράφων που τα γεγονότα τους βρήκαν παρατηρητές των μαχών.

Τα πιο σημαντικά πονήματα, για την στοιχειοθέτηση των συμπερασμάτων μου ήταν το βιβλίο του Τούρκου Δημοσιογράφου Ερμπίλ Τουσάλπ «ο Πασάς και ο Στρατηγός» (που είναι ένα λογοτεχνικό έργο βασισμένο στην ουσία στα απομνημονεύματα του Στρατηγού Μπεντρεντίν Ντεμιρέλ, τότε Διοικητή της 39ης Μεραρχίας Πεζικού, που ήταν και από τους πρωταγωνιστές της Εισβολής), το βιβλίο του Σάββα Βλάσση «ο Απόρρητος Απίλας» (που έχει πολύ λεπτομερείς αναλύσεις στον σχεδιασμό και την εκτέλεση των επιχειρήσεων από πλευράς Τούρκων), το βιβλίο του Γεωργίου Σέργη «η Μάχη της Κύπρου» (που περιέχει σημαντικές αναλύσεις των Μαχών από πλευράς Ελλήνων), και το βιβλίο της Σοφίας Ιορδανίδου, που αναφέρεται στην συνέντευξη του Δρ. Γιαλτσίν Κιουτσούκ με τίτλο «Νταλγκά-Νταλγκά - Κύματα-Κύματα» (που παρουσιάζει τις εμπειρίες των μαχών, από πλευράς

ενός «Τούρκου πνευματικού ανθρώπου» που έτυχε εκείνη την συγκυρία να είναι αξιωματικός του Τουρκικού Στρατού Εισβολής).

Τα παραπάνω, μαζί με πολλά άλλα βιβλία, με οδήγησαν κατηγορηματικά, στο εξής συμπέρασμα:

«Στην Κύπρο το 1974, δεν νίκησαν οι Τούρκοι... εμείς χάσαμε!»

Για να κάνω μια επεξήγηση των συμπερασμάτων μου θα αναφέρω αυτό που ο Στρατηγός Μ. Ντεμιρέλ αναφέρει με προβληματισμό, στα απομνημονεύματά του – όπως αναφέρονται στο βιβλίο «ο Πασάς και ο Στρατηγός»:

«Αναρωτιέμαι σήμερα αν τότε εκείνη η ακτή είχε εμπόδια ή ήταν ναρκοθετημένη! Τι θα κάναμε;

Ποια άλλη ακτή θα επιλέγαμε και θα ερευνούσαμε;

Ήταν ποτέ δυνατόν αφού η επιχείρηση στην Κύπρο θα άρχιζε το πρωί της 20ης Ιουλίου, να ψάχναμε άλλη ακτή και να την ερευνούσαμε κιόλας;

Υπήρχε επαρκής χρόνος;»

Η ακτή της απόβασης στο Πέντεμιλι, σε πανοραμική θέα από τον Πενταδάκτυλο

Αυτή η παραδοχή από μόνη της δείχνει τον ερασιτεχνισμό με τον οποίο σχεδιάστηκε από τους Τούρκους η εισβολή.

Παρόλο το γεγονός ότι αυτός ο σχεδιασμός γινόταν σε βάθος χρόνου, την ώρα «μηδέν» αποδείχτηκε ότι ήταν απόλυτα ερασιτεχνικός, πράγμα που δεν συνάδει σε καμία περίπτωση, με ένα Στρατό και μία Στρατιωτική Ηγεσία, τόσο πολυδιαφημισμένων από το ΝΑΤΟ και τις Η.Π.Α., όπως είναι αυτός των Τούρκων!

Γνωρίζουν άραγε οι Νεοέλληνες ότι οι Τούρκοι σαν «σημάδι» του χώρου που θα πραγματοποιούσαν μια Απόβαση, ξεκινώντας μια πολεμική επιχείρηση, είχαν μόνο μια παρακείμενη βραχονησίδα (την βραχονησίδα Καλαμούλια);

Όμως βραχονησίδες υπήρχαν άφθονες στο ευρύ φάσμα της περιοχής που έγινε η απόβαση!

Ποιος πράγματι Στρατός προχωρεί σε μια τόσο σημαντική απόβαση, η οποία θα καθορίσει σημαντικότερα πολιτικά θέματα για το μέλλον, χωρίς να διασφαλίσει την πλήρη γνώση του εδάφους της απόβασης και το ακριβές στίγμα της;

Από αφήγηση Τούρκου στρατιώτη του 2ου λόχου του 1ου Συντάγματος Πεζοναυτών που επέβαιναν σε αποβατικό σκάφος LCU, μαθαίνουμε ότι τα Τούρκικα αποβατικά από λάθος τους αρχικά πήγαιναν να αποβιβασθούν στις βραχώδεις ακτές της Γλυκιώτισσας (όπου έδρευε το 251 Τ.Π. της Εθνικής Φρουράς υπό τον Αντισυνταγματάρχη ΠΖ Παύλο Κουρούπη)!

Είναι γνωστό ότι στις ακτές της Γλυκιώτισσας υπάρχουν μόνο βράχοι και ύφαλοι και δεν ενδείκνυται σε καμιά περίπτωση για αποβατική ενέργεια!

Τέτοια γνώση του χώρου είχαν οι Εισβολείς!

Μπορεί ο οποιοσδήποτε να φαντασθεί ποια θα ήταν μοίρα της αποβατικής δύναμης αν το Γ.Ε.Ε.Φ. (Γενικό Επιτελείο Εθνικής Φρουράς) είχε διατάξει το «μουδιασμένο» από τα αντιφατικές εντολές και πληροφορίες 251 Τ.Π. της Γλυκιώτισσας να προωθηθεί, και να ταχθεί αμυντικά, στην παραλία της απόβασης από την πρώτη στιγμή που αυτή είχε γίνει αντιληπτή;

Μπορεί ο οποιοσδήποτε να φανταστεί ποια θα ήταν η μοίρα της αποβατικής δύναμης αν οι μονάδες Πυροβολικού που έδρευαν στον Πενταδάκτυλο είχαν διαταχθεί άμεσα από το ΓΕΕΦ να βάλουν εναντίον της;

Πολλώ δε μάλλον αν το ΓΕΕΦ δεν είχε διατάξει το 281 Τ.Π., που έδρευε στην περιοχή των Πανάγρων (δυτικά της ακτής απόβασης των Τούρκων), να φύγει από την έδρα του (αφήνοντας εκεί μόνο την φρουρά του Στρατοπέδου) και να σπεύσει προς καταδίωξη του Μακαρίου και των οπαδών του, στην Πάφο (παρόλο που ήταν ήδη γνωστό ότι ο Μακάριος ήδη από την 16η Ιουλίου, είχε διαφύγει μέσω Μάλτας, στην Αγγλία).

Στην ουσία η δυτική πλευρά του Πεντεμιλίου ήταν κυριολεκτικά αψύλακτη.

Αν ήταν στην θέση του εκείνο το πρωί της 20ης Ιουλίου, το 281 Τ.Π., και δεν έκανε άσκοπες «βόλτες» στην Κυπριακή επικράτεια, η πίεση κατά του προγεφυρώματος θα ήταν ασφυκτική και θα αποδιοργάνωνε την διαδικασία προσέγγισης των τούρκικων αποβατικών με ολέθρια για αυτούς αποτελέσματα.

Διότι σημειωτέον οι Τούρκοι δεν κατάφεραν να αποβιβάσουν τον μεγάλο όγκο του 50ου Συντάγματος Πεζικού παρά μόνο μετά από περίπου 6 ώρες (είχε αρχικά σχεδιαστεί να γίνει στις 05.30πμ, πάτησαν το πόδι τους τελικά στο Πεντεμίλι στις 07.15 το πρωί αλλά μόνο στις 13.00 το μεσημέρι, είχαν καταφέρει να αποβιβάσουν περίπου 3.000 άνδρες.

Για αποβίβαση αρμάτων, ούτε κουβέντα να γίνεται!

Ο χάρτης των επιχειρήσεων του Ατίλα Ι (20-23/7/1974)

Ο Ανχης (ΠΖ) Π.Κουρούπης (έως σήμερα αγνοούμενος), Διοικητής του 251 Τ.Π., έστειλε ότι είχε διαθέσιμο να αντιμετωπίσει το προγεφύρωμα από τα ανατολικά, αλλά η φυσική κάλυψη του χώρου απόβασης, η οποία απαιτούσε για το δραστικό σφυροκόπημά της, όπλα καμπύλης τροχιάς (τα οποία επίσης απαιτούσαν οπτική επαφή με τον στόχο για τον προκεχωρημένο παρατηρητή βολών), την προστάτευε από την επίθεση από τα ανατολικά.

Παρόλα ταύτα οι Τουρκικές Δυνάμεις καθηλώθηκαν από το πυρ των ελαφρών όπλων των Ελληνοκυπριακών Λόχων, στα οποία προστέθηκαν και οι βολές της 182 Μ.Π.Π. που έβαλε από τον Πενταδάκτυλο.

Τα Τουρκικά αποβατικά έκαναν στην ουσία αποβίβαση και όχι βίαιη απόβαση στο Πεντεμίλι

Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός, ότι αυτή η Μοίρα έδρασε χωρίς να περιμένει διαταγές από το ΓΕΕΦ ευθύς μόλις άρχισαν τα πυρά του 251 Τ.Π., με πρωτοβουλία του Υποδιοικητή της Υπολοχαγού (ΠΒ) Γ.Αντωνακόπουλου (μετέπειτα Α/ΓΕΣ και Α/ΓΕΕΘΑ), ο οποίος εκείνη την δεδομένη στιγμή εκτελούσε χρέη Διοικητού Μοίρας.

Δηλαδή ο Υπολοχαγός τότε Αντωνακόπουλος, μόλις διαπίστωσε ότι οι Τούρκοι επιχειρούν απόβαση και οι διαθέσιμοι στην περιοχή λόχοι της Εθνοφρουράς επιχείρησαν να την αναχαιτήσουν, ενήργησε προς βοήθειά της και εκτέλεσε αυτά που είχε διδαχθεί στην Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων.

Αντίθετα με αυτόν ο Διοικητής της 198 Π.Ο.Π., ο οποίος θα μπορούσε επίσης να ανοίξει πυρ με τα πυροβόλα του κατά του προγεφυρώματος, από το ύψωμα του Προφήτη Ηλία στον Πενταδάκτυλο, αδράνησε ...εν αναμονή διαταγών του ΓΕΕΦ ...ενώ οι Τούρκοι αποβιβάζονταν...

Τυπολατρεία, βλακεία, δημοσιούπαλληλική νοοτροπία, ...προδοσία; ...Κανείς δεν μπορεί να πει!

Δυστυχώς όμως και για τον Αντωνακόπουλο, μόλις ανέφερε την πρωτοβουλία του στο ΓΕΕΦ, έλαβε την τερατώδη διαταγή να παύσει πυρ και να μετακινήσει τα πυροβόλα της μονάδας του προς Ανατολάς!

Τούρκοι στρατιώτες επί παραλιακής οδού σε κάποιο χωριό ή πόλη (δεν αναφέρει η λεζάντα της φωτογραφίας) στην Βορ.Κύπρο τις πρώτες μέρες της Εισβολής

Παρόλα ταύτα, και μολονότι οι Ελληνοκυπριακές δυνάμεις ήταν απελπιστικά ισχνές απέναντι στον εισβολέα, κατόρθωσαν να καθηλώσουν το προγεφύρωμα σε ένα περιορισμένο χώρο μήκους 400μ περίπου και βάθους όχι πάνω από 200μ.

Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι τα αμυντικά έργα, τα οποία κατασκευάστηκαν σε όλη τη βόρεια Κύπρο από το 1964 και μετά, με τον σχεδιασμό και την

καθοδήγηση του Στρατηγού Γεωργίου Γρίβα και άλλων Ελλαδιτών αξιωματικών, σταδιακά εγκαταλείφθηκαν.

Ο λόγος τον οποίο επικαλέσθηκε η κυπριακή κυβέρνηση ήταν η έλλειψη πιστώσεων, ενώ πολλά από τα επάκτια κωλύματα, πολυβολεία κλπ. επιχωματώθηκαν λόγω τουριστικής αξιοποίησης των παραλίων.

Ενώ, δηλαδή, οι Τουρκοκύπριοι ενίσχυαν με κάθε τρόπο τα οχυρωματικά τους έργα περιμετρικά των θυλάκων, υπό το πνεύμα αυστηρής στρατιωτικής πειθαρχίας και εντατικής εκπαίδευσης, οι Ελληνοκύπριοι εφησύχαζαν.

Τα έργα, τα οποία κατασκευάστηκαν με πολύ κόπο, ακριβώς προς απόκρουση απόβασης εγκαταλείφθηκαν στην τύχη τους και στη φθορά του χρόνου.

Αυτά τα οχυρωματικά έργα θα μπορούσαν να παίξουν σημαντικότατο ρόλο στην άμυνα της Κύπρου... Αλίμονο όμως, όπου υπήρχαν ήταν άδεια!

Όμως όπως και να έχει το πράγμα, αυτή η αμυντική διάταξη της αποβατικής δύναμης πάνω στην ακτή της απόβασης, την καθιστούσε εξαιρετικά βέβαιο θύμα σε περίπτωση Ελληνικής αντεπίθεσης!

Οι Τούρκοι αποβιβάζονται στο Πέντεμίλι

Η σύγχυση και ο πανικός επίσης των αποβατικών δυνάμεων ήταν τέτοιος, ώστε την νύχτα, τουρκικό αντιαρματικό βλήμα, έπληξε το πρόχειρο Κέντρο Επιχειρήσεων των Τούρκων, το οποίο ήταν εγκατεστημένο σε μία παραθαλάσσια βίλα του Πεντεμιλίου, σκοτώνοντας τον Διοικητή τους Συνταγματάρχη Ιμπραήμ Καραογλάνογλου και τον Επισμηναγό Φεχμί Ερτζάν.

Βέβαια οι Τούρκοι δεν παραδέχθηκαν ποτέ ότι οι αξιωματικοί τους σκοτώθηκαν από δικά τους πυρά, αλλά η μεταγενέστερη έρευνα απέδειξε από τον τύπο του αντιαρματικού από το οποίο εβλήθησαν, αλλά και την παντελή έλλειψη Ελληνοκυπριακών Δυνάμεων από Δυσμάς – κατεύθυνση από την

οποία εβλήθησαν, βάσει της γωνίας πρόσκρουσης του βλήματος – ότι η βολή έγινε από Τουρκικές Δυνάμεις οι οποίες εξέλαβαν την χρήση φακού και τις κινήσεις στην βίλα, ωσάν να προερχόταν από Ελληνοκυπριακές Δυνάμεις, που προσπαθούσαν να διεισδύσουν στο προγεφύρωμα, εκμεταλλευόμενες το σκοτάδι.

Αριστερά φαίνεται η βίλλα που σκοτώθηκε ο επικεφαλής της Τουρκικής Απόβασης Συνταγματάρχης Καραογλάνογλου (στην είσοδο υπάρχει και η σχετική επεξηγηματική πινακίδα). Η μεταγενέστερη έρευνα απέδειξε ότι εβλήθη από φίλια πυρά. Δεξιά φωτογραφία του Σχη Ιμπρ. Καραογλάνογλου στο γραφείο του στην έδρα της μονάδας του στην Τουρκία.

Συμπερασματικά μπορούμε πλέον σήμερα με όλα τα στοιχεία που υπάρχουν στα χέρια μας να πούμε ότι αν το ΓΕΕΦ είχε τάξει το 251 Τ.Π. αμυντικά από το βράδυ της 19ης προς 20η Ιουλίου στον χώρο που φαινόταν ότι θα γίνει η απόβαση (βάσει της πορείας του Αποβατικού Στόλου των Τούρκων – όπως κατεγράφη από τα ραντάρ του Αγ.Ανδρέα) ή τουλάχιστον το είχε θέσει σε επιφυλακή, και άλλες Δυνάμεις της Εθνικής Φρουράς είχαν αποσταλεί προληπτικά μέσω της διαβάσεως των Πανάγρων, στα Δυτικά του Πεντεμιλίου - αποδεχόμενοι ότι το 281 Τ.Π. που έπρεπε να βρίσκεται εκεί, δεν είχε προλάβει να επιστρέψει από την Πάφο, μέσω Λευκωσίας – και με την συνδρομή των 182 Μ.Π.Π. και 198 Π.Ο.Π που θα τελούσαν σε κατάσταση επιφυλακής, τότε σίγουρα ο Τούρκος δεν θα είχε πατήσει το πόδι του στην Κύπρο!

Παρόλο το γεγονός ότι τίποτα από αυτά δεν έγινε, δύο μόνο Ελληνοκυπριακοί Λόχοι του Ανχη Κουρούππη, έφραξαν τον δρόμο σε ένα ενισχυμένο Σύνταγμα Τούρκων.

Έκτοτε ο Κουρούππης ονομάστηκε τιμητικά ο «Λεωνίδας της Κερύνειας»!

Φωτογραφία από Τουρκική Πηγή που εμφανίζει τις αποβάσεις των Τουρκικών στρατευμάτων στο Πεντεμίλι μετά την έναρξη της κατάπαυσης του πυρός (διάστημα μεταξύ Απίλα I & II)

Οι άνδρες του Κουρούπη, τους ανάγκασαν, να μην επιτύχουν τον αντικειμενικό τους σκοπό, που ήταν η άμεση κατάληψη της Κερύνειας και η διεύρυνση του προγεφυρώματος για την αποβίβαση των αρμάτων.

Η ακτή της απόβασης στο Πεντεμίλι όπως φαίνεται από ανατολικά

Από πλευράς Ελληνοκυπριακών όπλων, υπήρξε επίσης σύγχυση εξ' αιτίας των αντιφατικών και κωμικά αλληλοσυγκρουόμενων διαταγών που έφθαναν στο ΓΕΕΦ από το Α/ΕΔ στην Αθήνα, και από εκεί μεταβιβάζονταν στις Μονάδες.

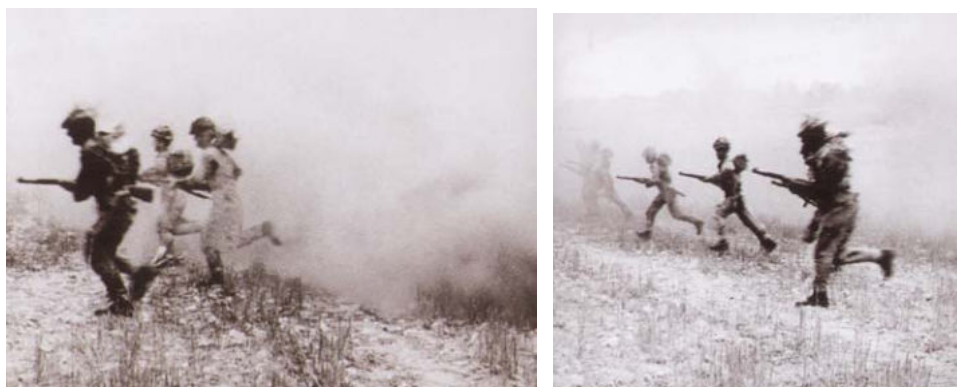
Χάθηκε πολύτιμος χρόνος και σπαταλήθηκαν άδικα πολύτιμες Δυνάμεις, σε στόχους μικρής ή δευτερεύουσας σημασίας, όπως ήταν οι επιθέσεις στους Τουρκοκυπριακούς θύλακες Νότια, Ανατολικά και Δυτικά του νησιού (πχ.Αμμόχωστος, Πάφος κλπ), η επίθεση στον Τουρκοκυπριακό θύλακα Λευκωσίας, κατά την οποία χάθηκαν πολύτιμα στελέχη της ΕΛΔΥΚ (όπως ο

Υπολοχαγός Σ.Τσώνος), είτε λόγω έλλειψης διορατικότητας και πρωτοβουλίας (με άλλες λέξεις λόγω εμφάνισης πλήρους στρατηγικής ανικανότητας), είτε κατ' άλλους λόγω τυπολατρικής προσήλωσης στις εντολές του Α/ΕΔ της Αθήνας ορισμένων εκ των Επιτελών του ΓΕΕΦ και ειδικότερα του «ιωαννιδικού» Ταξιάρχου Μ.Γεωργίτη, που εκείνη την περίοδο, αντικαθιστούσε τον Α/ΓΕΕΦ Αντιστράτηγο Γ.Ντενίση (ο οποίος είχε ανακληθεί στην Αθήνα πριν από το πραξικόπημα, με διαταγή του Αρχηγού Ενόπλων Δυνάμεων, επειδή δεν ήταν σίγουρος ότι ο Ντενίσης θα συμμορφωνόταν με τις διαταγές περί ανατροπής του Μακαρίου).

Με λίγα λόγια, αντί το ΓΕΕΦ, ευθύς μόλις έγινε αντιληπτό ότι επίκειται Τουρκική Απόβαση στην ευρύτερη περιοχή ανατολικά της Κερύνειας, να διατάξει πρώτον την διασπορά των Μονάδων του, και δεύτερον την αποστολή ενισχύσεων ανατολικά και δυτικά του Πεντεμιλίου, πριν η Τουρκική Αεροπορία κάνει αισθητή την παρουσία της, παρέμεινε αδρανής μέχρι τις προμεσημβρινές ώρες της 20ης Ιουλίου.

Και όταν αποφάσισε να αντεπιτεθεί στο προγεφύρωμα, αυτό θα γινόταν με ισχνές δυνάμεις εναντίον ενός Συντάγματος ενισχυμένης συνθέσεως.

Όταν ακόμα μπορούσε να βοηθήσει τον Κουρούπη, δεν το έκανε, παρά αποφάσισε να διατάξει την ΕΛΔΥΚ χωρίς καθόλου υποστήριξη πυροβολικού να επιτεθεί στο Κιόνελη, μια επίθεση σε δευτερεύοντα στόχο εκείνη την δεδομένη στιγμή, η οποία ήταν καταδικασμένη από την αρχή σε αποτυχία, λόγω των μεγάλων αερομεταφερόμενων ενισχύσεων από Πεζοναύτες που είχαν λάβει οι Τούρκοι του θύλακα κατά την διάρκεια της ημέρας και των ισχυρών οχυρωματικών έργων που προϋπήρχαν της εισβολής, τα οποία – δυστυχώς – είχαν κατασκευαστεί με Ελληνοκυπριακό τσιμέντο!.

Φωτογραφίες επίθεσης ανδρών της ΕΛΔΥΚ. Αρχικά θεωρήθηκαν σαν φωτογραφίες - ντοκουμέντα της επίθεσης στο Κιόνελη, αλλά πιο πιθανόν είναι να πρόκειται για φωτογραφίες κατά την διάρκεια ασκήσεων της ΕΛΔΥΚ προ της εισβολής.

Αποφάσισε τέλος να στείλει κάποιες δυνάμεις να αντεπιτεθούν στους Τούρκους κατά την διάρκεια της μέρας, όταν η Τουρκική αεροπορία «αλώνιζε» κυριολεκτικά τους Κυπριακούς αιθέρες, με αποτέλεσμα μεγάλος

μέρος αυτών των δυνάμεων να βληθούν καθ' οδόν και να αποδεκατιστούν κυριολεκτικά, πριν προλάβουν να λάβουν μέρος στην μάχη.

Έτσι τραυματίστηκε θανάσιμα την 22η Ιουλίου στην διάβαση των Πανάγρων και ο ηρωικός Αντισυνταγματάρχης Γ.Μπούτος του 286 Μ.Τ.Π., όταν έσπευε με τα μηχανοκίνητα BTR-152V1 (ερπυστριοφόρα οχήματα Σοβιετικής κατασκευής) του Τάγματος του, να επιτεθεί εναντίον του προγεφυρώματος.

Ο ηρωικός Αντισυνταγματάρχης άφησε την τελευταία του πνοή μερικές μέρες αργότερα στο Νοσοκομείο.

Οι συγγραφείς Σάββας Βλάσσης και Γεώργιος Σέργης, είναι σαφείς ως προς τα συμπεράσματά τους:

Αν το ΓΕΕΦ αντί να ασχοληθεί με δευτερεύοντες στόχους και εκκαθαρίσεις θυλάκων μικρής στρατηγικής σημασίας, είχε αποστείλει κάθε διαθέσιμη μονάδα στον χώρο του προγεφυρώματος – εκτός μέρους της δύναμews της ΕΛ.ΔΥ.Κ. το οποίο θα έπρεπε να παραμείνει ως «Φρουρά» της Λευκωσίας – οι Τούρκοι θα είχαν υποστεί μια τρομερά μεγάλη στρατιωτική ήττα.

Είναι δε βέβαιο ότι μετά από μια τέτοια στρατιωτική ήττα, θα είχαν βγάλει από το μυαλό τους την Κύπρο για πολλές δεκαετίες!

Σε ότι αφορά εκείνη την δεδομένη χρονική στιγμή, είναι σίγουρο ότι δεν θα είχαν ούτε καν προσπαθήσει να αποβιβάσουν το δεύτερο αποβατικό κύμα το οποίο θα έμενε στα πλοία, τα οποία αναγκαστικά θα έβαζαν κάποια στιγμή πλώρη για την Μερσίνα, εγκαταλείποντας το πρώτο αποβατικό κύμα αποκομμένο στην ακτή του Πεντεμιλίου, με τραγικά για αυτό αποτελέσματα!

Αυτή είναι η αλήθεια η οποία ενισχύεται από τον Τούρκο Στρατηγό Μεντρεντίν Ντεμιρέλ, που στα απομνημονεύματά του αναφέρει ότι μέχρι και το βράδυ της 20ης περίμεναν με εξαιρετική αγωνία, την Ελληνική αντεπίθεση η οποία δεν έγινε ποτέ.

Γιατί κάποιοι αναμασούσαν την ίδια τραγική φράση ; «Αυτοσυγκράτηση»!

Φωτογραφίες από Τουρκικές πηγές την ημέρα της απόβασης στο Πεντεμίλι

Αυτό τους είχε καθλώσει θανάσιμα στον χώρο της απόβασης και δεν τους άφηνε να ρισκάρουν την επέκταση του προγεφυρώματος ούτε δυτικά προς Λάπηθο, αλλά ούτε και ανατολικά προς την Κερύνεια και την διάβαση της Αγύρτας (που θα τους ένωνε με τον θύλακα της Λευκωσίας, που ήταν και ο αντικειμενικός τους σκοπός)!

Το τόλμησαν μόνο όταν αντελήφθησαν ότι η Ελληνοκυπριακή Στρατιωτική Ηγεσία παρέμενε άτολμος θεατής των εξελίξεων και οι ευρισκόμενες στον δρόμο τους Ελληνικές δυνάμεις ήταν τρομερά ισχνές και χωρίς υποστήριξη πυροβολικού ή αρμάτων.

Γιατί το έκανε αυτό όμως ο Ταξίαρχος Γεωργίσης;

Στο βιβλίο του Σ.Βλάσση, αναφέρεται ότι ο Μ.Γεωργίσης ήταν πρόσφατα προαχθείς και τελούσε υπό μετάθεση στην Ελλάδα, αλλά λόγω του ότι ανήκε στον «κύκλο αξιωματικών του Ιωαννίδη» προτιμήθηκε αντί του Ταξχου Π.Γιαννακοδήμου (τότε Επιτελάρχου), να αντικαταστήσει τον απόντα Α/ΓΕΕΦ.

Είναι ελάχιστοι αυτοί οι οποίοι αναφέρονται στις ηγετικές ικανότητες του εν λόγω αξιωματικού (ένας από αυτούς είναι ο Ταξχος Δ.Χάντζος, Διοικητής 361 Τ.Π. στο βιβλίο του «Κύπρος '74 - Γιατί δεν νικήσαμε» σελ.111).

Αλλά ακόμα και αν υπήρχαν αυτές, δεν τις εμφάνισε καθόλου κατά την διάρκεια των γεγονότων.

Πολλοί υποστηρίζουν - και μάλλον αυτό συνέβαινε - διότι ακολουθούσε πιστά τις εντολές και διαβεβαιώσεις του Α/ΕΔ της Αθήνας για «αυτοσυγκράτηση», διότι δήθεν οι Τούρκοι μπλοφάρουν και προσπάθησε να αντιδράσει μόνο όταν κατάλαβε επιτέλους ότι οι Μονάδες του ΓΕΕΦ βομβαρδίζονται ανελέητα από τους Τούρκους!

Και αυτή η αντίδρασή του ήταν ανοργάνωτη, σπασμωδική και ανεπιτυχής!

Διαβάζοντας το βιβλίο του Στρατηγού Ελ.Σταμάτη (Λοχαγού τότε στην 31 Μοίρα Καταδρομών της Εθνικής Φρουράς) «Κύριοι πάτε για ύπνο!» καταλαβαίνει κανείς πόσο υπνωτισμένοι από το «Εθνικό Κέντρο» ήταν οι Επιτελείς του ΓΕΕΦ.

Ο τίτλος του βιβλίου αποδίδεται σε φράση Ταγματάρχη του Επιτελείου του ΓΕΕΦ, που ειπώθηκε το βράδυ της προηγούμενης της εισβολής (19ης προς 20η Ιουλίου) σε ανησυχούντες αξιωματικούς που είχαν αυτοβούλως κατακλείσει το κτήριο του ΓΕΕΦ για να λάβουν πληροφορίες και διαταγές, όταν τα ξένα κανάλια – ιδιαίτερα η τηλεόραση του BBC - βοούσαν ότι οι Τούρκοι απέπλευσαν από Μερσίνα με πορεία προς την Κύπρο.

Σε τέτοια μακαριότητα βρισκόταν το ΓΕΕΦ την παραμονή της εισβολής. Γιατί;

Όμως το Α/ΕΑ της Αθήνας από πού είχε αυτές τις διαβεβαιώσεις;

Διαβάζοντας το βιβλίο του «Στρατηγού της Καταστροφής» Γρηγόριου Μπονάνου (του σύγχρονου Στρατηγού Χατζηανέστη – της Μικρασίας), τότε Αρχηγού Ενόπλων Δυνάμεων, με τίτλο «Η Αλήθεια» (!), θα διαπιστώσει κανείς ότι οι Στρατηγοί μας εκείνη την εποχή αν δεν ήταν εκουσίως προδότες, τότε σίγουρα πρόδωσαν εξαιτίας της ηλιθιότητάς τους (αν και τα μεταγενέστερα γεγονότα μας κάνουν να συγκλίνουμε στην άποψη ότι μόνο ηλίθιοι δεν ήταν – απλά οι εκ των υστέρων δικαιολογίες τους ήταν τελείως ανόητες και αστήρικτες)!

Υποστηρίζει λοιπόν ο Στρατηγός ότι οι Αμερικάνοι διαβεβαίωναν συνεχώς ότι οι Τούρκοι μπλοφάρουν ή ότι κάνουν άσκηση.

Ας το δεχθούμε και ας πούμε ότι είναι όντως έτσι, τουλάχιστον τις πρώτες ώρες της εκδήλωσης της κρίσης στην Κύπρο.

Γιατί όταν πλέον ήταν ξεκάθαρο ότι οι Τούρκοι ούτε μπλόφαραν, ούτε άσκηση έκαναν, οι Αρχηγοί του Επιτελείου αντί να κάνουν την δουλειά τους ως Στρατιωτικοί, αποφάσισαν να παίξουν τον ρόλο του Πολιτικού και άρχισαν έναν αγώνα προσωπικών διαβουλεύσεων απευθείας με τους Αμερικάνους και μεταφοράς των ευθυνών από τον ένα Αρχηγό Επιτελείου στον άλλο;

Το Ελληνικό Επιτελείο της Τραγωδίας: Μπονάνος, Παπανικολάου, Αραπάκης, Γαλατσάνος

Γιατί όταν οι κατώτεροι Αξιωματικοί της πρώτης γραμμής στην Κύπρο, ζητούσαν οδηγίες και διαταγές βλέποντας τους Τούρκους να αποβιβάζονται ή να τους βομβαρδίζουν, ο μεν Αραπάκης (Α/ΓΕΝ) διέταζε τα δύο «υποβρύχια τσέπης» τα οποία ευρίσκονταν σε πορεία προς τον χώρο της εισβολής για προσβολή του αποβατικού στόλου, να αλλάξουν πορεία προς Ρόδο, ο δε Παπανικολάου (Α/ΓΕΑ), να μην απογειωθούν τελικά τα Phantoms που σχετικά πρόσφατα είχε προμηθευτεί η Ελλάδα για να πλήξουν το προγεφύρωμα;

Γιατί;

Ο ρόλος της αποστολής και των υποβρυχίων αλλά κύρια των Phantoms θα ήταν καταλυτικός για το μέλλον των επιχειρήσεων διότι αφ' ενός μεν τα υποβρύχια διέθεταν τέτοιο εξοπλισμό (τηλεκατευθυνόμενες торπίλες) που θα έστελναν στον πάτο της Κερυναϊκής θάλασσας, τον αποβατικό στόλο, χωρίς φόβο να εντοπιστούν από τα παλαιάς τεχνολογίας ανθυποβρυχιακά συστήματα των συνοδευτικών αντιτορπιλικών των Τούρκων, αφ' ετέρου δε, τα αεροσκάφη μας θα ενίσχυαν το ηθικό των μαχόμενων Ελληνοκυπριακών δυνάμεων, πλήττοντας κατά κύριο λόγο την αποβατική δύναμη, αλλά και θα αντιμετώπιζαν αποτελεσματικά την Τουρκική αεροπορία η οποία υστερούσε ποιοτικά απέναντι στην Ελληνική και ως προς τις δυνατότητες των αεροσκαφών αλλά και ως προς την εμπειρία των πιλότων.

Η Τουρκική Αεροπορία πετούσε χωρίς αντίπαλο πάνω από την Κυπριακή γη, γιατί έτσι αποφάσισε το ΑΕΔ και το ΓΕΑ στην Αθήνα. Παρόλα ταύτα η Ελληνοκυπριακή αεράμυνα κατέρριψε αρκετά από αυτά. Στην φωτο δεξιά Εθνοφρουρός στα συντρίμια Τουρκικού F-100

Τέλος ο Α/ΓΕΣ Γαλατσάνος δεν τόλμησε να περάσει τον Έβρο με τις Μονάδες της Θράκης του Ταξίαρχου Οικονομάκου, επικαλούμενος τον από «Βορρά κίνδυνο», που έντεχνα οι Αμερικάνοι είχαν αφήσει να διαρρεύσει μέσω Στρατιωτικών Ακολούθων του ΝΑΤΟ στην Ελληνική πλευρά.

Ήταν τότε, που ο μετέπειτα «καραμανλικός» Στρατηγός Αγ.Γκράτσιος, αναφώνησε το «καημένη Ελλάδα σε παραδίδουν στους Βουλγάρους!» και ο επίσης μετέπειτα «καραμανλικότερος του Καραμανλή» Στρατηγός Ντάβος, είπε τη γνωστή φράση στον Στρατηγό Παπαδάκη που ήταν έτοιμος με την Μεραρχία του να διαβεί τον Έβρο: «Που πας; ο εχθρός είναι στις Αθήνας!» (από συνέντευξη του δοτού Προέδρου της Κύπρου αμέσως μετά το Πραξικόπημα και μέχρι την μεταπολίτευση στην Ελλάδα, Νικ.Σαμψών, στην εφημερίδα «Ελεύθερος Τύπος»).

Όλα αυτά τα κωμικοτραγικά έγιναν τότε και από τότε βασανίζουν και εμάς και αυτούς που τα έζησαν, είτε στην Κύπρο είτε στην Αθήνα.

Ποιά θα μπορούσε να ήταν η αντίδραση της Ελλάδας;

Έχουν ειπωθεί πολλά πάνω σε αυτό. Διαπιστώσεις που υπάρχουν από σχόλια διπλωματών χωρών μελών του ΝΑΤΟ δείχνουν ότι ο Αμερικανικός παράγων έδινε μεγάλη σημασία στην αποφυγή της Ελληνο-Τουρκικής σύγκρουσης!

Για αυτό ο κ.Σίσκο μέσω του πρέσβυ κ.Τάσκα, προσπαθούσε να καθησυχάσει τον Ιωαννίδη, ο οποίος με συνεχείς «λεονταρισμούς» προσπαθούσε να απεμπλακεί από την πλεκτάνη που ο ίδιος ο Κίσσινγκερ του είχε στήσει.

Όταν έγινε αντιληπτό ότι υπό το βάρος της επικείμενης «τραγωδίας» στην Κύπρο το κλίμα δεν ήταν αναστρέψιμο, οι Αρχηγοί των Επιτελείων με πρώτο από όλους τον Αραπάκη, παραμέρισαν τον Ιωαννίδη (τον οποίον μέχρι εκείνη την στιγμή υπάκουαν ως απλοί οπλίτες, παρόλο το γεγονός ότι όλοι τους ήταν ιεραρχικά ανώτεροί του) και άρχισαν οι ίδιοι απευθείας, να διαπραγματεύονται με τους Αμερικάνους, προετοιμάζοντας το έδαφος για την έλευση Καραμανλή.

Αξιοσημείωτο και εξαιρετικά αξιοπερίεργο είναι το γεγονός, ότι Αραπάκης και Παπανικολάου, όχι μόνο διατηρήθηκαν στις θέσεις τους από την Κυβέρνηση Εθνικής Ενότητας της Μεταπολίτευσης, αλλά ούτε και όταν η Βουλή άνοιξε τον λεγόμενο "Φάκελο της Κύπρου", με δεδομένες τις ευθύνες τους, κανείς δεν τόλμησε να τους αγγίξει! Αυτό δεν εξηγήθηκε ποτέ από τον υπουργό Εθν. Άμυνας της μεταπολίτευσης Ευάγγελο Αβέρωφ-Τοσίτσα (ίσως η τυφλή υπακοή κατά την περίοδο της Εισβολής, στους πέραν του Ατλαντικού «πάτρωνες» τους, τους παρείχε μια ιδιότυπη ασυλία κατά την περίοδο της Μεταπολίτευσης)!

Αν όμως ο Ιωαννίδης, παραμερίζοντας – όπως είχε κάνει χιλιάδες φορές – τους Επιτελείς, έδινε εντολή στις Μονάδες του Έβρου να διασχίσουν τον ποταμό, εισερχόμενες συμβολικά στα Τουρκικά εδάφη για 10-15 χλμ, θα δημιουργούσε τρομερό αντίκτυπο, αφ' ενός μεν στους Τούρκους φέρνοντας τους μπροστά σε δύο μέτωπα (ένα στην Κύπρο και ένα στον Έβρο) και αφ' ετέρου στους Αμερικάνους με ορατό πλέον κίνδυνο για γενικευμένη Ελληνο-Τουρκική σύρραξη.

Αν διέταζε ταυτόχρονα τα υποβρύχια που ευρίσκονταν σε πολύ κοντινή απόσταση από τα χωρικά ύδατα της Κύπρου, και τα Phantoms που στάθμευαν στην Κρήτη, να πλήξουν την νηοπομπή που περίμενε να αποβιβασθεί στο Πεντεμίλι, τότε τα πράγματα στο νησί θα είχαν εξελιχθεί πολύ διαφορετικά!

Εδώ πρέπει να τονιστεί ιδιαίτερα το γεγονός, ότι το εύρος της ακτής της απόβασης, δεν επέτρεπε σε πολλά ταυτόχρονα αποβατικά να προσεγγίζουν την ακτή, οπότε η διαδικασία προσέγγισης τους ήταν σε «κύματα» ανά 2-3 αποβατικά και κατά συνέπεια απελπιστικά αργή (όπως παραδέχεται και ο

Μεχμέτ Αλή Μπιράντ, στο βιβλίο του «Απόφαση-Απόβαση»), γεγονός που τα καθιστούσε σχεδόν ακίνητους στόχους.

Όλα φαίνονται πιο ξεκάθαρα αν μελετήσουμε τι έγινε στην Σύσκεψη του ΑΕΔ εκείνη την ημέρα.

Στην Αθήνα, μόλις έγινε γνωστό ότι οι Τούρκοι διενεργούσαν απόβαση, συνήλθε στο ΑΕΔ στις 07.15 (κατ' άλλη άποψη στις 07.30) το ΑΣΕΑ (Ανώτατο Συμβούλιο Εθνικής Αμύνης).

Συμμετείχαν ο Πρόεδρος Στρατηγός Φαίδων Γκιζίκης, ο πρωθυπουργός Αδαμάντιος Ανδρουτσόπουλος, οι υπουργοί Εθνικής Αμύνης Ε.Λατσούδης, Συντονισμού Η.Μπαλόπουλος, Προεδρίας Κ.Ράλλης, Εξωτερικών Κ.Κυπραίος οι αρχηγοί των Κλάδων Στρατού αντιστράτηγος Α.Γάλατσάνος, Αεροπορίας αντιπύραρχος Α.Παπανικολάου, Ναυτικού αντιναύαρχος Π.Αραπάκης, μαζί βεβαίως με τον αρχηγό Ενόπλων Δυνάμεων στρατηγό Γ.Μπονάνο.

Προηγήθηκε η επίσκεψη των Τζόζεφ Σίσκο και Χένρυ Τάσκα, υφυπουργού Εξωτερικών και πρέσβη των ΗΠΑ αντίστοιχα.

Οι Αμερικανοί διπλωμάτες ζήτησαν επιτακτικά δέσμευση της Ελλάδας για μη εμπλοκή σε πολεμική σύρραξη και συνέστησαν αυτοσυγκράτηση.

Τότε ειπώθηκε προς αυτούς το περίφημο «μας εξαπατήσατε» από τον ταξίαρχο Δημήτριο Ιωαννίδη.

Ενώ ο Σίσκο ανταπάντησε ότι θα σταματούσε την τουρκική απόβαση, ο Ιωαννίδης τον διαβεβαίωσε οργισμένος ότι η Αθήνα θα κήρυσσε πόλεμο.

Λίγο πριν τις 08.00, οι Αμερικανοί επίσημοι αναχώρησαν και ξεκίνησε η συζήτηση στο ΑΣΕΑ.

Ορισμένοι τάχθηκαν υπέρ της άμεσης κήρυξης πολέμου στην Τουρκία, ενώ προτάθηκε η επίσημη ανακήρυξη της Ένωσης Ελλάδας και Κύπρου.

Κατά μία μαρτυρία, αυτό εξετάστηκε για λόγους ανύψωσης του ηθικού των Κυπρίων, οι οποίοι έσπευδαν στα μέτωπα, ενώ το νησί ήδη φλεγόταν.

Ο ίδιος ο Ιωαννίδης φέρεται να δήλωσε: «Να αναγγείλουμε ότι θα κάνουμε την Ένωση. Κι ας μην το κάνουμε, θα το πούμε όμως για να εκφοβίσουμε τους Τούρκους, για να τους δείξουμε την αποφασιστικότητα μας».

Τελικά, πέραν των διπλωματικών μέτρων, το Συμβούλιο αποφάσισε συγκεκριμένα στρατιωτικά μέτρα : διατάχθηκε προώθηση μονάδων στον Έβρο, στρώση ναρκοπεδίων, ενίσχυση των νήσων στο ανατολικό Αιγαίο και

διασπορά του στόλου. Οι αεροδιάδρομοι του FIR Αθηνών έκλεισαν και ο Έλληνας πρέσβης στην Αγκυρα ανακλήθηκε.

Το σημαντικότερο, όμως, ήταν η λήψη απόφασης για κήρυξη γενικής επιστράτευσης.

Αυτό ήταν απαίτηση του ταξίαρχου Ιωαννίδη, ενώ η πρόταση του αρχηγού Ενόπλων Δυνάμεων έκανε λόγο για μερική επιστράτευση.

Ο αντισυνταγματάρχης Δημήτριος Λουκοτός κατέθεσε: «Κηρύχτηκε γενική επιστράτευση χωρίς να γίνει τέτοια εισήγηση εκ μέρους του (αρμόδιου) Δ' Κλάδου. Παρόλο που ο Κλάδος εισηγήθηκε όπως μη κηρυχθεί απευθείας γενική επιστράτευση και επεσήμανε τις δυσμενείς εξ αυτής επιπτώσεις δεν εισακούστηκε».

Δεν υπήρξε, λοιπόν, σταδιακή κλιμάκωση ενεργειών, βάσει των προβλεπόμενων μέτρων.

Ομοίως αποφάνθηκε και το Πόρισμα της Βουλής: «Η κήρυξη γενικής επιστράτευσης φαίνεται να μην ήταν επιτυχής, από στρατιωτική άποψη, μέτρο, διότι δεν προηγήθηκαν οι αναγκαίες διαδοχικές ενέργειες».

Η άμεση και εντός 24ώρου παρουσίαση 17 κλάσεων δημιούργησε μεγάλες ανωμαλίες, λόγω του συνωστισμού και της αθρόας προσέλευσης, ακόμα και από Έλληνες του εξωτερικού.

Δυσλειτουργίες υπήρξαν, όπως και προβλήματα.

Ουδέποτε όμως αποδείχθηκαν οι ισχυρισμοί περί ανυπαρξίας πυρομαχικών και άλλες συναφείς υπερβολές.

Στην ίδια την Κύπρο, το πέμπτο πολεμικό ανακοινωθέν (11.55, 20 Ιουλίου 1974) μετέδωσε την είδηση: «...Ανακοινούται ότι η Ελλάς εκήρυξε γενική επιστράτευση. Δία ταύτης γίνεται αντιληπτόν ότι η Ελλάς ευρίσκεται παρά το πλευρόν της Κύπρου. Ζήτω η αιωνία Ελλάς».

Έξαλλος ενθουσιασμός κατέλαβε τους μαχητές της Κύπρου, Ελλαδίτες και Ελληνοκυπρίους, στο άκουσμα των παραπάνω, ενώ ακλόνητη ήταν η πεποίθηση όλων ότι θα εμφανίζονταν από στιγμή σε στιγμή στους αιθères τα μαχητικά της Πολεμικής Αεροπορίας.

Ο συγγραφέας Σπύρος Παπαγεωργίου υπήρξε αυτόκοος μάρτυς των αντιδράσεων εικοσάχρονων Κυπρίων στρατιωτών του πυροβολικού, στο άκουσμα της επιστράτευσης: "Δεν θα μείνουμε μόνοι. Κι ούτε έχει σημασία αν βραδύνει να έλθει η Ελλάδα... Ούτε και αν χρειαστεί να πέσουμε χίλιοι ή πέντε ή

και δέκα χιλιάδες στο πεδίο της μάχης. Η Ελλάδα θα έρθει. Κι ο αγώνας δεν θα γίνει για την οποιαδήποτε ανεξαρτησία, αλλά για την Ένωση».

Ο Στρατηγός Φ.Γκιζίκης, «Πρόεδρος της Δημοκρατίας» ελέω Ιωαννίδη, που δεν υπήρξε ικανός να επηρεάσει ούτε κατ'ελάχιστον τις εξελίξεις σε Ελλάδα και Κύπρο

Κατά τις εκτιμήσεις των πρωταγωνιστών, ο ισχυρός άνδρας του καθεστώτος Δημήτριος Ιωαννίδης ήταν όντως αποφασισμένος να διατάξει επιθετική ενέργεια στην ανατολική Θράκη.

Ο διοικητής των Ελληνικών δυνάμεων στον Έβρο Υποστράτηγος Π.Παπαδάκης, προσέδωσε επιθετική διάταξη στους σχηματισμούς, ενώ υποστηρίχθηκε ότι οι τουρκικές μονάδες αποσύρθηκαν σε βάθος λίγων χιλιομέτρων.

Διατυπώθηκε, όμως, και η αντίθετη άποψη: ότι δηλαδή, οι Τούρκοι διατήρησαν τις θέσεις τους, αρκούμενοι απλώς να παρατηρούν τις ελληνικές κινήσεις.

Η αυτοπεποίθηση του Ιωαννίδη δεν ήταν μετέωρη.

Ενισχύθηκε από εισηγήσεις επιτελικών αξιωματικών και παλαιότερες εκτιμήσεις των αρχηγών των όπλων.

Ο αρχηγός Αεροπορίας μάλιστα, μήνες πριν από την εισβολή, τον διαβεβαίωσε ότι, σε περίπτωση σύρραξης, η Ελληνική Αεροπορία θα κυριαρχούσε και θα κατέστρεφε τη μεγάλη γέφυρα του Βοσπόρου και τα δύο κέντρα διοίκησης και ελέγχου της Τουρκικής Αεροπορίας.

Η τουρκική στρατιωτική και πολιτική ηγεσία αντιμετώπισε την είδηση για την ελληνική επιστράτευση με προβληματισμό αλλά και ψυχραιμία.

Ο λόγος σε τουρκική πηγή: «Το φάσμα του πολέμου πλανήθηκε απειλητικά πάνω από την Τουρκία. Επανεξετάσαμε τα μέτρα, τα οποία είχαμε σχεδιάσει για το Αιγαίο, ταυτόχρονα όμως προχωρήσαμε στην εκκένωση χωριών στην ανατολική Θράκη... Η Αλικαρνασός, από τις 20 Ιουλίου το βράδυ συγκλονιζόταν από τη φήμη ότι οι Έλληνες θα έκαναν απόβαση. Οι διαδόσεις

αυτές κυκλοφόρησαν από στόμα σε στόμα. Παντού κυριάρχησε ένας φοβερός πανικός. Τόσο οι ντόπιοι όσο και οι ξένοι τουρίστες απομακρύνθηκαν από την Αλικαρνασσό με όποιο μέσο βρήκαν... Η ίδια κατάσταση επικράτησε και στις άλλες παραλιακές πόλεις. Η αναταραχή συνεχίστηκε για δύο μέρες»

Είναι τεκμηριωμένο πλέον, ότι το εύρος της ακτής στο Πεντεμίλι ήταν χαρακτηριστικά στενό

Ακόμα και αν τίποτα από αυτά που συζητήθηκαν στο ΑΕΔ δεν έγινε, αν απλά και μόνο είχαν εφαρμοσθεί τα Σχέδια Αμύνης της Κύπρου από το βράδυ της 19ης Ιουλίου με βάση τις πληροφορίες που είχαν στο Γ.Ε.Ε.Φ. (στην ουσία εφαρμογή του σχεδίου ΑΦΡΟΔΙΤΗ 1973 υπό τον τύπο «νυκτερινής άσκησης», αν πούμε ότι η ηγεσία ήθελε να διατηρήσει και μια επιφύλαξη για το αν πραγματικά επίκειται απόβαση των Τούρκων ή απλά ήταν μια μπλόφα τους, όπως διακήρυσσε το Α/ΕΔ στην Αθήνα), τότε θα είχαν συμβεί τα εξής:

Πρώτον, οι Μονάδες θα είχαν ταχθεί σε χώρους διασποράς και η Τουρκική Αεροπορία δεν θα τις εύρισκε την επόμενη μέρα στα Στρατόπεδά τους για να τις βομβαρδίσει και να καταστρέψει σχεδόν ολοκληρωτικά κάποιες από αυτές (όπως συνέβη με τις Μονάδες Πυροβολικού που έδρευαν στην περιοχή Αθαλάσσης στην Λευκωσία).

Φωτογραφία από το Στρατόπεδο Πυροβολικού στην περιοχή Αθαλάσσης Λευκωσίας όπου η Τουρκική Αεροπορία βρήκε την Μονάδα εντός του Στρατοπέδου και σχεδόν την κατέστρεψε. Φαίνονται καθαρά τα οχήματα που παραδόθηκαν στις βόμβες των αεροσκαφών των Τούρκων προτού μπορέσουν να ταχθούν στους χώρους διασποράς.

Σε αυτήν την περίπτωση η Μονάδα του Ανχη Π.Κουρούπη (251ΤΠ) από ανατολικά, και το 281 Τ.Π. με την συνδρομή της Μονάδας του Ανχη Δ.Μπίκου (316 ΤΕ) από δυτικά, θα είχαν ταχθεί σε χώρο που θα τους επέτρεπε να αντιλαμβάνονταν με το πρώτο φως της 20ης Ιουλίου την επικείμενη απόβαση, και θα επενέβαιναν με τους άνδρες τους αποτρέποντας την απόβαση.

Ανχης (ΠΖ) Δ.Μπίκος – Δκτής του 316 ΤΕ. Τραυματίστηκε κατά την προετοιμασία της Ελληνικής αντεπίθεσης από δυσμάς κατά του προγεφυρώματος των Τούρκων στο Πεντεμίλι

Οι Τούρκοι δεν θα μπορούσαν να αντιδράσουν αν κάποιοι τους περίμεναν στην ακτή!

Ταυτόχρονα οι Μονάδες Πυροβολικού του Πενταδακτύλου θα άνοιγαν πυρ και με την πανοραμική τους θέα, θα είχαν αναγκάσει εκ των πραγμάτων τους εισβολείς Τούρκους να εγκαταλείψουν την προσπάθειά τους!

Φωτογραφίες από Τουρκική πηγή που εμφανίζουν τον χώρο της απόβασης

Και αναγκαστικά θα έπρεπε να βάλουν πλώρη προς Μερσίνα, φοβούμενοι ότι οι αντιστεκόμενοι Έλληνες μαχητές σε λίγο θα είχαν και την βοήθεια της αεροπορίας τους (η οποία αλίμονο δεν ήλθε ποτέ!).

Δεύτερον κρίσιμες μονάδες, όπως αυτές των ΛΟΚ θα είχαν καταλάβει τα υψώματα Κοτζάκαγια, Άσπρη Μούτη και Πετρομούθια που ευρίσκονται στον Πενταδάκτυλο, έτσι ώστε να «μπλόκαραν» την διάβαση της Αγύρτας και των

Πανάγρων σε περίπτωση που τα Αποβατικά στρατεύματα έσπαγαν τις Ελληνικές γραμμές Αμύνης στο Πεντεμίλι.

Εδώ πρέπει να σημειώσουμε ότι αυτή η ενέργεια τελικά έγινε, αλλά την επόμενη, με εξαιρετικά δύσκολη προσπάθεια και από τις 3 Μοίρες Καταδρομών της Εθνικής Φρουράς (31ΜΚ, 32ΜΚ, 33ΜΚ) και ήταν όλες σχεδόν, λίαν επιτυχείς (αναφορά για αυτές τις ενέργειες των λοκατζήδων μας, κάνουν όλα τα Τουρκικά βιβλία – αυτό δείχνει την εντύπωση που δημιούργησαν).

Όμως η ανδρεία των Καταδρομέων που πάτησαν όλες τις κορυφές στον Πενταδάκτυλο, αφήνοντας τους Τούρκους εγκλωβισμένους στο Κάστρο του Αγ.Ιλαρίωνα (το οποίο οχύρωναν επί μία δεκαετία), αντιμετωπίζοντας υπέρτερους σε αριθμό Τούρκους Κομμάντος, δεν είχε αποτέλεσμα, ούτε συνέχεια, διότι όπως αναφέρει ο Στρατηγός Ε.Σταμάτης (αργότερα Διοικητής 1ης Στρατιάς) στο βιβλίο του (έλαβε μέρος σαν διοικητής Λόχου με τον ΛΥΠ της Μοίρας του στην επίθεση και κατάληψη του υψώματος Κοτζάκαγια), το ΓΕΕΦ δεν απέστειλε μονάδες αντικατάστασης των Λοκατζήδων οι οποίες θα καταλάμβαναν αμυντικές θέσεις στα παραπάνω υψώματα που δεσπόζουν των διαβάσεων προς Λευκωσία.

Αριστερά και στο κέντρο Ελληνοκύπριοι Λοκατζήδες σε άσκηση στον Πενταδάκτυλο. Δεξιά ο Τχης (ΚΔ) Κατσάνης Δκτής της 33 ΜΚ, που έπεσε ηρωικά μαχόμενος στον Πενταδάκτυλο

Έτσι οι Λοκατζήδες, οι οποίοι από την φύση τους είναι πλασμένοι για αστραπιαίο-επιθετικό πόλεμο, διαβλέποντας τον επερχόμενο εγκλωβισμό τους από παντού, χωρίς ελπίδα ενίσχυσης από πουθενά, διατάχθηκαν από τον Αρχηγό τους συνταγματάρχη Κομπόκη, να απαγκιστρωθούν, διότι ο ίδιος διέβλεπε τον κίνδυνο της αντεπίθεσης με υπέρτερες και βαρύτερα οπλισμένες δυνάμεις των Τούρκων και δεν ήθελε να θυσιαστούν άδικα οι Λοκατζήδες του, οι οποίοι εκ φύσεως διαθέτουν πολύ ελαφρύ οπλισμό!

Μετά από αυτό οι δεσπόζουσες των διαβάσεων, επανήλθαν στα χέρια των Τούρκων με τα γνωστά αποτελέσματα.

Παρόλα ταύτα οι Τούρκοι το «φύσαγαν και δεν κρύωνε»!

Για αυτό ξεσπούσαν όλο το μίσος τους με κτηνωδία, αν τύχαινε και συνελάμβαναν αιχμάλωτο Ελληνοκύπριο Καταδρομέα.

Άντρες της 31 ΜΚ που απολύονται την 15^η Ιουλίου (!!!) – τελικά δεν απολύθηκαν αλλά έλαβαν μέρος στο πραξικόπημα και σε όλες τις μάχες με τους Τούρκους Ιούλιο-Αύγουστο 1974

Κατεγράφησαν γεγονότα απaráμιλλης «τουρανικής βαρβαρότητας», απέναντι σε αιχμάλωτους Ελληνοκύπριους Καταδρομείς, που θυμίζουν την ίδια βαρβαρότητα που επέδειξαν οι ομοεθνείς τους 52 χρόνια πριν απέναντι στους ελάχιστους τσολιάδες του 5/42 Συντάγματος Ευζώνων του ηρωικού Συνταγματάρχη Νικόλαου Πλαστήρα, που αποκλειστικά και μόνον λόγω τραυματισμού, πιάστηκαν αιχμάλωτοι και κατακρεουργήθηκαν από τους Τούρκους, στα Μικρασιατικά οροπέδια.

Τχης (ΚΔ) Μανιάτης – Διοικητής της 31 ΜΚ (αριστερά) και Λγός (ΚΔ) Σταμάτης – Διοικητής του ΛΥΠ-ΔΜ της 31 ΜΚ (ο δεύτερος έγραψε βιβλίο για την δράση της 31 ΜΚ το 1974)

Αν αυτή η επιθετική κίνηση των Καταδρομέων είχε γίνει προληπτικά – υπό τύπον νυκτερινής ασκήσεως, όπως ανέφερα πριν - το βράδυ πριν την

απόβαση, η διάβαση θα ήταν στα Ελληνικά χέρια αποκόπτοντας τους αποβιβασθέντες Τούρκους τελείως με τον θύλακα τους στην Λευκωσία!

Υπλός (ΚΔ) Γλεντζές (αριστερά) και Υπλός (ΠΖ) Καραχάλιος, (δεξιά) – Διοικητές Λόχων της 31 ΜΚ που έδρασαν την νύχτα 20/21 Ιουλίου στο ύψωμα Κοτζάκαγια στον Πενταδάκτυλο με ιδιαίτερη επιτυχία. Ιδιαίτερα δε ο Υπλός Γλεντζές ρισκάρισε πολλές φορές την ζωή του σε αυτές τις επιχειρήσεις και επέδειξε εξαιρετική ανδρεία – παράδειγμα για τους άντρες του

Και τότε τα πράγματα θα ήταν διαφορετικά!

Γιατί ο αντικειμενικός στόχος των Τούρκων την 21^η Ιουλίου ήταν η άμεση σύνδεση των αποβατικών τους δυνάμεων με τον θύλακα Λευκωσίας!

Τρίτον οι Μονάδες Αρμάτων και Τεθωρακισμένων (23η ΕΜΑ και 21η ΕΑΝ), παρόλη την παλαιότητα του υλικού τους, μπορούσαν να είχαν κινηθεί προληπτικά προς τον χώρο της απόβασης, στους πρόποδες του Πενταδάκτυλου, ή ακόμα και έξω από την Κερύνεια, και να είχαν ταχθεί σαν να πραγματοποιούσαν άσκηση «σχοινάκια» (που λαμβάνουν ανέκαθεν χώρα τακτικά στις ΤΑΜΣ του Ελληνικού Στρατού).

Φωτογραφίες από ασκήσεις της Εθνικής Φρουράς με τα άρματα T-34 που διέθετε. Αρχικά οι φωτογραφίες αυτές θεωρήθηκαν ότι είναι από την επίθεση της ΕΛΔΥΚ στο Κιόνελλι αλλά τελικά αφορούν την περίοδο προ της Τουρκικής απόβασης. Τα T-34 παρά την παλαιότητά τους μπορούσαν να προσφέρουν σημαντικά αποτελέσματα για τα Ελληνικά όπλα, αν είχαν χρησιμοποιηθεί μαζί και όχι μεμονωμένα, ως υποτυπώδης υποστήριξη σε τάγματα πεζικού.

Με την παραλλαγή (καμουφλάζ) που θα τους παρείχε η πλούσια βλάστηση του Βορειο-Κυπριακού τοπίου, θα παρέμεναν σε αναμονή τελείως αθέατοι, και την επομένη, με την έναρξη των επιχειρήσεων, θα είχαν να διασχίσουν μικρή απόσταση μέχρι το Πεντεμίλι και θα είχαν ρίξει στην θάλασσα τον εισβολέα.

Απόδειξη είναι το γεγονός, ότι όταν μετά από πολλές ώρες και με μύριες δυσκολίες, οι Τούρκοι κατάφεραν και αποβίβασαν ορισμένα τεθωρακισμένα ΤΟΜΠ Μ-113, δύο από αυτά εβλήθησαν από ξεκομμένα ΠΑΟ της Εθνικής Φρουράς στην περιοχή δυτικά του Πεντεμιλίου και καταστράφηκαν.

Αριστερά φωτογραφία με το κατεστραμμένο Τούρκικο άρμα Μ-47 από τα πυρά της Εθνικής Φρουράς στην περιοχή Κόρνος. Δεξιά η εμφάνιση ως «μνημείο» του ίδιου άρματος από τους Τούρκους. Η ενημερωτική πινακίδα που τοποθέτησαν ασφαλώς δεν αναφέρει την αλήθεια.

Δυστυχώς όμως, οι Επιτελείς του ΓΕΕΦ κράτησαν τα Άρματα στους χώρους που είχαν ταχθεί κατά το Πραξικόπημα (εντός Λευκωσίας) και όσα από αυτά ήταν εφεδρεία, είχαν διασκορπιστεί και προσκολληθεί σε διάφορες Μονάδες, μειώνοντας στην ουσία την δύναμη πυρός τους.

Και αυτό γιατί σε αυτές τις μονάδες είχαν σταλεί 2-3 άρματα, τα οποία όχι μόνο δεν παρείχαν ισχυρή δύναμη πυρός αλλά και κατά την μετακίνησή τους ορισμένα παρουσίαζαν βλάβες και αποστερούσαν την υποστήριξη που έπρεπε να δίνουν στις μονάδες που ήταν προσκολλημένα.

Όταν πλέον το ΓΕΕΦ αποφάσισε να κινηθεί και ο κύριος όγκος των Μονάδων Αρμάτων πλέον απεγκλωβίστηκε από τα «Αστυνομικά» του καθήκοντα -που του είχαν ανατεθεί μετά το πραξικόπημα- εντός Λευκωσίας, τότε είχαμε τραγικές συνέπειες εξ' αιτίας ασυνεννοησίας των προϊσταμένων Κλιμακίων, Τακτικών Διοικήσεων και Διοικητών Μονάδων.

Πολλά άρματα έπεσαν σε Τούρκικες ενέδρες, σε χώρους που κανείς δε τους είχε ενημερώσει (ή δεν ήξερε) ότι είχαν προωθηθεί δυνάμεις του εχθρού, αλλά και αρκετά από αυτά (παλαιά ρώσικα άρματα Τ-34/85 όπως και ερπυστριοφόρα ΒΤR-152V1 ή ακόμα και ελαφρά τεθωρακισμένα οχήματα του Β' Π.Π. του τύπου Marmon Harrington), βρέθηκαν στο στόχαστρο των

αεροσκαφών της Τούρκικης Αεροπορίας με παράδειγμα της Μονάδας του Αντισυνταγματάρχη Γ.Μπούτου, η οποία σχεδόν καταστράφηκε καθ' οδόν!

Άρμα T-34 Ρωσικής κατασκευής του Β' ΠΠ καθώς και τεθωρακισμένο όχημα Marmon Harrington που αποτελούσαν τις «τεθωρακισμένες μονάδες» που θα σταματούσαν τα Τούρκικα M-47 & M-48 που παρέταξαν απέναντί τους οι Τούρκοι.

Σήμερα στο Πάρκο της Εισβολής στο Πεντεμίλι (Μουσείο Καραογλάνογλου, όπως το ονομάζουν) εκτίθενται τέτοια «λάφυρα» από τον οπλισμό της Εθνικής Φρουράς. Οι Τούρκοι βαυκαλίζονται να αναφέρουν ότι όλα αυτά είναι οχήματα τα οποία δήθεν εγκατέλειψαν οι Έλληνες μόλις αντίκρουσαν τους Τούρκους φαντάρους, τα «Μεχμετζίκ» (έτσι αναφέρουν οι επεξηγηματικές πινακίδες στον χώρο).

Τούρκοι μαθητές σε επίσκεψή τους στο Πάρκο της Εισβολής (στο Πεντεμίλι), όπου φωτογραφίζονται πάνω σε Ελληνοκυπριακό άρμα T-34. Είναι φανερό ότι το άρμα έχει βληθεί στις ερπύστριες που δεν υπάρχουν και κατά συνέπεια ακινητοποιήθηκε. Αριστερά εκτιθέμενα Marmon Harrington της Εθνοφρουράς. Παρόλο το γεγονός ότι οι Τούρκοι τα έβαψαν για να φαίνονται σαν «άθικτα» έτσι ώστε να εξυπηρετηθεί η άποψη που προβάλουν ότι αυτά εγκαταλείφθηκαν μόλις οι Έλληνες βρέθηκαν απέναντι στα «μεχμετζίκ», μια πιο κοντινή παρατήρηση θα καταδείξει ότι εσωτερικά δεν διαθέτουν τίποτα διότι είχαν κατακαεί.

Βέβαια ο Συνταγματάρχης του Αγγλικού Στρατού Λέοναρντ Μπλάκσον, σε σχόλιο του στο BBC ξεκάθαρα αναφέρει ότι τα περισσότερα από αυτά που βρίσκονται σε καλή σχετικά κατάσταση, φαίνεται ξεκάθαρα ότι έχουν βληθεί στις ερπύστριες και είναι παγκοσμίως γνωστό ότι άρμα άπαξ και βληθεί στην ερπύστρια είναι απλά ακίνητος στόχος!

Επίσης ο Ταξίαρχος Έντγκαρ Φαραντέυ αναφέρει στην ίδια εκπομπή ότι θεώρησε τρομερά παράτολμο το γεγονός, ερπυστριφόρα BTR-152V1 αλλά ακόμα και άρματα με παλαιά τεχνολογία όπως αυτή των ρωσικών T-34/85, να προσπαθήσουν να αναχαιτήσουν Αμερικάνικα άρματα M-47 / M-48 και ερπυστριφόρα M-113 που είχαν οι Τούρκοι.

Παρόλα ταύτα οι «μαυροσκούφηδες» μας το έκαναν.

Τους πρόδωσαν οι ελλιπείς πληροφορίες και η παλαιότητα του υλικού τους!

Το Τούρκικο άρμα M-47 που καταλήφθηκε από άντρες της Εθνοφρουράς, το οποίο με ένα επίσης καταληφθέν από Έλληνες και Ελληνοκύπριους μαχητές, Τούρκικο ΤΟΜΠ M-113, προκάλεσαν μεγάλη φθορά σε Τούρκικη Ίλη Τεθωρακισμένων και ακολούθως επέστρεψαν σώοι και αβλαβείς στα μετόπισθεν όπου βάφτηκαν στα Ελληνικά στρατιωτικά χρώματα.

Όταν ο Ελλαδίτης Λοχίας (ΤΘ) Κριθάρης που είχε φτάσει μόλις την προηγούμενη της εισβολής στην Κύπρο με μετάθεση, μαζί με τους συμπολεμιστές του που απάρτιζαν το πλήρωμα του, οδήγησε το Τούρκικο άρμα M-47, που οι άντρες της Εθνικής Φρουράς κατέλαβαν στην περιοχή Κόρνος, μαζί με ένα Τούρκικο ΤΟΜΠ M-113, σαν «σφήνα» ανάμεσα στα υπόλοιπα άρματα μιας Τουρκικής Επιλαρχίας, κατάφερε να καταστρέψει 5 Τουρκικά άρματα και να αποσυρθεί σε απυρόβλητο πρνανές, χωρίς να υποστεί καμία απώλεια από τα σαστισμένα πληρώματα των υπόλοιπων τουρκικών αρμάτων! Αυτοί ήταν οι αρματιστές μας!

Τέταρτον, με εξουδετερωμένη την αποβατική δύναμη των Τούρκων και αποκομμένη πλήρως την αερομεταφερόμενη μονάδα που βρήκε καταφύγιο στον θύλακα του Κιόνελη, οι πέριξ αυτού μονάδες της Εθνικής Φρουράς, θα έκλειναν σαν λαβίδα έτσι ώστε να τους ανάγκαζαν να παραδοθούν.

Είναι χαρακτηριστικό ότι οι Τούρκοι φοβόντουσαν πολύ αυτό το ενδεχόμενο.

Απόδειξη το γεγονός ότι όταν η ΕΛΔΥΚ προχώρησε στην καταδικασμένη εξ' αρχής σε αποτυχία επίθεση, μετωπικά εναντίον του Κιόνελη, παρόλο το γεγονός ότι οι Λόχοι Κυπρίων Επιστρατών (πχ Λόχος Λυσσαρίδη) δεν

εξετέλεσαν την κίνηση αντιπερισπασμού, η Ελληνική μονάδα βρέθηκε έως την αντιαρματική τάφρο προ της 2ης σειράς πολυβολείων του θύλακα.

Τότε με την είδηση αυτή, ότι η πρώτη γραμμή αμύνης του Κιόνελι εκάμφθη από τους άντρες της ΕΛΔΥΚ, ο Ραούφ Ντεκτάς, ζήτησε απεγνωσμένα ελικόπτερο για εκείνον και την οικογένεια του, για να απομακρυνθεί από την Λευκωσία, διότι άρχισε να πιστεύει ότι ο θύλακας, θα πέσει!

Τόσο μεγάλη απελπισία κατέλαβε τους Τουρκοκύπριους ηγέτες!

Τούρκοι Καταδρομείς που μόλις έχουν κατέβει από τα ελικόπτερα, έχουν πλαισιώσει τους Τουρκοκύπριους μαχητές στην υπεράσπιση του Κιόνελι από την επίθεση της ΕΛΔΥΚ

Για την επίθεση στο Κιόνελι, διατέθηκε ένας λόχος της ΕΛΔΥΚ και 13 (κατ' άλλους 15) άρματα T-34.

Τον θύλακα υπερασπιζόταν η ΤΟΥΡΔΥΚ, τα τάγματα Τουρκοκυπρίων μαχητών και οι καταδρομείς και αλεξιπτωτιστές οι οποίοι μεταφέρονταν κατά κύματα από την Τουρκία, με μεταγωγικά αεροσκάφη και ελικόπτερα.

Γρήγορα οι επιτιθέμενοι προσέβαλαν με πυρά το στρατόπεδο της ΤΟΥΡΔΥΚ και εν συνεχεία το παρέκαμψαν, αφού διαπιστώθηκε ότι αυτό είχε εγκαταλειφθεί νωρίτερα από τους Τούρκους, οι οποίοι οχυρώθηκαν στα ενδότερα.

Αμυντικό χαρακωμα των Τούρκων προ του Κιόνελι (όπως λέει η λεζάντα της φωτο)

Με ταχεία κίνηση, οι άνδρες της ΕΛΔΥΚ και οι Κύπριοι Εθνοφρουροί κάλυψαν την απόσταση μέχρι την είσοδο του Κιόνελη, υπό το καταγιστικό πυρ του εχθρού, ο οποίος έβαλε με πολυβόλα και όλμους.

Αντίθετα, η Τουρκική Αεροπορία δεν επενέβη στο πρώτο τουλάχιστον στάδιο της επίθεσης, μολονότι οι ελληνικές δυνάμεις διακρίνονταν ευχερώς από τις τουρκικές.

Οι επιτιθέμενοι συνέχισαν την προώθηση με οκτώ μόνο άρματα μάχης, αφού τα υπόλοιπα κατηλώθηκαν στην πορεία τους λόγω βλαβών.

Ήταν τόσο ραγδαία η προέλαση, ώστε οι Τούρκοι, αγνοώντας ότι η ΕΛΔΥΚ προχώρησε τόσο γρήγορα, συνέχισαν τις ρίψεις αλεξιπτωτιστών.

Είναι χαρακτηρισική η βοήθεια που πρόσφεραν οι Τουρκοκύπριοι μαχητές στις δυνάμεις εισβολής. Στην φωτο Τουρκοκύπριος με Τόμσον έχει λάβει θέση δίπλα σε Τούρκους στρατιώτες σε χαράκωμα προ του Κιόνελη (όπως αναφέρει η λεζάντα της τουρκικής φωτογραφίας)

Έτσι οι Έλληνες στρατιώτες, τέσσερα περίπου χιλιόμετρα πριν από το Κιόνελη, εξολόθρευσαν με εφ' όπλου λόγχη δεκάδες αλεξιπτωτιστές, οι οποίοι είχαν την ατυχία να καταπέσουν ανάμεσα τους.

Στην επίθεση συμμετείχε ο ανθυπολοχαγός Α.Αργυρίου, ο οποίος έδωσε την παρακάτω μαρτυρία: «Κάναμε επίθεση κατά μέτωπο, με εφ' όπλου λόγχη. Ο ηρωικός και αείμνηστος λοχαγός μου διέταξε έφοδο. Τον ακολουθήσαμε με αναρτημένες επί των όπλων τις λόγχες και με το εμβατήριο στα χείλη. Οι Τούρκοι αλεξιπτωτιστές, τρομαγμένοι, ετράπησαν σε φυγή. Τότε ακριβώς ο Λοχαγός μας δέχθηκε εχθρική σφαίρα και έπεσε βαρύτατα τραυματισμένος. Έσπευσα να τον βοηθήσω, αλλά εκείνος με διέταξε: "να συνεχιστεί η προέλαση κύριε ανθυπολοχαγέ. Να συνεχιστεί η προέλαση!" Και με όση δύναμη του απέμεινε, αναφώνησε: *Ζήτω η Ελλάς! Και εξέπνευσε*".

Στο πρώτο χιλιόμετρο πριν από το Κιόνελι, η προέλαση άρχισε να επιβραδύνεται, ώσπου ανακόπηκε τελείως, εξαιτίας της εκδήλωσης πυρκαγιάς, η οποία λόγω της κατεύθυνσης του ανέμου κινήθηκε προς τις ελληνικές δυνάμεις.

Κατά μία εκδοχή, οι αμυνόμενοι έθεσαν πυρ στα σπαρτά και τις καλαμιές, ώστε να ανακόψουν τη θυελλώδη ελληνική επίθεση.

Κατ' άλλη άποψη, η πυρκαγιά οφειλόταν στα πυρά του πυροβολικού της Εθνικής Φρουράς, ενώ προς ανάσχεση της επίθεσης επενέβη και η Τουρκική Αεροπορία με εμπρηστικές βόμβες ναπάλμ, οι οποίες επίσης ενδέχεται να συνέβαλαν.

Παράλληλα, οι Τούρκοι προέβησαν σε εκτενή χρήση όλμων μεγάλου διαμετρήματος, από απόσταση ασφαλείας, καλυπτόμενοι στους λόφους γύρω από το Κιόνελι.

Τουρκικό στοιχείο όλμου στην περιοχή του Κιόνελι

Μπροστά από το χωριό υπήρχαν δύο αντιαρματικές τάφροι και σειρές πολυβολείων, τα οποία έπεσαν το ένα μετά το άλλο στα χέρια των ανδρών της ΕΛΔΥΚ, η οποία μετά την προσωρινή καθήλωση της λόγω της πυρκαγιάς, εξαπέλυσε νέα επίθεση.

Αυτή τη φορά, τα εναπομείναντα άρματα μάχης δεν ακολούθησαν, κωλυόμενα από τις τάφρους.

Ο ταξίαρχος Γεώργιος Σέργης μετέφερε μία άλλη εξήγηση: ότι διατάχθηκε σύμπτυξη των αρμάτων, διότι δεν λειτούργησαν οι ασύρματοι τους.

Χωρίς την κάλυψη των αρμάτων, οι Έλληνες στρατιώτες διάβηκαν την πρώτη αντιαρματική τάφρο, ενώ οι τολμηρότεροι εισήλθαν στα πρώτα σπίτια του Κιόνελι, όπου οι μάχες γίνονταν πλέον σώμα με σώμα.

Μπροστά στα Τουρκικά πολυβολεία έγιναν λυσσώδεις μάχες!

Στα καταληφθέντα πολυβολεία βρέθηκαν και συνελήφθησαν Τούρκοι στρατιώτες, οι οποίοι είχαν δεθεί από τους αξιωματικούς τους για να μην υποχωρήσουν (στοιχείο που θα το συναντήσουμε και σε άλλες μάχες).

Αυτή η επίθεση της ΕΛΔΥΚ δεν υποβοηθήθηκε (δευτερεύουσα ενέργεια αντιπερισπασμού), παρότι προβλεπόταν από τα σχέδια.

Προσβολή του θύλακα από την κατεύθυνση του Δίκωμου με δύναμη ενός τάγματος δεν πραγματοποιήθηκε, ώστε να κατατμηθούν οι δυνάμεις του εχθρού σε διμέτωπο αγώνα.

Ο Τουρκοκύπριος ηγέτης Ραούφ Ντακτάς υποδέχεται τους Τούρκους ανώτατους Αξιωματικούς σαν σωτήρες! Την ημέρα της Ελληνικής επίθεσης στο Κιόνελι, τρομοκρατημένος, ζητούσε απεγνωσμένα να τον παραλάβει ελικόπτερο, γιατί πίστευε ότι ο θύλακας θα πέσει!

Εάν οι Τούρκοι δέχονταν επίθεση και από τον βορρά η επιχείρηση πιθανόν να εξελισσόταν καλύτερα.

Ο θύλακας Λευκωσίας είχε ενισχυθεί από τους αερομεταφερόμενους Τούρκους Κομμάτος που όπως δείχνουν οι φωτογραφίες ήταν πάνοπλοι. Η ΕΛΔΥΚ πλέον πέραν των Τουρκοκυπρίων μαχητών και των ανδρών της ΤΟΥΡΔΥΚ είχε να αντιμετωπίσει και αυτούς!

Λίγο μετά τις 12.00, εκδόθηκε πολεμικό ανακοινωθέν, το οποίο ανέφερε: «Ανακοινούται ότι αι Ελληνικάί Ένοπλαι Δυνάμεις διέσπασαν την αμυντική γραμμήν του τουρκοκυπριακού θύλακα Λευκωσία - Κιόνελι. Ο τουρκικός τομεύς Λευκωσίας έχει αποκλεισθεί».

Όμως δεν ήταν αλήθεια!

Αλίμονο, η ΕΛΔΥΚ δεν δέχθηκε ενισχύσεις από πουθενά! Και για να μην βρει τους άνδρες της εκτεθειμένους από τα πυρά της Τούρκικης Αεροπορίας που θα έκανε την εμφάνισή της με το πρώτο φως, απαγκιστρώθηκε λίγο πριν χαράξει!

Όμως οι Τούρκοι του θύλακα της Λευκωσίας, «κάθονταν στα κάρβουνα» καθ' όλη την διάρκεια της νύχτας, θυμίζοντας σε όλους την νύχτα τρόμου που πέρασαν οι κάτοικοι της Άγκυρας, εκείνο το βράδυ του 1921, όταν οι Έλληνες στρατιώτες είχαν φτάσει και μάχονταν μέχρι το χωριό Πολατλί, 45 μόνο χιλιόμετρα από αυτή!

Πέμπτον, με οργανωμένη εκτέλεση της Επιστράτευσης στην Κύπρο ακόμα και μετά την καθυστέρηση που αυτή έγινε - αν όχι προληπτικά τις προ της εισβολής ημέρες, γιά να μην θεωρηθεί "πρόκληση" προς τους Τούρκους - με τον προκαθορισμένο από τους Στρατιωτικούς Κανονισμούς τρόπο, όπως τα ΣΑΚ (Σχέδια Αμύνης Κύπρου) προέβλεπαν και δεν «γινόταν στο ποδάρι» και δεν δημιουργόταν αυτό το χάος που στην πραγματικότητα δημιουργήθηκε, όπου ο κάθε έφεδρος παρουσιαζόταν «στην πλησιέστερη στρατιωτική μονάδα» όπως τους καλούσε με οδηγίες του το ραδιόφωνο, τότε οι Αποστολές Συμπληρώσεως και τα Τάγματα Επιστρατεύσεως, θα είχαν επανδρωθεί επαρκώς και θα είχαν δημιουργήσει τουλάχιστον έναν ικανό αριθμητικά στρατό, ο οποίος θα μπορούσε να αντιπαραταχθεί με τις μονάδες εισβολής, παρά τα υπάρχοντα μειονεκτήματα από την ποικιλία του οπλισμού και των πυρομαχικών, διότι ας μην ξεχνάμε ότι στον «Αττίλα Ι» οι Τούρκοι δεν είχαν αποβιβάσει πάρα πολύ Στρατό και σχεδόν καθόλου τάνκς!

Όμως το χάος αυτής της επιστράτευσης ήταν πρωτοφανές.

Ευρέθησαν Μονάδες στις οποίες δεν εμφανίστηκαν ούτε οι «πυρήνες» (αξιωματικοί και υπαξιωματικοί κρίσιμων ειδικοτήτων που φροντίζουν για την ομαλή επάνδρωση της μονάδας επιστράτευσης)!

Αυτό δεν συνέβη μόνο λόγω ανυποταξίας (η οποία ήταν αρκετή σε όγκο - κύρια γιατί οι Κύπριοι εκείνες τις στιγμές «έμπλεξαν το σώβρακο με την γραβάτα», δηλαδή το κομματικό μένος και πάθος, πρυτάνευσε του εθνικού καθήκοντος σε αρκετούς από αυτούς), αλλά κυρίως, επειδή λόγω του ότι ο καθένας παρουσιαζόταν «όπου ήθελε» ανάλογα με το που βρισκόταν εκείνη την δεδομένη στιγμή, παρουσιάστηκε η εξής τραγική για τις στιγμές εικόνα: σε κάποιες μονάδες να υπάρχουν υπερ-τριπλάσιοι από τους προβλεπόμενους

ολμιστές (χειριστές όλμων) ενώ ο ΛΥΠ (Λόχος Υποστηρίξεως) της Μονάδας που παρουσιάστηκαν, διέθετε μόνο 4 πυροσωλήνες.

Αντίθετα σε άλλες Μονάδες δεν παρουσιάστηκε ούτε ένας ολμιστής (και ο καθένας γνωρίζει ότι η υποστήριξη με όλμο είναι βασικό πλεονέκτημα κάθε μονάδας κρούσης)!

Άλλοι πάλι δεν εύρισκαν που ήταν η Μονάδα τους (ανόητο άλλοθι που όπως ακούστηκε, χρησιμοποιήθηκε από Κύπριο Πολιτικό που ανέβηκε στα ύπατα αξιώματα της Κυπριακής Δημοκρατίας), παρόλο που το ΡΙΚ τους καλούσε στην πλησιέστερη Μονάδα (έστω και λανθασμένα).

Άλλες μονάδες επιστρατεύσεως δεν υπάκουσαν στις διαταγές και δεν έκαναν αισθητή την παρουσία τους σε κανένα πεδίο μάχης (πχ. Λόχος Λυσσαρίδη κατά την μάχη του Κιόνελι)!

Η μάχη των θυλάκων

Από το πρωί της 20ής Ιουλίου σημειώθηκαν συγκρούσεις σε όλους σχεδόν τους τουρκοκυπριακούς θύλακες.

Ακόμη και στα μικρότερα τουρκοκυπριακά χωριά υπήρχε δύναμη κατοίκων τουλάχιστον διμοιρίας, ενώ οι συνοικίες των μεγάλων πόλεων διέθεταν πλήρη τάγματα.

Έτσι οι ελληνικές δυνάμεις είχαν να αντιμετωπίσουν όχι μόνο το προγεφύρωμα στο Πεντεμίλι Κυρήνειας και τον κεντρικό θύλακα βόρεια της Λευκωσίας, αλλά και τους ανά την Κύπρο διάσπαρτους και περικλειστούς θύλακες.

Η εκπόρθηση τους απορρόφησε σημαντικές δυνάμεις, οι οποίες σε άλλη περίπτωση θα ήταν δυνατό να διατεθούν προς κατάληψη της περιοχής Λευκωσίας - Κιόνελι και εξάλειψη του προγεφυρώματος.

Εντός της Λεμεσού υπήρχε η τουρκοκυπριακή συνοικία, η οποία ξεκινούσε από το μεσαιωνικό κάστρο της πόλης και εκτεινόταν προς τον Αγ.Αντώνιο και δυτικότερα.

Νωρίς το πρωί, με την εκδήλωση της τουρκικής εισβολής, οι ενωτικοί της Λεμεσού συγκεντρώθηκαν και σχημάτισαν το 203 ΤΕ. Επρόκειτο περί 450 ανδρών, οι οποίοι στην πλειοψηφία τους ήταν στελέχη της ΕΟΚΑ Β', ενώ τις τάξεις αυτού του τάγματος εθελοντών πύκνωσαν ακόμη και μαθητές των γυμνασίων της πόλης.

Την επίθεση θα υποστήριζε και το 216 ΤΠ της Εθνικής Φρουράς, ενώ εντός της συνοικίας τους οι Τουρκοκύπριοι παρέταξαν 950 -1.000 ενόπλους.

Η επιχείρηση ξεκίνησε γύρω στις 10.45, όταν το τάγμα εθελοντών επιτέθηκε από δυτικά και αυτό της Εθνικής Φρουράς από βόρεια. Τα ελληνοκυπριακά τμήματα προωθήθηκαν γοργά, υπό καταιγιστικό πυρ και οι συγκρούσεις εξελίχθηκαν σε σκληρές οδομαχίες.

Τα πολυβολεία εκπορθήθηκαν με τη χρήση χειροβομβίδων και ΠΑΟ των 106 χιλ , ενώ οι αμυνόμενοι αντέταξαν πολύωρη και σθεναρή άμυνα στον χώρο του τουρκικού γυμνασίου βάλλοντας με πολυβόλα και με όλμους.

Προσπάθεια εισόδου 15 ανδρών στη δυτική πλευρά του περιβόλου του γυμνασίου αποκρούστηκε από τους αμυνόμενους, ενώ ταυτόχρονα εκδηλώθηκε επίθεση και από ανατολικά με επικεφαλής τον έφεδρο ανθυπολοχαγό Π.Πουργουρίδη, που καθοδηγούσε την ομάδα του, ο ίδιος δε έφερε τιμητικά το ΑΚ-47 του στρατηγού Γεωργίου Γρίβα - Διγενή.

Κατά την προώθηση του όμως, δέχθηκε καταιγισμό πυρών από πολυβόλο και εξέπνευσε.

Σταδιακά παρατηρήθηκε εξασθένηση της τουρκοκυπριακής άμυνας και νωρίς το βράδυ διαφάνηκε ότι οι αμυνόμενοι θα παραδίδονταν.

Η επιχείρηση έληξε στις 06.00 το πρωί της επομένης, όταν ο αγωνιστής και μέλος της ΕΟΚΑ Β' Λάκης Παπασταύρου υπέστειλε την ημισέληνο από το αρχηγείο των Τουρκοκύπριων, οι οποίοι παραδόθηκαν μαζί.

Οι απώλειες τους υπήρξαν μεγάλες, ενώ βαρύς ήταν και ο φόρος αίματος για την ελληνική πλευρά.

Έπεσαν πέντε έφεδροι ανθυπολοχαγοί και τουλάχιστον διπλάσιοι αγωνιστές και οπλίτες.

Ξεχωριστή αναφορά αξίζει να γίνει στους ηρωικούς μαθητές των γυμνασίων της Λεμεσού, οι οποίοι ενίσχυσαν εθελοντικά τα μαχόμενα τμήματα.

Τουλάχιστον τρεις από αυτούς βρήκαν τον θάνατο από τουρκικά πυρά: ο Μιχάλης Ηρακλέους, ο Θεόδωρος Ελευθερίου και ο Ροδίων Ρήγας. Ο τελευταίος, 17 μόλις ετών, συμμετείχε σε κατάληψη τουρκικού φυλακίου, όπου κυμάτιζε η ημισέληνος. Ο νεαρός Κύπριος αναρριχήθηκε στον ιστό, πλήρης ενθουσιασμού, για να υποστεί τη σημαία, όταν μια βολίδα τον έπληξε στον κρόταφο.

Στις γραμμές των Τουρκοκυπρίων, επίσης, πολέμησαν πολλοί έφηβοι και μάλιστα με αξιοθαύμαστη ευψυχία. Ετσι, στο ξεκίνημα της δεύτερης μέρας της εισβολής, στη Λεμεσό έπαυσε κάθε τουρκική αντίσταση.

Ισχυρή ήταν και η αμυντική οργάνωση των Τουρκοκυπρίων στην Αμμόχωστο, με κέντρο τους την παλαιά πόλη.

Οι ένοπλοι αγωνιστές τους ανέρχονταν σε 1.500 άνδρες. Το αγώνα όμως της Αμμοχώστου θα τον δούμε παρακάτω πιο αναλυτικά.

Ευνοϊκά εξελίχθηκαν οι επιχειρήσεις κατά των Τουρκοκύπριων της Λάρνακας.

Οι τελευταίοι παρέτασαν εκεί 450 περίπου ενόπλους υπό τη διοίκηση Τούρκων αξιωματικών.

Εναντίον τους επιτέθηκαν δύο τάγματα, ένα τακτικό και ένα επιστράτων.

Στην πόλη υπήρχαν δύο τουρκοκυπριακές συνοικίες, οι οποίες δεν επικοινωνούσαν μεταξύ τους.

Η μεγαλύτερη ήταν στο νοτιοδυτικό μέρος της πόλης, προς την κατεύθυνση της Αλυκής.

Η γεωγραφική διαίρεση των Τουρκοκυπρίων μαχητών ευνόησε τους άνδρες της Εθνικής Φρουράς, οι οποίοι την επόμενη μέρα πέτυχαν την εκπόρθηση των θυλάκων και την παράδοση των αντιπάλων μεταξύ των οποίων και ο διοικητής τους, ο οποίος ήταν Τούρκος αντισυνταγματάρχης.

Στην πόλη της Πάφου οι Τουρκοκύπριοι οχυρώθηκαν στη συνοικία τους, η οποία έφερε το όνομα Μούτταλος, βρισκόταν δε σε απόσταση δύο χιλιομέτρων από το λιμάνι.

Διέθεταν 600 - 700 Τουρκοκύπριους μαχητές υπό τη διοίκηση Τουρκοκυπρίου συνταγματάρχη.

Στην ευρύτερη περιοχή της επαρχίας της Πάφου υπήρχαν πάρα πολλά τουρκοκυπριακά χωριά, τα οποία διέθεταν το καθένα τη δική του μικρή δύναμη ενόπλων.

Η Εθνική Φρουρά διέθετε στην Πάφο μόνο ένα τάγμα, το 356, το οποίο επιτέθηκε κατά του Μούτταλου, λίγο πριν από το μεσημέρι του Σαββάτου της 20ής Ιουλίου.

Η κίνηση των ανδρών του τάγματος υπήρξε ταχεία, οι δε αμυνόμενοι ήλπιζαν στην Τουρκική Αεροπορία, η οποία πράγματι επενέβη μία ώρα μετά.

Έτσι ανακόπηκε προσωρινά η προώθηση στη συνοικία των Τουρκοκυπρίων, οι οποίοι, σύμφωνα με μαρτυρίες Ελληνοκυπρίων μαχητών, δεν στερούντο μαχητικής ικανότητας.

Η τακτική κατάσταση μεταβλήθηκε, όταν επενέβη το αρματαγωγό «Λέσβος», το μόνο πλοίο του Πολεμικού Ναυτικού της Ελλάδας το οποίο βρέθηκε στην Κύπρο την περίοδο εκείνη (όπως θα δούμε πιο αναλυτικά παρακάτω).

Το δραματικό πρωινό της εκδήλωσης της εισβολής, το «Λέσβος» είχε ξεκινήσει το ταξίδι της επιστροφής, προς την Ελλάδα, πλέοντος νότια της Λεμεσού.

Το Α/Γ ΛΕΣΒΟΣ (L-172) που συνδέθηκε τόσο πολύ με την Μάχη της Κύπρου το 1974

Κατόπιν εντολής του ΑΕΔ, προσέγγισε την Πάφο και αγκυροβόλησε, αποβίβασε δε με τα πλοιάρια που διέθετε τους αντικατασταθέντες απολυόμενους άνδρες της ΕΛΔΥΚ που επαναπάτριζε, οι οποίοι φυσικά κρίθηκαν αναγκαίοι για την άμυνα της Κύπρου.

Αφηγείται ένας από αυτούς, ο έφεδρος λοχίας Δ. Πλέσσας: «Το σούρουπο της 19ης Ιουλίου, ήρθε στην Αμμόχωστο το αρματαγωγό και έγινε η αλλαγή της ΕΛΔΥΚ... Κατά τη διάρκεια της νύκτας, υποτίθεται πως ταξιδεύαμε προς την Ελλάδα. Το ξημέρωμα, όταν ακούσαμε από τα ραδιόφωνα ότι χτυπήθηκε η Κύπρος και η ΕΛΔΥΚ και γνωρίζοντας ότι οι νέοι ήταν άπειροι, θελήσαμε να γυρίσουμε πίσω.

Ο επικεφαλής αξιωματικός μας, αντισυνταγματάρχης Σταυρουλόπουλος, μας ζήτησε όταν αποβιβαστούμε στην Πάφο, για το ηθικό των Κυπρίων να τους πούμε ότι είμαστε ελληνικός στρατός, που δήθεν ήρθε από την Ελλάδα. Πράγματι, κάναμε μία θεαματική απόβαση με σχοινιά και ΑΒΑΚ, ενώ το αρματαγωγό χτύπησε τον μιναρέ του τζαμιού στον τουρκοκυπριακό θύλακα».

Ο κυβερνήτης του «Λέσβος», πλωτάρχης Ελευθέριος Χανδρινός, με καθοδήγηση αξιωματικού παρατηρητή βολής από την ακτή διέταξε προσβολή της τουρκοκυπριακής συνοικίας.

Τα φονικά πυρά από τα Μπόφορς των 40 χιλ του ελληνικού αρματαγωγού δημιούργησαν ρήγματα στην τουρκοκυπριακή άμυνα, ενώ συνεχίστηκε και η επίθεση από ξηράς, η οποία είχε διακοπεί το μεσημέρι.

Οι αμυνόμενοι άρχισαν να παραδίνονται και εντός του Σαββάτου 20 Ιουλίου κάθε αντίσταση έληξε.

Όσο για το «Λέσβος», απέπλευσε αμέσως με πορεία νότια, ώστε να απομακρυνθεί το ταχύτερο από την ακτίνα δράσης των τουρκικών αεροσκαφών.

Στον εκτεταμένο θύλακα Τζαούς, τον οποίον υπερασπίζονταν 1.000 περίπου Τουρκοκύπριοι, επιτέθηκε το 398 Τάγμα Πεζικού και τμήμα του 241 ΤΠ.

Η προώθηση τους όμως, ανακόπηκε στην είσοδο του χωριού Τζαούς, όπου βρίσκονταν το στρατόπεδο και η διοίκηση των Τουρκοκυπρίων.

Στη βορειοδυτική Κύπρο ξέσπασαν σφοδρές συγκρούσεις στον θύλακα Λεύκας και γύρω από αυτόν. Οι Τουρκοκύπριοι αντιπαρέταξαν σθεναρή άμυνα χρησιμοποιώντας και όλμους, οι οποίοι προκάλεσαν απώλειες στα επιτιθέμενα τμήματα της Εθνικής Φρουράς.

Στο γειτονικό τουρκοκυπριακό χωριό Καζιβερά, ανάμεσα στη Μόρφου και τη Λεύκα, επιτέθηκε Τ.Ε. υπό τη διοίκηση του αντισυνταγματάρχη Χ.Φώτη. Ο αξιωματικός αυτός δεν κατεύθυνε απλά την επίθεση, αλλά προχώρησε πρώτος δίδοντας το παράδειγμα και φωνάζοντας στους άνδρες του να ακολουθήσουν.

Οι Τουρκοκύπριοι απάντησαν με πυκνό πυρ από τα πολυβολεία τους.

Μία βολίδα πέτυχε τον αντισυνταγματάρχη στην κοιλιακή χώρα. Εκείνος τρεκλίζοντας, διέταξε συνέχιση της προώθησης, σχεδόν αμέσως, όμως, τον έπληξε θανάσιμα ριπή πολυβόλου.

Ενώ η ημέρα τελείωνε, οι άνδρες του τάγματος ολοκλήρωσαν την κατάληψη του χωριού, η απώλεια, όμως, υπήρξε δυσαναπλήρωτη.

Οι περισσότεροι τουρκοκυπριακοί θύλακες καταλήφθηκαν από την Εθνική Φρουρά κατά τις πρώτες δύο ημέρες των επιχειρήσεων.

Εκεί όμως όπου θα κρίνονταν όλα, στην πεδιάδα του Κιόνελι και στο Πεντεμίλι, οι Τούρκοι άντεξαν.

Και η ΕΛΔΥΚ; Ποιά η συμβολή της εκείνες τις κρίσιμες μέρες;

Η ΕΛΔΥΚ του 1974 αποτελούσε μία πάρα πολύ αξιόμαχη Μονάδα, στελεχωμένη σε επίπεδο υπομονάδων της, με αξιόλογα και ικανώτατα - όπως αποδείχθηκε από τα πολεμικά γεγονότα - στελέχη.

Το γεγονός ότι η ΤΟΥΡΔΥΚ δεν έπαιξε σχεδόν κανένα ενεργό ρόλο στις επιχειρήσεις του "Αττίλα Ι", αλλά αντίθετα μολαταύτα είχε σαν απώλεια και τον Διοικητή της, Συνταγματάρχη Βεζύρογλου, αυτό οφείλεται αποκλειστικά και μόνο στην αποτρεπτική παρουσία της ΕΛΔΥΚ.

Διοικητής της εκείνη την εποχή ήταν ο Συνταγματάρχης (ΠΖ) Νικολαΐδης, ο οποίος μόλις είχε τοποθετηθεί στην Μονάδα.

Το μέγα λάθος που του καταλογίζεται είναι ότι παρακολουθούσε από μακριά τα γεγονότα, και πειθαρχούσε αφάνταστα στις εντολές του ΓΕΕΦ.

Απόδειξη ότι συναίνεσε στην αποστολή αυτοκτονίας της ΕΛΔΥΚ κατά του Κιόνελι, χωρίς προπαρασκευή Πυροβολικού, χωρίς σοβαρή υποστήριξη αρμάτων και βέβαια χωρίς να λαμβάνει υπ'όψιν του ότι αυτό θα γινόταν υπό το φως της ημέρας, καθ' ήν στιγμήν η Τουρκική Αεροπορία ήταν η μοναδική παρούσα στους Κυπριακούς αιθέρες, ο δε χώρος προ του Κιόνελι ήταν εξαιρετικά ακάλυπτος, αποψιλωμένος χωρίς φυσικές οχυρές θέσεις.

Άντρες της ΕΛΔΥΚ παίζουν τάβλι στον εκτός υπηρεσίας χρόνο τους. Η φωτογραφία είναι τραβηγμένη τον Μάιο του 1974 (2 μήνες προ της εισβολής)

Η ΕΛΔΥΚ εκ προοιμίου εθεωρείτο εξαιρετικά υπολογίσιμος αντίπαλος από τους Τούρκους. Οργανωμένη με τα πρότυπα του Ελλαδικού Στρατού, στον οποίο στην ουσία ανήκε, είχε σαν κύρια αποστολή την προστασία της νήσου, όπου και όταν αυτό της ζητηθεί.

Γι' αυτό και κατά την διάρκεια της εισβολής, υπομονάδες της αποσπάσθηκαν σε άλλα σημεία πέραν του Στρατοπέδου της.

Κατά κύριο λόγο ο 1ος λόχος αποσπάσθηκε, στην περιοχή Καραβά να συνδράμει τις εκεί μονάδες της Εθνικής Φρουράς που θα προσπαθούσαν να αναχαιτίσουν την προσπάθεια εξάπλωσης της Τουρκικής προέλασης προς δυσμάς.

Όμως ο κύριος όγκος των δυνάμεών της ήταν ταγμένος πίσω από τον λόφο της Μακεδονίτσας, εκεί όπου είναι σήμερα ο Τύμβος με τα κενοτάφια των πεσόντων Ελλήνων, Ελλαδιτών και Κυπρίων, ενώ δυνάμεις 2 λόχων είχαν οχυρωθεί με τους άντρες τους ακροβολισμένους στα χαρακώματα και ορύγματα προ του Στρατοπέδου στον Γερόλακκο.

Και αυτό γιατί με πολύ σωστή πρωτοβουλία του Διοικητή της, προληπτικά, το χάραμα της ημέρας της εισβολής (04.00 πμ) δόθηκε η εντολή να αναπτυχθεί όλη η Μονάδα σε χώρους διασποράς εντός και εγγύς του Στρατοπέδου της.

Έτσι δεν τους βρήκε στα καταλύματά τους η πρώτη επίθεση των τουρκικών βομβαρδιστικών με βόμβες ναπάλμ, που κυριολεκτικά δημιούργησε εικόνες "Κόλασης του Δάντη" μέσα στο Στρατόπεδο.

Το υποτιθέμενο αντίπαλο δέος, η ΤΟΥΡΔΥΚ είχε εγκαταλειφθεί από το βράδυ προ της εισβολής και οι άντρες της βρήκαν καταφύγιο στον Τουρκοκυπριακό θύλακα του Κιόνελι. Για να μην γίνει αντιληπτή η απόσυρσή τους, έβαλαν τα μεγάφωνα του Στρατοπέδου τους, να παιανίζουν εμβατήρια και είχαν φωταγωγήσει πλήρως τον χώρο.

Αυτό από μόνο του, έπρεπε να θεωρηθεί ύποπτο, διότι με τις πληροφορίες που υπήρχαν τότε για τον απόπλου της αποβατικής δύναμης από την Μερσίνα, με επικείμενη την πολεμική σύγκρουση, ποιά Στρατιωτική Μονάδα φωταγωγείται σαν να έχει δεξίωση;

Όμως τέτοια ώρα, τέτοια λόγια.

Εκείνη την στιγμή τίποτα δεν αξιολογείτο σωστά, για τους λόγους που ανέφερα παραπάνω, ούτε από την τοπική ΕΥΠ ούτε από το 2ο Ε.Γ. του ΓΕΕΦ ούτε από το 2ο Ε.Γ. της ΕΛΔΥΚ.

Τελικά η ΕΛΔΥΚ, τουλάχιστον τάχθηκε αμυντικά μετά την αποτυχημένη επίθεση στο Κιόνελι, σε νέα χαρακώματα και ορύγματα τα οποία σκάφτηκαν με αστραπιαία ταχύτητα.

Στις 17:00 της 22ας Ιουλίου, μια ώρα μετά την κατάπαυση πυρός, στον Β. τομέα της Λευκωσίας οι Τούρκοι προσπάθησαν να προωθηθούν καλυμμένοι πίσω από ένα κοπάδι πρόβατα !!!

Έγιναν αντιληπτοί απ' την αρχή με γέλια απ' την Εθνοφρουρά, αφέθηκαν να πλησιάσουν αρκετά και θερίστηκαν μαζί με το κοπάδι...

Στις 18:00 - και ενώ υπάρχει συμφωνία για κατάπαυση του πυρός από τις 16.00 - 500 περίπου Τούρκοι στρατιώτες με όλμους πλησιάζουν εντελώς ύπουλα, με έρπιν, κρυφά το στρατόπεδό της ΕΛΔΥΚ στα 500 μ. ανατολικά και άλλοι 500 περίπου από τα δυτικά, ελπίζοντας να το καταλάβουν αιφνιδιαστικά. Έγιναν αντιληπτοί και παρά τις εντολές του ΓΕΕΦ για διατήρηση της εκχειρίας αυτοί πλησίαζαν μέχρι σημείου άλματος εφόδου, βοηθούμενοι απ' το σκοτάδι που άρχισε να πέφτει και την αφέγγαρη νύχτα. Ο σκοπός του 4ου λόχου τους αντιλήφθηκε και έριξε στον αέρα προειδοποιητικά. Το ΓΕΕΦ επέμενε να τηρηθεί η κατάπαυση του πυρός με τους Τούρκους δίπλα στα συρματοπλέγματα του στρατοπέδου! Ο διοικητής όμως του Λόχου με πρωτοβουλία του, διέταξε αρχικά προειδοποιητικές βολές και στη συνέχεια έδωσε διαταγή πυρός, μέχρι που οι Τούρκοι απομακρύνθηκαν. Το πρωί βρέθηκαν δίπλα στα συρματοπλέγματα αρκετοί νεκροί Τούρκοι στρατιώτες φορτωμένοι με όλμους και οπλοπολυβόλα. «Η κατάπαυση πυρός δεν ίσχυε για άνανδρους και προσπαθούσαν να την εκμεταλλευτούν όσο γίνεται καλύτερα» (από συνέντευξη βετεράνου της «ΕΛΔΥΚ»).

Άντρες της ΕΛΔΥΚ στο στρατόπεδό τους λίγο καιρό προ της εισβολής

Την Τρίτη 23 Ιουλίου, δηλαδή την επομένη της κατάπαυσης πυρός οι Τούρκοι προωθήθηκαν αργά και διστακτικά στη θέση του 11ου Σ.Π. , ανάμεσα στην ΕΛΔΥΚ και στο Αεροδρόμιο Λευκωσίας, το οποίο προσπάθησαν να πλησιάσουν, αλλά ανακόπηκαν από τη Α' Μοίρα Καταδρομών που ήρθε με τα «Νοράτλας» από το Μάλεμε της Κρήτης, με την γνωστή «αποστολή Νίκη» και που από το βράδυ της προηγούμενης, είχε αναλάβει την υπεράσπισή του. Αργότερα το αεροδρόμιο τέθηκε υπό την προστασία του Ο.Η.Ε. με παρέμβαση του Κούρτ Βάλντχάϊμ και έτσι παραμένει ως σήμερα (Καναδοί Κυανόκρανοι ανέλαβαν την προστασία του κατά τα τέλη των εχθροπραξιών).

Το πρωί της 14ης Αυγούστου, βρήκε τους άνδρες της ΕΛΔΥΚ σε γραμμή άμυνας στο στρατόπεδο της, στις θέσεις διασποράς που είχαν ανακατασκευάσει.

Στην άμυνα του στρατοπέδου ήσαν όσοι είχαν μείνει από τις μάχες του Καραβά (από τον ηρωικό 1ο λόχο που στην ουσία δεν υπήρχε πια) οι οποίοι είχαν συμπυκωθεί σε διλοχία με υπολείμματα του 6ου λόχου, υπο τον Ταγματάρχη Στεργιόπουλο.

Οι υπόλοιποι ήταν, ο 2ος με διοικητή τον Υπολοχαγό Κωσταντούλα, ο 4ος με τον Κύπριο Λοχαγό Λ.Ιωαννίδη, ο λόχος διοικήσεως της ΕΛΔΥΚ με διοικητή τον Ταγματάρχη Δελή, μια διμοιρία μηχανικού με διοικητή τον Λοχαγό Σταυριανάκο και άλλα μικρά τμήματα εφέδρων Κυπρίων σε διμοιρίες τυφεκιοφόρων.

Διοικητής όλων αυτών των δυνάμεων ήταν ο Αντισυνταγματάρχης Σταυρουλόπουλος.

Από το πρωί που ξεκίνησε ο Απίλας II, οι Τούρκοι άρχισαν να χτυπούν με πυρά βαρέος πυροβολικού και αεροπορίας.

Φωτογραφίες από Τουρκικές πηγές μετά την «άλωση» του Στρατοπέδου της ΕΛΔΥΚ

Στις 10:00 εκδηλώθηκε η πρώτη επίθεση πεζικού η οποία αποκρούσθηκε.

Στις 11:00 μία δεύτερη προσπάθεια Τουρκικού πεζικού και αρμάτων αποκρούστηκε πάλι.

Την ίδια τύχη είχε και επίθεση των Τούρκων στις 15:00.

Σε όλη αυτή τη διάρκεια η αεροπορία τους, χτυπούσε κατά διαστήματα, τους υπερασπιστές του Στρατοπέδου. Η άμυνα του στρατοπέδου από την ΕΛΔΥΚ αποδεικνυόταν η αποτελεσματικότερη των δυνάμεών μας γιατί με τις εύστοχες βολές των ΠΑΟ της μονάδας, δεν τολμούσαν να προελάσουν τα άρματά τους.

Οι Τούρκοι σε μπουλούκια έκαναν επίθεση, σε μπουλούκια υποχωρούσαν.

Και πάντα οι επιτιθέμενοι ευρίσκονταν πίσω από την κάλυψη των προπορευόμενων αρμάτων τους.

Όταν ένα Τούρκικο άρμα δεχόταν μιά αντιαρματική βολή, τα υπόλοιπα υποχωρούσαν και μαζί με αυτά το πεζικό που τα ακολουθούσε.

Από το πρωί της 15ης Αυγούστου, οι Τούρκοι ξανάρχισαν να βάλουν εναντίον της ΕΛ.ΔΥ.Κ. με πυρά πυροβολικού και αεροπορίας αδιάκοπα.

Όμως δεν τόλμησαν καμία επίθεση πεζικού και αρμάτων.

Η παντελής αποτυχία των επιθέσεων τους την 14η Αυγούστου, τους αποθάρρυνε.

Γι' αυτό έριξαν το βάρος τους των επιθέσεων τους (αναζητώντας άλλη οδό διάσπασης της Άμυνας Λευκωσίας) κατά του άξονα του προαστείου του Αγ.Παύλου – Αγ.Δομετίου.

Όμως και εκεί έφαγαν τα μούτρα τους!

Φωτογραφίες από Τουρκική πηγή που αναφέρουν ότι τραβήχτηκαν κατά την επίθεση της 15^{ης} Αυγούστου στην περιοχή της Λευκωσίας (πιθανά είναι από την επίθεση εναντίον του 336ΤΕ)

Διότι εκεί ήταν η ζώνη ευθύνης ενός εξαιρετικού Έλληνα Αξιωματικού, του Ταγματάρχη Δημητρίου Αλευρομάγειρου Διοικητή του 336 ΤΕ (μετέπειτα Αντιστρατήγου και Γενικού Επιθεωρητή Στρατού), ο οποίος ουσιαστικά με τους άντρες του, πολεμώντας λυσσασμένα εναντίον υπεράριθμων Τούρκων και με ελλιπέστατο οπλισμό, κράτησε την Λευκωσία, ανέπαφη, ουσιαστικά στα όρια της Πράσινης γραμμής που προϋπήρχαν, της εισβολής (για τον άγωνα του 336 ΤΕ θα αναφερθώ αναλυτικά παρακάτω).

Στην ΕΛΔΥΚ τώρα, ο διοικητής της, προβλέποντας νέα επίθεση των Τούρκων, ακόμα πιο ισχυρή την επομένη (16η Αυγούστου) ζήτησε από το ΓΕΕΦ αντιαρματική υποστήριξη και μεγαλύτερη υποστήριξη πυρών πυροβολικού.

Όμως αντί αυτών του έστειλαν τρία τεθωρακισμένα οχήματα μεταφοράς προσωπικού! Αντιλαμβανόμενος την μη χρησιμότητά τους υπό αυτές τις περιστάσεις, τα έστειλε πίσω την νύχτα, έτσι ώστε να διατεθούν σε άλλες αποστολές.

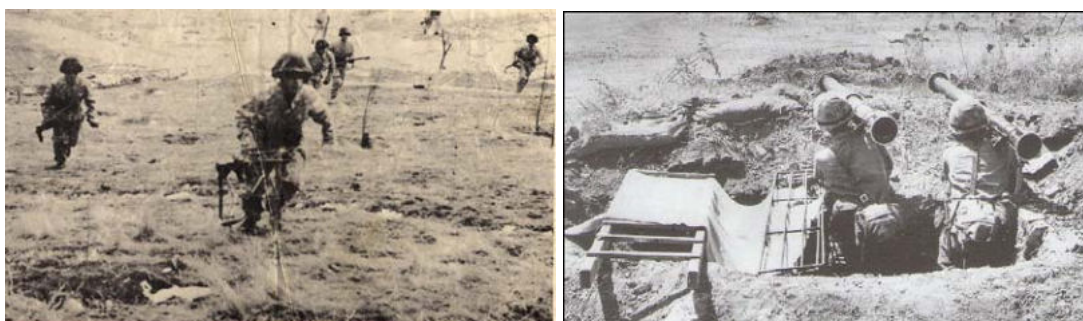
Είναι σημαντικό εδώ να αναφέρουμε το «άσχημο παιχνίδι» που έπαιξαν ορισμένοι από τους άνδρες των Ηνωμένων Εθνών, οι οποίοι πρόδιδαν στους Τούρκους, πληροφορίες μάχης των Ελληνικών Δυνάμεων.

Ο φανατικός Τούρκος συγγραφέας του βιβλίου στο οποίο υπάρχει αυτή η φωτο αναφέρει στην λεζάντα του «Τούρκος Κομμάντο, ρίχνει χειροβομβίδα κατά του Στρατόπεδου των Ελλήνων ... «σατανάδων»! (προφανώς εννοεί το στρατόπεδο της ΕΛΔΥΚ!)

Αυτό αποδεικνύεται από μαρτυρίες στρατιωτών της πρώτης γραμμής όπως του Στρ.Σπανογιάννη της ΕΛΔΥΚ όπου έβλεπε τις βολές του πυροβολικού των Τούρκων να γίνονται απόλυτα εύστοχες, πέντε μόλις λεπτά μετά την πτήση Ελικοπτέρων του ΟΗΕ πάνω από τις οχυρωμένες Ελληνικές θέσεις, ενώ πέντε λεπτά ενωρίτερα ήταν απελλιπαστικά άστοχες.

Άλλοι στρατιώτες της ΕΛΔΥΚ βεβαιώνουν ότι αφότου δόθηκε από Έλληνα αξιωματικό, στους αξιωματικούς του ΟΗΕ (μετά από φορτική απαίτησή τους), το σχεδιάγραμμα του ναρκοπεδίου που είχε υπήρχε μπροστά από το Στρατόπεδο της ΕΛΔΥΚ, ένα ερπυστριοφόρο M-113 των κυανοκράνων πέρασε μέσα από αυτό αποτυπώνοντας ξεκάθαρα στο έδαφος, «το ασφαλές μονοπάτι» ανάμεσα στις νάρκες, το οποίο χρησιμοποίησαν την επομένη στην επίθεσή τους τα Τούρκικα τάνκς.

Φωτογραφίες από Τουρκικές πηγές που παρουσιάζονται να τραβήχτηκαν κατά την τελική επίθεση εναντίον του Στρατοπέδου της ΕΛΔΥΚ την 16^η Αυγούστου.

Υπάρχουν και άλλες μαρτυρίες, όπως αυτή των ανδρών της Α' ΜΚ που υπερασπιζόνταν το Αεροδρόμιο της Λευκωσίας, όπου οι Καναδοί κυανόκρανοι, περνούσαν ανάμεσά τους κατά την διάρκεια της ανάπαυλας από την μάχη, και ευθύς μετά, στην νέα επίθεση των Τούρκων, όλα τα σημεία παραλλαγής ή ενέδρας των ανδρών της Μοίρας, ήταν ήδη γνωστά στους Τούρκους που είτε τα απέφευγαν, είτε έριχναν όλο το βάρος της επίθεσής τους σε αυτά!

Η ΕΛΔΥΚ πιά, έχοντας κρατήσει γερά ήδη δυο μέρες, με τους άντρες της σε θέσεις μάχης που ήταν γεμάτες κρατήρες από βόμβες των 1.000 λιβρών και τα πάντα γκρεμισμένα και καμένα, περιμένει ξημερώνοντας η 16η Αυγούστου, την νέα επίθεση των Τούρκων η οποία έμελλε να είναι και η τελευταία.

Στις 08:30 το πρωί άρχισε να προσβάλλεται και πάλι από την αεροπορία τους και συγχρόνως άρχισαν να κινούνται προς το στρατόπεδο και προς τον Αγ. Παύλο δυο Τουρκικοί σχηματισμοί. Ήταν δύο Ίλες μέσω αρμάτων Μ-47 σε σχηματισμό «Υ», ενισχυμένες με τάγματα πεζικού που ακολουθούσαν, υποστηριζόμενα από πυρά πυροβολικού καμπύλης τροχιάς που έρχονταν από το Κιόνελλι, ενώ ταυτόχρονα ένας άλλος παρόμοιος τρίτος σχηματισμός αποτελούμενος από μία Ίλη μέσω αρμάτων Μ-48 και πεζικό, κινούμενος με άξονα το Γερόλακκο προς τη θέση του 4ου Λόχου και του Λόχου Διοικήσεως.

Όλοι αυτοί οι σχηματισμοί αποκρούστηκαν μέχρι το μεσημέρι από τους λιγοστούς υπερασπιστές του στρατοπέδου με τα πενιχρά οπλικά συστήματα που διέθεταν.

Όταν μετά από συνεχείς επαναλαμβανόμενες επιθέσεις οι Τούρκοι κατάφεραν να φθάσουν στα 100μ από τις τελευταίες σειρές συρματοπλεγμάτων στα αριστερά, με το πλεονέκτημα της υπεροπλίας και του δεκαπλάσιου στρατεύματος που εφορούσε, η μάχη κατέληξε εκ του συστάδην.

Παράλο που κάποια αραιά πυρά υποστήριξης του πυροβολικού μας έκοψαν κάπως την ορμή των αρμάτων τους, αυτοί σε λίγο θα έμπαιναν στις θέσεις του 4ου Λόχου.

Ήταν 13:00 και διατάχτηκε απαγκίστρωση.

Αυτή όμως θα έπρεπε να γίνει υπό το φως της ημέρας, με τα νώτα ακάλυπτα και σε έδαφος επικλινές, χωρίς φυσική κάλυψη. Πραγματική αυτοκτονία.

Προσπάθησαν τα πρώτα τμήματα μέχρι που τα Τούρκικα άρματα και πεζικό έπεσαν στις γραμμές τους, οπότε οι Έλληνες μαχητές ενεπλάκησαν σε μάχη σώμα με σώμα και εξελίχθησαν σκηνές άπειρης αυτοθυσίας, ηρωισμού σε συνδυασμό με την απόγνωση και το αίσθημα της αυτοσυντήρησης!

Το πρόβλημα δημιουργήθηκε στο κέντρο, όπου εισήλθε και ο κύριος όγκος των επιτιθέμενων Τούρκων.

Στην αρχή οι Τούρκοι, λόγω σύγχυσης εξ αιτίας της ομοίου χρώματος (λόγω ΝΑΤΟ) της στολής εκστρατείας των Ελλήνων στρατιωτών, με αυτής των δικών τους, στην προσπάθειά τους να εκκαθαρίσουν το Στρατόπεδο από τους λιγοστούς Ελδουκάριους, πυροβολούσαν ανεξέλεγκτα ότι εκινείτο.

Σε αυτήν την προσπάθειά τους αλληλοεξοντώθηκαν πολλοί Τούρκοι στρατιώτες.

Όμως ο υπερβολικά μεγάλος αριθμός τους για μια τέτοια επίθεση, τους επέτρεπε τέτοιες «πολυτέλειες».

Στις 13:35 τα Τούρκικα άρματα έμπαιναν πλέον από όλες τις μεριές στο Στρατόπεδο και προσπαθούσαν να κλείσουν σε μία λαβίδα τους υποχωρούντες Ελλαδίτες στρατιώτες.

Τότε ο Ανθυπασπιστής Κ.Κέντρας με την Διμοιρία Πολυβόλων έμεινε εκεί να καλύπτει τους υποχωρούντες συναδέλφους του και έκτοτε θεωρείται αγνοούμενος.

Με αυτή του την πράξη, έδωσε χρόνο στους συναδέλφους του να απαγκριστηθούν προς την περιοχή Αρχαγγέλου.

Τότε, έφταναν και έφεδροι από την Λεμεσό στο ύψωμα της Σχολής Γρηγορίου.

Δεν θα επεκταθώ σε λεπτομέρειες ηρωικών πράξεων που διαδραματίστηκαν εκείνες τις τελευταίες στιγμές που το Στρατόπεδο ακόμα διατηρούσε την Ελληνικότητά του.

Υπάρχει μία ενδιαφέρουσα μαρτυρία για τον τελευταίο «αλφαμίτη» της πύλης του στρατοπέδου, «αγνοούμενο» στρατιώτη Κρατημένο.

Με την απαγκίστρωση, ο βοηθός πολυβολητής, στρατιώτης Λύνγκος (έως σήμερα «αγνοούμενος») τραυματίστηκε στα πόδια.

Εσπευσαν αμέσως κοντά του, οι φίλοι του στρατιώτες Μουλακάκης και Κρατημένος (ο δεύτερος εκείνη την ημέρα είχε υπηρεσία σαν «αλφαμίτης» στην Πύλη). Ο Λύνγκος δεν μπορούσε να κινηθεί. Ο Μουλακάκης κατάλαβε ότι ήταν ανώφελο να παραμείνουν εκεί μιά και σε αυτό το σημείο του στρατοπέδου τα Τουρκικά τάνκς απείχαν μόλις 50 μέτρα.

Είπε στον Κρατημένο να φύγουν.

Εκείνος όμως, παρόλο ότι ήταν μάγειρος στην ειδικότητα, του είπε (μαρτυρία του στρ.Μουλακάκη στο ΓΕΕΦ): «Φύγε εσύ. Θα μείνω εδώ με τον Λύνγκο».

Φεύγοντας ο στρ.Μουλακάκης γύρισε γιά τελευταία φορά και τον είδε στο όρυγμά του, να ρίχνει με το τόμισον ριπές κατά των Τούρκων που προσπαθούσαν να περάσουν το αγκαθωτό συρματοπλεγμα, καθυστερώντας όσο μπορούσε την διείσδυσή τους, έτσι ώστε να καλύψει την υποχώρηση των συντρόφων του.

Κανένας δεν είδε ποτέ πιά τον τελευταίο «αλφαμίτη» της Πύλης, ο οποίος μαζί με τον στρ.Λύνγκο (και τόσους άλλους) από τότε αναφέρεται στην λίστα των «αγνοουμένων».

Τούρκοι Επιτελείς παρακολουθούν πως εξελίσσεται η «Μάχη της ΕΛΔΥΚ» (η φωτογραφία είναι από βίντεο Τουρκοκύπριου ρεπόρτερ)

Οι Τούρκοι στη μανία τους για την ΕΛΔΥΚ που αντιστάθηκε ηρωικά, μάζεψαν τους νεκρούς στρατιώτες της, στον δρόμο μπροστά από το στρατόπεδο και αφού τους απογύμνωναν, τους έκοβαν τα κεφάλια και τους φωτογράφιζαν.

Ανάμεσα στους ηρωικά πεσόντες Αξιωματικούς της ήταν οι Λοχαγοί Σταυριανάκος και Σταμπουλής.

Ο πρώτος, επικεφαλής της διμοιρίας Μηχανικού της Μονάδας, χάνοντας τους περισσότερους άνδρες του σε μάχες σώμα με σώμα, πυροβολήθηκε από συζυγές πολυβόλο άρματος.

Πριν λίγο διέταξε τους άνδρες του (μαρτυρία Λοχία Φλέσσα), να μείνουν στα ορύγματά τους και αν χρειαστεί τα Τουρκικά άρματα να περάσουν από πάνω τους! «Το Στρατόπεδο είναι Ελλάδα και θα το υπερασπιστούμε μέχρι ενός» είπε λίγο πριν σκοτωθεί.

Σε αυτήν την μάχη η ΕΛΔΥΚ έχασε πάνω από το 1/3 της δύναμews των υπερασπιστών του Στρατοπέδου της, που το ξεκίνημα της 14ης Αυγούστου, αριθμούσε περίπου 300 άνδρες.

Η διαπίστωση ότι κανείς εκ των υπερασπιστών της δεν «το έβαλε στα πόδια», παρόλο το γεγονός ότι η προσπάθειά τους φαινόταν καταδικασμένη, πρώτον λόγω του όγκου των επιτιθέμενων και δεύτερον λόγω των ισχνών μέσων που

διέθεταν για την απώθησή τους, δείχνει τον ηρωισμό τους και το αίσθημα του καθήκοντος που είχαν στην καρδιά τους.

Υπήρξαν στιγμές άμυνας με απaráμιλλη λύσσα από πλευράς Ελλήνων μαχητών.

Από αφηγήσεις διασωθέντων, γνωρίζουμε ότι σε ένα όρυγμα όταν οι άντρες που ήταν μέσα σε αυτό, «έμειναν» από πυρομαχικά, βγήκαν έξω και επιτέθηκαν εναντίον του επερχόμενου τουρκικού τανκς, πετώντας με χαρακτηριστική λυσσώδη δύναμη εναντίον του ...τα κράνη τους!

Παράκρουση μπροστά στον σίγουρο χαμό; Ίσως!

Σχηματισμός ουλαμού Τουρκικών αρμάτων επιτίθεται κατά της ΕΛΔΥΚ

Οι άνδρες της ΕΛΔΥΚ απαγκιστρώθηκαν μόνο όταν διατάχθηκαν για αυτό, αφού πολλοί από αυτούς είχαν καταπλακωθεί μέσα στα ορύγματά τους από τα εφορμούντα Τούρκικα τάνκς, έχοντας ξοδέψει πρώτα και τα τελευταία πυρομαχικά τους!

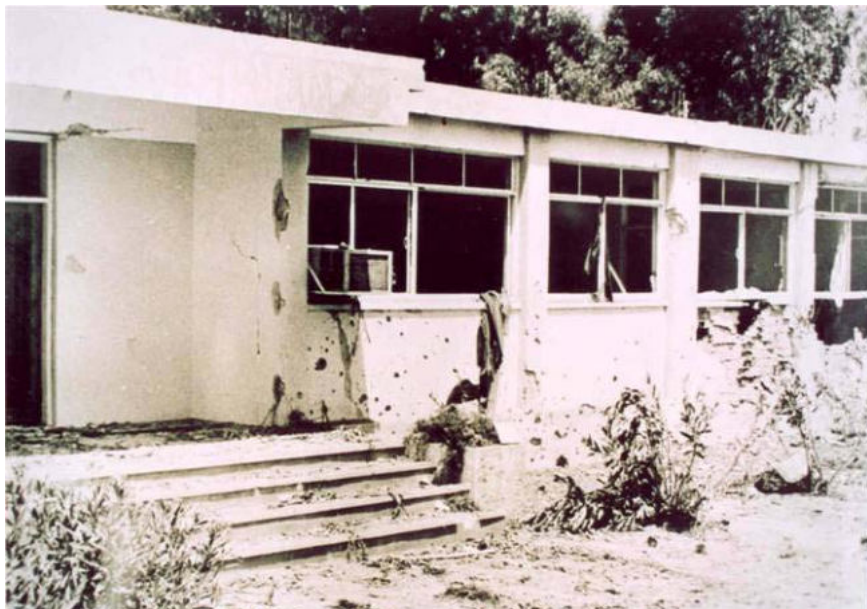
Οι εναπομείναντες στρατιώτες της ΕΛΔΥΚ, παρόλο που από το απόγευμα της 16ης, μετά την πτώση του στρατοπέδου τους είχε συμφωνηθεί και πάλι κατάπαυση πυρός, απόκρουσαν και την επομένη (17η Αυγούστου) με επιτυχία επιθέσεις των Τούρκων στον Αγ. Παύλο, μαζί με Κύπριους εθελοντές απο την Αμμόχωστο που πολέμησαν ηρωικά στο πλευρό τους.

Ήταν οι τελευταίες συμπλοκές.

Η μάχη της ΕΛΔΥΚ αναφέρεται στο Μουσείο Ιστορίας του Λονδίνου, ως μία από τις πιο άνισες μάχες που δόθηκαν ποτέ. Και όπως αναφέρει ο στρατιώτης Γώγος, που δακτυλογραφούσε το Ημερολόγιο Μονάδας καθ' υπαγόρευση του ταγματάρχη Καλλιώρα, διευθυντή του 3ου Ε.Γ. : **«και στις Θερμοπύλες χάσαμε... όμως δεν αποτελεί μια ένδοξη στιγμή της Ελληνικής Ιστορίας;»**

Πρόχειρος τάφος Ελληνοκύπριου Σαρτιώτη στο Στρ.Νεκροταφείο της Λακατάμειας και τάφος ΕΛΔΥΚάριου στον Τύμβο της Μακεδονίτισσας.

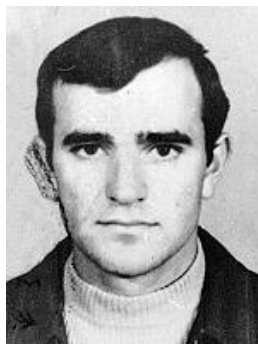
Φωτο από το βομβαρδισμένο Διοικητήριο της ΕΛΔΥΚ

Φωτογραφία από το βομβαρδισμένο Στρατόπεδο της ΕΛΔΥΚ προ της κατάληψης του. Οι συνεχείς Τουρκικοί βομβαρδισμοί από ξηρά και αέρα το έχουν ισοπεδώσει κυριολεκτικά.

Φωτο από τα βομβαρδισμένα «τόλ» της ΕΛΔΥΚ

Στρατιώτης Κρατημένος

Ο τελευταίος Αλφαμίτης της Πύλης του Στρατοπέδου της ΕΛΔΥΚ

**ΜΕΡΙΚΟΙ ΑΠΟ ΑΥΤΟΥΣ ΠΟΥ ΕΜΕΙΝΑΝ ΓΙΑ ΝΑ ΣΩΘΟΥΝ ΟΙ ΑΛΛΟΙ
(όλοι σχεδόν θεωρούνται αγνοούμενοι από το 1974)**

στρ. Νικητόπουλος

στρ. Ανδριτσόπουλος

στρ. Ανεμάς

δεκ. Ανθής

στρ. Βαής

στρ. Βελωνάς

στρ. Γιαννάκης

ανθυπ. Γιαννακόπουλος

δεκ. Γλαρέντζος

στρ. Γρίβας

στρ. Δεδεβέσης

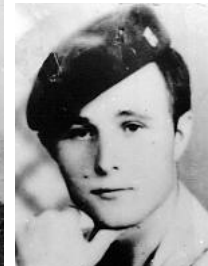
στρ. Ζαχαρέας

στρ. Ζερβομανώλης

στρ. Ηλιόπουλος

στρ. Ιγνατιάδης

στρ. Καραγούνης

στρ. Καραγιώργος

στρ. Κατρακάκης

δεκ. Κουκουλιάρης

στρ. Κουτρούλης

στρ. Κρητικός

στρ. Κωνσταντίνου

στρ. Λούρμπας

στρ. Μοναχός

στρ. Μπουρεκάς

στρ. Μπροδήςμας

στρ. Ξένος

στρ. Ξυδιάς

στρ. Παπαδόπουλος

ανθ. Παπαλάμπρος

στρ. Παπατσάνης

στρ. Πατσανάς

στρ. Παυλουδής

στρ. Ρούσσης

στρ. Σιούρας

στρ. Σκουρλής

στρ. Σμυρλής

στρ. Σταθόπουλος

στρ. Σταματόπουλος

στρ. Τριαναφυλλίδης

στρ. Τριάντης

στρ. Τσινιριδής

στρ. Χαιρετάκης

στρ. Χαραλαμπίδης

στρ. Αναλυτής

στρ. Χατζησταυρής

στρ. Χαμουριωτάκης

στρ. Λύνγκος

στρ. Αθανασόπουλος

στρ. Χουντάλας

στρ. Αυλωνίτης (Κιόνελι) Λχιας Ραχωβίτσας (Κερύνεια) Υπηγός Γ. Παπαλαμπριδής (Ασπ. Μούττη)

Το Μνημείο των Πεσόντων της ΕΛΔΥΚ

Ο ηρωικός πεσών Λγός (ΜΧ) Σ. Σταυριανάκος Δκτής Δ/ΜΧ-ΕΛΔΥΚ

Το Στρατόπεδο της ΕΛΔΥΚ στο σύνολο του συνέθετε μια εικόνα της «Κόλασης του Δάντη». Τίποτα δεν είχε μείνει ανέπαφο από τον συνδυασμένο βομβαρδισμό της Τουρκικής Αεροπορίας, του Πυροβολικού και των όλμων. Σε αυτόν ήλθαν να προστεθούν και οι βολές των επιτιθέμενων αρμάτων. Ποιανού Κράτους οι Στρατιώτες θα έμεναν εκεί γαντζωμένοι στα Μ1 τους να πολεμήσουν υπό αυτές τις περιστάσεις? Οι Ελδουκάριοι το έκαναν!

Πώς χάθηκε η Κερύνεια;

Μεγάλη ήταν η συμβολή (όπως έχουμε ήδη προαναφέρει) του 251 Τ.Π. και του διοικητή του αντισυνταγματάρχη Π.Κουρούπη, ο οποίος από την πρώτη μέρα της αποβάσεως μόνος και αβοήθητος, εγκλώβισε με δυο Λόχους του, την ασυγκρίτως μεγαλύτερη αποβατική δύναμη στον όρμο Πεντεμίλι και ακολούθως (υπο την πίεση των αρμάτων Μ-47 της 39ης Μεραρχίας των Τούρκων, που ήδη είχαν αποβιβασθεί έστω και με μεγάλη καθυστέρηση) συμπύχθηκε μαζί με την 33η Μοίρα Καταδρομών του ταγματάρχη Κατσάνη, του λοχαγού Κατούντα και του υπολοχαγού Ροκά, υπερασπιζόμενοι ηρωικά μέχρι τέλους την πόλη.

Ο ταγματάρχης Κατσάνης σκοτώθηκε την 21η Ιουλίου στον Πενταδάκτυλο.

Οι λόχοι του 251 Τάγματος συμπύχθηκαν προς τις υπώρειες του Πενταδάκτυλου, έχοντας χάσει τη μεταξύ τους επαφή.

Τότε χάθηκε υπό συνθήκες αδιευκρίνιστες ο διοικητής του Τάγματος, ο αντισυνταγματάρχης Παύλος Κουρούπης.

Βάσει των όσων έγραψε ο ταξίαρχος Γεώργιος Σέργης, όταν διασπάσθηκε η ελληνική γραμμή στο χωριό Άγιος Γεώργιος, ο διοικητής κινήθηκε με όχημα προς την κατεύθυνση της Κυρήνειας.

Συνοδευόταν από τον ανθυπολοχαγό Δημήτρη Μπλέτσα και έναν ασυρματιστή. Κινούμενοι από χωματόδρομους, οι τρεις άνδρες προσέγγισαν την παραλιακή οδό Πεντεμιλίου - Κυρήνειας, όπου όμως κινούντο τα προπορευόμενα τουρκικά άρματα.

Εγκατέλειψαν το όχημα και κατέφυγαν στα κράσπεδα του Πενταδάκτυλου, πολύ κοντά στο τουρκοκυπριακό χωριό Τέμπλος.

Φωτογραφία από Τουρκικές πηγές, εμφανίζει τους Τούρκους στρατιώτες να προελαύνουν με πολύ βραδύ ρυθμό προς Κερύνεια, έχοντας απέναντί τους πολύ ισχνές Ελληνοκυπριακές δυνάμεις, που το μόνο που κατόρθωσαν ήταν να αντιτάξουν μια υποτυπώδη άμυνα.

Προσβλήθηκαν όμως και από εκεί με πυρά, ενώ στην ίδια περιοχή εγκλωβίστηκαν και περίπου 20 καταδρομείς.

Κάποιοι από αυτούς κατέθεσαν ότι είδαν τον αντισυνταγματάρχη Κουρούπη να πέφτει κτυπημένος από εχθρικά πυρά.

Εκεί χάθηκαν τα ίχνη του διοικητή του 251 Τάγματος.

Ο Σπύρος Παπαγεωργίου στο βιβλίο του, μετέφερε μία εντελώς διαφορετική εκδοχή.

Σύμφωνα με τις δικές του πηγές, ο Παύλος Κουρούπης μαχόταν μαζί με τον ταγματάρχη Κώστα Τσιάκκα, επιτελικό αξιωματικό του 3ου Τακτικού Συγκροτήματος.

Κοντά τους έστεκε ολιγάριθμη ομάδα καταδρομένων και αγωνίζονταν μαζί, ενώ η περιοχή της Γλυκιώτισσας είχε πλημμυρίσει από Τούρκους στρατιώτες.

Οι Κουρούπης και Τσιάκκας αντιλήφθηκαν Κύπριο καταδρομέα, τραυματισμένο και ακάλυπτο.

Κινήθηκαν προς βοήθειά του εκείνος, όμως, παρέμεινε ακάλυπτος και στηριγμένος στον κορμό ενός δένδρου, έβαλλε με το αυτόματο του κατά των Τούρκων.

Τότε, μια ριπή φόνευσε τον ηρωικό εκείνον καταδρομέα.

Οι Τούρκοι μετά την απόβασή τους έστηναν ενέδρες και εξουδετέρωναν δυνάμεις της Εθνικής Φρουράς που κατευθύνονταν ανύποπτες προς το προγεφύρωμα.

Έξαλλοι, οι Κουρούπης και Τσιάκας διέταξαν τους υπόλοιπους άνδρες τους να υποχωρήσουν. Οι ίδιοι παρέμειναν εκεί, χωρίς να πουν σε κανέναν τι είχαν στο μυαλό τους.

Ο τελευταίος στρατιώτης που υποχώρησε, κατέθεσε εγγράφως στο ΓΕΕΦ ότι οι δύο αξιωματικοί έμειναν εκεί και αντιμετώπισαν τους Τούρκους, οι οποίοι πλησίαζαν από κάθε κατεύθυνση.

Από το σημείο όπου μάχονταν, ακούγονταν πυκνοί πυροβολισμοί, οι οποίοι ύστερα από λίγο αραιώσαν και στο τέλος έπαυσαν.

Η τύχη του αντισυνταγματάρχη Παύλου Κουρουπτη και του ταγματάρχη Κώστα Τσιάκα παρέμεινε ανεξακρίβωτη.

Θεωρήθηκαν αγνοούμενοι και κατ' άλλους νεκροί.

Στην ιδιαίτερη πατρίδα του Παύλου Κουρούπτη, την Καλαμάτα, το 1994 έγιναν τα αποκαλυπτήρια της προτομής του, ώσπου το 1999, σε βιβλίο του Π.Κασιμάτη που εκδόθηκε στην Αθήνα και αναφέρεται στην ύπαρξη Ελλήνων και Ελληνοκυπρίων αιχμαλώτων ακόμα και σήμερα στην Τουρκία, υποστήριξε ότι ο Παύλος Κουρούπτης ζούσε.

Κατά τον συγγραφέα, ο Μεσσήνιος αντισυνταγματάρχης μεταφέρθηκε, όπως και πολλοί άλλοι οι οποίοι είχαν συλληφθεί, σε φυλακή της Τουρκίας, όπου παραμένει ως σήμερα (κατά τον συγγραφέα του βιβλίου – την εποχή της συγγραφής και έκδοσής του).

Εντοπίστηκε στις φυλακές Μπολού, μαζί με άλλους έξι κρατούμενους, από τον ταγματάρχη της ΚΥΠ Γιαννόπουλο (ο οποίος όμως σε συνεντεύξεις του αρνείται να επιβεβαιώσει οτιδήποτε σχετικό).

Οι Τούρκοι πλέον χωρίς καμιά αξιόμαχη μονάδα στο πέρασμά τους, μπήκαν στην Κερύνεια, επιτυγχάνοντας τον αντικειμενικό τους σκοπό, έστω και με δύο μέρες καθυστέρηση.

Στους δρόμους της, σκόρπιοι-αποκομμένοι Εθνοφρουροί αντάλασσαν πυροβολισμούς με τους εισβολείς, αλλά η κατάσταση γρήγορα ξεκαθάρισε υπέρ των Τούρκων, οι οποίοι ως αντίποινα για την αντίσταση των υπερασπιστών της, εκτελούσαν επί τόπου όποιον στρατιώτη παραδιδόταν!

Τούρκοι Πεζοναύτες προσεύχονται μπροστά σε πρόχειρους τάφους συναδέλφων τους στον χώρο της Απόβασης στην περιοχή του Πεντεμιλίου. Ο Κουρούπης με τους λιγοστούς άντρες του, του 251 Τ.Π. τους είχε «κάψει την γούνα» κυριολεκτικά!

Ακολουθώντας εκτέλεσαν κτηνώδεις πράξεις, απέναντι στον άμαχο πληθυσμό, ακόμα και αυτόν που είχε τεθεί υπό την προστασία του Ο.Η.Ε.! Η μανία για την καθυστέρηση που είχαν στο πρόγραμμα τους, ξέσπασε πάνω στους αμάχους και στους τραυματίες Εθνοφρουρούς.

Οι Τούρκοι στρατιώτες μετά το χουνέρι που τους είχε κάνει ο Κουρούπης στην περιοχή της απόβασης, προχωρούσαν πολύ διστακτικά, ενώ απέναντί τους είχαν μικρές δυνάμεις. Για αυτήν τους την αργοπορία την πλήρωναν οι άμαχοι που μη γνωρίζοντας πιο συγκεκριμένες πληροφορίες για την απόβαση, τύγχανε να πέσουν αιχμάλωτοι στα χέρια τους

Ενώ πλησίαζε το μεσημέρι της Δευτέρας 22 Ιουλίου 1974 (συγκεκριμένα, λίγα λεπτά πριν από τις 12.00), τα προπορευόμενα τουρκικά άρματα προσέγγισαν τη δυτική είσοδο της Κυρήνειας.

Εκεί, στο στάδιο «Πράξανδρος» και στο τουριστικό περίπτερο της πόλης, τάχθηκε η τελευταία σθεναρή άμυνα.

Οι Τούρκοι διακήρυξαν προς πάσα κατεύθυνση ότι η Επιχείρησή τους στην Κύπρο είχε Ειρηνικό (!) σκοπό και χαρακτήρα. Στην φωτογραφία εμφανίζεται Τούρκος εισβολέας...
Μοιάζει για ... «ειρηνιστής»;

Τα τουρκικά άρματα παρέκαμψαν τους αμυνόμενους και εκτέλεσαν κυκλωτική κίνηση κινούμενα στον περιφερειακό δρόμο της Κυρήνειας.

Ταυτόχρονα, μονάδες πεζικού προωθήθηκαν προς την κεντρική οδό της πόλης, τη λεωφόρο Ελλάδος.

Χειριστής αντιαρματικού των 3,5" κατέστρεψε το προπορευόμενο άρμα και η φάλαγγα των Τούρκων σταμάτησε προσωρινά. Δόθηκε έτσι πολύτιμος χρόνος σε μονάδες και μεμονωμένους στρατιώτες να υποχωρήσουν και να διασωθούν.

Ο Γεώργιος Τζωρτζής Κύπριος Ανθός (ΚΔ), ήταν ανάμεσα σε αυτούς που αντιστάθηκαν στην είσοδο της Κυρήνειας: "Βρισκόμασταν δίπλα στο στάδιο της πόλης. Πέσαμε στη γη γλύφοντας κυριολεκτικά το χώμα και με το δάκτυλο καρφωμένο στη σκανδάλη. Δύο τανκς και ένα πολυβόλο των Τούρκων μας περικύκλωσαν και έβαλαν συνεχώς εναντίον μας. Στην ουσία είμασταν άοπλοι απέναντι στα μεγαθήρια αυτά. Ούτε καν χειροβομβίδες δεν είχαμε. Τα χέρια μας έσφιξαν τα όπλα, γυάλισαν από τον ιδρώτα που μας περιέλουσε. Κοιτάξαμε ο ένας τον άλλο, προσπαθήσαμε να χαρίσουμε λίγο θάρρος, περιμένοντας το μοιραίο».

Ο Γιώργος Τζωρτζής συνελήφθη λίγο μετά και μεταφέρθηκε στην Τουρκία, όπως και πολλοί άλλοι.

Μεταξύ αυτών και ο λοχαγός Ιωάννης Φωτιάδης, επίσης Κύπριος: «Παρακάλεσα επίμονα να μας στείλουν αντιαρματικά, για να μπορέσουμε να κρατήσουμε τις θέσεις μας και να αντιμετωπίσουμε τα άρματα των Τούρκων. Μας εστάλησαν δύο ΠΑΟ, που μας γέμισαν ελπίδα μέσα στην μαύρη παραφροσύνη της στιγμής. Πιο πριν είχαμε εντοπίσει τέσσερα άρματα του εχθρού. Πυροδοτήσαμε και είδαμε καπνό να καλύπτει τη γύρω περιοχή, αλλά τα τανκς συνέχισαν να κατευθύνονται προς εμάς. Τα βλήματα που μας έστειλαν δεν ήταν εκρηκτικά αντιαρματικά, παρά σκέτα καπνογόνα. Εξεμάνην, φώναξα, ύβρισα. Ήταν αυτοκτονία. Μας έστειλαν σαν ζώα στην σφαγή».

Τουρκικά ΤΟΜΠ Μ-113 προωθούνται από τον χώρο της απόβασης προς Κερύνεια

Οι Τούρκοι εισέρχονταν πλέον από παντού.

Έβαλαν προς κάθε κατεύθυνση χωρίς να κάνουν οικονομία πυρός, ένδειξη ότι διέθεταν επάρκεια πυρομαχικών.

Στόχευαν και φόνευαν αδιακρίτως, χωρίς διαχωρισμό στρατιωτών και αμάχων. Αρκετοί κάτοικοι της πόλης, κυρίως υπερήλικες, οι οποίοι δεν πρόλαβαν να την εγκαταλείψουν, εκτελέστηκαν εν ψυχρώ.

Από τη μανία των Τούρκων δεν γλύτωσαν ούτε Βρετανοί πολίτες, οι οποίοι διέμεναν μόνιμα στην Κυρήνεια. Εκατοντάδες πολίτες διέφυγαν τον θάνατο αναζητώντας καταφύγιο στο ξενοδοχείο «Dorne», το οποίο προστατευόταν από την ειρηνευτική δύναμη του ΟΗΕ.

Μέσα στην πόλη εγκλωβίστηκαν εκατοντάδες στρατιώτες και αξιωματικοί, οι οποίοι αμύνονταν μέσα από σπίτια και κήπους, αποκομμένοι και διασκορπισμένοι.

Οι Τούρκοι εντόπιζαν και απομόνωναν κάθε εστία αντίστασης, την οποία στη συνέχεια εκκαθάριζαν.

Η λεωφόρος Ελλάδος είχε πια πλημμυρίσει από τους εισβολείς.

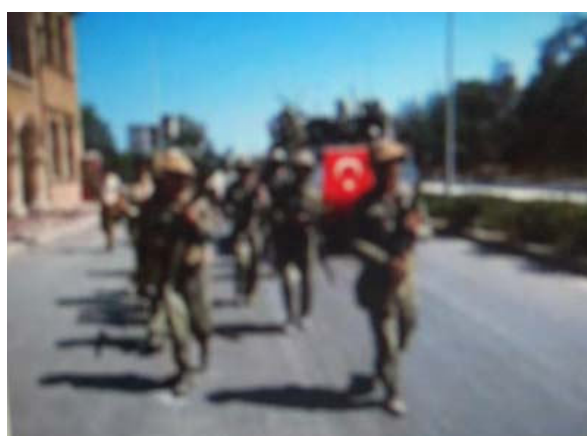
Στις 12.00, ο Ναυτικός Σταθμός Κυρήνειας ανέφερε ότι ο εχθρός προχωρούσε παντού, ενώ ο πληθυσμός, αλλόφρων, εγκατέλειπε την πόλη.

Οι Τούρκοι στην προέλασή τους αιχμαλωτίζουν αμάχους που διέρχονταν ανύποπτοι την παραλιακή οδό. Στην φωτογραφία (που έχει παραμείνει μία από της «κλασσικές» της εισβολής) εμφανίζονται Ελληνοκύπριοι πολίτες που συλλαμβάνονται αιχμάλωτοι. Κανείς δεν ξέρει την τύχη τους!

Όσοι Εθνοφρουροί στάθηκαν τυχεροί, πρόλαβαν και εξήλθαν από την Κυρήνεια, από την ανατολική πλευρά και συγκεντρώθηκαν στο χωριό Άγιος Επίκτητος.

Άλλοι, κρυμμένοι επί μερόνυκτα σε υπόγεια και διαμερίσματα, κατόρθωσαν, αφού εξήλθαν αθέατοι, με νυκτερινές πορείες να διασχίσουν τον Πενταδάκτυλο και να φθάσουν στην πεδιάδα της Λευκωσίας.

Τούρκοι στρατιώτες εισέρχονται σε ελληνοκυπριακή πόλη (δεν κατονομάζεται)

Πολλοί φονεύθηκαν σ' αυτή τους την προσπάθεια ή συνελήφθησαν και εκτελέστηκαν εν ψυχρώ.

Οι Τούρκοι μετέφεραν τους περισσότερους αιχμαλώτους στο στάδιο «Πράξανδρος», στο οποίο τοποθετήθηκε φρουρά μπροστά στις πύλες και ένα Jeep με πολυβόλο επ' αυτού.

Εντός του γηπέδου, οι Τούρκοι επιδόθηκαν σε ένα στιγνό δολοφονικό έργο, προβαίνοντας σε μαζικές εκτελέσεις όπως επιβεβαίωσαν μαρτυρίες επιζώντων και κατήγγειλε αργότερα ο Κύπριος αντιπρόσωπος στον ΟΗΕ.

Από τους διακόσιους περίπου αιχμαλώτους, κυρίως στρατιώτες της Εθνικής Φρουράς, επέζησαν ελάχιστοι. Ήταν μία αποτρόπαια πράξη, η οποία συνιστά έγκλημα πολέμου.

Εκεί, δίπλα στη θάλασσα, οι Τούρκοι άνοιξαν δύο μεγάλους λάκκους με εκσκαφείς και έριξαν μέσα τα πτώματα των εκτελεσθέντων.

Δυστυχώς για πολλούς από τους αποκρυφθέντες, οι εισβολείς διέθεταν ανιχνευτικούς σκύλους, οι οποίοι βοηθούσαν στον εντοπισμό τους.

Στο ξενοδοχείο «Dorpe» ο αριθμός όσων κατέφυγαν άγγιξε τα χίλια σχεδόν άτομα.

Ανάμεσα τους ήταν και λίγοι οπλίτες και αξιωματικοί, οι οποίοι ντύθηκαν με πολιτικά προς αποφυγή εντοπισμού τους.

Στο ίδιο ξενοδοχείο κατέφυγαν επίσης οι οικογένειες των 20 αξιωματικών από την Ελλάδα, οι οποίοι υπηρετούσαν στην Κυρήνεια.

Τουρκικό άρμα βαδίζει ανατολικά από την Κερύνεια με σκοπό να ενωθεί μέσω Πενταδακτύλου με τον τουρκικό θύλακα της Λευκωσίας. Τον δρόμο τον έδειξαν υπό την απειλή της εν ψυχρώ εκτέλεσης τους δύο Ελληνοκύπριοι αιχμάλωτοι Εθνοφρουροί.

Παρότι από τις 16.00 ίσχυε η συμφωνηθείσα κατάπαυση πυρός, οι μάχες μέσα στην πόλη συνεχίστηκαν ως αργά το βράδυ, σημάδι ότι αποκλεισμένοι στρατιώτες πολέμησαν και έπεσαν μέχρι τέλους.

Γύρω στις 15.00, οι Τούρκοι ήλεγχαν την πόλη, με εξαίρεση το μεσαιωνικό φρούριο. Επείγονταν για να συνεχίσουν την προέλαση, ώστε με την κατάπαυση του πυρός να έχουν αποκαταστήσει επαφή με τον θύλακα και να τον ενώσουν με την Κυρήνεια.

Ο υποστράτηγος Μπετρεντίν Ντεμιρέλ συγκέντρωσε τα άρματα και τα πληρώματα τους σε μία μικρή πλατεία της πόλης.

Τοποθέτησε επί αυτών Τουρκοκυπρίους, οι οποίοι γνώριζαν την περιοχή, και λίγο πριν τις 16.00 ξεκίνησαν.

Όπως λέει ο ίδιος ο υποστράτηγος Ντεμιρέλ που επιβιβάστηκε στο πρώτο άρμα: «Δεν ξέραμε ποιος δρόμος οδηγούσε στο Μπονάζι. Για μία στιγμή σκέφτηκα να προχωρήσω προς οποιαδήποτε κατεύθυνση. Σε εκείνη την κρίσιμη στιγμή ξεπρόβαλαν από ένα στενό δρομάκι ο ταξίαρχος Χακκί Μπόρατας και ο ταγματάρχης Σουρέλ, Το πόδι του ταξίαρχου ήταν ματωμένο και δεμένο. Μπροστά τους είχαν τρεις Ελληνοκύπριους στρατιώτες. Τότε, η κάννη του περιστρόφου του υπολοχαγού Μουσταφά Κονούκ ακούμπησε στο κεφάλι του ενός από τους αιχμάλωτους. "Λευκωσία!" του φώναξα. Μας έδειξε έναν από τους δρόμους που ξεκινούσαν από την πλατεία. Έστριψα το άρμα προς εκείνη την κατεύθυνση και έκανα σινιάλο προς τα άλλα να μας ακολουθήσουν. Ενώ αραίωναν τα σπίτια της Κυρήνειας, λιγόστευσαν και τα πυρά του εχθρού, που δεν ήταν πια θανατηφόρα. Το βράδυ φτάσαμε στην είσοδο του Μπογαζιού. Εκεί κοντά, οι στρατιώτες του φινλανδικού αποσπάσματος της ειρηνευτικής δύναμης του ΟΗΕ μας χαιρέτησαν με σεβασμό. Οι μονάδες μας με ξερό τον λαιμό από την δίψα τραγούδησαν το «Νταγμ Μπατίν» και προχώρησαν προς την Λευκωσία».

Το φημισμένο Κάστρο της Κερύνειας, από το οποίο διέφυγε η φρουρά του κυριολεκτικά «κάτω από την μύτη των Τούρκων»!

Αξιοσημείωτη τέλος, θεωρείται η επική απαγκίστρωση και διαφυγή από την αιχμαλωσία, της μικρής φρουράς του Κάστρου της Κερύνειας στο λιμάνι, οι οποίοι πέρασαν ανάμεσα από τους Τούρκους στρατιώτες και τα τάνκς τους, στα ελεύθερα, μέχρι εκείνη την στιγμή, εδάφη.

Όταν πλέον το κέντρο βάρους των επιχειρήσεων μεταφέρθηκε από την Κυρήνεια στην άλλη πλευρά του Πενταδάκτυλου, στην πεδιάδα της Λευκωσίας, όπου οι εισβολείς εξαπέλυσαν μεγάλη επίθεση, ενώ υποτίθεται ότι ίσχυε κατάπαυση πυρός.

Τι διαδραματίστηκε όμως στην υπό κατοχή, πλέον, Κυρήνεια;

Εκεί υπήρξε παρατεταμένη αντίσταση στο μόνο σημείο, όπου δεν εισήλθαν οι Τούρκοι: το παλαιό μεσαιωνικό φρούριο.

Εντός αυτού οχυρώθηκαν οι 19 αξιωματικοί και ναύτες του Ναυτικού Σταθμού Κυρήνειας, κατέφυγαν δε και αρκετοί άνδρες του στρατού αναζητώντας σωτηρία.

Ήταν ένα σύνολο 75 ανδρών, το οποίο δεν έδειξε καμία διάθεση υποχώρησης, ενώ οι Τούρκοι είχαν πια περιζώσει την πόλη.

Αρκετή ώρα πριν, ο ναυτικός διοικητής Κύπρου Παπαγιάννης, επικοινωνήσε με τον αρχικελευστή Τρ.Γαλιάτσο, ο οποίος είχε αναλάβει καθήκοντα διοικητή στον Ναυτικό Σταθμό και του ζήτησε να εγκαταλείψει το φρούριο.

Ο τελευταίος είχε παραλάβει λίγες ώρες πριν, από τον σημαιοφόρο Στ. Πετρόπουλο, ο οποίος υποστήριξε ότι υπέστη αιφνίδιο καρδιακό επεισόδιο.

Τουρκικό άρμα M-47 με το πλήρωμά του, με φόντο το Κάστρο της Κερύνειας

Στον ναυτικό διοικητή Κύπρου, ο Γαλιάτσος απάντησε αρνούμενος να αποχωρήσει: «Εδώ θα γίνει νέο Σούλι!»

Ένας από τους αξιωματικούς που βρίσκονταν μέσα στο φρούριο, ο Κώστας Ροδιτάκης, αφηγήθηκε τα παρακάτω συγκλονιστικά: «Ηλθαν ακριβώς κάτω από το κάστρο δύο άρματα.

Ακούσαμε φωνές, στα ελληνικά: "Σας νικήσαμε ρε". Ήταν Τουρκοκύπριοι.

Χωρίς κανένας μας να το περιμένει, τα πληρώματα των τανκς βγήκαν στην παραλία και τα άφησαν κάτω από Κάστρο το αν και έβλεπαν ότι αυτό κατείχετο από εμάς.

Ο αρχικελευστής Γαλιάτσος πήρε μαζί του δύο άνδρες και, έρποντας, βγήκαν στο δεύτερο τείχος.

Έριξε χειροβομβίδες μέσα στα άδεια τουρκικά άρματα οποία κατεστράφησαν.

Τα πληρώματα τους έσπευσαν να οχυρώνουν σε παρακείμενα χαντάκια και με άλλους στρατιώτες άρχισαν πυρά εναντίον μας.

Στις 15.45, κινήθηκαν προς το φρούριο καμιά δεκαπενταριά Τούρκοι.

Όπως αφηγείται ο αρχικελευστής: «Φώναζαν ότι μας νίκησαν και πως θα μας σφάξουν. Τους ρίξαμε από πάνω χειροβομβίδες και σχεδόν κανείς τους δεν έμεινε ζωντανός. Τα πτώματα τους, καταματωμένα, έμειναν εκεί μέχρι και την επομένη».

Τουρκική φωτογραφία που δείχνει Τούρκους στρατιώτες μπροστά στο μεσαιωνικό Κάστρο της Κερύνειας, λίγο μετά την «άλωσή» του (δηλαδή την εγκατάλειψη του από τους λιγοστούς υπερασπιστές του, κυριολεκτικά κάτω από την μύτη τους)

Μετά τα παραπάνω, ο αγώνας μέχρις εσχάτων ήταν πλέον μονόδρομος για τους πολιορκημένους του φρουρίου. Οι απώλειες που προκλήθηκαν στους Τούρκους σήμαιναν εκτέλεση, εάν τους συνελάμβαναν ζωντανούς.

Η νύκτα πέρασε και η έξοδος ήταν η μόνη απελπισμένη λύση. Ετοίμασαν τα ατομικά τους τυφέκια, χειροβομβίδες και αυτοσχέδιες εμπρηστικές βόμβες.

Κατέστρεψαν τα αρχεία και τους ασυρμάτους του Σταθμού και υπό την καθοδήγηση του Γαλιάτσου, κατέστρωσαν ένα πρόχειρο σχέδιο διαφυγής.

Στα έγκατα του κάστρου υπήρχε μία μακρόστενη σήραγγα, η οποία οδηγούσε στην ανατολική πλευρά. Κατέληγε σε μία μικρών διαστάσεων θύρα, φραγμένη με κάγκελα.

Μία ομάδα έξι ανδρών εξήλθε πριν χαράξει. Ήταν η προφυλακή, η οποία θα πραγματοποιούσε αναγνώριση και θα επέστρεφε, ώστε να δώσει το σήμα εξόδου.

Δυστυχώς, οι στρατιώτες αυτοί, όταν διέφυγαν από τον τουρκικό κλοιό «λησμόνησαν» να επιστρέψουν. Προτίμησαν να μείνουν στην ασφάλεια τους και εγκατέλειψαν τους συναδέλφους τους, οι οποίοι μάταια περίμεναν στο κάστρο τις πολύτιμες πληροφορίες.

Όταν ξημέρωσε, οι πολιορκημένοι αντιλήφθηκαν ότι οι έξι στρατιώτες που είχαν διαφύγει δεν θα επέστρεφαν.

Οι Τούρκοι έμπαιναν μέσα στα σπίτια της Κερύνειας, σε πολλά από τα οποία είχαν καταφύγει άνδρες της Εθνικής Φρουράς και πολλοί Λοκατζήδες. Πολλοί αντιστάθηκαν μέσα από αυτά!

Από μία κάτοικο της Κυρήνειας, η οποία πλησίασε το κάστρο χωρίς να γίνει αντιληπτή από τους Τούρκους, πληροφορήθηκαν ότι προετοιμαζόταν επίθεση εναντίον τους. Επρόκειτο για την Ήβη Ιωαννίδου, της οποίας οι τρεις γιοι, δύο ναύτες και ένας στρατιώτης, ήταν κλεισμένοι στο φρούριο.

Ο χρόνος πλέον πίεζε αφόρητα. Οι άνδρες χωρίστηκαν σε ομάδες των δέκα. Διέσχισαν τη σήραγγα και έφθασαν στη μικρή έξοδο.

Με απρόσμενη ικανοποίηση διαπίστωσαν ότι οι Τούρκοι είχαν αφήσει αφύλακτη την ανατολική πλευρά.

Εγκατέλειπαν το φρούριο σε ομάδες ανά δεκάλεπτο, στην αρχή τροχάδην και έπειτα, καθώς απομακρύνονταν, βάδην, ώστε να μη δώσουν στόχο.

Μετά από πορεία επτά χιλιομέτρων, έφθασαν όλοι τους σώοι στον Αγιο Επίκτητο, όπου συνάντησαν τις πρώτες μονάδες της Εθνικής Φρουράς.

Η ηρωική αντίσταση, την οποία προέβαλαν οι άνδρες αυτοί στο φρούριο της Κυρήνειας, ανταμείφθηκε από την εύνοια της τύχης: η απόδραση τους, κάτω από συνθήκες μυθιστορηματικές, κατέληξε στη σωτηρία τους.

Είσοδος των Τούρκων σε πλατεία χωριού της Β.Κύπρου (δεν αναφέρεται το όνομα του). Οι Τούρκοι στα άρματα τους είχαν απλωμένη μια Τουρκική σημαία, για να μην βληθούν κατά λάθος από φίλια πυρά. Όμως οι Ελληνοκύπριοι δεν διέθεταν M-113 ή M-47 και M-48!

Όπως επίσης δεν πρέπει να ξεχνούμε την θυσία των 2 Τορπιλακάτων «Τ1» και «Τ3», στα νερά έξω από την Κερύνεια.

Αυτές με τα πληρώματά τους, υπακούοντας αμέσως στην εντολή που έλαβαν από τον Ναυτικό Διοικητή Κύπρου Παπαγιάννη, που ζητούσε να πλήξουν τον Στόλο Εισβολής, ξεκίνησαν γνωρίζοντας ότι επρόκειτο ουσιαστικά για μια αποστολή αυτοκτονίας.

Αυτό γιατί αυτές οι τορπιλάκατοι ήταν σοβιετικής κατασκευής, παλαιάς τεχνολογίας, με όχι μεγάλη ταχύτητα πλεύσης, ισχνό επιφανειακό οπλισμό και μπορούσαν να εκτοξεύσουν τορπίλη με δραστικό βεληνεκές μόνο 3,5 km.

Αυτό σημαίνει ότι με το φως της ημέρας θα έπρεπε να πλεύσουν «εν πάσει δυνάμει» εναντίον ταχύτατων αντιτορπιλικών, να αποφύγουν τις βολές ανασχέσεως τους, όπως και αυτές της υπερπιπτάμενης Τούρκικης αεροπορίας, να τα πλησιάσουν πολύ κοντά ώστε να εκτοξεύσουν τις торπίλες τους!

Πραγματική αυτοκτονία!

Όμως ο Υποπλοίαρχος Τσομάκης και ο Επίκουρος Σημαιοφόρος Βερούκιος (Κυβερνήτες των «Τ3» και «Τ1» αντίστοιχα) χωρίς να λογαριάσουν τον κίνδυνο του εγχειρήματος τους, απέπλευσαν άμεσα από την βάση τους εναντίον της Τούρκικης νηοπομπής.

Φωτογραφία-Ντοκουμέντο προερχόμενη από Τουρκική πηγή όπου εμφανίζει την προσβολή της Τorπιλακάτου T-1 του Βερούκιου από Τουρκικό F-100D κατά την διάρκεια της επίθεσης του εναντίον του αποβατικού στόλου. Μετά από λίγο καταβυθίστηκε αΐτανδρη. Κατά κάποια εκδοχή η φωτογραφία είναι από την αεροναυμαχία της Ακταιωρού «Φαέθων» το 1964. Από την σιλουέτα του πλοίου μάλλον είναι σωστή η δεύτερη εκδοχή

Κατάφεραν να ξεπεράσουν τα πρώτα πυρά ανασχέσεως των πλοίων και να πλησιάσουν, όχι όμως σε απόσταση τέτοια ώστε να εξαπολύσουν τις торπίλες τους.

Οι αεροπορικές προσβολές και πολυβολισμοί των Τούρκων αεροπόρων, τους καταβύθισαν, σχεδόν αΐτανδρους (μόνο ένας αρχικελευστής ο Δ.Μαγέτος σώθηκε, κολυμπώντας τραυματισμένος ως την στεριά).

Η αποστολή των δύο torπιλακάτων και η θυσία τους χαρακτηρίστηκε αργότερα άσκοπη και ανώφελη.

Διατυπώθηκε η άποψη ότι όφειλαν να διαφυλαχθούν, ώστε να χρησιμοποιηθούν υπό καλύτερες συνθήκες.

Και έτσι, όμως, υπήρχε ο κίνδυνος αεροπορικής προσβολής στη βάση τους και η πιθανότητα; καταστροφής τους.

Κελευστής Κ.Καρέτσος και Ναύτης Δεριτζιώτης
Χάθηκαν ηρωικά με την βύθιση της T-3 του Τσομάκη

Η πρωτοβουλία του ναυτικού διοικητή Κύπρου, αντιπλοίαρχου Γιώργου Παπαγιάννη, υπήρξε αξιέπαινη και τίμησε τις παραδόσεις του Πολεμικού Ναυτικού.

Η εγκαταλελειμμένη λόγω βλάβης Τορπιλάκατος στο Μπογάζι, με μισοβυθισμένη την πλώρη της μετά από δολιοφθορά των ανδρών της Ναυτικής Βάσης.

Το λάθος του ήταν η καθυστέρηση με την οποία διέταξε την επιχείρηση, με αποτέλεσμα το πρώτο φως να προλάβει τις τορπιλακάτους διευκολύνοντας την Τουρκική Αεροπορία.

Εάν η πρωτοβουλία εκδηλωνόταν λίγα λεπτά πριν, τα κυπριακά σκάφη θα είχαν τη δυνατότητα με μεγαλύτερη ασφάλεια και προστατευόμενα από το σκοτάδι να προσβάλουν την τουρκική νηοπομπή με υψηλότερες πιθανότητες επιτυχίας, διατηρώντας το πλεονέκτημα του τακτικού αιφνιδιασμού.

Παρά την αποτυχία της παράτολμης προσπάθειας, ιστορικός έμεινε ο ηρωισμός των πληρωμάτων.

Ως επίμετρο στη θυσία τους, αφιερώθηκαν οι παρακάτω γραμμές: «Εξόρμησαν, Έλληνες από την ελεύθερη πατρίδα και από την Κύπρο, με θάρρος και με την αδάμαστη θέληση να πλήξουν τον εχθρό. Πλην όμως, η αναμέτρηση ήταν εντελώς άνιση, γι' αυτό και έπεσαν. Τα νεκρά σώματα των γενναίων Ελλαδιτών και Κυπρίων, αξιωματικών και ναυτών, δεν ανευρέθησαν, Παρέμειναν αιωνίως εκεί, στον βυθό της τραγουδημένης και μαρτυρικής Κυρήνειας».

Οι Τούρκοι μετά την κατάληψη της Βόρειας πλευράς του Νησιού, στην Ναυτική Βάση στο Μπογάζι βρήκαν ανέπαφη μια πανομοιότυπη τορπιλάκατο, ή οποία ήταν στην τεχνική βάση για επισκευή.

Την πήραν λοιπόν όπως ήταν και την επιδεικνύουν, εκθέτοντάς την ως λάφυρο ...των μαχών, στο Πολεμικό Μουσείο της Κωνσταντινούπολης!

Φωτογραφίες από Τουρκικές πηγές όπου εμφανίζονται (αριστερά) μερικοί αιχμάλωτοι Ελληνοκύπριοι, υπό την άγρυπνο βλέμμα του τούρκου φρουρού, να βγάζουν στην ξηρά, την ευρισκόμενη προς επισκευή στην Ναυτική Βάση στο Μπογάζι, Τορπιλάκατο, την οποία θα εκθέσουν αργότερα ως δήθεν λάφυρο πολέμου στο Πολεμικό τους Μουσείο στην Κωνσταντινούπολη. Στην δεξιά φωτογραφία επίσης από Τουρκικές πηγές εμφανίζεται πιο καθαρά η ίδια τορπιλάκατος. Διακρίνεται η πλήρη της μισοβυθισμένη. Αυτό εικάζεται ότι προέρχεται από ενέργεια του προσωπικού της ναυτικής βάσης στο Μπογάζι, πριν αυτή καταληφθεί, έτσι ώστε να μην πέσει στα χέρια των Τούρκων επιχειρησιακά διαθέσιμη

Κάποιος ας τους πει ότι δεν τους τιμάει να επιδεικνύουν με υπερηφάνεια τον σχεδόν άχρηστο εξοπλισμό των αντιπάλων τους ως «λάφυρα πολέμου» (τα ίδιο λάθος έπραξαν με τα ακινητοποιημένα οχήματα της Εθνικής Φρουράς που τα εμφανίζουν ως "λάφυρα πολέμου" και εκτίθενται στο Πεντεμίλι – όπως έχω αναφέρει παραπάνω). Πολύ περισσότερο δεν τους τιμάει στις επεξηγηματικές πινακίδες αυτών των εκθεμάτων να αναφέρουν ανακρίβειες. Στην περίπτωση των τορπιλακάτων αναφέρουν ότι «κατελήφθησαν μετά των πληρωμάτων τους!» .

Οι ίδιες οι φωτογραφίες τους, τους διαψεύδουν!

Ο Ανχης (ΠΖ) Π. Κουρούπης
Δκτής του 251 Τ.Π.
Ο επιλεγόμενος και «Δαβάκης της Κερύνειας»
Αγνοούμενος – θεωρείται ως ηρωικώς πεσών

Ο Ανχης (ΠΖ) Γ. Μπούτος
Δκτής του 286 Μ.Τ.Π.
Θανάσιμα τραυματισθείς από τα
βλήματα της Τουρκικής Αεροπορίας

Τχης (ΠΖ) Κ. Τσιάκκας (αγνοούμενος)
Θεωρείται ηρωικώς πεσών μαζί με τον Κουρούπτη

Λγός (ΚΔ) Κατούντας (αγνοούμενος)
από μαρτυρίες θεωρείται ηρωικώς πεσών

Το Μνημείο που έφτιαξαν οι Τούρκοι στην Ακτή της Απόβασης με τους τάφους μερικών από
τους νεκρούς τους συμπεριλαμβανομένου και του Σχη Ιμπραήμ Καραογλάνογλου!

Κινήσεις των Τούρκων μετά την κατάληψη της Κερύνειας

Ενώ η Κυρήνεια κατελήφθη, οι Τούρκοι συνέχισαν την επίθεση τους στον τομέα Λευκωσίας.

Στόχευαν στην κατάληψη μέρους της Κυπριακής πρωτεύουσας, ώστε να διαπραγματευτούν πλέον από θέση ισχύος, αφού νομοτελειακά μετά την κατάπαυση του πυρός, τον λόγο θεωρητικά θα λάμβανε η διπλωματία.

Το απόγευμα της Δευτέρας 22 Ιουλίου, οι εισβολείς εξαπέλυσαν σφοδρή επίθεση στη βορειοανατολική πλευρά της Λευκωσίας, την οποία υπερασπιζόταν το 211 ΤΠ.

Η αφόρητη πίεση και η υπεροχή των Τούρκων, οι οποίοι πλεονεκτούσαν και σε αριθμούς και σε όγκο πυρός, ανάγκασαν το τάγμα σε υποχώρηση.

Στις 18.00 οι γραμμές διερράγησαν και οι εισβολείς προωθήθηκαν στα προάστια της Λευκωσίας.

Χιλιάδες Λευκωσιάτες εγκατέλειψαν αλλόφρονες τα σπίτια τους στην Ομορφίτα, στον Τράχωνα, στη Νεάπολη και στο Καΐμακλί.

Τουρκική διείσδυση στην περιοχή Καιμακλίου - Λευκωσίας

Οι Τούρκοι είχαν σε αυτή την επίθεση τους δεκάδες νεκρούς.

Δυτικότερα, στην παλαιά πόλη της Λευκωσίας, οι μάχες ήταν σφοδρότατες και σχεδόν εξ' επαφής.

Τα σοκάκια γύρω από την εκκλησία του Αγίου Κασσιανού μεταβλήθηκαν σε πεδίο σκληρών οδομαχιών.

Οι απώλειες εκατέρωθεν υπήρξαν μεγάλες.

Ένας από τους Εθνοφρουρούς εθεάθη να αναρριχάται σε ιστό φυλακίου, το οποίο είχαν καταλάβει οι Τούρκοι και εκεί είχαν υψώσει την ημισέληνο.

Στην προσπάθεια του να την υποστεί, ο στρατιώτης δέχθηκε ριπή αυτομάτου όπλου και έπεσε νεκρός.

Τελικά, ο εχθρός δεν κατάφερε να προωθηθεί στο κέντρο της πόλης.

Από τις 18.00, παρατηρήθηκε αυξημένη κινητικότητα του εχθρού και δυτικά της Λευκωσίας.

Μονάδες πεζικού κινήθηκαν προς την κατεύθυνση του αεροδρομίου και του στρατοπέδου της ΕΛΔΥΚ, μαζί με τμήμα της ΤΟΥΡΔΥΚ.

Στις 19.00 οι Τούρκοι πλησίασαν τα φυλάκια της ΕΛΔΥΚ σε απόσταση 500 μέτρων. Σταμάτησαν προσωρινά, όταν ερρίφθησαν εναντίον τους προειδοποιητικές βολές, αλλά έπειτα από λίγο, εκμεταλλευόμενοι το σκοτάδι, συνέχισαν την προώθησή τους.

Επέλαση Τουρκικής Ίλης στα προάστεια της Λευκωσίας

Ο διοικητής της ΕΛΔΥΚ απαγόρευσε την εκτέλεση πυρός, προφανώς για τη διατήρηση, από ελληνικής πλευράς, της εκεχειρίας.

Ο στρατιώτης της ΕΛΔΥΚ Μ.Χαζάπης θυμάται: «Την παραμονή της εισβολής, στις 22.30 το βράδυ, μας έβγαλαν έξω.

Μας πήρε ο Λοχαγός Σ.Σταυριανάκος και μας πήγε στα συρματοπλέγματα. Μας έδειξε το Κιόνελι και το στρατόπεδο της ΤΟΥΡΔΥΚ.

Αυτό μας βοήθησε στη συνέχεια, γιατί τουλάχιστον γνωρίζαμε από πού θα έρχονταν οι Τούρκοι.

Την επομένη, ξημερώματα, μας χτύπησαν τα αεροπλάνα.

Μας διέταξαν να σκάψουμε ορύγματα, βάθους 80 πόντων. Σκάψαμε, μπήκαμε ανά δύο μέσα και περιμέναμε.

Αντιαεροπορική κάλυψη δεν είχαμε. Μόνο ένα τετράκαννο, που και αυτό χάλασε.

Πήραμε εντολή να ρίξουμε σε όποιον πλησίαζε, ακόμη και αν μιλούσε ελληνικά.

Κι αυτό γιατί πριν, Τουρκοκύπριοι που γνώριζαν ελληνικά, πλησίασαν δικούς μας, τους αιφνιδίασαν και τους σκότωσαν.

Στις 22 Ιουλίου, συμφωνήθηκε εκεχειρία.

Στην εκεχειρία, κανονικά μένεις εκεί που είσαι. Εμείς αντίθετα, πήραμε διαταγή να υποχωρήσουμε.

Στον χώρο βόρεια του αεροδρομίου, οι εισβολείς προωθήθηκαν κατά τη διάρκεια της νύκτας, εκμεταλλευόμενοι το αδικαιολόγητο κενό που υπήρχε δυτικά της ΕΛΔΥΚ.

Τούρκοι επιτίθενται, προσπαθώντας να καταλάβουν Στρατόπεδο της Εθνικής Φρουράς

Ο ταγματάρχης Α.Αυγουστής αντιλήφθηκε ότι ο νευραλγικός αυτός τομέας ήταν ακάλυπτος. Στις επίμονες εκκλήσεις του προς αποστολή δυνάμεων, με σκοπό την ενίσχυση του αεροδρομίου, το οποίο παρέμενε αφύλακτο από βόρεια, έλαβε την απίστευτη απάντηση ότι «αυτό δεν τον αφορούσε»!

Έτσι το πρωί της 23ης Ιουλίου, Τούρκοι στρατιώτες με τη συνοδεία αρμάτων Μ-48 έφθασαν στο βόρειο άκρο του αεροδρομίου, χωρίς την παραμικρή αντίσταση.

Ο ταγματάρχης Α.Αυγουστής μαζί με τον λοχαγό Γ.Χατζηδαμιανού αναζήτησαν απεγνωσμένα ενίσχυση, ώσπου ήρθε μια ανεξήγητη και αδικαιολόγητη διαταγή: υποχώρηση και πάσει θυσία τήρηση της κατάπαυσης του πυρός.

Έφεδρος αξιωματικός ανέφερε: «Παρά τον κίνδυνο που διατρέχαμε, είμασταν όλοι μας αποφασισμένοι να θυσιαστούμε, για να ανακόψουμε την προέλαση των Τούρκων. Όμως η νέα διαταγή μας πάγωσε. Είδα να υποχωρούν τελευταίοι οι Αυγουστής και Χατζηδαμιανού. Στα πρόσωπα τους ήταν ζωγραφισμένη η απελπισία. Έσερναν τα πόδια τους από την απογοήτευση. Σε μία στιγμή μου φάνηκε, καθώς περάσαμε από κοντά τους, ότι είδα τους δύο αξιωματικούς να κλαίνε».

Οι συνέπειες υπήρξαν τραγικές.

Επί της οδού Λευκωσίας - Μόρφου και ενώ κινούντο ανυποψίαστοι πολίτες, οι Τούρκοι έστησαν οδόφραγμα και άρχισαν να συλλαμβάνουν τους διερχόμενους.

Τούρκοι στρατιώτες που μόλις αποβιβάστηκαν, μεταφέρονται πάνω σε καρότσα φορτηγού Τουρκοκυπρίου στην γραμμή του μετώπου.

Ένα αυτοκίνητο των «Κυπριακών Αερογραμμών» αρνήθηκε να σταματήσει, διότι οι τρεις επιβαίνοντες κατάλαβαν ότι επρόκειτο περί Τούρκων.

Οι τελευταίοι άνοιξαν πυρ εναντίον τους φονεύοντας και τους τρεις επιβαίνοντες.

Μέχρι να γίνει αντιληπτό πως οι εισβολείς ήλεγχαν τον δρόμο, αυτοί συνέλαβαν 50 περίπου Ελληνοκυπρίους.

Μεταξύ αυτών ήταν και τέσσερις άνδρες της ΕΣΑ, οι οποίοι επέβαιναν σε jeep, ενώ λίγο μετά σταμάτησαν όχημα της Εθνικής Φρουράς και συνέλαβαν πέντε ακόμα Εθνοφρουρούς.

Τότε ο ταγματάρχης των Καταδρομών Γ.Παπαδόπουλος με συντονισμένες κινήσεις επεχείρησε να κρατήσει το αεροδρόμιο: στην ταράτσα του κεντρικού κτιρίου τοποθέτησε 20 καταδρομείς εξοπλισμένους με πολυβόλα.

Στην είσοδο του αεροδρομίου παρέταξε ένα τεθωρακισμένο όχημα BTR-152 και δύο jeep φέροντα πολυβόλα.

Οι αμυνόμενοι ενισχύθηκαν από τους Ελλαδίτες καταδρομείς της 35^{ης} ΜΚ, η οποία έφθασε από την Κρήτη με την Αποστολή «Νίκη» (που θα δούμε παρακάτω).

Όταν οι Τούρκοι προωθήθηκαν αρκετά, οι καταδρομείς και οι Εθνοφρουροί άνοιξαν πυρ.

Ακολούθησε σφοδρή συμπλοκή, ενώ οι επιτιθέμενοι καθηλώθηκαν 200 μέτρα μπροστά από τις ελληνικές θέσεις.

Η ελληνική άμυνα απέτρεψε περαιτέρω τουρκική προέλαση, ενώ τα πυρά τους ήταν λίαν εύστοχα.

Τούρκως πολυβολητής επιτίθεται εναντίον των Ελληνικών θέσεων

Όπως αποκάλυψε αργότερα Τούρκος αξιωματικός, ο οποίος συμμετείχε στην επίθεση, 37 στρατιώτες τους έπεσαν νεκροί στη μάχη αυτή.

Εδώ αξίζει να σημειωθεί κάτι το οποίο δεν έγινε ευρέως γνωστό: στην περιοχή του αεροδρομίου υπήρχαν Καναδοί κυανόκρανοι, τμήμα της ειρηνευτικής δύναμης του ΟΗΕ.

Ο ταγματάρχης Τεν Ουίλερ, διοικητής των Καναδών, κατήγγειλε ότι την τουρκική επίθεση κατηύθυνε ο Αμερικανός στρατιωτικός ακόλουθος της πρεσβείας των ΗΠΑ στην Κύπρο, ταγματάρχης Γκόλσαπ, ο οποίος έστειλε σήματα στους Τούρκους, αναφέροντας τις ελληνικές θέσεις.

Παράλληλα με τις συγκρούσεις εντός και πέριξ της Λευκωσίας, μάχες μαίνονταν και σε άλλα άκρα του θύλακα.

Στην περιοχή Δικώμου πολέμησε σκληρά το 361 ΤΠ υπό τον Ανχη Δ.Χάντζο.

Το απόγευμα της Δευτέρας 22 Ιουλίου, ενώ η Κυρήνεια είχε πλέον πέσει, δύναμη 500 περίπου Τούρκων, συνοδευόμενη από άρματα, επιτέθηκε κατά λόχου του 361 Τάγματος.

Οι Κύπριοι στρατιώτες, 60 άνδρες με επικεφαλής τον Κρητικό υπολοχαγό Κ.Μανουσάκη, αμύνθηκαν ηρωικά απέναντι στην υπέρτερη δύναμη των Τούρκων και τους προκάλεσαν μεγάλες απώλειες.

Όταν βράδιασε, οι αμυνόμενοι υποχώρησαν συγκροτημένα σε νέα γραμμή άμυνας.

Τελικά, οι Τούρκοι κατέλαβαν το Πάνω και Κάτω Δίκωμο.

Για την πολύωρη αντίσταση που προέβαλλε, ο υπολοχαγός Μανουσάκης προτάθηκε από τον διοικητή του για το Χρυσό Αριστείο Ανδρείας.

Παρά την κατάπαυση του πυρός, οι Τούρκοι συνέχισαν τις επιχειρήσεις και τις επόμενες ημέρες, όπου έκριναν αναγκαίο.

Την Τρίτη 23 Ιουλίου, έθεσαν υπό τον έλεγχο τους τα χωριά Τριμίθι και Κάρμι, νότια του Αγίου Γεωργίου Κυρήνειας, στις υπώρειες του Πενταδάκτυλου.

Στα χωριά αυτά, οι Τούρκοι προέβησαν στη διάπραξη ειδεχθών εγκλημάτων κατά των κατοίκων τους.

Επίσης έγιναν γνωστές και πάλι εκτελέσεις εν ψυχρώ αιχμαλώτων πολέμου καθώς και άμαχων ομήρων.

Το πρωί της ίδιας ημέρας επεχείρησαν νέα προέλαση στη βορειοανατολική Λευκωσία και κατέλαβαν κατόπιν σύντομης μάχης δύο φυλάκια της Εθνικής Φρουράς στον Τράχωνα.

Στις 10.00 άρχισαν να βάλλουν κατά του αεροδρομίου, δεν αποτόλμησαν, όμως, νέα επίθεση.

Προσέβαλαν επίσης και το ελεύθερο τμήμα της Λευκωσίας, κυρίως με βλήματα όλμων.

Από τη μανία τους δεν γλύτωσε ούτε το κτίριο της ελληνικής πρεσβείας.

Πορεία των Τούρκων προς Λάπηθο και Καραβά

Είναι ιστορικό ντοκουμέντο για τις μάχες στο «βορειο-δυτικό μέτωπο» η μαρτυρία ενός εκ των αγωνιστών της Κύπρου κατά των Τούρκων στην εισβολή του 1974.

Η μαρτυρία του τότε καταδρομέα κ. Νίκου Μαρκίδη, την οποία δημοσίευσε στην κυπριακή εφημερίδα "Η Σημερινή".

Και είναι ιστορικό ντοκουμέντο, διότι αφενός περιγράφει τη μάχη Λαπήθου - Καραβά, η οποία ήταν η τελευταία πριν η Κύπρος πέσει στα χέρια των Τούρκων, αφετέρου γιατί περιγράφει πως έπεσε ηρωικά σ' εκείνη τη μάχη ο ένδοξος και τιμημένος Ηρακλειώτης Ανθυπολοχαγός Σταύρος Μπιτισάκης.

Προέλαση των Τούρκων προς δυσμάς – στην φωτο Τουρκική φάλαγγα βαδίζει προς Καραβά

Το δημοσίευμα θεωρώ ότι είναι τόσο παραστατικό που σας το παρουσιάζω αυτούσιο, όπως δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα (αφηγητής ο Ν.Μαρκίδης).

Το ξημέρωμα της 6ης Αυγούστου, μαζί με 5-6 ακόμα στρατιώτες, ήμουν στην ταράτσα του Φοντάνα Αμορόζα, ανατολικά του Καραβά και δεξιά του κύριου δρόμου που οδηγούσε προς την Κερύνια.

Βρισκόμασταν εκεί για να ελέγχουμε την περιοχή και τις κινήσεις των Τούρκων, αλλά και για να δείχνουμε στους αξιωματικούς Ελλάδας, Τουρκίας και Ηνωμένων Εθνών, οι οποίοι πετούσαν με ελικόπτερο πάνω από την περιοχή για να σχεδιάσουν σε χάρτη τις περιοχές που κατείχε η κάθε πλευρά των εμπόλεμων, ότι τα χωριά Λάπηθου και Καραβάς ήσαν υπό Ελληνική και όχι τουρκική κατοχή - όπως ισχυριζόταν ο Τούρκος συνταγματάρχης Νιαζί Τσακάρ, ο οποίος μετείχε στο έργο της χάραξης των γραμμών.

Για το έργο των χαρτογραφήσεων κατά την διάσκεψη της Γενεύης - μετά την "εκεχειρία" της 22ας Ιουλίου 1974 - δίνονται ενδιαφέρουσες λεπτομέρειες από

έγγραφο του Ντίμη Δημητρίου, με ημερομηνία 4.8.74 και το οποίο γράφτηκε μετά από ενημέρωσή του από το συνταγματάρχη Τσολάκη.

Αναφέρεται συγκεκριμένα:

"Σχετικώς με Καραβά, Λάπηθο και Σύσκληπον γίνεται μεγάλη συζήτηση.

Οι Τούρκοι διατείνονται ότι κατείχαν αυτά τα χωριά την 30ήν Ιουλίου και ώρα 22.00, ενώ εμείς παρουσιάσαμε αποδείξεις ότι αυτά τα χωριά δεν κατείχοντο υπό των Τούρκων.

Μερικές από τας αποδείξεις ήσαν συνομιλίες ημών μετά των Ειρηνευτών, σχετικώς με τα ως άνω χωριά.

Οι Τούρκοι λένουν ότι ίσως μερικές φορές να υποχωρούσαν από τα θέσεις των, όμως αυτές τας κινήσεις τας θεωρούν εκκαθαριστικές.

Εις την πραγματικότητα όμως, ως διατείνονται, κατείχαν τας ως άνω περιοχάς και δεν είναι διατεθειμένοι ποσώς να υποχωρήσουν εξ αυτών".

Στην πραγματικότητα - όπως την έζησα ο ίδιος προσωπικά - τα χωριά αυτά ήσαν στα χέρια των Τούρκων μέχρι τις 28-29 Ιουλίου, όταν ο 2ος λόχος του 258 τάγματος πεζικού με επικεφαλής τον ήρωα - ανθυπολοχαγό Σταύρο Μπιστάκη, πέρασε από τη Λάπηθο και μπήκε στον Καραβά.

Σε κάποιο σπίτι, θυμάμαι, ήσαν κρυμμένοι 4-6 άνδρες και όταν σιγουρεύτηκαν πως είμαστε Έλληνες στρατιώτες βγήκαν από τις κρυψώνες τους και - θυμάμαι πολύ καθαρά - κλαίοντας με αναφιλητά έπεσαν στα γόνατα και φιλούσαν τα πόδια μας!

Οι Τούρκοι στην επίθεσή τους προς Δυσμάς χρησιμοποίησαν τεθωρακισμένα (M-113 & M-47, τα οποία σε πολλές περιπτώσεις αντιμετωπίστηκαν από τα λιγοστά ΠΑΟ της ΕΦ. Στις φωτογραφίες που είναι από Τουρκικές πηγές βλέπουμε M-113 να κινούνται προς Καραβά και άρματα M-47 να έχουν εμπλακεί με ΠΑΟ της ΕΦ έξω από τον Καραβά (όπως αναφέρουν)

Το τι ακριβώς τους είχε συμβεί και το πως ένιωθαν θα πρέπει, νομίζω, να το εξιστορήσουν κάποτε οι ίδιοι.

Οι Τούρκοι, που ήσαν εκεί διατηρώντας υπό την κατοχή τους τα χωριά αυτά, έφυγαν τόσο βιαστικά που παράτησαν πυρομαχικά, κονσέρβες και άλλα προσωπικά τους αντικείμενα.

Οι ίδιοι κωλυσιεργούσαν σκόπιμα, για να μην δεσμευτούν με τη χάραξη γραμμών εκεχειρίας και έτσι τη μια μέρα ισχυρίζονταν ότι τα Ηνωμένα Έθνη είναι αναρμόδια να υποδείξουν τις θέσεις των αντιπάλων, την άλλη αρνιόντουσαν, χωρίς επιχειρήματα, να συζητήσουν γι' αυτή ή εκείνη την περιοχή και την επομένη δεν ήθελαν να πετάξουν με το ελικόπτερο για την από αέρος παρατήρηση και καταγραφή των θέσεων της κάθε παράταξης, όπως προέβλεπε η συμφωνία της Γενεύης.

Συγχρόνως, το τουρκικό στρατιωτικό επιτελείο με διαταγή του υποστράτηγου Φαζί Πολάτ (30.7.74) προς τις διοικήσεις του 61ου συντάγματος πεζικού, του τάγματος αρμάτων, της ταξιαρχίας κομάντος, του αμφίβιου συντάγματος, των μονάδων πυροβολικού και αυτοκινούμενων πυροβόλων και προς τη ναυτική διοίκηση, ετοιμαζόταν για άλλη μια φορά να αιφνιδιάσει παραβιάζοντας την "εκεχειρία" και να διώξει τις ελληνικές δυνάμεις από τις αμφισβητούμενες περιοχές.

Μηχανοκίνητο Τουρκικό Πυροβολικό κινείται προς δυσμάς.
Μικρές Ελληνοκυπριακές μονάδες θα προσπαθήσουν μάταια να αντισταθούν.

Το πρωί, λοιπόν, της 6ης Αυγούστου, από το βουνό που βρίσκεται ανάμεσα στα χωριά Ελιά και Καραβάς ρίφθηκαν συνθηματικές φωτοβολίδες και αμέσως άλλες φωτοβολίδες με τα ίδια χρώματα από τον Άγιο Γεώργιο και τη θάλασσα και στη συνέχεια... άνοιξαν οι πύλες της κόλασης.

Οι Τούρκοι ξετύλιξαν ένα πολύ καλά οργανωμένο σχέδιο που με 14 περίπου χιλιάδες στρατό, καταδρομείς, 60 άρματα μάχης, πυροβολικό και τη βοήθεια σκαφών του ναυτικού ξεκινούσαν από τις τρεις πλευρές επίθεση ενάντια σε

50-60 άνδρες του 256 τάγματος πεζικού που με λιανοτούφεκα και λίγες χειροβομβίδες, 2-3 Μπρεν και τη... ψυχή τους, βρέθηκαν εκεί για να... σχηματίσουν μέτωπο και να κρατήσουν ελληνικά τα χωριά Λάπηθος και Καραβάς.

Και το τραγικότερο είναι που το ΡΙΚ (Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου) όλες αυτές τις μέρες - μέχρι και την 5η Αυγούστου που το άκουα - έλεγε ότι "τα χωριά Λάπηθος και Καραβάς είναι υπό τουρκική κατοχή" και καλούσε τους κατοίκους της περιοχής ν' αποφύγουν να προσεγγίσουν την περιοχή και τα σπίτια τους!

Μετά το πρώτο ξάφνιασμα από την επίθεση, προσπαθήσαμε να οργανωθούμε και αρχίσαμε να ανταποδίδουμε τα πυρά.

Κύρια έγνοια μας ήταν, να έρθουμε σε επαφή με το διοικητή του λόχου Σταύρο Μπιτσάκη, για να πάρουμε οδηγίες και να συντονιστούμε.

Οι Τούρκοι όμως, που ήξεραν ακριβώς τις θέσεις μας άρχισαν - ενώ έπεφταν ακόμα βλήματα από το πυροβολικό τους - να κινούνται προς τις οικίες, στις στέγες των οποίων είχαμε τα παρατηρητήρια - φυλάκιά μας.

Ήταν μια καλή ευκαιρία για μας να τους προκαλέσουμε εύκολα απώλειες και αυτό κάναμε.

Όμως, τα βλήματα από το πυροβολικό και τα τεθωρακισμένα έπεφταν τώρα δίπλα και πάνω στις στέγες των σπιτιών, στα οποία βρισκόμαστε.

Ο ανθυπολοχαγός Σταύρος Μπιτσάκης έτρεχε, πυροβολώντας με το αυτόματο "Τόμσον" που είχε, από φυλάκιο σε φυλάκιο, αγριεμένος, όρθιος και ακάλυπτος εντελώς φώναζε τους στρατιώτες με τα ονόματά τους, προσπαθούσε να μας εμψυχώσει και να μας φέρει σε κάποιο συγκεκριμένο σημείο, κοντά του και κοντά στο Φοντάνα Αμορόζα, στη στέγη του οποίου έτυχε να βρίσκομαι.

Και ξαφνικά, σαν να είχα τυφλωθεί και συγχρόνως κουφάθηκα, ενώ από τη σκόνη και το καπνό πνιγόμουνα.. Εχθρικό βλήμα είχε πέσει ανάμεσά μας, πάνω στη στέγη του Φοντάνα Αμορόζα και όσοι δεν κτυπηθήκαμε κατακυλήσαμε, κυριολεκτικά από τις σκάλες και βρεθήκαμε σ' ένα χωράφι παρα δίπλα.

Είμαστε 3-4 στρατιώτες και ξαφνικά στην άκρη του χωραφιού βλέπουμε 30-40 άλλους να μας πλησιάζουν...

Προσπάθησα να τους μιλήσω και να τους πω να καλυφθούν, γιατί οι Τούρκοι πλησιάζουν από τη νοτιοανατολική πλευρά.

Αυτοί όμως δεν απαντούσαν και ξαφνικά... άρχισαν να ουρλιάζουν και να μας πυροβολούν, τρέχοντας κατά πάνω μας...

Ήσαν Τούρκοι!

Τούρκοι στρατιώτες μεταφέρονται δυτικά προς κατάληψη των κωμοπόλεων Λάπηθου και Καραβά. Οι Τουρκικές μονάδες εφόδου ενισχύθηκαν κατά την ανακωχή!

Εκείνη τη στιγμή δε νομίζω να καταλάβαινα καλά - καλά τι έκανα. Ούρλιαζα κι εγώ, βλαστημούσα τους Τούρκους κι όλη την Τουρκία, γύριζα γύρω - γύρω και πυροβολούσα και... σε μια στιγμή βλέπω δίπλα μου το Σταύρο Μπιτσάκη, καταϊδρωμένο, μπαρουτοκαπνισμένο, να γελά, να βλαστημά και να βρίζει...

Οι Τούρκοι εξαφανίστηκαν για μια στιγμή και κοντά μας βρέθηκαν καμιά δεκαριά παιδιά του λόχου.

Ο Μπιτσάκης μας είπε να προσπαθήσουμε να κρατηθούμε σ' εκείνο το χωράφι και να τον περιμένουμε κι αυτός θα έκανε άλλη μια προσπάθεια να μαζέψει δικούς του στρατιώτες που, ίσως, είχαν μείνει σε κάποιες στέγες σπιτιών ή κοντά σ' αυτά, περιμένοντας βοήθεια ή άλλες διαταγές.

Η επόμενη επίθεση των Τούρκων ήταν πιο βίαιη, πιο μαζική και από το βάθος του δρόμου (από τον Αγ. Γεώργιο) φάνηκαν τα πρώτα άρματα μάχης.

Δεν μπορούσαμε να μείνουμε άλλο εκεί.

Ενώ συζητούσαμε για το που ακριβώς θα μπορούσαμε να καλυφθούμε καλύτερα και να περιμένουμε τον ανθυπολοχαγό, οι Τούρκοι βρέθηκαν και πάλι ανάμεσά μας και ήσαν στιγμές, πραγματικά, που στα 5-10 μέτρα δεν μπορούσα να ξεχωρίσω αν οι σιλουέτες που έβλεπα, μέσα στους καπνούς και στη σκόνη, ήσαν σύντροφοι Έλληνες ή μήπως επρόκειτο για Τούρκους...

Για άλλη μια φορά, λοιπόν, χάθηκα, βρέθηκα μόνος στη μέση ενός χωραφιού, και πάλι σε μια στιγμή, ακούω θόρυβο πίσω από τις λεμονιές, γυρίζω με το όπλο προτεταμένο και βρίσκομαι πρόσωπο με πρόσωπο με τον Μπιτσάκη.

Σε κείνο το σημείο, από την κάτω πλευρά του κύριου δρόμου - προς τη θάλασσα - και στα πρώτα σπίτια του Καραβά, συναντήσαμε μια μαυροφορεμένη γυναίκα, ηλικιωμένη, φοβισμένη και ανήσυχη, η οποία φαινόταν να είναι η τελευταία κάτοικος του χωριού που είχε απομείνει. Μας ζήτησε να την πάρουμε μαζί μας και της εξήγησα πως αυτό ήταν αδύνατο.

Της είπα που ακριβώς ήταν οι Τούρκοι και μιας και δεν ξέραμε αν ήταν απλά μια παραβίαση εκεχειρίας, ή αν ο πόλεμος θα κρατούσε για πολύ, της είπαμε να μπει σε μια αποθήκη - γκαράζ που ήταν εκεί κοντά, να κρυφτεί ώσπου να σταματήσουν οι πυροβολισμοί κι όταν - αν γλιτώναμε - θα δίναμε αναφορά στον Ερυθρό Σταυρό ή στα Ην. Έθνη να την αναζητήσουν.

Μας έδωσε την ευχή της η γιαγιά και προχώρησε για να κρυφθεί...

Κατεστραμμένα Ελληνοκυπριακά άρματα T-34. Ακίνητοποιήθηκαν από βολή στις ερπύστριες καθώς κατευθύνονταν κατά του προγεφυρώματος, από τουρκική αντιαρματική ενέδρα

Κάπου εκεί βρέθηκαν άλλοι 6-8 από τους στρατιώτες του λόχου μας, μαζί κι ο ασυρματιστής κι όλοι μαζί αποφασίσαμε να κινηθούμε συντονισμένα, όπου συναντήσουμε Τούρκους να τους κτυπήσουμε και να επιχειρήσουμε να μαζέψουμε όλο το λόχο.

Πολύ γρήγορα, όμως διαπιστώσαμε ότι αυτό ήταν πιο αδύνατο.

Σε ένα σημείο, στα δυτικά του χωριού Καραβάς, έδωσε διαταγή ο ανθυπολοχαγός Μπιτσάκης, να οχυρωθούμε πίσω από ένα τείχος και με μέτωπο προς τον Καραβά - Αγ. Γεώργιο να κρατήσουμε άμυνα, για όσο αντέξουμε (μέχρι να μας σωθούν τα πυρομαχικά ή να σκοτωθούμε).

Δεν είχε περάσει ούτε μισή ώρα και άρχισαν να μας κτυπούν με βλήματα πυροβολικού - όλμων και αμέσως μετά πυροβολισμοί από Τούρκους που βρέθηκαν να έχουν προχωρήσει πίσω από μας προς τη Λάπηθο.

Καταλάβαμε τότε, βλέποντας και τα σκάφη του τουρκικού στόλου να προχωρούν στη θάλασσα ακόμα και δυτικότερα της Λαπήθου, ότι η περιοχή είχε γεμίσει από εχθρικές δυνάμεις, ότι δεν υπήρχε πια "μέτωπο" για να κρατήσουμε κι ότι αυτό που μας απέμενε ήταν να μείνουμε κρυμμένοι κάνοντας αντάρτικο ή να οπισθοχωρήσουμε αναζητώντας την έδρα του τάγματος, για ανασυγκρότηση και νέες διαταγές.

Εν τω μεταξύ, ο ασυρματιστής, νομίζω τραυματίστηκε ή κάτι άλλο συνέβη στον ασύρματο - έτσι κι αλλιώς μας ήταν άχρηστος γιατί ούτε κάλυψη είχαμε όταν τη ζητήσαμε, ούτε ενισχύσεις μας στείλανε - και αποφασίσαμε να καταστρέψουμε και να θάψουμε τον ασύρματο.

Στο δρόμο προς την έδρα του τάγματος, που υπολογίζαμε να βρούμε δυτικά της Λαπήθου, κοντά στον κύριο δρόμο, εμπλακήκαμε ξανά σε μάχη και στη σύγχυση που επακολούθησε "χάσαμε" τον ανθυπολοχαγό.

Το Τουρκικό Πεζικό βάδιζε χωρίς προφυλάξεις στην προέλασή του προς δυσμάς. Πιθανόν να πίστευαν ότι οι Έλληνες δεν θα πολεμούσαν.

Οι ελάχιστοι πια στρατιώτες που ήσαν μαζί μας, 4-5, αποφάσισαν να κατευθυνθούν προς τη Λάπηθο, προχωρώντας, ανάμεσα στον ασφαλτοστρωμένο δρόμο και τη θάλασσα, προς τα δυτικά.

Εγώ δεν τους ακολούθησα επιμένοντας να ψάχνω για τον ανθυπολοχαγό.

Πέρασα πάνω από τον κύριο δρόμο, προς την πλευρά του Πενταδάκτυλου και στράφηκα προς τον Καραβά, ξανά.

Σε κάποια στιγμή είχε χάσει την αίσθηση του χρόνου και μέχρι τώρα δεν ξέρω αν ήταν πρωί ή μεσημέρι ή μετά το μεσημέρι, άκουσα θόρυβο μηχανής αυτοκινήτου και πλησιάζοντας στο δρόμο είδα ένα φορτηγό της Ε.Φ. συνοδευόμενο από ένα Land-Rover με ένα αντιαρματικό ΠΑΟ-105, να προχωρεί προς... το στόμα του λύκου.

Οι Τούρκοι ήσαν παντού και τα τουρκικά άρματα μάχης προχωρούσαν ήδη προς τη Λάπηθο, έχοντας περάσει τον Καραβά.

Με κάποιες προφυλάξεις τους πλησίασα και αφού σιγουρευτήκαμε ο ένας για τον άλλο, μιλήσαμε κι έμαθα πως ήσαν στρατιώτες της ΕΛΔΥΚ που ήρθαν εκεί για να βρουν τον Μπιτσάκη "ζωντανό ή νεκρό", όπως είπαν και να τον συνοδεύσουν προς την έδρα του τάγματος.

Αφού τους εξήγησα κι εγώ τι είχε συμβεί, σκορπίσαμε και συνεχίσαμε μαζί την αναζήτηση κι από τις δύο πλευρές του δρόμου, προχωρώντας πάντα προς τον Καραβά.

Φωτογραφία-Ντοκουμέντο από βίντεο Τούρκου στρατιωτικού ρεπόρτερ. Τουρκική φάλαγγα κινούμενη προ του Καραβά, δέχεται πυρ από Ελληνοκυπριακές δυνάμεις που ενέδρευαν στα παρακείμενα προς τον δρόμο υψώματα. Οι Τούρκοι τρέχουν να καλυφθούν. Φαίνεται καθαρά η σκόνη που σηκώνουν οι σφαίρες προ του πρώτου οχήματος.

Και, πράγματι, μετά από αρκετή ώρα ξεπετάχτηκε μπροστά μας ο Σταύρος, γερός, από μουντζουρωμένο το πρόσωπο από τους καπνούς και το μπαρούτι, γεμάτος νεύρο κι αποφασιστικότητα, έντονα, όμως τώρα πια προβληματισμένος με τη στάση της Διοίκησης και τα όσα συνέβαιναν...

Μετά από κάποιες συνεννοήσεις μεταξύ μας, πήρε την απόφαση να μας οδηγήσει όλους μαζί στην έδρα του τάγματος.

Αποφασίσαμε να αραιώσουμε να διώξουμε τα οχήματα (φορτηγό και Land-Rover με ΠΑΟ-105) και να προχωρήσουμε, μέσα από περιβόλια και κοντά στον αυτοκινητόδρομο προς τη Λάπηθο.

Η διαδρομή αυτή, εκτός από τα βλήματα πυροβολικού, όλμων και πολεμικών όπλων που έπεφταν κοντά μας καθ' όλη την πορεία προς τη Λάπηθο, ήταν σχετικά ομαλή που... σε μια στιγμή, ενώ προχωρούσαμε με το Σταύρο Μπιτσάκη μπροστά, είδα πίσω στρατιώτες σε απόσταση περίπου 200 μέτρων και από την πάνω πλευρά του δρόμου προς τον Πενταδάκτυλο.

Ήμασταν σίγουροι πως βρήκαμε επιτέλους την έδρα του τάγματος και ξαλαφρωμένοι κάπως, ανεβήκαμε κοντά στον αυτοκινητόδρομο και αρχίσαμε φωνάζουμε προς τους στρατιώτες, λέγοντας τους ποιοί είμαστε.

Είχαμε πλησιάσει περίπου στα 50-60 μέτρα, όταν για μια στιγμή άρχισα να υποψιάζομαι...

Οι Τούρκοι ξεκίνησαν την προέλασή τους προς Λάπηθο και Καραβά ξέροντας ότι απέναντί τους η ΕΦ διατηρούσε μια πολύ μικρή δύναμη. Αυτή η δύναμη όμως με μικρούς ηγήτορες όπως τον Μπιτσάκη αντιστάθηκε σθεναρά. Στις φωτογραφίες που είναι από Τουρκικές πηγές φαίνεται αριστερά (η φωτο δεν είναι πολύ καθαρή) μονάδα πεζοναυτών Τούρκων έτοιμη για να κινηθεί προς Καραβά και δεξιά φαίνεται το τελευταίο παρατηρητήριο των Τούρκων κατά την περίοδο της έναρξης της προέλασης τους προς δυσμάς.

Άκουα τις φωνές τους αλλά δεν ξεχώριζα ή μάλλον δεν καταλάβαινα τι έλεγαν κι εξακολουθούσαν να έχουν μάλιστα προτεταμένα τα όπλα τους ξαφνικά κατάλαβα.

Δεν ήσαν δικοί μας, αλλά Τούρκοι.

Δεν πρόλαβα να το πω στο Σταύρο και οι Τούρκοι άρχισαν να βάλουν με καταιγιστικά πυρά εναντίον μας. Οι πύλες της κόλασης άνοιξαν ξανά!

Ακούω, ακόμα στ' αυτιά μου τα λόγια του Σταύρου: "Απάνω τους λεβέντες. Απάνω τους και τους φάγαμε".

Ο Σταύρος, εγώ κι ένας από τους στρατιώτες της ΕΛΔΥΚ περνάμε τρέχοντας τον ασφαλισμένο δρόμο, προχωρούμε προς το μέρος των Τούρκων, και πέφτουμε με τα μούτρα κάτω, στο πρώτο ανάχωμα που συναντούμε.

Ανταποδίδουμε τα πυρά και προσπαθούμε να εκτιμήσουμε την κατάσταση. Και η κατάσταση, για άλλη μια φορά είναι τραγική για μας.

Οι υπόλοιποι στρατιώτες μένοντας κάτω από τον κύριο δρόμο, δεν είχαν που να καλυφθούν και οπισθοχώρησαν προς τα βράχια της θάλασσας.

Μείναμε εμείς οι τρεις απέναντι σε 300-500 δεν ξέρω, στρατιώτες.

Αργότερα διαπιστώσαμε ότι αυτοί θα πρέπει να ήσαν οι αμφίβιες δυνάμεις καταδρομών που βγήκαν από τη θάλασσα για να μας αποκόψουν το δρόμο προς την έδρα του τάγματος.

Ο Σταύρος Μπιτσάκης δεν ήθελε να το πιστέψει μ' αγριεμένο βλέμμα κοιτούσε ολόγυρα, φώναζε τον αρχιλοχία της ΕΛΔΥΚ ζητώντας ανταπόκριση και κάλυψη...

Μάταια δεν υπήρχε σωτηρία...

Ανθγος Μπιτσάκης – έπεσε υπερασπιζόμενος τον Καραβά

Και ξαφνικά, το πήρε απόφαση. "Εδώ θα μείνουμε", βροντοφώναξε.

Είχα πάψει εγώ, εδώ και πολλή ώρα να σκέφτομαι τον εαυτό μου, τους δικούς μου την όλη κατάσταση.

Καθόμουνα και θαύμαζα αυτό το παλικάρι.

Ήξερε πως, σχεδόν όλοι τον ταύτιζαν με τη Χούντα και τους προδότες που συνειδητά δούλευαν κάτω από τις εντολές των Αμερικανών και Εγγλέζων.

Ένωθε πικραμένος και προδομένος κι όμως πάντα περήφανος, Έλληνας και Κρητικός ένωθε το ΧΡΕΟΣ.

Ήξερε πως οι αγώνες και η θυσία του θα πήγαιναν χαμένα αλλά ήταν φιλότιμος, ήταν γενναίος, ήταν ο απόγονος των Κρητών και Ελλήνων που για χιλιάδες τόσα χρόνια πολεμούσαν για να κρατήσουν ελεύθερα κι ελληνικά τούτα τα χώματα.

Ένωθε την Κύπρο, όπως την Κρήτη, όπως την Ελλάδα.

... Ένας ξηρός, μεταλλικός ήχος και το κεφάλι του, που μόλις ανασήκωσε για να δει τον οχτρό και να τ' αδειάσει άλλη μια γεμιστήρα σφαίρες έγειρε κι ακούμπησε στο χώμα. Το άλικο, ελληνικό του αίμα ζυμώθηκε με το ελληνικό χώμα της Λαπήθου, της Κύπρου.

Το γενναίο του πνεύμα, η ψυχή του, θα περιπλανιέται ακόμα εκεί, ανάμεσα στις λεμονιές, τις πορτοκαλιές και τις ελιές του Καραβά και της Λαπήθου και θα μας περιμένει να τον αναζητήσουμε, να βρούμε και να θάψουμε το λείψανο, τα κόκαλά του, που έμειναν για πάντα εκεί.

Την 6η Αυγούστου οι Τούρκοι υπερδιπλασίασαν το προγεφύρωμά τους και από κει - με τη δική μας ανοχή - προχώρησαν μετά μια βδομάδα που πήραν τη μισή Κύπρο.

Την 6η Αυγούστου 1974 χάθηκε ο πόλεμος, χάθηκε η Κύπρος!

Πως χάθηκε η Αμμόχωστος;

Η Αμμόχωστος πάντα εθεωρείτο ως ένας πιθανός χώρος απόβασης των Τούρκων.

Για αυτό το λόγο στην αποβατική δύναμη αντιπερισπασμού, οι Τούρκοι είχαν δώσει εντολή να πλεύσει προς Αμμόχωστο.

Όταν τα ραντάρ του Αγίου Ανδρέα έπιασαν την νηοπομπή στις οθόνες τους, αυτή είχε πορεία προς Αμμόχωστο!

Όμως γρήγορα αποδείχθηκε ότι ήταν απλά μια νηοπομπή αντιπερισπασμού, για να δώσει την εντύπωση ότι οι Τούρκοι θα αποβιβάζονταν στην Αμμόχωστο, όπου υπήρχε και ισχυρός θύλακας Τουρκοκυπρίων.

Όμως και εδώ οι Τούρκοι τα έκαναν θάλασσα!

Η αποβατική δύναμη αντιπερισπασμού, άλλαξε πορεία προς ανατολές και μετά προς βορρά, πολύ ενωρίτερα από ότι προέβλεπε το σχέδιο, και πολύ πριν εμφανισθούν τα πλοία της κυρίως απόβασης στα ανοιχτά των Κυπριακών χωρικών υδάτων στα Β. του νησιού.

Έτσι κατέστη σαφές ότι επρόκειτο για δύναμη αντιπερισπασμού και τίποτα παραπάνω!

Στην Αμμόχωστο το βράδυ προ της εισβολής, έγινε η αλλαγή σειρών της ΕΛΔΥΚ. Δηλαδή 450 νέοι οπλίτες αντικατέστησαν την 19η Ιουλίου, ισάριθμους Ελδουκάριους, που θα γύρναγαν στην Ελλάδα για να απολυθούν.

Στις 23 Ιουλίου διανύουμε τη δεύτερη μέρα από την συμφωνία κατάπαυσης πυρός και οι Τούρκοι βλέποντας ότι οι Έλληνες την τηρούν έντιμα, προχωρούν συνεχώς... τελείως ανέντιμα και με την ανοχή των ΟΗΕδων.

Καταφέρνουν έτσι να εγκλωβίσουν τμήματα που έχουν διαταγή διατήρησης της θέσης και όταν σιγουρευτούν για την οπλική υπεροχή τους απέναντι στους «ακίνητους» αμυνόμενους, να επιτεθούν για να τους εξοντώσουν...

Το σφοδρότερο όμως κτύπημα, εκείνη την ημέρα, οι Τούρκοι το πέτυχαν κατά της 181 ΜΠΠ.

Η κατάπαυση του πυρός βρήκε το μεγαλύτερο μέρος της Μοίρας στη στενωπό δεξιά της Αλωνάγρας, η οποία οδηγούσε από τη Λευκωσία στην Κυρήνεια.

Η μονάδα αυτή έπρεπε να είχε μετακινηθεί ήδη από την προηγούμενη, διότι τα γύρω υψώματα ελέγχονταν από τους Τούρκους.

Εφάρμοσε όμως διαταγές, οι οποίες προέβλεπαν ακινησία των μονάδων στους χώρους όπου τις βρήκε η κατάπαυση του πυρός.

Τελικά η Μοίρα διατάχθηκε να υποχωρήσει νότια, προς το Συγχαρί, το μεσημέρι της 23ης Ιουλίου.

Ηταν όμως πολύ αργά.

Λίγες εκατοντάδες μέτρα μακρύτερα, οι Τούρκοι έστησαν ενέδρα και έταξαν προς τούτο καταδρομείς και πεζικάριους εκατέρωθεν του δρόμου.

Αφηγείται ο λοχαγός Σ.Λαλιώτης: «Εδεχθήκαμε τα σφοδρά πυρά του εχθρού. Τότε ο διοικητής της Μοίρας διέταξε να κατέβουμε από τα οχήματα και άρχισε η ανταλλαγή πυρών. Μας έβαλαν με όπλα ευθυτενούς τροχιάς και με όλμους. Τραυματίστηκαν και φονεύτηκαν αρκετοί οπλίτες και κάποιοι αξιωματικοί. Άπαντες πολεμήσαμε με απaráμιλλο ηρωισμό. Στις 18.00, ενώ η μάχη μαινόταν επί μία ώρα, οι Τούρκοι εισήλθαν εντός της φάλαγγας και αναγκαστήκαμε να παραδοθούμε».

Ο λοχαγός Σ.Λαλιώτης, υποδιοικητής της μοίρας, συνελήφθη και μεταφέρθηκε στην Τουρκία.

Την ίδια τύχη είχαν και άλλοι άνδρες της μοίρας.

Ένας από αυτούς, ο στρατιώτης Π. Παπαϊωάννου, ο οποίος κρατήθηκε σε φυλακές της Τουρκίας έως τις 27 Οκτωβρίου 1974, κατέθεσε τα εξής: «Θα ήταν 15.00, όταν ο διοικητής μας, αντισυνταγματάρχης Στυλιανός Καλμπουρτζής, μας ανακοίνωσε ότι πήρε σήμα από τη Διοίκηση Πυροβολικού για οπισθοχώρηση. Οι Τούρκοι μας περικύκλωσαν και μας απέκοψαν όλες τις εξόδους. Έβαλαν από όλες τις πλευρές και είχαν πλησιάσει πολύ κοντά μας. Εγώ και ο στρατιώτης Γ. Αθανασίου από τη Λεμεσό, χειριζόμασταν ένα τετράκαννο αντιαεροπορικό που ήταν στημένο πάνω στο όχημα. Μαζί μας ήταν άλλοι πέντε στρατιώτες, οι οποίοι κρύφτηκαν κάτω από το όχημα και από εκεί έβαλαν εναντίον των Τούρκων. Σε κάποια στιγμή έπεσε ένας όλμος ακριβώς κάτω από το όχημα. Τραυματίστηκαν και οι πέντε στρατιώτες. Δεν θα ξεχάσω ποτέ μου εκείνη την στιγμή. Ο στρατιώτης Μ. Γεωργίου πέθανε μετά από λίγη ώρα, γιατί ο όλμος τον χτύπησε πάνω στην σπονδυλική στήλη και τον έκοψε στα δύο. Οι άλλοι τέσσερις είναι μέχρι σήμερα αγνοούμενοι. Μέχρι να συνέλθουμε, δεύτερο βλήμα όλμου έπεσε εκεί ακριβώς που έπεσε και το πρώτο. Χτυπήθηκα στο πρόσωπο και το στήθος, έπεσα κάτω από το όχημα και έχασα τις αισθήσεις μου. Οι Τούρκοι μας μετέφεραν από Μπογάζι Κυρήνειας. Εκεί βρήκαμε τον υποδιοικητή μας, λοχαγό Σπύρο Λαλιώτη και άλλους 35 άνδρες, από τους 200 περίπου που ήμασταν στη Μοίρα όταν χτυπηθήκαμε».

Αυτή ήταν η τραγική πορεία της 181 Μοίρας Πεδινού Πυροβολικού. Κάποιοι κατάφεραν, εκμεταλλευόμενοι το σκοτάδι, να διαφύγουν στα γύρω υψώματα και να σωθούν.

Ο διοικητής της Μοίρας, αντισυνταγματάρχης Στυλιανός Καλμπουρτζής, θεωρήθηκε αρχικά νεκρός, βάσει έγγραφων καταθέσεων ανδρών του, οι οποίοι τον είδαν να πέφτει τραυματισμένος στη γη.

Ανχης Σ. Καλμπουρτζής – Δκτης της 181 ΜΠΠ (εως σήμερα αγνοούμενος)

Όπως όμως αποδείχθηκε στη συνέχεια, ο αντισυνταγματάρχης επιβίωσε.

Μετά από μία εβδομάδα, την 1η Αυγούστου 1974, έστειλε μήνυμα από τον ραδιοφωνικό σταθμό των Τουρκοκυπρίων, «Μπαϊράκ».

Έπειτα από τρία χρόνια, ο Στυλιανός Καλμπουρτζής επικοινωνήσε τηλεφωνικά από την Κωνσταντινούπολη.

Σχημάτισε αριθμό περιοχής Καβάλας και είπε να ειδοποιηθούν οι δικοί του στις Σέρρες πως ήταν αιχμάλωτος.

Αυτό επιβεβαιώθηκε με υπεύθυνη δήλωση υπαλλήλου του ΟΤΕ Σερρών.

Τον Ιούνιο του 1977, το όνομα του αντισυνταγματάρχη Στυλιανού Καλμπουρτζή μεταφέρθηκε από τους κατάλογους των νεκρών σ' αυτούς των αγνοουμένων.

Οι Τούρκοι εκμεταλλεόμενοι την εξουδετέρωση της 181 ΜΠΠ, προώθησαν δυνάμεις και κατέλαβαν το φρούριο του Μπουφαβέντο στο Πενταδάκτυλο, υψώνοντας προκλητικά μια μεγάλη σημαία.

Ταυτόχρονα Τούρκοι καταδρομείς εισχωρούσαν στα ενδότερα της εθνοφρουράς για δολιοφθορές σε στρατηγικούς στόχους.

Η τουρκική υπεροπλία πλέον, αλλά και η ατιμία της εκμετάλλευσης της ανακωχής για ασφαλή προώθηση ήταν ασύγκριτη, απέναντι σε μια άτακτη Εθνοφρουρά, που έδειχνε ανίκανη να απαντήσει.

Τουρκικό Παρατηρητήριο στην Αμμόχωστο

Οι Έλληνες αξιωματικοί των τμημάτων της Εθνοφρουράς πλέον πέρα από την απείθεια, αντιμετώπιζαν ανοικτά και την εχθρότητα πλέον των ελληνοκυπρίων εθνοφρουρών...

Όμως οι Τούρκοι προς το παρόν κάνουν ένα αγώνα δρόμου με τον χρόνο για να πετύχουν προωθήσεις εκεί όπου δεν τα κατάφεραν με πολεμικά μέσα.

Ακόμα δεν δίνουν σημασία στον τομέα της Αμμοχώστου.

Τα νέα από εκεί είναι συγκρατημένα αισιόδοξα για αυτούς.

Οι Τουρκοκύπριοι του θύλακα, έχουν οχυρωθεί στο κάστρο και τα τείχη της Παλαιάς Πόλης και αμύνονται έναντι των ανδρών της Εθνοφρουράς που τους πολιορκούν, με πενιχρά όμως αποτελέσματα.

Άλλωστε οι Τούρκοι ετοιμάζονταν για αυτές τις μέρες επί χρόνια!

Όπως λέει ο τότε έφεδρος Ανθυπολοχαγός Πάνος Ιωαννίδης σε συνέντευξή του (από όπου έχω λάβει τις περισσότερες πληροφορίες για τα γεγονότα της Αμμοχώστου), από πλευράς Ελληνοκυπρίων υπάρχει μια «επιστράτευση-παρωδία» στην Αμμόχωστο, με σχεδόν ανύπαρκτα τα μέσα, με σαστισμένους και ανήμπορους να διοικήσουν τους επιτελείς της Στρατιωτικής Διοίκησης, και με ένα κατά πολλούς ακατάλληλο έως προδοτικά υπακούοντα στο ΓΕΕΦ, Διοικητή - τον Συνταγματάρχη Κων. Ζαρκάδα - να περιφέρεται μονολογώντας «ό,τι είναι να γίνει θα γίνει, δεν χρειάζεται να είμαστε προκλητικοί...»!

Εξαίρεση μέσα στο χάος, το ανήσυχο βλέμμα των Κυπρίων μονίμων και εφέδρων αξιωματικών και οπλιτών, που αντελήφθησαν «ότι κάτι δεν πάει καλά» και άρχισαν να οργανώνουν μεταξύ τους Ομάδες Μάχης.

Φωτεινή εξαίρεση από τους Ελλαδίτες Αξιωματικούς απετέλεσε ο Αντισυνταγματάρχης Ανδρέας Μουζάκης, που ηγήθηκε της μοναδικής Ελληνοκυπριακής επίθεσης για την κατάληψη του πολυβολείου στο τουρκικό Λύκειο.

Προτομή του Ανχη(ΠΖ) Α.Μουζάκη στο Κ.Ε.ΤΧ. στην Πάτρα ως φόρος τιμής για την θυσία του

Εκεί, έξω από τα Τείχη της Αμμοχώστου, σκοτώθηκε ο ηρωικός Αντισυνταγματάρχης Μουζάκης, μεσημέρι της 20ης Ιουλίου 1974. Πεθαίνοντας προλαβαίνει να πει - από μαρτυρίες στρατιωτών που βρέθηκαν δίπλα του - "πείτε στην γυναίκα μου πως πεθαίνω αφού πολέμησα σαν Έλληνας". Πραγματικός ΑΝΤΡΑΣ.

Όταν κάποια στιγμή καταλήφθηκε το τουρκικό πολυβολείο, οι οπλίτες μας αιφνιδιάστηκαν στο θέαμα του Τούρκου πολυβολητή, που ήταν αλυσοδεμένος στο τρίποδο του πολυβόλου του, προφανώς για να μην το βάλει στα πόδια! (μαρτυρία που συναντούμε και σε άλλες περιπτώσεις μαχών στην Κύπρο)

Οι Τούρκοι τρόμαξαν από την ορμή της επίθεσης και υποχωρώντας ξανά μέσα στα Τείχη, μετέδωσαν τον πανικό σε ολόκληρη την - για χρόνια - τουρκοκρατούμενη παλαιά πόλη της Αμμοχώστου.

Οι έφεδροι ζήτησαν ενισχύσεις, εξηγώντας στον Διοικητή Ζαρκάδα ότι «οι πύλες είναι ανοικτές, ο πανικός μεταξύ των Τούρκων διάχυτος και ότι με λίγους ακόμα μαχητές, η επιχείρηση για κατάληψη της εντός των Τειχών Αμμοχώστου θα είναι νικηφόρα».

Εξήγησαν επίσης οι έφεδροι στον Διοικητή ότι «εάν η παλαιά πόλη καταληφθεί και οι Τούρκοι είναι πλέον ανάμεσα τους, ο κίνδυνος για βομβαρδισμό της Αμμοχώστου από την Τουρκική Αεροπορία, απομακρύνεται (για να μην πλήξουν και ομοεθνείς τους), χωρίς να αποκλείεται και το ενδεχόμενο οι εισβολείς να μην θεωρήσουν πλέον την Αμμοχώστο σαν στόχο προτεραιότητας».

Τα εξήγησαν αυτά οι έφεδροι στον Συνταγματάρχη Ζαρκάδα, για να πάρουν την πιο ακατανόητη έως προδοτική διαταγή που ακούστηκε ποτέ από Έλληνα Αξιωματικό: «Άμεση υποχώρηση, η κατάληψη της παλαιάς Αμμοχώστου δεν είναι δική σας δουλειά...! Σας διατάζω να υποχωρήσετε αμέσως».

Με αυτή την διαταγή, η ευκαιρία για κατάληψη της εντός των Τειχών Αμμοχώστου χάθηκε οριστικά...

Ανήμποροι να ενεργήσουν όπως θα έπρεπε, οι έφεδροι υποχώρησαν στο Δασάκι των Δικαστηρίων και στα γύρω κτίρια, άρχισαν να δέχονται - αμυνόμενοι πλέον - τα πυρά των Τούρκων από τα Τείχη, που βλέποντας τους Έλληνες να μην επιτίθενται, ξεθάρρεψαν.

Σε λίγο άρχισε και η τουρκική αεροπορία να βομβαρδίζει το κέντρο της Πόλης, την παραλία της Αμμοχώστου και τις θέσεις τους.

Ο Διοικητής Αμμοχώστου Συνταγματάρχης Ζαρκάδας φρόντισε έγκαιρα να ολοκληρώσει το δικό του μέρος του δράματος.

Οι Κύπριοι μαχητές τον κατηγορούν ότι πρόδωσε την Αμμόχωστο από τις πρώτες ώρες, της πρώτης ημέρας, της πρώτης φάσης της Εισβολής, εκτελώντας με απόλυτη ακρίβεια τις εντολές που είχε πάρει και που μόνο εκείνος γνώριζε.

Το γεγονός ότι ο ρόλος του Συνταγματάρχη Ζαρκάδα και των ανθρώπων του είχε τελειώσει από την πρώτη μέρα, αποδείχθηκε μόλις ανακοινώθηκε η προσωρινή κατάπαυση πυρός, χάριν των δήθεν «συνομιλιών της Γενεύης».

Με το πρόσχημα ότι «όφειλαν να επισκεφθούν το ΓΕΕΦ», ο Διοικητής Ζαρκάδας και το επιτελείο του εξαφανίστηκαν οριστικά, εγκαταλείποντας όλα τα Τμήματα και την Αμμόχωστο χωρίς Στρατιωτική Διοίκηση!

Για την πόλη της Αμμοχώστου, η δεύτερη φάση της Εισβολής άρχισε ενωρίς το απόγευμα της 13ης Αυγούστου 1974 με βομβαρδισμό, και με δύο Τμήματα να προσπαθούν να την υπερασπιστούν: Ένα Τμήμα από 32 εφέδρους στο Δασάκι των Δικαστηρίων και ένα δεύτερο Τμήμα στο Νοσοκομείο της Πόλης, με επικεφαλής τον Λοχαγό Στέλιο Κάτσιο.

Οι έφεδροι στο Δασάκι χωρίς Διοίκηση.

Ο αρχαιότερος από τους Αξιωματικούς έπρεπε να αναλάβει τη Διοίκηση.

Έτυχε να είναι ο έφεδρος Ανθυπολοχαγός Πάνος Ιωαννίδης.

Οι εχθροπραξίες συνεχίστηκαν μέχρι και το μεσημέρι της Πέμπτης 15ης Αυγούστου 1974.

Το απόγευμα της ημέρας εκείνης, ο βομβαρδισμός εντάθηκε, οι Τούρκοι πύκνωσαν τα πυρά από τα Τείχη και κάποιο φορητό ραδιόφωνο μετέδιδε ότι «τα τουρκικά άρματα κατευθύνονται προς την Αμμόχωστο, κινούμενα χωρίς αντίσταση, χωρίς τη συνοδεία πεζικού και με μέγιστη ταχύτητα στον αυτοκινητόδρομο Λευκωσίας-Αμμοχώστου».

Η πόλη έρημη. Μοναδική ένδειξη αντίστασης, οι πυροβολισμοί από τους άνδρες στο Νοσοκομείο και τους εφέδρους στο Δασάκι.

Πυροβολισμοί που άρχισαν να αραιώνουν, γιατί τα πυρομαχικά των εφέδρων ήσαν πλέον μετρημένα.

Οι διαταγές οι οποίες δόθηκαν τότε από τον έφεδρο Ανθυπολοχαγό Γιαννάκη Αρέστη (σήμερα Ταξίαρχος ε.α.) και τον έφεδρο Ανθυπολοχαγό Πάνο Ιωαννίδη ήταν: «Παραμένουμε στις θέσεις μας αμυνόμενοι. Οικονομία στα πυρομαχικά» και «Να βγουν παρατηρητές προς τη Λίμνη του Αγίου Λουκά και να αναφέρουν τις κινήσεις των αρμάτων - Να χρησιμοποιηθεί η βενζίνη από τις αποθήκες του Διοικητηρίου για να γίνουν βόμβες Μολότοφ - Εάν τα άρματα κινηθούν μέσα στην πόλη, θα αντιμετωπιστούν».

Ακολούθως δίνουν εντολή στους ασυρματιστές: «Να γίνει προσπάθεια επικοινωνίας με το ΓΕΕΦ και την Κυβέρνηση, για να ζητηθούν ενισχύσεις - Τα άρματα από μόνα τους, χωρίς πεζοπόρα τμήματα, μόνο γραμμή αντιπαράταξης μπορούν να επιδιώξουν, προφανώς κατά μήκος του δρόμου προς το Λιμάνι - Η πόλη της Αμμοχώστου μπορεί να κρατηθεί».

Ήσαν οι πρώτες ουσιαστικές διαταγές, μετά από τις «αντιφατικές» εκείνες του Συνταγματάρχη Ζαρκάδα.

Η πειθαρχία των οπλιτών προς τους νεαρούς Ανθυπολοχαγούς τους ήταν χαρακτηριστική. Μέσα σε συνθήκες κόλασης, όλοι και από μόνοι τους εξύψωσαν το ηθικό τους και κινήθηκαν όπως διατάχθηκαν.

Όμως γύρω στις 17:30 οι Λοχαγοί Κάτσιος και Λώτας, με τα τμήματά τους (το Τμήμα του Νοσοκομείου) διατάχθηκαν να ανασυνταχθούν στη Δερύνεια και είναι αυτοί που κράτησαν την γνωστή μέχρι και σήμερα, ακραία γραμμή προς την Αμμόχωστο.

Οι μόνοι Έλληνες που είχαν απομείνει στην Αμμόχωστο ήσαν οι 32 έφεδροι στο Δασάκι των Δικαστηρίων και μια ακόμα ομάδα Εφέδρων, που είχαν επίσης εγκαταλειφθεί προδομένοι από την δική τους ηγεσία, στο Λιμάνι της Αμμοχώστου, στον Φάρο, ανάμεσά τους και ένας φίλος μου Κύπριος έφεδρος ΟΥΚάς τότε, που μου έδωσε χρήσιμες λεπτομέρειες και πληροφορίες για τις κρίσιμες εκείνες μέρες.

Ήσαν οι έφεδροι, που τελικά αναγκάστηκαν να πέσουν στη θάλασσα για να σωθούν κολυμπώντας.

Τα Τούρκικα άρματα εν τω μεταξύ είχαν φθάσει στη Λίμνη του Αγίου Λουκά και κτυπούσαν διαρκώς.

Την βενζίνη που έψαχναν οι Ελληνικές δυνάμεις για να κατασκευάσουν βόμβες-Μολότωφ, την είχε πάρει μαζί του ο Συνταγματάρχης Ζαρκάδας.

Ελπίδα για εξασφάλιση ενισχύσεων μέσω του ΓΕΕΦ ή της Κυβέρνησης καμία.

Το μεν Γενικό Επιτελείο δεν απαντούσε στις κλήσεις, ο δε Πρόεδρος της Δημοκρατίας και το Υπουργικό Συμβούλιο είχαν εγκαταλείψει την Λευκωσία.

Και, το κρισιμότερο, τα πυρομαχικά των εφέδρων στην Αμμόχωστο είχαν εξαντληθεί.

Η «σιγή πυρός» από τη Ελληνική πλευρά, έδωσε το τελικό σύνθημα στους Τούρκους για τελική επίθεση με όλα τα μέσα που διέθεταν.

Η μοναδική Ελληνοκυπριακή επιλογή ήταν: ή να χαθούν αμαχητί (λόγω έλλειψης πυρομαχικών) ή να υποχωρήσουν.

Η τελευταία πράξη γράφτηκε με την υποστολή της Ελληνικής σημαίας. Όσοι μπόρεσαν να ακούσουν - σχεδόν όλοι - βρέθηκαν «σε στάση Προσοχής να χαιρετούν την Γαλανόλευκη».

Η Ελληνική σημαία της Αμμοχώστου κατέβηκε, διπλώθηκε και παραδόθηκε στον αρχαιότερο Αξιωματικό. Αμέσως μετά δόθηκε η τελευταία διαταγή: «Να μαζευτεί ο οπλισμός - Άμεση υποχώρηση – Εγκαταλείψατε τας θέσεις μας, η Αμμόχωστος χάνεται....».

Στην πορεία τους αυτή οι Τούρκοι από την κοιλάδα της Μεσσαορίας, έδωσαν πολύ λίγες μάχες μέχρι να φτάσουν στην Αμμόχωστο.

Και αυτό διότι οι Εθνική Φρουρά με κατακερματισμένες τις δυνάμεις της και χωρίς ηθικό, εγκατέλειπε τις θέσεις μάχης και μόνο στην θέα των Τουρκικών αρμάτων Μ-48.

Και είχαν δίκιο.

Αυτοί που τους έταξαν εκεί να αντισταθούν με «ένφηλντ» απέναντι σε άρματα, ήθελαν λίαν επιεικώς κρέμασμα!

Στην φωτογραφία ο Υποδεκανέας Ανδρ.Αυξεντίου πυροβολητής ΠΑΟ – ένας από λίγους που έριξε πυρά κατά των Τουρκικών αρμάτων που διστακτικά έμπαιναν στην Αμμόχωστο. Αρχικά θεωρήθηκε αγνοούμενος, αλλά πρόσφατα τα κόκκαλα του αναγνωρίστηκαν με την μέθοδο DNA σε ομαδικό τάφο. Θεωρείται ότι συνελήφθη και εκτελέστηκε από τους Τούρκους.

Όμως παρά ταύτα οι Τούρκοι παρέμεναν διστακτικοί σε αυτήν την προώθησή τους διότι όπως αναφέρει ο Τούρκος Δρ.Γ.Κιουτσούκ (τότε Αξιωματικός του Στρατού εισβολής) στο βιβλίο της Σ.Ιορδανίδου «Νταλγκά, Νταλγκά», οι πληροφορίες που είχαν ήταν ότι οι Έλληνες μάζεψαν στρατό και θα επιτεθούν!

Όπως αναφέρει, το βράδυ πριν την προέλασή τους προς την Αμμόχωστο, έμειναν άϋπνοι, περιμένοντας τους Έλληνες να τους ορμήσουν (και με δεδομένο τον φόβο του Τούρκου στρατιώτη να πολεμήσει νύχτα)!

Όπως λέει ο Δρ.Κιουτσούκ στην συνέντευξή του, από την πολύ κούραση και την αϋπνία έβλεπαν τους ξερούς θάμνους που κουιόνταν από τον ψυχρό νυχτερικό αεράκι, σαν να ήταν Έλληνες στρατιώτες.

Και όλο το βράδυ τρομοκρατημένοι πυροβολούσαν άσκοπα... τους θάμνους!

Δυστυχώς για εμάς αυτή η αντεπίθεση δεν έγινε ποτέ!

Ανικανότητα; Προδοσία;

Μάλλον και τα δύο μαζί... από διαφορετικούς πρωταγωνιστές!

Μα ακόμα και όταν έφτασαν στην Αμμόχωστο οι Τούρκοι δίσταζαν να μπουν στην πόλη!

Δεν μπορούσαν ποτέ να φανταστούν ότι την υπεράσπιζαν μερικές – χωρίς πυρομαχικά – διμοιρίες!

Σε όλη την πορεία τους οι Τούρκοι διέπραξαν τρομερές κτηνωδίες απέναντι στους τραυματίες ή τους αιχμάλωτους Εθνοφρουρούς.

Αριστερά Φωτογραφία-Ντοκουμέντο: τέσσερις Ελληνοκύπριοι Εθνόφρουροι συλλαμβάνονται αιχμάλωτοι από δύο πληρώματα τεθωρακισμένων των Τούρκων (αριστερά) – Δεξιά είναι η τελευταία φωτογραφία τους, διότι παρότι είναι απόδειξη το γεγονός ότι συνελήφθησαν αιχμάλωτοι, δεν τους ξαναείδε κανένας ποτέ (ενώ από την φωτογραφία έχουν αναγνωρισθεί από συγγενείς τους, θεωρούνται αγνοούμενοι από την στιγμή που αιχμαλωτίστηκαν – κατά πάσα πιθανότητα εκτελέστηκαν εν ψυχρώ, κατά παράβαση της Συνθήκης της Γενεύης που προστατεύει τους αιχμάλωτους Πολέμου. Και δυστυχώς αυτή η περίπτωση δεν ήταν η μόνη!)

Τους μεν αιχμάλωτους τους εκτελούσαν ομαδικά (ομολογία του Δρ.Γ.Κιουτσούκ), τους δε τραυματίες, τους αφήναν στον δρόμο και με εξαιρετικό σαδισμό, πέρναγαν από πάνω τους ...οι ερπύστριες των τάνκς (μαρτυρίες επιζώντων στρατιωτών στο ΓΕΕΦ)!

Σε ότι αφορά τους άμαχους που δεν πρόλαβαν να φύγουν από τα σπίτια τους ή έμειναν εγκλωβισμένοι στα χωριά τους, το βιβλίο του Ρ.Αλασόρ (Κούρδου που υπηρετούσε στον Τουρκικό Στρατό εισβολής) «Διαταγή: Εκτελέστε τους αιχμαλώτους» δεν αφήνει κανένα περιθώριο αμφιβολίας για την τραγική τύχη τους.

Ομαδικές εν ψυχρώ εκτελέσεις, βιασμοί γυναικών ανεξαρτήτως ηλικίας, κακοποιήσεις παιδιών και γερόντων...

Φωτογραφία πιθανότατα της Τουρκικής προπαγάνδας. Τούρκος Αξιωματικός προσφέρει τσιγάρο σε Ελληνοκύπριο μαχητή που μόλις έχει αιχμαλωτίσει. Από βιβλία ακόμα και Τούρκων που έλαβαν μέρος στις επιχειρήσεις του Ιουλίου-Αυγούστου έχουμε ντοκουμέντα ότι τα πράγματα δεν έγιναν έτσι σ'ότι έχει σχέση με τους Ελληνοκύπριους αιχμαλώτους Πολέμου!

Η σαδιστική τους διάθεση ήταν τέτοια, όπου «αφιονισμένοι» Τούρκοι στρατιώτες «μυρίζοντας ρακί και ιδρώτα», προσπαθούσαν να σκεφτούν ότι πιο αποτρόπαιο μπορεί να συλλάβει ανθρώπινος νους, για να το εφαρμόσουν στον ανυπεράσπιστο άμαχο πληθυσμό!

Στα βιβλία αυτών των δύο Τούρκων, θα δούμε ότι ο Τούρκικος λαός, έκανε «βήματα προόδου στην εξέλιξη του σαδισμού» στα τελευταία 50 χρόνια που μεσολάβησαν από την Μικρασιατική Καταστροφή. Σε ένα παρέμεινε ο ίδιος: στο να τα πράττει όταν απέναντί του είχε άοπλους και ανυπεράσπιστους άμαχους!

Όπως είχε πει ο Β.Ουγκώ: «παντού φωτιά και θάνατος... από εδώ πέρασαν Τούρκοι...»

Η Αμμόχωστος είναι ακόμα ένα παράδειγμα στρατηγικής ήττας του ΓΕΕΦ, διότι μπορούσε να σωθεί.

Με τις αντιφατικές διαταγές και την αδυναμία επιβολής της πειθαρχίας, που θα δημιουργούσε εκείνες τις δυνάμεις εφέδρων, οι οποίες θα μπορούσαν να σταλούν ως ενισχύσεις των λιγοστών υπερασπιστών της, χάθηκε η πόλη, που από τότε αποτελεί «πόλη φάντασμα» και διαρκές διαπραγματευτικό όπλο των Τούρκων.

Δεξιά η φημισμένη παραλία της Αμμοχώστου που σήμερα παραμένει «πόλη-φάντασμα», διαπραγματευτικό όπλο στα χέρια των Τούρκων και διακαής πόθος όλων των «Βαροσιωτών»

Σχετικά με την αμαχητί, στην πραγματικότητα, εγκατάλειψη της Αμμοχώστου, διατυπώθηκαν ενστάσεις και απόψεις αντιφατικές μεταξύ τους.

Οι Τούρκοι δεν σκόπευαν, όπως αποδείχθηκε αργότερα, να καταλάβουν το ελληνοκυπριακό τμήμα (τη νέα πόλη), το οποίο ήταν και το μεγαλύτερο.

Ο νέος αρχηγός Γ.Ε.Ε.Φ. (που αντικατέστησε τον Ταξίαρχο Μ.Γεωργίση), υποστράτηγος Καραγιάννης, υποστήριξε και κατέθεσε αργότερα ότι η πόλη της Αμμοχώστου ήταν ικανή να αμυνθεί ως «περικεχαρακωμένο φρούριο», εάν είχε πραγματοποιηθεί έγκαιρη προπαρασκευή προς τούτο.

Ελληνοκύπριοι επίστρατοι αιχμαλωτίζονται από τους Τούρκους κατά τις μάχες προ της επίθεσης στην Αμμόχωστο κατά τον Απρίλη 1974

Ο υποστράτηγος επεσήμανε τι ακριβώς εννοούσε: «Διάθεση για την άμυνα της πόλης κατάλληλων μονάδων, που να παρέμεναν ανεπηρέαστες και να μην υφίσταντο τις συνέπειες της άτακτης υποχώρησης των συμπυκνωμένων μονάδων.

Πλην όμως ούτε τέτοια πρόβλεψη έγινε, αλλά και αν είχε γίνει, θα ήταν αμφίβολη η υλοποίηση της, λόγω της αποδιοργάνωσης των μονάδων πεζικού και της πτώσης του ηθικού τούτων».

Και καταλήγει ως εξής ο αρχηγός Εθνικής Φρουράς: «Διαπιστώθηκε για μία ακόμη φορά ότι η μαχητική αξία των μονάδων είναι ευθέως ανάλογη της στελέχωσης και ποιότητας του έμπυχου δυναμικού, της εκπαίδευσης, του εξοπλισμού. Οι δυνάμεις Καταδρομών, εφόσον θα ήταν διαθέσιμες ως εφεδρεία, θα μπορούσαν να προσφέρουν σοβαρό έργο για τη διεξαγωγή νυκτερινών καταδρομικών ενεργειών. Ο εχθρός παρουσίασε κατά τις νύκτες της 14ης προς 15ην, της 15ης προς 16ην και της 16ης προς 17ην Αυγούστου αξιόλογους στόχους».

Η προδοσία ήταν καταφανής!

Σε αυτή την διαπίστωση συνηγορεί και το εξής αδιαμφισβήτητο γεγονός: Όταν τα Τουρκικά αεροπλάνα έριχναν τις βόμβες τους στις μονάδες που βρίσκονταν στα παλαιά τείχη, ήλθε η διαταγή προς τα αντιερωτορικά "Παύσατε Πυρ, είναι Ελληνικά αεροπλάνα"... και βέβαια οι Τούρκοι πιλότοι συνέχισαν ανεμπόδιστα το έργο τους!

Η Θεία Δίκη που συχνά οι Έλληνες επικαλούμαστε, βοήθησε τους Ελληνοκύπριους στρατιώτες, με το να έχουν οι Τούρκοι πιλότοι εξαιρετική αστοχία, λόγω της εγγύτητας των αντιμαχόμενων τμημάτων και αρκετές βόμβες τους να πέφτουν στα Τουρκοκυπριακά τμήματα...

Αυτό όμως το γεγονός δεν παραγράφει την προδοτική διαταγή που δόθηκε: "Παύσατε Πυρ, είναι Ελληνικά αεροπλάνα"...

Αυτήν την θέα αντικρύζει κανείς σήμερα όταν πλησιάζει τα όρια της «νεκρής ζώνης» της Αμμοχώστου. Ένα φάντασμα της άλλοτε πιο κοσμοπολίτικης πόλης της Μεσογείου.

Η Αντίσταση στην Λευκωσία

Στην περιοχή της πρωτεύουσας, διεξήχθησαν οι σφοδρότερες μάχες του «Ατίλα II».

Στη Λευκωσία, οι Τούρκοι δεν στάθηκαν ικανοί να προχωρήσουν, ενώ στο στρατόπεδο της ΕΛΔΥΚ υπέστησαν σημαντικές απώλειες (όπως ανάφερα πολύ αναλυτικά παραπάνω). Τη δυτική Λευκωσία υπερασπίσθηκε το 336 Τάγμα Επιστράτων με διοικητή τον ταγματάρχη **Δημήτριο Αλευρομάγειρο** από την Ελλάδα.

Ο Στρατηγός ε.α. Δημ.Αλευρομάγειρος, Ταγματάρχης τότε, Διοικητής του 336 ΤΕ που με το πυροβολικό του Σεβασλίδη, κράτησαν την Λευκωσία Ελληνική! Φωτογραφία του σε μια εκδήλωση στο Πολεμικό Μουσείο, σχετικά πρόσφατα.

Η δύναμη του τάγματος ξεπερνούσε τους 850 άνδρες, οι οποίοι ήταν έφεδροι από την Αμμόχωστο και στην πλειοψηφία τους ενωτικών αισθημάτων, όπως και οι περισσότεροι Αμμοχωστιανοί.

Η δύναμη αυτή εκτεινόταν σε ένα μεγάλο μέτωπο τεσσάρων χιλιομέτρων, το οποίο ξεκινούσε από την οδό Λήδρας, εκεί όπου σήμερα εντοπίζεται το εμπορικό κέντρο της Λευκωσίας, κάλυπτε το προάστιο Αγ.Παύλος και κατέληγε στο ανατολικό άκρο του στρατοπέδου της ΕΛΔΥΚ.

Το πρωί της 14ης Αυγούστου, ενώ οι Τούρκοι εκδήλωσαν την κύρια προσπάθεια τους βορειοανατολικά της Λευκωσίας και πρωτίστως στη Μια Μηλιά, εξαπέλυσαν σφοδρή επίθεση και εναντίον του 336 Τάγματος, το οποίο ενισχύθηκε με δύναμη του 211 Τ.Π.

Λόχος του τάγματος αυτού, υπό τον Λγό Γ.Παπαχατζόπουλο από την Ελλάδα, δέχθηκε το κύριο βάρος της επίθεσης, βόρεια του ιππόδρομου της Λευκωσίας.

Εκεί, γύρω από ένα χαμηλό ύψωμα, έλαβαν χώρα αιματηρές συγκρούσεις.

Οι επιτιθέμενοι χρησιμοποίησαν πληθώρα όλμων, ενώ η αεροπορία τους σφυροκοπούσε τις ελληνικές θέσεις.

Ο Τχης Δ.Αλευρομάγειρος περιέτρεχε το μέτωπο του τάγματος και βρισκόταν στην πρώτη γραμμή δίνοντας οδηγίες και εντολές για άμυνα μέχρις εσχάτων.

Έλαβε μάλιστα την πρωτοβουλία να εκδηλώσει αντεπίθεση κατά του προαναφερθέντος υψώματος, επί του οποίου είχαν προωθηθεί οι Τούρκοι μετά από μεγάλες απώλειες.

Μέχρι το βράδυ, οι απώλειες των επιτιθέμενων ανήλθαν σε 60 νεκρούς και πολλαπλάσιο αριθμό τραυματιών.

Την επομένη, 15 Αυγούστου, οι αμυνόμενοι δέχθηκαν εκ νέου αλλεπάλληλες επιθέσεις, τις οποίες απέκρουσαν δίχως να υποχωρήσουν.

Στις 15.00, οι Τούρκοι προσπάθησαν να δημιουργήσουν ρήγμα ανάμεσα στο 336 Τάγμα και την ΕΛΔΥΚ, επελαύνοντας με άρματα.

Το ΓΕΕΦ απέστειλε προς αντιμετώπιση τους τρία άρματα T-34, τα οποία έβαλαν κατά των τουρκικών αρμάτων με αποτέλεσμα αυτά να υποχωρήσουν.

Τα T-34 παρέμειναν εκεί ως τις 21.00, ώστε να αποκλειστεί περίπτωση νέας επίθεσης των Τούρκων κατά τη διάρκεια της ημέρας.

Η κατάσταση ήταν κρίσιμη. Η περιοχή καλυπτόταν από λόχο 100 ανδρών υπό τον Κύπριο Ανθγό Α.Καρρά. Αυτός ανέφερε τηλεφωνικά στον Τχη Αλευρομάγειρο ότι τα τουρκικά M-48 πλησίασαν στα 200 μέτρα και κατευθύνονταν εναντίον τους, ενώ οι ίδιοι στερούντο αντιαρματικών.

Η διαταγή του ταγματάρχη ήταν λακωνική: «Μείνατε στις θέσεις σας. Σταματήστε τα άρματα με οτιδήποτε. Με τα σώματα σας. Φτάνε; να σταματήσουν».

Ο ανθυπολοχαγός Καρράς κλήθηκε στη συνέχεια να δώσει συντεταγμένες στο πυροβολικό.

Η πρώτη βολή προσέβαλε και κατέστρεψε ένα από τα άρματα των Τούρκων, οι οποίοι υποχώρησαν.

Το πυροβολικό της Εθνικής Φρουράς, με τα εύστοχα πυρά του, συνέβαλε στο να παραμείνει η Λευκωσία ελεύθερη.

Κύπριος ανθυπολοχαγός του Πυροβολικού αφηγήθηκε ενδεικτικά: «βρέθηκα στον Αγ.Παύλο ως προκεχωρημένος αξιωματικός παρατηρήσεως. Η μάχη άρχισε την Τετάρτη στις 04.50 το πρωί, όταν έφθασαν τα τουρκικά αεροσκάφη, τα οποία

μας προσέβαλαν. Καθ' όλη τη διάρκεια των μαχών, που τελείωσαν το απόγευμα της Παρασκευής, οι Τούρκοι μας κτυπούσαν συνεχώς με πυροβολικό, αεροπορία, όλμους και άλλα βαρέα όπλα. Εμείς κατορθώσαμε και αμυνθήκαμε, δεν υποχωρήσαμε από τις θέσεις μας. Από πλευράς μου, ως παρατηρητής του Πυροβολικού, κατόρθωσα και επέφερα μεγάλα πλήγματα στον εχθρό, τόσο σε προσωπικό, όσο και σε υλικό».

Στις 16 Αυγούστου οι Τούρκοι εξαπέλυσαν γενική επίθεση, πιεζόμενοι από τη συμφωνηθείσα κατάπαυση του πυρός, η οποία πλησίαζε.

Προσβλήθηκε η ΕΛΔΥΚ, ο Αγ.Παύλος και το κέντρο της Λευκωσίας.

Το σχέδιο του εχθρού προέβλεπε κατάληψη της εντός των μεσαιωνικών τειχών παλαιάς πόλης της Λευκωσίας, του Αγ.Δομετίου και του Αγ.Παύλου.

Εκεί διέθεσαν άρματα μάχης και αεροσκάφη, τα οποία προσέβαλλαν διαρκώς τις θέσεις των αμυνόμενων.

Στο κέντρο και μέσα από τους στενούς δρόμους της παλαιάς πόλης, επεχείρησαν προώθηση με πεζικό.

Όλα αυτά πραγματοποιήθηκαν με πυκνό πυρ όλμων και πυροβολικού.

Το 336 Τάγμα, υποστηριζόμενο από το 211 και από πυροβόλα της Εθνικής Φρουράς, αμύνθηκε σθεναρά και με αυτοθυσία.

Τούρκοι στρατιώτες έτοιμοι να επιτεθούν κατά της Λευκωσίας

Ακόμα και οι άνδρες των πλέον προωθημένων φυλακίων του Αγ.Παύλου αρνήθηκαν να υποχωρήσουν.

Εκεί πολέμησαν οι έφεδροι Ανθγόι Ν.Κουτσού και Γ.Μαύρης, οι οποίοι, αν και σοβαρά τραυματισμένοι, αρνήθηκαν να διακομισθούν στο νοσοκομείο.

Με τον ίδιο τρόπο πολέμησαν όλοι οι διοικητές και υποδιοικητές των λόχων, στο σύνολο τους Κύπριοι έφεδροι ανθυπολοχαγοί.

Στο κέντρο του μετώπου αμύνθηκε ο 2ος Λόχος του 336 Τάγματος, με επικεφαλής τον Κύπριο έφεδρο Ανθγό Χ.Σολομή.

Ήταν ένας τόπος ιερός για αυτούς, αφού εκεί, εντός των Κεντρικών Φυλακών Λευκωσίας, βρίσκεται ο χώρος που οι Κύπριοι αποκαλούν «Φυλακισμένα Μνήματα».

Εκεί είναι θαμμένοι οι ήρωες της ΕΟΚΑ που έπεσαν μαχόμενοι ή απαγχονίστηκαν από τους Βρετανούς αποικιοκράτες: ο Γρηγόρης Αυξεντίου, ο Ευαγόρας Παλληκαρίδης, ο Μιχαήλ Καραολής κ.ά.

Ο ιερός χώρος που είναι θαμμένοι οι ήρωες της ΕΟΚΑ – τα λεγόμενα «Φυλακισμένα Μνήματα»

Ο Σολομής και οι 250 άνδρες του αμύνθηκαν σθεναρά και κράτησαν τις θέσεις τους, δισσθανόμενοι το ιερό τους καθήκον: οι τάφοι των ηρώων δεν έπρεπε να συληθούν από τους Τούρκους.

Επρόκειτο για την Ιστορία της ΕΟΚΑ, την Ιστορία της Κύπρου.

Κύπριος αξιωματικός άλλου τάγματος, βλέποντας τις συνεχείς και κατά κύματα επιθέσεις των Τούρκων, διέταξε τον Ανθγό Σολομή να υποχωρήσει λέγοντας του χαρακτηριστικά ότι εάν παρέμενε εκεί, θα οδηγούσε τον εαυτό του και τους άνδρες του στον θάνατο.

Ο Σολομής αρνήθηκε, ενώ ένας λοχίας του αποκρίθηκε: «Ούτε θέλουμε, ούτε έχουμε δικαίωμα να φύγουμε. Ακόμα κι αν αποχωρήσουν όλοι οι άλλοι, εμείς θα μείνουμε εδώ και θα γίνουμε λιώμα».

Δεξιά του λόχου Σολομή αμύνθηκε λόχος του 211 Τάγματος δύναμης 190 ανδρών. Ο λόχος κάλυψε την περιοχή του ξενοδοχείου «Λήδρα Παλλάς», με επικεφαλής τον Ελλαδίτη Υπγό Ν.Λιγουδιστιανό.

Οι Τούρκοι επιτίθεντο συνεχώς, ενώ οι όλμοι τους είχαν μετατρέψει τη γύρω περιοχή σε ερείπια.

Δύο αξιωματικοί των κυανόκρανων του ΟΗΕ προέτρεψαν τον Λιγουδιστιανό να υποχωρήσει τονίζοντας του την αριθμητική και μη συγκρίσιμη υπεροχή των Τούρκων.

Αυτός όμως αρνήθηκε.

Προς μεγάλη απογοήτευση αυτού και των ανδρών του, συμφωνήθηκε με τη λήξη των εχθροπραξιών να εκκενωθεί το «Λήδρα Παλλάς» από τις ελληνικές δυνάμεις.

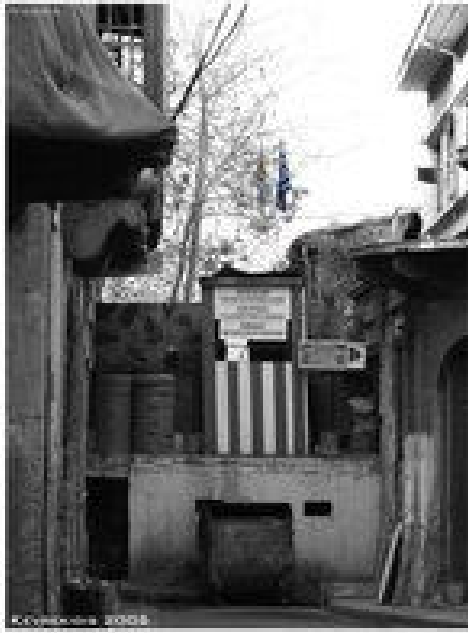
Έτσι, σήμερα, το ιστορικό ξενοδοχείο Βρίσκεται εντός της νεκρής ζώνης. Στο ανατολικό άκρο του μετώπου, μέσα στην παλαιά Λευκωσία, προέβαλε αντίσταση λόχος 150 ανδρών, υπό τους Κυπρίους Ανθγούς Λ.Σοφρωνίου και Π.Παμπόρη.

Οι επιθέσεις των Τούρκων ήταν αδιάλειπτες και χωρίς αυτοί να υπολογίζουν τις απώλειες τους, αφού ήθελαν οπωσδήποτε να καταλάβουν ολόκληρη την παλαιά πόλη, μέχρι το σημείο όπου βρίσκεται η πλατεία Ελευθερίας.

Στην προσπάθεια τους αυτή οι Τούρκοι, χρησιμοποίησαν όλμους και εμπρηστικά βλήματα, με αποτέλεσμα να ξεσπάσουν πυρκαγιές σε πολλές οικίες της περιοχής.

Οι συγκρούσεις μέσα στα σοκάκια της παλαιάς πόλης εξελίχθηκαν σε αιματηρές οδομαχίες, στις οποίες οι αντίπαλοι απείχαν μεταξύ τους ακόμη και 15 μόνο μέτρα.

Όπως έγραψε χαρακτηριστικά ο συγγραφέας Σπύρος Παπαγεωργίου, «το 336 Τάγμα Πεζικού αγωνίσθηκε όσο πολύ λίγες μονάδες, η δε ζώνη ευθύνης του υπήρξε η μόνη περιοχή της Κύπρου στην οποία οι Τούρκοι δεν ηδυνήθησαν να εκτελέσουν τα σχέδια τους. Τούτο επετεύχθη κατά μέγα μέρος χάρη στον διοικητή του τάγματος, ταγματάρχη Δημήτριο Αλευρομάγεψο. Αυτός με την αποφασιστική του στάση κατά τις ώρες του θανάσιμου κινδύνου, ενέπνευσε στους αξιωματικούς και τους οπλίτες του τόση πίστη και τόσο θάρρος, ώστε να μείνουν μαζί του και να αγωνισθούν μέχρι θανάτου. Πάντως ο ταγματάρχης είχε υπό τις διαταγές του και εκλεκτό έμψυχο υλικό».

Ένα απ'τα οδοφράγματα που χωρίζει τον ελεύθερο απ'τον κατεχόμενο τομέα της Λευκωσίας

Ο διοικητής του «Εφεδρικού Σώματος», Τχης Π.Πανταζής, αν και δεδηλωμένων φιλομακαριακών αισθημάτων, είπε χαρακτηριστικά σε έφεδρο αξιωματικό που πολέμησε εκεί: «Όταν έμαθα ότι στον Αγ.Παύλο πολεμούσατε εσείς, οι ενωτικοί της Αμμοχώστου, τότε είπα ότι η Λευκωσία αποκλείεται να πέσει στα χέρια των Τούρκων».

Το 336 Τάγμα υπέστη μεγάλες απώλειες, προκειμένου να διατηρήσει ελεύθερη την πρωτεύουσα.

Αξιοσημείωτα γεγονότα που σημάδεψαν την «Μάχη της Κύπρου»

Ένα από τα πιο αξιοσημείωτα γεγονότα εκείνων των ημερών ήταν η λεγόμενη «**αόρατη νηοπομπή**» με πρωταγωνιστή τον ηρωικό Κυβερνήτη του Α/Γ ΛΕΣΒΟΣ, τον Πλωτάρχη Ελευθέριο Χανδρινό ΠΝ.

Όπως αναφέρει ο Αντιναύαρχος ε.α. Κ.Βάλλας ΠΝ, «το Α/Γ ΛΕΣΒΟΣ, απέπλευσε από τις Κεχριές για την Αμμόχωστο Κύπρου, την 13 Ιουλίου 1974 και ώρα 22:00, μεταφέροντας προσωπικό και υλικό της ΕΛΔΥΚ, με προβλεπόμενη ώρα κατάπλου την 07:00 της 17/7/74. Την 09:00 της 15/7 και ενώ το πλοίο βρισκόταν εν πλώ, ο Κυβερνήτης πληροφορήθηκε από το ραδιόφωνο, την εκδήλωση πραξικοπήματος, εναντίον του Μακαρίου και ότι ο Αρχιεπίσκοπος ήτο νεκρός.

Ο Χανδρινός αποφάσισε την συνέχιση του πλού για ολοκλήρωση της αποστολής του και ενημέρωσε σχετικά το ΓΕΝ, το οποίο ενέκρινε τις προθέσεις του. Το μεσημέρι της 16/7 ενώ το Α/Γ βρισκόταν νοτίως της

Λεμεσού, διατάχθηκε από ΓΕΝ να αναστρέψει και να κινηθεί προς τον όρμο Λάρδο (Λινδος) της Ρόδου.

Η διαταγή αυτή ακυρώθηκε την επομένη και εδόθη νέα εντολή να καταπλεύσει στην Αμμόχωστο την 19/7/74 στις 05.00. Πράγματι, το Α/Γ ΛΕΣΒΟΣ κατέπλευσε στο λιμάνι της Αμμοχώστου την 19/7 και ώρα 05:00, αλλά δεν εκφόρτωσε πυρομαχικά του Στρατού Ξηράς γιατί όπως ανέφερε ο αρμόδιος Αξιωματικός της ΕΛΔΥΚ δεν ήταν απαραίτητα, επειδή από πρόσφατες επιχειρήσεις (εννοεί το πραξικόπημα) είχε περισυλλέξει μεγάλη ποσότητα όπλων και πυρομαχικών (που ευρέθη στις αποθήκες του «Εφεδρικού»). Πέραν αυτού, δύο Αξιωματικοί της Ειρηνευτικής Δυνάμεως, είχαν τοποθετηθεί, - για πρώτη φορά - στον καταπέλτη του πλοίου προς έλεγχο του εκφορτούμενου υλικού.

Την ίδια ημέρα (19/7) και ώρα 18:00 το πλοίο απέπλευσε από την Αμμόχωστο με 450 άνδρες οπλίτες της ΕΛΔΥΚ, για επαναπατρισμό.

Την επομένη το πρωί, 20/7 ο Κυβερνήτης πληροφορήθηκε από το δελτίο ειδήσεων της Κυπριακής ραδιοφωνίας την είδηση της Τουρκικής επιθετικής ενέργειας και της αποβάσεως, ως και την κήρυξη γενικής επιστρατεύσεως, από την Κυπριακή Κυβέρνηση. Το πλοίο την 09:20, διατάχθηκε από ΓΕΝ να πλεύσει στη Λεμεσό, για αποβίβαση της δυνάμεως ΕΛΔΥΚ, αλλά μετά από λίγα λεπτά της ώρας (την 09:40), ελήφθη νέα διαταγή ΓΕΝ, για να πλεύσει στην Πάφο και να αποβιβάσει το προσωπικό της ΕΛΔΥΚ.

Όταν το Α/Γ ΛΕΣΒΟΣ έλαβε την τελευταία διαταγή, βρισκόταν 40 ν.μ. νοτιοδυτικά της Πάφου. Την 14:00 της 20/7, το πλοίο αγκυροβόλησε στην Πάφο και άρχισε η αποβίβαση των οπλιτών με τρία αποβατικά πλοιάρια.

Το Κάστρο της Πάφου σε σημερινή φωτογραφία

Μετά από λίγο (14:15), ο Διοικητής της Εθνοφρουράς Πάφου ζήτησε από τον Κυβερνήτη, μέσω του ραδιοτηλεφώνου, να προσβάλλει με το πυροβολικό του πλοίου, το φρούριο της Πάφου και συγκεκριμένα τον θύλακα Μουττάλου, στον οποίο ήταν συγκεντρωμένες μεγάλες Τουρκικές δυνάμεις (δύο τάγματα), με άριστο εξοπλισμό.

Ο Κυβερνήτης, ελλείπει πληροφοριών από ΓΕΝ, εάν η Ελλάδα είχε εμπλακεί σε εχθροπραξίες με την Τουρκία λόγω της εισβολής και επειδή η κατάσταση επέβαλλε την πλήρη σιγή ασυρμάτου και μέσω των επικοινωνιών με το κέντρο, βρέθηκε προ του σοβαρού διλήμματος εάν θα υλοποιούσε το αίτημα της Εθνοφρουράς περί προσβολής Τουρκικών στόχων, με όλες τις τυχόν επιπτώσεις, ή θα άφηνε στο έλεος των εισβολέων την Πάφο.

Σε αυτές τις περιπτώσεις, η «μοναχικότητα» του Κυβερνήτη στη στρατηγική λήψη σοβαρών αποφάσεων, οι οποίες ενδεχομένως να έχουν λίαν σοβαρές επιπτώσεις, είναι πράγματι δραματική.

Ο Χανδρινός, μετά από μία σύντομη εκτίμηση της καταστάσεως και λαμβάνοντας υπόψη ότι η ύπαρξη ισχυρών Τουρκικών δυνάμεων στην περιοχή, θα σήμαινε μεγάλη αιματοχυσία και ολοκληρωτική κατάληψη της Πάφου, αποφάσισε την προσβολή των στόχων που του υποδείχτηκαν, με τον διαθέσιμο ανεπαρκή οπλισμό του πλοίου (πυροβόλα των 40mm Μπόφορς), τον οποίον είχαν επανδρώσει και οπλίτες της ΕΛΔΥΚ, λόγω αριθμητικής ανεπαρκείας του πληρώματος του πλοίου.

Επί δύο συνεχείς ώρες (15.30 – 17.30), το ψυχωμένο και ηρωικό πλήρωμα του ΛΕΣΒΟΣ σφυροκόπησε με επιτυχία τον θύλακα (περίπου 900-950 βλήματα των 40 mm), με αποτέλεσμα να εξουδετερωθεί ο Τουρκικός θύλακας και να διασωθεί η Πάφος».

Όπως αναφέρει, στο πολεμικό ημερολόγιο (ημερ. 23.07.1974), ο αποφασιστικός και γενναίος Κυβερνήτης: «Επί του θέματος της εκτελέσεως βολής εναντίον των τουρκοκυπριακών θέσεων, πλέον των όσων αναφέρθησαν, έχω να προσθέσω ότι απο την στιγμή που διετάχθην όπως αναστρέψω δια Πάφον, εθεώρησα ότι το πλοίο συμμετείχε, αδιακρίτως εάν έφερε Ελληνική Σημαία, ενεργώς εις οιοδήποτε είδος επιχειρήσεων, είτε αμυντικής, είτε επιθετικής, ελάμβανον χώραν εις την νήσον».

Αξίζει να αναφερθεί και η τελευταία παράγραφος του πολεμικού ημερολογίου, ακριβώς όπως διατυπώθηκε απο τον Κυβερνήτη: «..Περαίνων την εν λόγω έκθεσιν, επιθυμώ να αναφέρω ότι ως διαπίστωσα, το ηθικόν του Έλληνοσ, η ψυχραιμία και η τόλμη αυτού, ευρίσκει εις υψηλόν βαθμόν. Δεν θα ήτο υπερβολή να γράφω ότι άπαντες οι επιβαίνοντες του πλοίου Αξιωματικοί, Υπαξιωματικοί και οπλίται εν ουδεμία περιπτώσει απώλεσαν το θάρρος των και την πίστιν προς τα ιδεώδη της φυλής. Ιδιαιτέρως εθαύμασα το θάρρος των επαναπατριζομένων οπλιτών του Στρατού Ξηράς (άνδρες της ΕΛΔΥΚ), οίτινες καίτοι είχαν συνειδητοποιήσει ότι επέστρεφον εις τας οικείας των, με έξαλλον ενθουσιασμόν και αλλαλαγμούς χαράς, εδέχθησαν την, απο του στόματός μου, πληροφορίαν περί της επανόδου των εις την Κύπρον, προς ενίσχυσιν των μαχομένων συναδέλφων των εναντίον των εχθρών του γένους»

Το ΑΓ ΛΕΣΒΟΣ, μετά την εκτέλεση των πυρών, απέπλευσε απο την Πάφο την 18.00 της 20ης Ιουλίου, με προορισμό τον Ναύσταθμο Σαλαμίνας.

Ο Κυβερνήτης, Πλωτάρχης Χανδρινός, εκτίμησε -πολύ σωστά- την κατάσταση - όπως αποδείχθηκε αργότερα- και αποφάσισε να λάβει πορεία προς Νότο αντί προς Δυσμάς, που ήταν η συντομότερη προς Ρόδο. Την πορεία αυτή τήρησε επί ωρο περίπου και τα μεσάνυχτα, όταν το πλοίο βρισκόταν 60 ν.μ νότια της Κύπρου, έστρεψε επι πορείας 270 (δυτική).

Το πλοίο συνέχισε την πολιτική τήρησης σιγής ασυρμάτου μέχρι την 03:30, όταν λόγω αιφνιδίου θανάτου του μοναδικού επιβαίνοντος πολιτικού υπαλλήλου Δαμιανού Μιχαήλ, οδηγού περονοφόρου οχήματος, απαιτήθηκε η αναφορά του συμβάντος στο ΓΕΝ. Από εκείνη την ώρα, το πλοίο ανέφερε τακτικά το στίγμα του στο ΓΕΝ.

Το ΑΓ ΛΕΣΒΟΣ κατέπλευσε στη Σητεία Κρήτης την 14.50 της 22ης Ιουλίου και παρέμεινε μέχρι την 22.20 της ίδιας ημέρας οπότε απέπλευσε για τον Ν/Σ Σαλαμίνας, στον οποίο κατέπλευσε την 23η Ιουλίου στις 21.00.

Από τα διάφορα δημοσιεύματα του ελληνικού και διεθνούς τύπου, ως και την σχετική έρευνα του αείμνηστου Στέλιου Ι. Χαρατσή, αποδεικνύεται περίτρανα η «Πύρρεια νίκη» των Τουρκικών ναυτικών δυνάμεων, κατά την εισβολή στην Κύπρο.

Το Α/Τ Kocatepe (D-354) που καταβυθίστηκε από Τουρκικά Α/Φ, αφού κατέρριψε 4 από αυτά

Η έξυπνη και ορθά μελετημένη κίνηση του Χανδρινού, να κινηθεί νότια για περίπου 6 ώρες και να βγει έξω από την περιοχή επιχειρήσεων, πέραν του ότι διέσωσε το πλοίο του και τους επιβαίνοντες, δημιούργησε, σε συνδυασμό με την έλλειψη συντονισμού των Τουρκικών δυνάμεων, τέτοια σύγχυση στο Τουρκικό Γενικό Επιτελείο και στα επιχειρούντα πλοία και αεροσκάφη, ώστε να βυθισθεί από φίλια (Τουρκικά) μαχητικά Α/Φ, το Α/Τ -Kocatepe- με Κυβερνήτη τον Αντιπλοίαρχο Giiven Erkaya TN και να χαθούν 13 Αξιωματικοί και 64 άνδρες του πληρώματός του.

Αλλά και δύο άλλα Τουρκικά Αντιτορπιλλικά, το Α/Τ -Adatepe - (Κυβερνήτης Αντιπλοίαρχος Rizah Nur Ontzu TN) και το Α/Τ – Casmak – (Κυβερνήτης Αντιπλοίαρχος M.Fevzi TN), υπέστησαν σοβαρές και μικρότερες βλάβες, αντίστοιχα.

Ταυτόχρονα κατερρίφθησαν 4 επιχειρούντα αεροσκάφη της Τουρκικής Αεροπορίας από τα προαναφερθέντα πλοία.

Το Τουρκικό Υπουργικό Συμβούλιο δέχτηκε με αλαλαγμούς χαράς την βύθιση των Αντιτορπιλικών διότι νόμισε ότι επρόκειτο για Ελληνική νηοπομπή – με βάση την πληροφόρηση που είχαν από τον θύλακα Πάφου, κατά του οποίου είχε βάλλει πριν μερικές ώρες ο Χανδρινός.

Ζητοκραυγές και φιλία μεταξύ Τούρκων Στρατιωτικών και Πολιτικών. Κατήφεια και μελαγχολία εμφανίστηκε στους υπουργούς και επιτελείς του Ετζεβίτ όταν ανακάλυψαν την αλήθεια!

Οι Τούρκοι στρατιωτικοί κοιτάζονταν σαστισμένοι μεταξύ τους!

Βέβαια αργότερα, το Ελληνικό κράτος, «τίμησε» τον Λευτέρη Χανδρινό, για αυτό το κατόρθωμά του, με το να τον τοποθετήσει σαν Ναυτικό Ακόλουθο της Ελλάδας στην Τουρκία, σε μια χώρα που της είχε «κάψει την γούνα» και όπου τον είχε επικηρύξει!

Όσο για το Α/Γ ΛΕΣΒΟΣ;

Ο Πλωτάρχης ΠΝ Ελευθέριος Χανδρινός μπροστά από το Α/Γ ΛΕΣΒΟΣ που ήταν κυβερνήτης

Εκποιήθηκε μετά από χρόνια και επωλήθη για παλιοσίδερα αντί να διατηρηθεί ως Μουσείο της ατρόμητης ναυτοσύνης των Ελλήνων (όπως έγινε με το θωρηκτό «Γ.Αβέρωφ» που βρίσκεται ελλιμενισμένο στην μαρίνα του παλαιού Φαλήρου!).

Λέτε ότι το Μεταπολιτευτικό Ελληνικό κράτος είχε ανάγκη τα ψίχουλα που πήρε από την εκποίηση του; Μάλλον όχι.

Απλά με τα προαποφασισμένα βήματα προόδου της Ελληνοτουρκικής φιλίας, ένα ακόμα ενθύμιο της απaráμιλλης Ελληνικής λεβεντιάς, που είχε κάνει ένα πολύ μεγάλο «χουνέρι» στους Τούρκους, εθεωρείτο «παρέισακτο»!

Πόσο μάλλον να είναι ελλιμενισμένο ως πλωτό Μουσείο, που θα θυμίζει σε όλους το χουνέρι που έκανε στους Τούρκους το καλοκαίρι του 1974!

Μια άλλη αξιοσημείωτη περίπτωση από τον αγώνα της Κύπρου τον Ιούλιο & Αύγουστο του 1974 ήταν η περίπτωση της αποστολής-αυτοκτονίας των Noratlas με τον Κωδικό «**ΝΙΚΗ**».

Ο συγγραφέας, Κακολύρης στο βιβλίο του με τον ομώνυμο τίτλο αναφέρεται σε μία από τις πιο παράτολμες επιχειρήσεις στην πολεμική αεροπορική ιστορία που ήταν άγνωστη για τον πολύ κόσμο και που διαδραματίστηκε τον Ιούλιο του 1974 κατά την διάρκεια της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο, αποστολή που ανέδειξε για μια ακόμη φορά το μεγαλείο των ελλήνων.

Ενώ η Κύπρος φλεγόταν από τις τουρκικές αεροπορικές επιδρομές, και τα αποβατικά αγήματα είχαν αποβιβασθεί στην περιοχή Πεντεμίλι, η μόνη απάντηση άμυνας ήταν αυτή των ανδρών της ΕΛΔΥΚ (Ελληνικής Δύναμης Κύπρου) η οποία βρισκόταν στην περιοχή από τα μέσα της δεκαετίας του '60 και του 251 Τ.Π. της Κερύνειας.

Την ίδια ώρα στην Ελλάδα γινόταν σύσκεψη για την ενίσχυση της δύναμης Κύπρου, με βάση το «Σχέδιο Κ» για το οποίο αν και δεν είχε γίνει άσκηση ποτέ, προέβλεπε την συνδρομή της Ελλάδας, στον αγώνα της Κύπρου σε περίπτωση Τουρκικής Εισβολής και αποφασίστηκε η αποστολή της Β' Μ.Κ. της Ρεντίνας με αεροσκάφη της Ολυμπιακής.

Μετά από αλλοπρόσαλλες ανακλήσεις διαταγών και πισωγυρίσματα, αποφασίστηκε τελικά η αποστολή της Α' Μ.Κ. που έδρευε στην Κρήτη, με μεταγωγικά αεροσκάφη τύπου Noratlas. Η διαταγή εκτέλεσης δόθηκε την 21 Ιουλίου του 1974 στις 18.10.

Αεροσκάφος Μεταφοράς Στρατιωτικού προσωπικού τύπου "Noratlas" που χρησιμοποιήθηκαν στην αποστολή «**ΝΙΚΗ**» της Α' Μοίρας Καταδρομών

Όλα τα διαθέσιμα μεταγωγικά αεροσκάφη ήρθαν από τα αεροδρόμια στην αεροπορική βάση της Σούδας στην Κρήτη, και αφού στάθμευσαν στον βόρειο διάδρομο οι κυβερνήτες τους πήγαν για ενημέρωση στην αίθουσα της 340 ΜΔ/Β.

Εκεί πληροφορήθηκαν για την αποστολή και την κωδική ονομασία <Νίκη>.

Διοικητής των καταδρομέων της πρώτης μοίρας ήταν ο Τχης (ΚΔ) Γιώργος Παπαμελετίου και Υποδιοικητής ο επίσης Τχης (ΚΔ) Άγγελος Αβραμίδης

Τα αεροσκάφη αν και καταπονημένα από τα χρόνια και τις αναρίθμητες πτήσεις πήραν θέσεις και απογειώθηκαν με διαφορά πέντε λεπτών το ένα από το άλλο, έχοντας από τριάντα καταδρομείς το καθένα με πλήρη φορτίο που σήμαινε βάρος 5000 κιλών.

Μόλις τα αεροσκάφη πέρασαν τα βουνά της ανατολικής Κρήτης, άρχισαν κάθοδο για τα 500 πόδια με ταχύτητα 140 κόμβων και από εκεί για το FIR Αθηνών- Καΐρου. Πλησιάζοντας τις ακτές της Κύπρου έβλεπαν τα Φώτα του Ακρωτηρίου και έκαναν στροφή 15 μίλια νότια της Λάρνακας.

Πλήρωμα "Noratlas" που έλαβε μέρος στην αποστολή «ΝΙΚΗ» μπροστά στο Α/Φ τους αμέσως μετά την επιστροφή τους από την Κύπρο. Ήταν τον «Νίκη-8»

Από εκεί πέρασαν από το όρος Τρόδος με πορεία για Λευκωσία.

Πρέπει να τονιστεί πως σε όλη την διάρκεια της πτήσης από την Σούδα, τα αεροσκάφη πετούσαν με σιγή ασυρμάτου για να μην εντοπιστούν, με σβηστά φώτα και με μόνη βοήθεια αυτή την εμπειρία των ναυτίλων που έδιναν την πορεία με ανύπαρκτα ουσιαστικά μέσα στους κυβερνήτες.

Πλησιάζοντας το αεροδρόμιο φάνηκαν από την αριστερή πλευρά τα πρώτα σημάδια των τροχοδεικτικών αντιαεροπορικών βλημάτων των τούρκικων δυνάμεων, καθώς και από τις ελληνικές δυνάμεις οι οποίες δεν είχαν ειδοποιηθεί για τον ερχομό ενισχύσεων.

Η προσέγγιση ήταν εφιαλτική, οι κυβερνήτες των αεροσκαφών προσπαθούσαν με απεγνωσμένους ελιγμούς να αποφύγουν τα πυρά, τα χειριστήρια έτρεμαν από τα οριακά σημεία που είχαν φτάσει τα Noratlas και οι μηχανές μούγκριζαν από την μέγιστη ισχύ που προσπαθούσαν να πάρουν.

Δυστυχώς το σήμα για «όπλα δεσμευμένα» δεν έφτασε σε όλες τις αντιαεροπορικές συστοιχίες της Εθνικής Φρουράς στον πέριξ του αεροδρομίου χώρο που ήταν ταγμένα, από αλυσιδωτά λάθη της διοίκησης. Το αποτέλεσμα ήταν να καταρριφθεί από φίλια πυρά, το Νίκη 4 (Παναγόπουλος) στην περιοχή της Μακεδονίτισσας παρασύροντας στον θάνατο όλους τους καταδρομείς που μετέφερε, με μόνο τυχερό-επιζήσαντα τον καταδρομέα Αθανάσιο Ζαφειρίου ο οποίος πήδηξε στο κενό λίγο πριν συντριβεί το αεροσκάφος, καθώς και το πλήρωμά του.

Και η ζημιά θα ήταν ακόμα μεγαλύτερη αν από τύχη, το αντιαεροπορικό που έβαλε και έπληξε το Νίκη 7, δεν πάθαινε εμπλοκή.

Επίσης τα Νίκη 7 (Δημητρός) και Νίκη 10 (Αδαμόπουλος) έπαθαν σοβαρές ζημιές και τα πληρώματα τους τα πυρπόλησαν για να μην πέσουν στα χέρια του εχθρού.

Τα αεροσκάφη που επέστρεψαν στην Σούδα ήταν: Νίκη 1 (Χοχλακάκης) - Νίκη 10 (Παπαθανασίου) - Νίκη 11 (Μήτσαινας) - Νίκη 15 (Πετρουλάκης).

Τα αεροσκάφη Νίκη 6 (Παπακων/νου) και Νίκη 9 (Στραβοπόδης) προσγειώθηκαν στο Ηράκλειο, ενώ στην Ρόδο προσγειώθηκαν τα Νίκη 5 (Δρακωνάκης) και Νίκη 8 (Τζανάκος).

Το Αεροδρόμιο της Λευκωσίας που υπερασπίστηκε η Α' Μ.Κ. σε φωτο του Ιουλίου 1974

Έτσι εξελίχθηκε η επιχείρηση «Νίκη» και υπό αυτές ακριβώς τις συνθήκες.

Κατά καιρούς διατυπώθηκαν ευφάνταστα σενάρια, σύμφωνα με τα οποία τα ελληνικά Noratlas είχαν βληθεί από τους Τούρκους ή τους Βρετανούς, από τη βάση Ακρωτηρίου στη Λεμεσό.

Η αλήθεια είναι πως οι Βρετανοί αντέδρασαν με άλλον τρόπο: προέβησαν σε οξείες παρατηρήσεις και απειλές ισχυριζόμενοι ότι τα ελληνικά μεταγωγικά παραβίασαν τον εναέριο χώρο των βάσεων.

Οι «συστάσεις» τους αυτές, αφορούσαν, φυσικά, μόνο την Αθήνα.

Την ίδια ώρα η Τουρκική Αεροπορία κατέκαιε την Κύπρο, αλλά το Λονδίνο δεν ενοχλήθηκε.

Η τραγωδία διαδραματίστηκε διότι δεν διαβιβάσθηκε έγκαιρα η διαταγή για δέσμευση των αντιαεροπορικών.

Ο Αθανάσιος Ζαφειρίου, που όπως προείπα ήταν ο μόνος διασωθείς, συμπλήρωσε: «Δεν έφταιξαν οι στρατιώτες της Εθνικής Φρουράς. Αυτοί έβαλλαν γιατί αυτό διατάχθησαν να κάνουν. Έπραξαν λοιπόν το καθήκον τους. Η ευθύνη ανήκει σε αυτούς που τους διέταξαν να ανοίξουν πυρ. Εγώ δεν μετάνιωσα για τίποτα. Και τώρα αν με διέταξαν, θα πήγαινα να πολεμήσω για την Κύπρο, την ελληνική Κύπρο».

ΔΕΑ (ΚΔ) Τσαμκιράνης – επέβαινε στο «Νίκη 4» και βρήκε τραγικό θάνατο πριν το αεροσκάφος προσγειωθεί.

Η άποψη του τότε αντισυνταγματάρχη Δ.Μπίκου είχε ως εξής: «Διατυπώθηκε επανειλημμένα ο ισχυρισμός πως επρόκειτο για αποστολή αυτοκτονίας. Λάθος. Έπρεπε να σταλούν οι καταδρομείς, προκειμένου να προστατευτεί το αεροδρόμιο Λευκωσίας. Αυτός που έφταιξε ήταν το ΓΕΕΦ, το οποίο άργησε να ειδοποιήσει τους πολυβολητές του αεροδρομίου για την άφιξη των ελληνικών αεροσκαφών».

Υποπτέραρχος της Πολεμικής Αεροπορίας κατέθεσε: «Ήταν μία ατελείωτη, βασανιστική νύχτα που τσάκιζε και τα πιο γερά νεύρα. Οι αεροπόροι μας

όμως, δεν δείλιασαν, δεν δίστασαν, δεν έκαναν πίσω. Ήταν μία επιχείρηση τρομερά δύσκολη και εξαιρετικά επικίνδυνη, που οι Έλληνες χειριστές έφεραν σε πέρας με πραγματική αυταπάρνηση».

Το Πόρισμα της Βουλής των Ελλήνων, πάντως, δεν δέχθηκε ότι το απόρρητο σήμα εστάλη στην Κύπρο στις 00.10.

Αντίθετα, σημειώνει αυτολεξεί ότι «ως κύρια αιτία της καταστροφής ήταν ότι το σήμα με το οποίο δεσμεύονταν τα αντιαεροπορικά πυροβόλα εκδόθηκε μόλις στη 01.30 από το ΑΕΔ προς τις αντίστοιχες δυνάμεις αντιαεροπορικού πυροβολικού στην Κύπρο, δηλαδή μόλις μισή ώρα πριν από τον χρόνο άφιξης του πρώτου αεροσκάφους. Εδώ προκύπτουν σαφείς ευθύνες για αυτούς που είχαν την ευθύνη του γενικού συντονισμού και ελέγχου της επιχείρησης αερομεταφοράς, η δε καθυστερημένη αποστολή του σήματος για τη δέσμευση του αντιαεροπορικού πυρός συνιστά βαρύτατο αδίκημα περί την εκτέλεση του καθήκοντος».

Φωτογραφία της Α' ΜΚ – διακρίνεται ο Διοικητής (1), ο Υποδιοικητής (2) με Αξιωματικούς, Υπαξιωματικούς και Οπλίτες της. Αυτοί κράτησαν το Αεροδρόμιο Λευκωσίας!

Το Πόρισμα, βάσει των ανωτέρω διαπιστώσεων, διαφοροποιείται από τα προαναφερθέντα περί ευθύνης ΓΕΕΦ.

Επέρριψε τις ευθύνες στην Αθήνα και το ΑΕΔ, αφού σύμφωνα με τα μέλη της Επιτροπής της Βουλής, το σήμα εκδόθηκε στις 01.30.

Οποίον και να βαρύνει η ευθύνη για την καθυστέρηση διαβίβασης του σήματος, Αθήνα ή Λευκωσία, η τραγική κατάληξη δεν άλλαζε πια.

Παρέμενε το γεγονός πως από αδικαιολόγητη αδράνεια, 32 άνδρες χάθηκαν, προσφορά και αυτοί σε άνισο αγώνα.

Μετά την αποβίβαση στην Λευκωσία γίνεται το μοίρασμα των πυρομαχικών, και κάθε καταδρομέας λαμβάνει από 300 σφαίρες, μερικές χειροβομβίδες και ατομικό οπλισμό. Η δύναμη έλαβε εντολή να ενισχύσει την δύναμη της ΕΛΔΥΚ που ήδη βρισκόταν στο αεροδρόμιο.

Στάλθηκε ένας λόχος και όταν έγινε αντιληπτός από τους Τούρκους ξεκίνησε η μάχη η οποία όμως έληξε υπέρ των Ελλήνων Καταδρομέων οι οποίοι ανάγκασαν τους αντιπάλους τους σε υποχώρηση.

Αριστερά ο Τχης (ΚΔ) Παπαμελετίου Δκτής της Μοίρας ο οποίος τελικά δεν μπόρεσε να φτάσει στην Κύπρο, λόγω απώλειας προσανατολισμού του αεροπλάνου που επέβαινε. Στην μέση φωτογραφία των ανδρών της Α' Μοίρας Καταδρομών στην Κύπρο στα τέλη του 1974 και δεξιά φωτογραφία του ήρωα Υπολοχαγού (ΚΔ) Μπένου, ο οποίος έδωσε ηρωικές μάχες με τους Καταδρομείς του στον νευραλγικό τομέα του αεροδρομίου της Λευκωσίας.

Είναι καταγεγραμμένο ως γεγονός το παρακάτω περιστατικό: Ενώ οι Τούρκοι έβαλαν συνεχώς με όλμους εναντίον του ευρύτερου χώρου του αεροδρομίου Λευκωσίας, παρόλα ταύτα τα βλήματα δεν έσκαγαν με την πρόσκρουση τους στο έδαφος, και όταν οι Έλληνες μαχητές πρόσεξαν καλύτερα, τότε αντελήφθησαν πως οι όλμοι έφεραν ακόμα τις ασφάλειές τους!

Αυτό ήταν μια τρανή απόδειξη για το αξιόμαχο του Τουρκικού Στρατού εισβολής.

Κατά τις μάχες στην περιοχή του αεροδρομίου, θέση υπέρ των Τούρκων έλαβαν Καναδοί και Σουηδοί Κυανόκρανοι οι οποίοι άνοιξαν πυρ εναντίον των ελληνικών δυνάμεων, αλλά κατατροπώθηκαν στο τέλος και αναγκάστηκαν να υποχωρήσουν, για να μην έχουν απώλειες.

Η δύναμη των καταδρομέων παρέμεινε στην περιοχή μέχρι και το τέλος του Μαΐου του 1975 οπότε και αντικαταστάθηκε (στην Κύπρο έμεινε γνωστή – μετονομασθείσα - ως 35η Μ.Κ.).

Τουρκικό άρμα πλαισιώνει τις δυνάμεις που θα επιτεθούν στο Αεροδρόμιο

Η παραπάνω επιχείρηση έμεινε άγνωστη μέχρι και τα τέλη της δεκαετίας του 1990, οπότε και την έφεραν στην δημοσιότητα άνθρωποι που δεν θέλησαν να ξεχαστούν κάποιοι που με αυτοθυσία και αυταπάρνηση έδωσαν το αίμα τους για την ελευθέρια και τα ιδανικά της φυλής μας.

Οι νεκροί μας ήταν 29 καταδρομείς και 4 πιλότοι.

Ο καταδρομέας Αθανάσιος Ζαφειρίου μετέβη στο εξωτερικό δια να χειρουργηθεί μετά από έρανο που έγινε από τον σύνδεσμο συγγενών και φίλων αγωνιστών της Κύπρου, ενώ όλο αυτό το διάστημα ήταν ξεχασμένος από το επίσημο κράτος.

Τούρκοι βάλουν με μπαζούκα κατά των Ελλήνων που υπερασπίζονται το Αεροδρόμιο. Οι Τούρκοι διέθεσαν ότι είχαν και δεν είχαν σε έμπυχο και πολεμικό υλικό για να καταλάβουν το αεροδρόμιο, αλλά τελικά δεν τα κατάφεραν. Λιγιστοί γενναίοι τους σταμάτησαν!

Στο βιβλίο του ο Κακολύρης αναφέρεται και σε ένα που «δειλό» αυτής της αποστολής. Έναν που επικαλούμενος το γεγονός ότι κατά την απογείωση επήλθε το πέρας της προθεσμίας για την απογείωση, δεν απογειώθηκε!

Έναν που επικαλούμενος και καλυπτόμενος πίσω τις «διαταγές» που ανέφεραν: «εκτέλεση-απογείωση μέχρι 24:00», έστριψε στον διάδρομο και αντί να απογειωθεί, οδήγησε το αεροσκάφος του στα υπόστεγα.

Ποιος ήταν αυτός;

Κάποιος που μερικά χρόνια αργότερα θα έφτανε στην κορυφή της ιεραρχίας των Επιτελείων μας (αν τελικά είναι αλήθεια αυτό που αναφέρει ο συγγραφέας, τότε είναι πραγματικά απογοητευτικό, γιατί δείχνει τα κριτήρια της επιλογής των ηγητόρων του Στρατεύματος!)

Όμως ο Πετρουλάκης (Νίκη 15), που βρισκόταν από πίσω του, δεν σκέφτηκε καμία προθεσμία και καμία διαταγή, και λέγοντας «Ρε συ Τζογάνη, κάνε πέρα», τον προσπέρασε επί του διαδρόμου απογείωσης, βρίζοντας «θεούς και δαίμονες» στον Πύργο Ελέγχου που προσπαθούσε να τον αποτρέψει, απογειώθηκε στις 00.23 και έλαβε επιτυχημένα μέρος σε αυτήν την παράτολμη αποστολή, η οποία μαζί με την δράση της ΕΛΔΥΚ, και των Ελλαδιτών αξιωματικών της Εθνικής Φρουράς, έγιναν η αιτία να αναγραφεί και η λέξη «ΚΥΠΡΟΣ» στο Μνημείο του Άγνωστου Στρατιώτη.

Το Μνημείο του Άγνωστου Στρατιώτη στην Αθήνα.

Εξ' αιτίας της δράσης της ΕΛΔΥΚ, της αποστολής ΝΙΚΗ και της δράσης της Α' ΜΚ προστέθηκε και η λέξη ΚΥΠΡΟΣ στα τοπωνύμια που έχουν πολεμήσει Έλληνες Στρατιώτες.

Ένα τρίτο αξιοσημείωτο γεγονός ήταν η θρυλική πλέον αλλά μέχρι πρόσφατα άγνωστη **αερομαχία έξω από την Σκύρο**.

Ο ίδιος ο Αρχηγός Αεροπορίας Αντιπτέραρχος Αλέξανδρος Παπανικολάου, είχε διατάξει στις 10.10πμ τον διοικητή της 28 ΤΑΔ Αντιπτέραρχο Περικλή Οικονόμου όπως, «εις περιπτώσιν εμπλοκής Τουρκικών και Ελληνικών αεροσκαφών να αποφευχθεί πάσα επιθετική ενέργεια των ημετέρων αεροσκαφών αναχαιτίσεως προς κατάρριψιν Τουρκικών αεροσκαφών, άνευ προσωπικής διαταγής του Αρχηγού Ενόπλων Δυνάμεων, ή του Αρχηγού Αεροπορίας».

Η συγκεκριμένη διαταγή μπορεί να χαρακτηριστεί επεικώς απαράδεκτη, διότι ουσιαστικώς απαγόρευε στους Έλληνες χειριστές ακόμη και το δικαίωμα της αυτοάμυνας!

Η λογική δεν άργησε να επικρατήσει και επήλθε τροποποίηση της ανωτέρω διαταγής.

Οι Τούρκοι ισοπέδωναν τα πάντα στην Κύπρο και κανείς δεν μπορούσε να εγγηθεί για την στάση τους στο Αιγαίο.

Στις 10.15 λοιπόν έγινε η παρακάτω τροποποίηση: «Αεροσκάφη Αναχαιτίσεως και Α/Α μέσα θα βάλουν εφ' όσον προσβληθούν».

Η περίπτωση αυτή πάντως προδίδει αμηχανία και φόβο που προφανώς κυρίευσαν εκείνες τις ώρες την Ελληνική στρατιωτική ηγεσία, οδηγώντας σε μούδιασμα και αδράνεια.

Το αποτέλεσμα ήταν να μην διαταχθεί η εφαρμογή των προβλεπομένων σχεδίων για βομβαρδισμό από αέρας της τουρκικής αμφιβίου δυνάμεως.

Αριστερά ένα F-5 (πανομοιότυπο αεροσκάφος που χειρίζονταν οι Έλληνες πιλότοι) και δεξιά ένα F-102 (πανομοιότυπο με τα δύο Τουρκικά αεροσκάφη που κατάρριφθηκαν από τους Δημόπουλο-Σκαμπαρδώνη στην αερομαχία της Σκύρου)

Τρία ελληνικά μαχητικά F-5 της 111 ΠΜ, συναντήθηκαν με δυο τούρκικα F-102.

Το ένα F-102 έβαλε με Falcon κατά ενός F-5, με χειριστή τον ανθυποσμηναγό Σκαμπαρδώνη που το απέφυγε με ελιγμό, βουτώντας σε χαμηλότερο ύψος.

Το F-5 που ακολουθούσε με χειριστή τον υποσμηναγό Δηνόπουλο, προσέβαλε το F-102 με Gar-8 και το κατέρριψε.

Το δεύτερο F-102 προφανώς πανικόβλητο, φεύγει προς Ελλάδα και αφού περιπλανάται ακολουθούμενο στρέφει ανατολικά και κάνει αναγκαστική προσγείωση πριν τη Σμύρνη... καταστρέφοντας το αεροσκάφος του!

Αυτή ήταν η τούρκικη αεροπορία που έχασε 19 αεροσκάφη στη μάχη της Κύπρου.

Τι έγινε με τους πρωταγωνιστές της;

Μετά από μερικά χρόνια ο Δηνόπουλος αποστρατεύτηκε 41 ετών με τον βαθμό του ...Σμηνάρχου, ενώ πιο τυχερός ο Σκαμπαρδώνης έφτασε μέχρι τον βαθμό του Ταξίαρχου, αφού πρώτα και οι δύο υπέστησαν την βάσανο των ανακρίσεων από «πτεραρχο-γραφειοκράτες»!

Η Ελληνική πλευρά κράτησε μυστικό το γεγονός, μέχρι πρόσφατα, για να μην «δημιουργηθούν προβλήματα» με τους Τούρκους!

Τέλος η **«οδύσσεια» του «Ρεθύμνον»**, του επιταγμένου οχηματαγωγού, που είχε φορτωθεί με ελαφρά άρματα και 500 Κυπρίους εθελοντές, υπό τον Συνταγματάρχη Δ.Παπαποστόλου, ξεκίνησε το οδυνηρό ταξίδι του το απόγευμα της 21ης Ιουλίου για ενίσχυση των μαχόμενων Ελληνοκυπριακών τμημάτων στην Κύπρο.

Ενώ ευρισκόταν 200νμ νότια της Ρόδου την 22η Ιουλίου, με πορεία προς την Κύπρο και με «σιγή ασυρμάτου», λαμβάνει επείγον σήμα από το ΓΕΝ, να αλλάξει πορεία και να κατευθυνθεί προς την νήσο Ρόδο!

Ο Δ.Παπαποστόλου γνωρίζοντας πόσο κρίσιμες για τα μαχόμενα Ελληνικά και Ελληνοκυπριακά τμήματα ήταν οι ενισχύσεις που μετέφερε, εξανάγκασε τον πλοίαρχο του «Ρεθύμνον» να αγνοήσει αυτό το σήμα του ΓΕΝ και να συνεχίσει την πορεία του προς Κύπρο.

Μετά από λίγο έρχεται νέο σήμα, από τον Α/ΕΔ αυτή την φορά, που διατάσσει πάραυτα, άμεση αλλαγή πορείας προς την «βαλλόμενη» όπως έλεγε το σήμα, νήσο Ρόδο (από το βιβλίο του Γ.Μιχαλόπουλου «Αυτός Κάλεσε τους Τούρκους στην Κύπρο»!)

Ο Δ.Παπαποστόλου δεν μπορεί να κάνει διαφορετικά, παρά να υπακούσει αυτήν την φορά, φοβούμενος ότι πραγματικά οι Τούρκοι άνοιξαν μέτωπο και στα άλλα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου.

Δυστυχώς προσεγγίζοντας την Ρόδο, με τα κυάλια βλέπει το λιμάνι στην συνήθη καλοκαιρινή του, ανέμελη κατάσταση, με τους στρατιώτες να είναι με τις στολές εξόδου αναμειγμένοι με τους τουρίστες και τους κατοίκους του νησιού...

Τότε ο δύστυχος Παπαποστόλου κατάλαβε ότι η «προδοσία» ξεκινούσε από το Γενικό Επιτελείο.

Όμως ήταν ήδη αργά για αυτόν να αποπλεύσει ξανά για Κύπρο, διότι αφενός η κατάσταση στο νησί δεν ήταν ίδια με την προηγούμενη μέρα, και κατά δεύτερο λόγο είχε συμφωνηθεί «κατάπαυση του πυρός», μια συμφωνία που μόνο οι Έλληνες σεβάστηκαν, με τα γνωστά ολέθρια για εμάς και τα μαχόμενα τμήματά μας, αποτελέσματα!

Αποτελέσματα που μας τυραννούν μέχρι και σήμερα!

Η Αλήθεια για την ματαίωση της αποστολής των Phantoms και των Υποβρυχίων

Όπως προαναφέρθηκε, στη σύσκεψη της 21ης Ιουλίου στην Αθήνα αποφασίστηκε η κήρυξη πολέμου, πλην όμως οι αρχηγοί των όπλων επικαλέστηκαν επιχειρησιακές αδυναμίες.

Το απόγευμα της ίδιας ημέρας, οι τέσσερις αρχηγοί κλήθηκαν στο γραφείο του Προέδρου, Στρατηγού Φ.Γκιζίκη.

Η μαρτυρία του αρχηγού του Ναυτικού αντιναυάρχου Πέτρου Αραπάκη είναι χαρακτηριστική: «Και οι τέσσερις αρχηγοί, έκαστος δια λίαν ισχυρών επιχειρημάτων, αντέδρασαν (εννοεί στην παροχή βοήθειας στην Κύπρο), λέγοντας περίπου τα εξής: Ότι ο αριθμός των μαχητικών αεροσκαφών θα ήταν κατ' αρχήν μικρός και ότι μετά από ολιγόλεπτη παραμονή άνωθεν της Κύπρου θα έπρεπε, είτε να εγκαταλειφθούν από τους χειριστές τους, είτε να προσγειωθούν σε άλλα αεροδρόμια. Επίσης, ότι οι δια θαλάσσης μεταφορές θα υφίσταντο σοβαρότατες απώλειες χωρίς αεροπορική κάλυψη. Έτσι θα υφιστάμεθα μίαν απομείωση των δυνάμεων μας, άνευ οιοδήποτε πρακτικού αποτελέσματος».

Στην Κύπρο φυσικά αγνοούσαν τις διχογνωμίες και τις αρνητικές εισηγήσεις των αρχηγών.

Εξακολουθούσαν να μάχονται με αυτοθυσία, αλλά η αλήθεια δεν ήταν δυνατό πια να αποκρύπτεται.

Τη Δευτέρα 22 Ιουλίου, ενώ τα τουρκικά άρματα συνέτριβαν την αντίσταση της Εθνικής Φρουράς δυτικά της Κυρήνειας, πραγματοποιήθηκαν αγωνιώδεις εκκλήσεις της Λευκωσίας προς την Αθήνα για βοήθεια.

Ο Νίκος Σαμψών, σε τηλεφωνική επαφή με τον πρόεδρο Γκιζίκη, εξέφρασε την απόγνωση των επιτελών, από τα υπόγεια της ΓΕΕΦ: «Κύριε πρόεδρε, είναι ντροπή για την Ελλάδα να μας εγκαταλείπει έτσι. Ο Γεώργιος Παπανδρέου απέστειλε το 1964 αεροπλάνα και αναπτέρωσε το ηθικό των Κυπρίων. Η Τουρκία μας επιτίθεται με όλες της τις δυνάμεις».

Ο Γκιζίκης περιορίστηκε σε ένα χλωμό «κρατηθείτε, θα κάνω ό,τι μπορώ». Άλλωστε γνώριζε ότι τις αποφάσεις τις έπαιρναν άλλοι...

Είχε περάσει στο περιθώριο της ιστορίας, όπως και ο ταξίαρχος Δημήτριος Ιωαννίδης, αφού οι αρχηγοί των όπλων αποφάσισαν, το πρωί της 23ης Ιουλίου, την παράδοση της εξουσίας στους παλαιοκομματικούς πολιτικούς (ερήμην του).

Το μεσημέρι της ίδιας ημέρας, προσήλθαν σε σύσκεψη οι εκπρόσωποι του παλαιού πολιτικού κόσμου, πλην του Κωνσταντίνου Καραμανλή και του Ανδρέα Παπανδρέου, οι οποίοι ζούσαν έως τότε εξόριστοι στο εξωτερικό.

Παραβρέθηκαν οι Παναγιώτης Κανελλόπουλος, Στέφανος Στεφανόπουλος, Ευάγγελος Αβέρωφ-Τοσίτσας, Γεώργιος Μαύρος, Σπύρος Μαρκεζίνης, Γεώργιος Αθανασιάδης-Νόβας, Ξενοφών Ζολώτας και Πέτρος Γαρουφαλιάς.

Οι εξελίξεις στο πολιτικό πεδίο σηματοδοτούσαν καθεστωτική αλλαγή και επάνοδο στη δημοκρατική νομιμότητα και κορυφώθηκαν στις 02.00 τη νύκτα. Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής προσγειώθηκε στο αεροδρόμιο του Ελληνικού και, δύο ώρες μετά, ορκίστηκε πρόεδρος της νέας κυβέρνησης.

Αυτό που έχει σημασία σε τακτικό και επιχειρησιακό επίπεδο είναι ότι δεν απεστάλησαν, έστω και τη Δευτέρα 22 Ιουλίου, τα αεροσκάφη και τα υποβρύχια, όπως υποτίθεται ότι αποφάσισαν στο ΑΕΔ.

Η αιφνιδιαστική προσβολή των τουρκικών σκαφών από αέρα και θάλασσα την ώρα της δεύτερης απόβασης αρμάτων μάχης και στρατιωτών, θα ήταν δυνατό να γείρει την πλάστιγγα, έστω την τελευταία στιγμή.

Ειδικά για το ζήτημα των υποβρυχίων, γράφηκαν τόσα πολλά, ώστε ελάχιστοι στάθηκαν ικανοί να διαχωρίσουν τον μύθο από την πραγματικότητα.

Ο αρχηγός του Ναυτικού, Πέτρος Αραπάκης, επιβεβαίωσε τις εκτιμήσεις περί δυνατότητας καταστροφικής προσβολής της αποβατικής δύναμης στην ακτή του Πεντεμιλίου: «Πίστευα ότι μπορούσαμε να επιφέρουμε θανάσιμο χτύπημα στις

αποβατικές δυνάμεις των Τούρκων, αν συνδυάζαμε την επίθεση των υποβρυχίων με αντίστοιχη των αεροσκαφών F-4, που προσγειώθηκαν στο Ηράκλειο το πρωί της 22ης Ιουλίου. Αν σκεφθεί κανείς ότι οι Τούρκοι δεν είχαν τότε τέτοια υποβρύχια και αεροσκάφη, γίνεται αντιληπτό ότι μία συνδυασμένη επίθεση το μεσημέρι της 22ης Ιουλίου θα σήμαινε την ολοκληρωτική καταστροφή της τουρκικής αποβατικής δύναμης πριν από την κατάπαυση του πυρός. Αν γινόταν η επίθεση, η εξέλιξη των επιχειρήσεων θα ήταν διαφορετική. Διαφορετικό θα ήταν το παρόν και το μέλλον της Κύπρου».

Διατυπώθηκαν και πιο συγκρατημένες εκτιμήσεις, όπως αυτή που κατέθεσε ανώτατος αξιωματικός του Στρατού: «Η προσβολή της νηοπομπής από ελληνικά υποβρύχια και αεροσκάφη δεν θα είχε αποφασιστικά αποτελέσματα για τη μάχη της Κύπρου. Θα επιβράδυνε όμως την αποβίβαση επαρκών τουρκικών δυνάμεων στο νησί, με πιθανότητα να μην επιτυχανόταν η συνένωση του προγεφυρώματος πριν από την ώρα έναρξης της κατάπαυσης του πυρός θα αναθερμαινόταν το ηθικό της Εθνικής Φρουράς και θα ενισχυόταν με αυτό τον τρόπο η ελληνική διπλωματία».

Τα δύο υποβρύχια κινήθηκαν εν καταδύσει ανατολικά.

Προπορευόταν το «Γλαύκος» με κυβερνήτη τον πλωτάρχη Βασίλη Γαβριήλ και σε μεγάλη απόσταση ακολουθούσε το «Νηρεύς» υπό τον πλωτάρχη Γιάννη Παναγιωτόπουλο.

Όπως κατέθεσε εγγράφως ο πρώτος, το βράδυ του Σαββάτου 21 Ιουλίου διατάχθηκε να επιστρέψει στη θαλάσσια περιοχή της Ρόδου, ενώ το υποβρύχιο απέιχε 88 ναυτικά μίλια από τις δυτικές ακτές της Κύπρου (ακρωτήριο Ακάμας) και 140 μίλια από την Κυρήνεια.

Τα υποβρύχια δεν έφθασαν ποτέ στο Πεντεμίλι.

Ο Πέτρος Αραπάκης ισχυρίστηκε τα εξής: «Επισκέφθηκα τον αρχηγό Ενόπλων Δυνάμεων πέντε ώρες αφ' ότου διέταξα τον πλου των υποβρυχίων προς την Κύπρο, για να τον ενημερώσω. Ο στρατηγός Μπονάνος με αντιμετώπισε με απορία και παγερή ψυχρότητα. Στη σύσκεψη της 21ης Ιουλίου, μόλις αποχώρησαν οι άλλοι αρχηγοί, ο Μπονάνος μου ζήτησε να παραμείνω στο γραφείο του. Μου είπε να καλέσω πίσω τα δύο υποβρύχια. Προκειμένου να αιτιολογήσει την απόφασή του, επικαλέστηκε τον κίνδυνο κλιμάκωσης του πολέμου και την ανάγκη, ως εκ τούτου, κάλυψης των ελληνικών νησιών. Παρά την αντίδρασή μου, επέμεινε στην άποψη του μη δεχόμενος περαιτέρω συζήτηση».

Ο αντιπλοίαρχος Παναγιώτης Νικολόπουλος, ο οποίος υπηρετούσε τότε στο Αρχηγείο Ναυτικού, παρέθεσε, σε κατάθεση του το 1987, γεγονότα, τα οποία, εάν αληθεύουν, συνιστούν έγκλημα εσχάτης προδοσίας: «Ο στρατηγός Γρηγόριος Μπονάνος διέταξε την επιστροφή των υποβρυχίων στις 21 Ιουλίου

1974. Το πρωί της 20ής Ιουλίου, περί ώρα 06.00, λόγω του κατεπείγοντος, ως αξιωματικός επί των πληροφοριών απευθύνθηκα στον στρατηγό Μπονάνο και του εξήτησα να διατάξει τη διασπορά των πλοίων του στόλου μας. Εκείνος μου απάντησε το εξής τραγικό: "Οι Τούρκοι κτυπούν την Κύπρο. Εμείς είμαστε Ελλάδα".

Το Πόρισμα της Βουλής των Ελλήνων επιβεβαίωσε τα παραπάνω και απέδωσε τις κύριες ευθύνες στον αρχηγό Ενόπλων Δυνάμεων στρατηγό Μπονάνο, «...λόγω των ανησυχιών του, όπως έλεγε, για την άμυνα του Αιγαίου».

Στις 22 Ιουλίου, με διαταγή του αρχηγού του Ναυτικού και χωρίς ενημέρωση του Μπονάου, δόθηκε εκ νέου εντολή στα δύο υποβρύχια να κινηθούν προς την Κύπρο. Στο μεταξύ, όμως, συμφωνήθηκε η κατάπαυση του πυρός και η έναρξη των διαπραγματεύσεων στη Γενεύη.

Τι απάντησε σε όλα αυτά ο αρχηγός των Ενόπλων Δυνάμεων;

Υπέβαλε λίγο αργότερα στον νέο υπουργό Άμυνας Ευάγγελο Αβέρωφ άκρως απόρρητη αναφορά υποστηρίζοντας τα παρακάτω: «Από πλευράς Ναυτικού, δύο νέα υποβρύχια διετάχθησαν και έπλευσαν εκ Ρόδου εις Κύπρον. Ταύτα όμως, προ της άφιξης τους εις Κύπρον, διετάχθησαν να επαναπλεύσουν, όταν εκρίθη ως λίαν πιθανή η σύρραξη με την Τουρκία. Η παρουσία των υποβρυχίων ήταν απαραίτητη στην περιοχή του Αιγαίου για την προστασία των νησιών».

Σχετικά με τη ματαίωση αποστολής των αεροσκαφών, διαδραματίσθηκαν τα εξής.

Στο αεροδρόμιο Καστελίου Κρήτης, από την παραμονή της εισβολής τέθηκαν σε ετοιμότητα 20 αεροσκάφη F-84.

Επί δύο ολόκληρες ημέρες, ενώ τα τουρκικά στρατεύματα ισοπέδωναν την Κύπρο, τα αεροσκάφη αυτά παρέμεναν καθηλωμένα στο έδαφος, αν και η εμπλοκή τους προβλεπόταν από τα υφιστάμενα σχέδια άμυνας της Κύπρου.

Η διαταγή για την απογείωση 12 αεροσκαφών δόθηκε στις 11.07 το πρωί της 22ης Ιουλίου, την ώρα, δηλαδή, που βρισκόταν σε εξέλιξη η επίθεση των Τούρκων κατά της Κυρήνειας.

Η απογείωση ματαιώθηκε δύο λεπτά αργότερα από τον στρατηγό Μπονάνο.

Στις 12.24 ο αρχηγός της Αεροπορίας αντιπύραρχος Α.Παπανικολάου διέταξε εκ νέου απογείωση των F-84, αλλά και πάλι η διαταγή ανακλήθηκε

Την ίδια ημέρα, οκτώ F-4 προερχόμενα από την Ανδραβίδα, προσγειώθηκαν στο Ηράκλειο.

Και η δική τους αποστολή στην Κύπρο ματαιώθηκε στις 14.00.

Οπωσδήποτε, η δράση τους στον χώρο απόβασης θα επέφερε σημαντικές απώλειες στους εισβολείς. Τα Phantoms διαθέτουν τεχνολογία η οποία τους επιτρέπει να παραμείνουν στον αέρα περισσότερη ώρα σε σχέση με τα F-84 και τουλάχιστον 20 λεπτά πάνω από την Κύπρο με δυνατότητα επιστροφής και προσγείωσης στη Ρόδο.

Επί των αεροσκαφών φορτώθηκαν οι βόμβες οι οποίες είχαν αφαιρεθεί από τις αμερικανικές αποθήκες της Σούδας.

Τα Phantoms είχαν τη δυνατότητα να στείρουν τον όλεθρο στο προγεφύρωμα ή κατά την κίνηση των εισβολέων προς την Κυρήνεια.

Παρέμειναν όμως στο Ηράκλειο, με τους χειριστές τους σε έξαλλη κατάσταση.

Όπως αποκάλυψε αργότερα ο αντιπτέραρχος Περικλής Οικονόμου, δύο από τους χειριστές αυτούς δεσμεύθηκαν δια λόγου τιμής ενώπιον τρίτου αξιωματικού ότι, όταν τελείωναν τα πυρομαχικά τους, θα επέλεγαν ο καθένας από ένα τουρκικό πλοίο στον χώρο απόβασης και θα εφορμούσαν εναντίον του με σκοπό να καταπέσουν επ'αυτού.

Οι πιλότοι αυτοί ήταν από τους ικανότερους της Πολεμικής Αεροπορίας και εκπαιδευμένοι στις ΗΠΑ.

Ο αντισμήναρχος Στέφανος Σκρέκας, αρχηγός του πρώτου από τα δύο σμήνη των Phantoms που ανέμεναν στο αεροδρόμιο Ηρακλείου, κατέθεσε: «Τον Ιανουάριο του 1974, ομάδα αξιωματικών της Πολεμικής Αεροπορίας μετέβη στη βάση Χόμστεντ της Φλόριντα για εκπαίδευση στα νέα αεροσκάφη F-4. Η εκπαίδευση ήταν εντατική και πλήρης. Τα πληρώματα στα οποία συμμετείχα εκπαιδεύτηκαν και κατέστησαν πλήρως ετοιμοπόλεμα. Η εκπαίδευση διήρκεσε έξι περίπου μήνες και μετά τα πληρώματα επέστρεψαν στην Ελλάδα, τον Ιούνιο του 1974».

Αυτή ήταν η ετοιμότητα και η εκπαίδευση των Ελλήνων χειριστών, οι οποίοι κρατήθηκαν καθηλωμένοι στο έδαφος, την ώρα που στην Κύπρο αναζητούσαν με αγωνία τα ελληνικά αεροσκάφη στους ουρανούς της Μεγαλονήσου.

Οι ευθύνες στο σημείο αυτό επιρρίπτονται κυρίως στον Παπανικολάου και στον Μπονάνο. Κράτησαν τους Έλληνες πιλότους στο έδαφος ενώ θα μπορούσαν να προσφέρουν πολλά!

Ο δεύτερος, στην άκρως απόρρητη κατάθεση του προς τον Ευάγγελο Αβέρωφ, παραδέχθηκε τα εξής συγκλονιστικά: «Οι ενισχύσεις Ναυτικού και Αεροπορίας δεν ενεπλάκησαν στον αγώνα της Κύπρου, διότι εκρίθη ότι εμπλοκή τους θα αποτελούσε αιτία έναρξης πολέμου μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας».

Τι είπε δηλαδή ο Στρατηγός; Ότι δε ήθελε να δώσει αφορμή στην Τουρκία να ξεσπάσει Ελληνο-Τουρκικός Πόλεμος!

Την ίδια ώρα, η Τουρκία έπληττε αδιακρίτως ελλαδικούς και κυπριακούς στόχους και μάλιστα, προσέβαλε από αέρος πρώτα την ίδια την ΕΛΔΥΚ, την επίσημη εκπρόσωπο της Ελλάδας στο νησί, χωρίς να υπολογίσει εάν αυτό «θα αποτελούσε αίτιο ελληνοτουρκικού πολέμου».

Δεν ήταν λοιπόν οι Έλληνες στρατιώτες, αεροπόροι και ναύτες που ηττήθηκαν.

Αυτοί πολέμησαν με ηρωισμό και συχνά με αυταπάρνηση.

Αυτοί οι οποίοι απογοήτευσαν ήταν οι ηγέτες τους.

Στους υποστηρικτές της άποψης ότι η αποστολή ελληνικών αεροσκαφών στην Κύπρο δεν θα μετέβαλε την κατάσταση, ότι δεν επαρκούσε ο χρόνος, ότι δήθεν τα πληρώματα των Phantoms δεν ήταν εκπαιδευμένα, την απάντηση έδωσε ο Τούρκος αρχηγός της Αεροπορίας, αντιπτέραρχος Εμίν Αλπακγια: «Εάν οι Έλληνες είχαν αποστείλει έστω τέσσερα αεροσκάφη στην Κύπρο, εμείς θα αναγκαζόμασταν να ματαιώσουμε την εξέλιξη της απόβασης».

Τα παραπάνω λόγια ήταν το ισχυρότερο ράπισμα στους Έλληνες στρατιωτικούς και πολιτικούς, οι οποίοι απέφυγαν να ενισχύσουν τη μαχόμενη Κύπρο, επικαλούμενοι διάτρητες προφάσεις και αστείες δικαιολογίες.

Κατάπαυση του πυρός.

Με την κατάπαυση του πυρός, το ΓΕΕΦ έδωσε - για πρώτη φορά - ξεκάθαρες εντολές: «Παύσατε Πυρ – Αποφυγή μετακινήσεων μονάδων – Αποφυγή προκλήσεων προς τους Τούρκους και οποιασδήποτε εμπλοκής με αυτούς, για «οποιοδήποτε λόγο»!

Αυτό το τελευταίο ήταν το μοιραίο μέρος της τραγωδίας που έμελλε να παιχτεί αργότερα!

Οι Τουρκικές δυνάμεις που δεν είχαν πετύχει τους αντικειμενικούς τους σκοπούς, βρήκαν την ευκαιρία να αποβιβάσουν και τα υπόλοιπα αποβατικά τμήματα που έμεναν στον αποβατικό τους στόλο στα ανοιχτά της Κερύνειας,

αποβιβάζοντας και άρματα μάχης, τα οποία έμελλε να παίξουν πρωταρχικό και καταλυτικό ρόλο στις μετέπειτα εξελίξεις.

Τουρκικό πολυβολείο κατά την διάρκεια της κατάπαυσης του πυρός

Ταυτόχρονα άρχισαν να επεκτείνουν τα όρια προώθησής τους, τελείως αναίμακτα, αφού η Εθνική Φρουρά υποχωρούσε αμαχητί σε κάθε επαφή που είχε μαζί τους.

Τέτοιες εντολές είχαν.

Απόβαση Τουρκικών αρμάτων M-47 κατά την διάρκεια της «κατάπαυσης του πυρός»!

Μόνο κάποιες πρωτοβουλίες απείθειας στις διαταγές, λίγων αξιωματικών του Στρατού μας, κράτησαν τους Τούρκους καθηλωμένους στις θέσεις τους, όταν αντιλαμβανόμενοι την προώθησή τους άνοιγαν πυρ, αδιαφορώντας για το τι είχε διατάξει το ΓΕΕΦ.

Αυτοί ήταν οι ηγήτορες της μεγάλης Μάχης της Κύπρου. Όμως αμέσως μετά εδέχοντο την επίπληξη του Επιτελείου.

Οι Τούρκοι στρατιώτες από τον χώρο απόβασης (κατά την διάρκεια της κατάπαυσης του πυρός) προχωρούσαν μέσω της Αγύρτας προς τον θύλακα Λευκωσίας για να ετοιμαστούν για τον 2^ο γύρο των εχθροπραξιών, τον γνωστό «Αττίλα II»

Άλλοι πάλι Έλληνες αξιωματικοί αναζητούσαν αξιωματικούς του ΟΗΕ να διαμαρτυρηθούν για τις παράνομες διεισδύσεις των Τούρκων, αλλά τότε αντιμετώπιζαν μια τουλάχιστον μεροληπτική αδιαφορία, που έφτανε στα όρια της καθαρής εχθρικής στάσης.

Ήταν μια καθαρή συμπαιγνία Ο.Η.Ε. και Τούρκων.

Τουρκοκύπριοι μαζί με Τούρκους στρατιώτες εισέρχονται σε Ελληνοκυπριακό χωριό

Διαβάζοντας τα απομνημονεύματα του Στρατηγού Μ.Ντεμιρέλ, βλέπουμε ότι οι Τούρκοι δεν ένιωθαν καθόλου σίγουροι μέχρι εκείνη την στιγμή, από την εξέλιξη των στρατιωτικών θεμάτων.

Σε συνάντησή του δε με τον Στρατηγό Νουρεντίν Ερσίν, διοικητή του 6ου Σώματος Στρατού, ο οποίος είχε εγκατασταθεί σε προκεχωρημένο Στρατηγείο στο Μπογάζι, είδε ένα διοικητή Σώματος Στρατού, τρομοκρατημένο (όπως λέει ο ίδιος ο Ντεμιρέλ), που είχε ξηλώσει τα διακριτικά του βαθμού του από την στολή του, φοβούμενος ότι υπήρχε μεγάλος κίνδυνος να πιαστεί αιχμάλωτος από τους Έλληνες!

Αυτά δεν τα λέει ένας Έλληνας συγγραφέας αλλά ο Τούρκος Στρατηγός διοικητής της 39ης Τουρκικής Μεραρχίας!

Τέτοια ήταν η απόγνωση των Τούρκων από τις εξελίξεις των πρώτων ημερών.

Το παιχνίδι λοιπόν για την Ελληνική πλευρά, χάθηκε την περίοδο της υποτιθέμενης «Κατάπαυσης του Πυρός»!

Χωρίς η Ελλάδα να αντιδράσει οι Τούρκοι εδραίωσαν το προγεφύρωμά τους, αποβιβάζοντας στρατό και τεθωρακισμένα που τους έδωσαν το πλεονέκτημα των μελλοντικών κινήσεων.

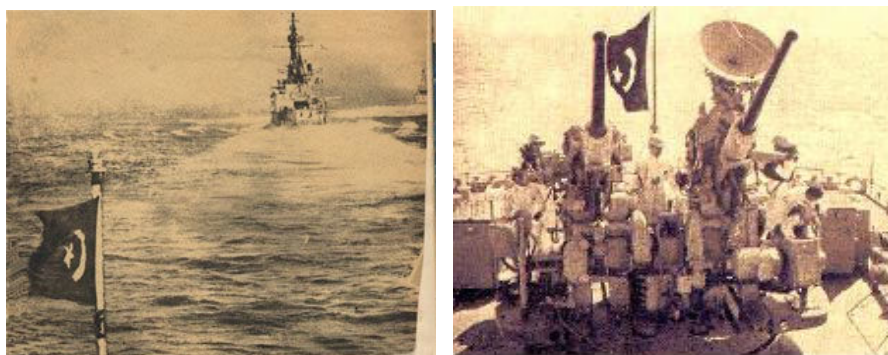
Όλες οι ενισχύσεις και η προωθήσεις των Τούρκων έλαβαν χώρα τότε, χωρίς αντίδραση από την Ελληνική πλευρά.

Έτσι προετοίμασαν προσεκτικά το έδαφος για τον «Αττίλα II» που έμελλε να φέρει την κατάσταση που βιώνουμε μέχρι και σήμερα στο τραγικό νησί.

Τέλος όλες οι πληροφορίες από την αδιαλλαξία των Τούρκων και τα συνεχή ναυάγια των συνομιλιών, προμήνυαν τι πρόκειται να συμβεί τις επόμενες ημέρες, με δεδομένο «το μούδιασμα» στην Ελληνική πλευρά, η οποία εκπροσωπείτο σε αυτές, με μέλη της νεοσυσταθείσας Κυβέρνησης Εθνικής Ενότητας. Η τραγικότητα των στιγμών αποτυπώνεται από τις σπασμωδικές κινήσεις των Ελλήνων διπλωματών οι οποίοι αντιλαμβάνομενοι ότι και η

Ελλάδα και η Κύπρος είναι «με την πλάτη στον τοίχο», προτίμησαν να αποδεχθούν «ραγιαδίστικες» υποχωρήσεις απέναντι «στο κουαρτέτο» των ΗΠΑ-Αγγλία-Τουρκία και (δυστυχώς) του Ο.Η.Ε.

Δεν τόλμησαν ούτε μια φορά να κάνουν την υπέρβαση και να ορθώσουν το ανάστημά τους απέναντι στις Η.Π.Α. απειλώντας με Ελληνοτουρκικό πόλεμο, ή στον Ο.Η.Ε., απαιτώντας να γίνουν σεβαστές οι αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας του.

Κατά την διάρκεια της κατάπαυσης του πυρός, όταν οι διπλωμάτες μας είχαν ακόμα την αυταπάτη ότι οι Τούρκοι μπορούν να συνειστούν μέσω των συνομιλιών (!), αυτοί είχαν επιδοθεί σε ένα ασταμάτητο και εντατικό αγώνα δρόμου να εξασφαλίσουν ότι είχαν πετύχει στον Αττίλα Ι, με το να αποστέλλουν ασταμάτητα στρατό και τεθωρακισμένα στην Κύπρο. Και δυστυχώς υπό τα άτολμα βλέμματα της ναυτικά παντοδύναμης εκείνη την εποχή, Ελλάδας!

Άφησαν την μοίρα της Κύπρου στα χέρια ενός οργανισμού, του οποίου τις αποφάσεις, η Τουρκία έγραφε «στα παλιά της παπούτσια»!

Τραγικό; Σίγουρα!

Δεν τόλμησαν ούτε καν το αυτονόητο: να ενισχύσουν τα μαχόμενα τμήματα Ελλήνων και Ελληνοκυπρίων στην μαρτυρική Μεγαλόνησο.

Για αυτούς η Κύπρος ήταν μακριά!

Ευτυχώς 2.500 χρόνια πριν, ο Κίμωνας δεν είχε την ίδια γνώμη με αυτούς!

Κίμων (510 – 449 πχ)

Συμπεράσματα από τον «ΑΤΤΙΛΑ I & II» (από Στρατιωτικής πλευράς)

Πολλά έχουν γραφτεί για την αναποτελεσματικότητα του Τουρκικού Στρατού κατά τις επιχειρήσεις του Ιουλίου και του Αυγούστου του 1974 στην Κύπρο.

Πλήθος στρατιωτικών από όλο τον κόσμο, μίλησε και έγραψε περιφρονητικά λόγια για το ετοιμοπόλεμο του Τουρκικού Αποβατικού Σώματος. Ακόμα και ο Αρχηγός της Τουρκικής Αεροπορίας Αντιπτέραρχος Αλπκαγιά, σε μια κρίση ειλικρίνειας και βέβαια «ευλογώντας τα γένια του», παραδέχτηκε ότι «η Εισβολή επέτυχε μόνο χάρη στην αποτελεσματικότητας της Τουρκικής αεροπορίας» (που όπως προείπα «αλώνιζε» ανενόχλητη στον Κυπριακό εναέριο χώρο)!

Βομβαρδισμός της Λευκωσίας από τη κυρίαρχη στον Κυπριακό ουρανό, Τουρκική Αεροπορία

Στο βιβλίο του ο Σ.Βλάσσης, αναφέρει ξεκάθαρα : «Η έναρξη της Τουρκικής Εισβολής στην Κύπρο, εξελίχθηκε ανέλπιστα ομαλά για τους Τούρκους, εφόσον δεν προεβλήθη ουσιαστική αντίσταση από την Εθνική Φρουρά – τουλάχιστον στα αρχικά στάδια της (20/7/74).

Αυτό είχε ως αποτέλεσμα οι αμφίβιες δυνάμεις, να πραγματοποιήσουν αποβίβαση και όχι βίαιη απόβαση, και οι αερομεταφερόμενες δυνάμεις να μην υποστούν απώλειες κατά την πτήση τους, πάνω από το εχθρικό για αυτούς έδαφος.

Η συνολική τουρκική δύναμη η οποία αναπτύχθηκε στην Κύπρο την 20η Ιουλίου, ήταν περίπου 3.500 – 5.000 άνδρες.

Το σπουδαιότερο ήταν ότι παρόλο που και οι τρεις επιμέρους επιχειρήσεις αναπτύξεως των δυνάμεων (αποβατική, αεροαποβατική και αεροκίνητη) πραγματοποιήθηκαν υπό το φως της ημέρας, αντιβαίνοντας κάθε κανόνα στρατιωτικής λογικής, υπέστησαν μόνον ελαφρές – σχετικά – απώλειες.»

Όμως αυτό που γίνεται απόλυτα σαφές είναι το γεγονός ότι, στον χώρο του Προγεφυρώματος, παρά τις ευνοϊκές για τους Τούρκους συνθήκες, δεν κατέστη δυνατή η απόβαση ούτε καν μίας ίλης αρμάτων.

Αυτή η ανικανότητα που επέδειξαν δεν τους επέτρεψε αφ' ενός μεν να επεκτείνουν το προγεφύρωμά τους, αφ' ετέρου έθεσε σε κίνδυνο το όλο εγχείρημα!

Επίσης επέδειξαν κατά το πρώτο διήμερο από συντηρητική έως κακή διοίκηση – πράγμα που επιβεβαιώνεται από τα απομνημονεύματα του Στρατηγού Ντεμιρέλ.

Και αυτή παρατηρήθηκε όχι μόνο στον έχοντα το Γενικό πρόσταγμα της ενέργειας, τον Διοικητή του 6ου Σώματος (τον στρατηγό που είχε ξηλώσει τα διακριτικά του βαθμού του φοβούμενος μην συλληφθεί αιχμάλωτος από τους Έλληνες), αλλά και στους Διοικητές των σχηματισμών που έλαβαν μέρος στην επιχείρηση (Ταξιαρχία Çakmak, Αλεξιπτωτιστές, Καταδρομείς κλπ).

Τούρκοι αερομεταφερόμενοι στρατιώτες στον Τουρκοκυπριακό θύλακα της Λευκωσίας λίγο μετά την αποβίβασή τους και τουρκοκύπριοι μαχητές με φορητά που τους βοήθησαν στις μετακινήσεις τους (φωτογραφίες από Τουρκική πηγή)

Μπορούμε δηλαδή άνετα να δεχθούμε ότι τις Τουρκικές δυνάμεις τις έσωσε κυριολεκτικά ο παντελής αιφνιδιασμός των Ελληνοκυπριακών δυνάμεων, που φάνηκε περίτρανα με τον τακτικό και στρατηγικό αιφνιδιασμό του ΓΕΕΦ, που το οδήγησε σε εσφαλμένες διαταγές και σπασμωδικές αντιδράσεις, μη εφαρμόζοντας τα Σχέδια Αμύνης της Κύπρου που είχαν αναθεωρηθεί πολύ πρόσφατα (1973).

Έτσι οι Τούρκοι, μετά το κρίσιμο πρώτο βράδυ, με δεδομένη την απραξία των Ελληνοκυπριακών δυνάμεων, κατάφεραν την 21η Ιουλίου να αποβιβάσουν άλλες 2.000 άνδρες, αναδιοργανώνοντας τις δυνάμεις τους.

Παρόλα ταύτα ούτε την δεύτερη μέρα κατόρθωσαν να αποβιβάσουν την απαραίτητη ίλη μέσω αρμάτων που περίμενε στα ανοιχτά της Κερύνειας.

Όμως πάλι το ΓΕΕΦ, όντας καθησυχασμένο από το Α/ΕΔ της Αθήνας ότι «βαίνομεν προς πολιτικήν λύσιν της κρίσεως», αδράνησε και πάλι, δίνοντας την δυνατότητα στους Τούρκους την 22α Ιουλίου, να αποβιβάσουν τα άρματά τους και να κινηθούν τάχιστα προς ανατολάς, προλαμβάνοντας τις εξελίξεις που θα δημιουργούσε η επερχόμενη – με βάση όλα τα δεδομένα – συμφωνία για προσωρινή κατάπαυση του πυρός!

Οι Τούρκοι στρατιώτες εισέρχονται σαν ελευθερωτές στα Τουρκοκυπριακά χωριά και ...σαν δήμειοι στα Ελληνοκυπριακά! Ο χάρτης της Κύπρου έπρεπε να αλλάξει!

Όμως οι μερικές – έστω - επιτυχίες των Ελληνοκυπριακών Δυνάμεων Καταδρομών στα υψώματα του Πενταδακτύλου, είχαν φοβερό αντίκτυπο στο ηθικό των Τουρκικών δυνάμεων, τα οποία έμειναν επίσης άπρακτα μπροστά σε ασθενή Ελληνοκυπριακά τμήματα καθ' όλη την διάρκεια της ημέρας αυτής, αποφεύγοντας να αναλάβουν οποιαδήποτε επιθετική πρωτοβουλία!

Σε ότι αφορά δηλαδή τον «Ατίλα Ι», μπορεί να υποστηριχθεί ότι η Τουρκική Εισβολή πέτυχε, κρίνοντας, μόνο εκ του αποτελέσματος. Οι γνωρίζοντες τα Στρατιωτικά θέματα, αντιλαμβάνονται πλήρως τι ακριβώς σημαίνει η έκφραση «κρίνοντας εκ του αποτελέσματος»! Αυτό σημαίνει πρακτικά ότι δεν μπορεί «το αποτέλεσμα» να αποκρύψει τα μεγάλα σφάλματα στα οποία υπέπεσε ο Τουρκική Στρατιωτική Ηγεσία, όχι μόνο σε επίπεδο «τακτικής μάχης», αλλά κύρια σε επίπεδο Επιτελικού σχεδιασμού.

Αυτά τα σφάλματα θεωρούνται ανεπίτρεπτα για έμπειρους επιτελείς, γεγονός που δείχνει το χαμηλό επίπεδο των ανώτερων και ανώτατων στελεχών, όσον αφορά τον τότε Τουρκικό Στρατό. Την εποχή εκείνη ο Τουρκικός Στρατός παρουσίαζε τρομερές ατέλειες και ελλείψεις από πλευράς εκπαίδευσης και ετοιμότητας, αλλά το πιο αδύνατό του σημείο ήταν στην επιτελική σκέψη και σχεδίαση.

Το γεγονός ότι επί μία δεκαετία οι Τούρκοι σχεδίαζαν απόβαση, δίχως όμως να έχουν προσδιορίσει επακριβώς τις κατάλληλες ακτές για αυτό, είναι αποκαλυπτικό των επιτελικών αδυναμιών τους.

Φανερώνει την πλήρη ανικανότητα εκτέλεσης στοιχειώδους επιτελικής εργασίας, επί συγκεκριμένων και πραγματικών δεδομένων, που επικρατούν στο πιθανό πεδίο επιχειρήσεων.

Και αυτή η ανικανότητα γίνεται ακόμα πιο αποκαλυπτική, όταν λάβουμε υπ' όψιν μας ότι οι Τούρκοι απολάμβαναν πλήρη ελευθερία κινήσεων, στην θάλασσα στον αέρα αλλά και κατά τα κρίσιμα πρώτα εικοσιτετράωρα, στην στεριά!

Το σχέδιο αντιπερισπασμού, με τον παραπλανητικό στόλο να πλέει προς Αμμόχωστο, σχεδιάστηκε πρόχειρα και ως εκ τούτου, μη τηρώντας το χρονοδιάγραμμα, απέτυχε παταγωδώς!

Η αδυναμία της μη ρεαλιστικής σχεδιάσεως, σύμφωνα με τον Σ.Βλάση («Ο Απόρρητος Απίλας» σελ.109), είχε ως αποτέλεσμα την μεταφορά ορισμένων ενισχύσεων, μόνο την τρίτη ημέρα, οι οποίες όμως επαρκούσαν και πάλι οριακά, για να επιτευχθεί η συνένωση των δυνάμεων. Και λέμε οριακά γιατί σε αυτές υπήρχε μόνο μία ίλη αρμάτων, που αυτή την φορά μεταφέρθηκε σε μικρότερα αποβατικά LCT.

Τούρκοι στρατιώτες που μόλις έχουν αποβιβασθεί από το μεταγωγικό ελικόπτερο στον Τουρκοκυπριακό θύλακα της Λευκωσίας – είναι όλοι οπλισμένοι σαν «αστακί»!

Είναι ξεκάθαρο ότι αν οι αρχικά αιφνιδιασμένες Ελληνοκυπριακές δυνάμεις, είχαν καταφέρει μέχρι τότε να μαζέψουν περισσότερες δυνάμεις και να οργανώσουν καλύτερα την άμυνά τους, ενδεχομένως οι αμυνόμενοι να είχαν καταφέρει να ρίξουν τους εισβολείς στην θάλασσα, αλλάζοντας δραστικά τον ρου της Ιστορίας.

Και αυτό φαίνεται από το γεγονός ότι μέχρι την άφιξη των Τουρκικών τεθωρακισμένων στην περιοχή του Μπογαζίου, το 1/3 αυτής της ίλης

αρμάτων που είχε ήδη αποβιβασθεί από την προηγούμενη ημέρα, είχε τεθεί εκτός μάχης από την ανοργάνωτη και ισχνή Ελληνοκυπριακή άμυνα!

Αλλά και στα αεροαποβατικά επιτελικά σχέδια οι Τούρκοι δεν τα πήγαν καλύτερα!

Φωτο από την ρίψη Τούρκων Αλεξιπτωτιστών στον Τουρκοκυπριακό θύλακα Λευκωσίας

Πρόσφατα έγινε γνωστό από Τούρκο δημοσιογράφο, που επιβεβαίωσε τον Στρατηγό Ντεμιρέλ, ότι ο αρχικός σχεδιασμός της ενέργειας των μεταγωγικών αεροπλάνων, ήταν απόλυτα λανθασμένος.

Προέβλεπε πορεία κάθετη στον Πενταδάκτυλο, που θα είχε σαν αποτέλεσμα τις μεγάλες απώλειες σε μεταγωγικά αεροσκάφη, τα οποία αφού θα έριχναν το φορτίο τους πάνω από τον θύλακα Λευκωσίας, θα αναγκάζονταν να προχωρήσουν για κάποια κρίσιμα χιλιόμετρα νότια (μέσα από το κυπριακό νησιωτικό χώρο) για μπορέσουν να κάνουν στροφή για να επιστρέψουν στην Τουρκία.

Αυτό θα τους εξέθετε σε μεγάλο κίνδυνο, βάζοντας τους στο στόχαστρο των Ελληνοκυπριακών αντιαεροπορικών πυροβολαρχιών!

Παρόλα ταύτα οι ανώτατοι επιτελείς δεν το είχαν προβλέψει μέχρι μερικές ώρες πριν την έναρξη των επιχειρήσεων!

Και τελικά το πρόσεξε και «τόλμησε» να κάνει την παρατήρηση ένας κατώτερος αξιωματικός αφήνοντας άναυδους τους πομπώδεις ανώτατους επιτελείς!

Οι Τούρκοι στρατιώτες στην προώθηση τους είχαν αρωγό τον Τουρκοκυπριακό πληθυσμό. Στην φωτογραφία Τουρκοκύπρια με το παιδί της που κρατάει μια αυτοσχέδια τούρκικη σημαία καλωσορίζει τους Τούρκους Κομμάντος, που για αυτήν ήταν οι «ελευθερωτές»!

Ο Ταγματάρχης J.D.Harris, του καναδικού αποσπάσματος των Κυανοκράνων του Ο.Η.Ε., έγραψε σχετικά με την επιχείρηση αερομεταφοράς των Τούρκων: «Η Τουρκική από αέρος επιχείρηση ενδιαφερόταν ιδιαίτερος ώστε, να μην γίνει απόπειρα προελάσεως, είτε κατά των θέσεων της Κυπριακής Εθνοφρουράς, είτε κατά του αεροδρομίου. Πάντως ο αντικειμενικός σκοπός των αερομεταφερόμενων ήταν να συνενωθούν με τις μαχόμενες τουρκοκυπριακές μονάδες στην τουρκική περιοχή. Η επιχείρηση είναι άξια σχολιασμού μόνο σε τεχνικό επίπεδο και τίποτα περισσότερο [...] Συμπερασματικά το από αέρος μέρος της Τουρκικής εισβολής στη Κύπρο, μολονότι ήταν μια θεαματική παράσταση σ' ένα όμορφο πρωινό, και χωρίς αμφιβολία μια ηθική ενίσχυση για τους Τουρκοκυπρίους στην περιοχή τους, δεν έπαιξε και τόσο σημαντικό ρόλο ούτε στην άμεση τύχη του σημαντικού στρατιωτικά, αεροδρομίου της Λευκωσίας, ούτε στα αποτελέσματα της εισβολής γενικώτερα».

Για να δικαιολογήσουν οι Τούρκοι τις σοβαρότατες ελλείψεις στον επιτελικό σχεδιασμό, όσο και τα σοβαρότατα λάθη που διέπραξαν οι δυνάμεις τους σε τακτικό επίπεδο κατά την διάρκεια των επιχειρήσεων, επικαλούνται την ισχυρή αντίσταση που δήθεν αντιμετώπισαν.

Αυτό είναι κάτι που δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα!

Η Ελληνική αντίσταση υπήρξε μεν γενναία, πλην όμως ήταν ανοργάνωτη και όχι τόσο ισχυρή όσο θέλουν να την παρουσιάσουν οι Τούρκοι.

Μετά την αναμέτρηση όμως, ο νικητής συνηθίζει να επαινεί τον αντίπαλο για λόγους σκοπιμότητας και μόνο.

Εάν προβληθεί η εικόνα της επικρατήσεως επί ενός ανίκανου και αδύναμου αντιπάλου, τότε αυτομάτως η επιτυχία στο πεδίο της μάχης μειώνεται τόσο στην εκτίμηση των ουδέτερων παρατηρητών, όσο και στην συνείδηση ενός λαού.

Φωτιά σε σπίτια σε Ελληνοκυπριακό χωριό. Σε πρώτο πλάνο Τούρκος Αξιωματικός

Αντιθέτως αν υπερτονισθεί η πολεμική αξία του αντιπάλου, τότε το μέγεθος της επιτυχίας αυξάνεται και η εκτίμηση για το αξιόμαχο του τελικού νικητή διογκώνεται!

Οι Τουρκία σαν καθαρά Στρατοκρατούμενο Κράτος, με βαθύτατες σωβινιστικές εμμονές, είχε κάθε σκοπιμότητα για λόγους προπαγάνδας, προς το εξωτερικά αλλά κατά κύριο λόγο προς το εσωτερικό της, να μεγεθύνει υπέρμετρα το μέγεθος του αγώνα που έδωσαν τα τουρκικά στρατεύματα εισβολής, ιδίως εξ' αιτίας του γεγονότος ότι αυτός αποδεδειγμένα δόθηκε εναντίον ενός αδύναμου και μικρού αντιπάλου!

Οι Τούρκοι Στρατιώτες που υπό την κάλυψη επίγειων δυνάμεων αποβιβάζονταν από τα ελικόπτερα στον Τουρκοκυπριακό θύλακα της Λευκωσίας καθώς και στο χωριό Μια Μηλιά, έμπαιναν σε φορτηγά αυτοκίνητα που είχαν διαθέσει οι Τουρκοκύπριοι για να μεταφερθούν στην γραμμή αντιπαράθεσης των δύο πλευρών, στον άξονα της «Πράσινης Γραμμής».

Η Τουρκία των 50 εκατομμυρίων ατόμων εναντίον ενός νησιού 500 χιλιάδων διαιρεμένων πολιτικά και ψυχικά ανθρώπων!

Αν ληφθεί υπ' όψιν ο βαθμός αποδιοργάνωσης (εξ αιτίας του πραξικοπήματος) της παραμελημένης από τον Μακάριο Εθνικής Φρουράς, είναι απόλυτα εξηγήσιμη η σχετικά μικρή αντίσταση που αντιμετώπισαν, αναλογικά πάντα, οι Τούρκοι στην επιχείρησή τους...

Αυτό δεν σημαίνει σε καμιά περίπτωση ότι οι Έλληνες δεν πολέμησαν με γενναιότητα και δεξιοτεχνία σε πάρα πολλές περιπτώσεις.

Οι αναφορές που έκανα σε αυτήν την έρευνά μου είναι απειροελάχιστη παρουσίαση των ηρωικών αυτοθυσίας και αυταπάρνησης που έδειξαν Ελλαδίτες και Κύπριοι Αξιωματικοί, Υπαξιωματικοί και Οπλίτες.

Και όμως, αυτή η μικρή αντίσταση που προβλήθηκε από τα πεπαλαιωμένα Ελληνικά όπλα, σε κάποιες περιπτώσεις θα απειλούσε ακόμα και την έκβαση της ίδιας της εισβολής, αν συνδυαζόταν και με την τύχη σε κάποιες στιγμές και συγκυρίες.

Τούρκοι στρατιώτες μετά την κατάληψη Στρατοπέδου της Εθνικής Φρουράς (Στρατόπεδο Σ.Χατζηγιακουμή), σε αναμνηστική φωτογραφία. Στις κολώνες της πύλης του έχει μείνει η φράση «Αμύνεσθαι περὶ Πάτρης». Και κάποιοι αμύνθηκαν. Κάποιοι όμως πρόδωσαν!

Όμως το ΓΕΕΦ δεν στάθηκε στο ύψος της αποστολής του.

Ο Ταξίαρχος Γεωργίσης δεν έπαιξε σε καμία περίπτωση, όχι μόνο τον ρόλο «του ηγήτορος» που χρειαζόνταν εκείνη την στιγμή οι σφυροκοπούμενες

Ελληνοκυπριακές Δυνάμεις, αλλά και παρά τα όσα υποστηρίζουν μερικοί, ούτε κάν τον ρόλο του καλού επιτελικού αξιωματικού!

Διηύθυνε έναν άνισο αγώνα με χαρακτηριστική ηττοπάθεια, ενεργώντας σαν Διοικητής Συγκροτήματος και όχι σαν Αρχηγός Στρατεύματος.

Δεν ανέλαβε καμιά πρωτοβουλία όταν έπρεπε, η αντίδρασή του σχεδόν σε όλες τις περιπτώσεις υπήρξε λανθασμένη και η ατολμία και η αδράνειά του – ιδίως κατά την δεύτερη μέρα της εισβολής – υπήρξε αδικαιολόγητη.

Ο ρόλος του ως Α/ΓΕΕΦ περιορίστηκε στην επικοινωνία του με το Α/ΕΔ της Αθήνας, αναμένοντας ...οδηγίες και την σωτηρία, η οποία φυσικά ... δεν ήλθε ποτέ!

Με την ψυχρή μελέτη της πολεμικής δράσης μπορεί να αξιολογηθεί η απόδοση των Ελληνοκυπριακών Δυνάμεων.

Κατ' αρχήν οι αρχικές αναφορές για επιτυχίες της ΕΛΔΥΚ την ημέρα της εισβολής δεν είναι ακριβείς.

Η μονάδα χρησιμοποιήθηκε σε μια επιθετική επιχείρηση, πολύ νευρικά και πρόχειρα προπαρασκευασμένη, η οποία «υπό τας συνθήκας», ήταν καταδικασμένη σε αποτυχία.

Δεν απέδωσε τα αναμενόμενα διότι χρησιμοποιήθηκε λανθασμένα!

Άνδρες της 31 ΜΚ σε άσκηση (κατ' άλλους αυτή η φωτογραφία έχει παρθεί από τα γεγονότα του 1964 και ειδικότερα από την μάχη της Μανσούρας όπου η 31ΜΚ έπαιξε κύριο ρόλο

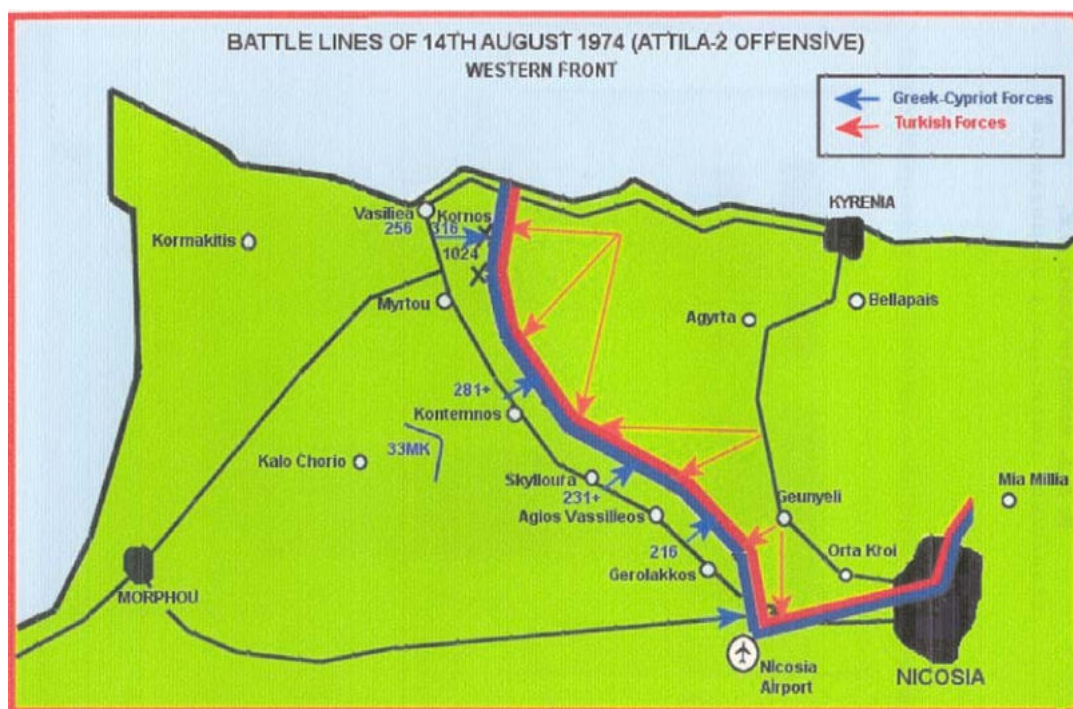
Στην ουσία στον «Ατίλα Ι», πολέμησε την πρώτη μέρα σε μια άσκοπη επιχείρηση, και τις επόμενες δύο παρέμενε χαρακτηριστικά αδρανής, παρόλο που δεν δεχόταν σχεδόν καθόλου πίεση (με εξαίρεση τις αεροπορικές προσβολές).

Η χρήση κάποιων υπομονάδων της σαν ενίσχυση άλλων μονάδων δεν επέφερε κανένα ουσιαστικό αποτέλεσμα, διότι επίσης δεν ήταν μαζική, ούτε καλά προπαρασκευασμένη.

Κατά την ταπεινή μου άποψη, η ΕΛΔΥΚ ενισχυμένη με τεθωρακισμένα της 23ης Ε.Μ.Α., έπρεπε να διαταχθεί από την πρώτη κιόλας μέρα της εισβολής, να κατευθυνθεί χωρίς καθυστέρηση εναντίον του προγεφυρώματος στο Πέντεμίλι, και να επιτεθεί στις δυνάμεις εισβολής των Τούρκων.

Η εξάλειψη του θύλακα του Κιόνελλι, μπορούσε να περιμένει, μιάς και οι Τούρκοι που ευρίσκονταν μέσα σε αυτόν είχαν λάβει σαφώς αμυντική στάση και δεν απειλούσαν σε καμιά περίπτωση την Λευκωσία ή τα προάστειά της (κάτι που άλλαξε ριζικά στον «Ατίλα ΙΙ»).

Τελικά η ένδοξη – πραγματικά – δράση της ΕΛΔΥΚ, εμφανίζεται με τον «Ατίλα ΙΙ» και ειδικότερα με την ηρωική υπεράσπιση του Στρατοπέδου της από μία διλοχία ΗΡΩΩΝ, που αφέθηκαν να σφαγιαστούν, από την ανεπαρκή ηγεσία της Εθνικής Φρουράς, η οποία την έταξε σε ένα άνισο καταδικασμένο αμυντικό αγώνα, απέναντι σε υπερδεκαπλάσιο εχθρό με φανερό υπεροπλία σε όλους τους τομείς, εκτός από ένα : **την ΑΝΔΡΕΙΑ!**

Χάρτης των επιχειρήσεων κατά τον «Ατίλα ΙΙ – Αύγουστος 1974»

Τότε γράφτηκαν σελίδες Ελληνοπρεπούς μεγαλείου ψυχής (σχετ. αναφορά σε προηγούμενο κεφάλαιο).

Αλλά και τα τεθωρακισμένα της Εθνικής Φρουράς χρησιμοποιήθηκαν λάθος!

Το Όπλο του Ιππικού – Τεθωρακισμένων, υπήρξε ανέκαθεν το κατ' εξοχήν επιθετικό Όπλο.

Όταν αυτό το όπλο χρησιμοποιείται μαζικά (όπως έκαναν οι Τούρκοι στην κοιλάδα της Μεσσαορίας, κατά την προέλασή τους προς Αμμόχωστο), τότε είναι πολύ δύσκολο σε οποιονδήποτε αντίπαλο να το αντιμετωπίσει με επιτυχία.

Και το άρμα αντιμετωπίζεται μετωπικά ΜΟΝΟ με άρμα!

Το ΓΕΕΦ έπραξε ακριβώς το αντίθετο με ότι προστάζει η στρατιωτική λογική. Διάρρησε τις δυνάμεις της 23ης ΕΜΑ και 21ης ΕΑΝ και τις απέσπασε σαν μεμονωμένες μονάδες, σε Τάγματα ή ακόμα και Λόχους Πεζικού.

Οπότε 2-3 άρματα ανά τάγμα, δεν του προσέθεταν ικανοποιητική ισχύ πυρός.

Ταυτόχρονα, με τις «ακινήσιες» εξ αιτίας βλαβών κατά την μετακίνηση, ακόμα και αυτή η λίγη δύναμη πυρός εξανεμιζόταν (η οποία στην ουσία δεν υπήρχε – απλά, η ύπαρξη αρμάτων σε μια μονάδα Πεζικού ή σε ένα τάγμα Επιστρατεύσεως, κρατούσε το ηθικό σε κάποιο ανεκτό επίπεδο)!

Έτσι, διασπαρμένα τα άρματα εδώ και εκεί, ο αντίπαλος τα αντιμετώπισε μεμονωμένα και με ευχέρεια, χωρίς ιδιαίτερη δυσκολία.

Τουρκικά Τεθωρακισμένα εισέρχονται στον Τουρκοκυπριακό θύλακα Λευκωσίας

Καμιά από τις επιθετικές πρωτοβουλίες της Ελληνικής πλευράς δεν απείλησε πραγματικά τις Τουρκικές δυνάμεις.

Όλες υπήρξαν με ελλιπή σχεδιασμό και παρά την καταφανή προθυμία των Ελλήνων και Ελληνοκυπρίων Αξιωματικών και Οπλιτών να τις εκτελέσουν με επιτυχία και να επιφέρουν βαρύ πλήγμα κατά του εχθρού, αυτό δεν έγινε σχεδόν ποτέ κατορθωτό.

Η μόνη δράση που κλόνισε το ηθικό των εισβολέων ήταν η νυκτερινή επίθεση των Καταδρομών μας την νύχτα της 20/21 Ιουλίου.

Παρόλο το γεγονός ότι έως το μεσημέρι της 21ης Ιουλίου, με διαταγή του Συνταγματάρχη (ΚΔ) Κομπόκη, Διοικητή των Καταδρομέων Κύπρου, αναγκάστηκαν να απαγκιστρωθούν από τα υψώματα που κατέλαβαν την προηγούμενη νύχτα, για να μην εγκλωβιστούν από τον εχθρό (με βάση την αδυναμία του ΓΕΕΦ να τους αντικαταστήσει με μονάδα Πεζικού), εν τούτοις η επίδραση αυτής της επίθεσης των Λοκατζήδων μας, στους Τούρκους Αλεξιπτωτιστές υπήρξε κάτι παραπάνω από καταλυτική.

Φωτογραφία από το Κάστρο του Αγ.Ιλαρίωνα, του στρατοπέδου των Τούρκων Κομμάντος που κατέλαβε Λόχος της 31ΜΚ την νύχτα 20/21 Ιουλίου. Οι Τούρκοι αιφνιδιάστηκαν και εξουδετερώθηκαν. Το στρατόπεδο εγκαταλείφθηκε από την 31 ΜΚ διότι οι δυνάμεις πεζικού που έπρεπε να σταλούν να την αντικαταστήσουν, δεν ήλθαν ποτέ!

Οι Τούρκοι για μια ολόκληρη ημέρα έμειναν αδρανείς επί του Πενταδάκτυλου, βγάζοντας από το μυαλό τους οποιαδήποτε ιδέα επιχείρησης, για συνένωσή τους με τον θύλακα Λευκωσίας.

Άντρες της 31 ΜΚ στα μέσα Αυγούστου 1974 ενώ υπερασπίζονται το χωριό Πιρόϊ

Όμως οι Καταδρομείς μας, έδρασαν σύμφωνα με τον ρόλο τους μόνο την νύχτα της 20/21 Ιουλίου, όπου υπήρξαν επιτυχείς.

Χάρτης των επιχειρήσεων των 4 ΜΚ (31, 32, 33 και 34-Επιστράτων) στον Πενταδάκτυλο την νύχτα της 20/21 Ιουλίου 1974. Ο αντίκτυπος στο ηθικό των Τούρκων ήταν μεγάλος!

Όταν διατάχθηκαν να εκτελέσουν άλλα καθήκοντα πέραν της φύσης τους (π.χ. αμυντικά - όπως η 33 ΜΚ που διατάχθηκε να ενισχύσει το 251 Τ.Π.), τότε γνώρισαν την καταστροφή, διότι ως μονάδες δεν είχαν την απαραίτητη ισχύ για αυτόν τον ρόλο (να αντιμετωπίσουν με ελαφρύ ατομικό οπλισμό, άρματα σε ευρύ και ακάλυπτο πεδίο μάχης).

Συνοψίζοντας θα ήθελα να αναφέρω ότι στον «Ατίλα II» τα πράγματα ήταν εξαιρετικά δυσάρεστα για τα Ελληνικά Όπλα.

Οι επίστρατοι με καταρρακωμένο το ηθικό, με τον εχθρό όχι «προ των Πυλών» αλλά «εντός της Εστίας» και με την δυσωδία της Προδοσίας να πλανάται στον αέρα, στράφηκαν φανερά σε πολλές περιπτώσεις εναντίον των Ελλαδιτών αξιωματικών τους, και εγκατέλειπαν τις θέσεις τους προ των Τούρκων που προέλαυαν.

Οι Τούρκοι έχοντας αποβιβάσει 40.000 στρατό και άρματα Μ-47 και Μ-48 κατά την διάρκεια της υποτιθέμενης «καταπαύσεως του πυρός», είχαν προωθηθεί σε σημεία εφόρμησης, και με την έναρξη του 2ου γύρου των επιχειρήσεών τους, έκαναν πραγματικό «περίπατο»!

Περίπατο, με όλα τα μειονεκτήματα του Τουρκικού Στρατού (αποφυγή εχθροπραξιών την νύχτα, επιθέσεις σε μπουλούκι και πάντα υπό την κάλυψη αρμάτων κλπ), αλλά παρόλα ταύτα ...έκαναν περίπατο.

Ήταν φανερό ότι η Ελλάδα δεν θα πολεμούσε, ούτε στον Έβρο, ούτε στο Αιγαίο, αλλά ούτε αλλού, πιέζοντας για πολιτική λύση του προβλήματος, μέσω της διπλωματικής οδού και ότι είχαν αφεθεί στην τύχη τους και στην απόφαση των Τούρκων Επιτελών, που θα αποφάσιζαν να σταματήσουν να προελαύνουν...

Ελληνοκύπριος μαχητής νεκρός στο μετερίζι του! Στις μάχες του Αττίλα II οι Εθνική Φρουρά είχε τις μεγαλύτερες απώλειες.

Όμως εκεί κάποιοι μικροί «θεοί» κράτησαν την σημαία ψηλά, δίνοντας το παράδειγμα του αγώνα στους προδομένους μαχητές.

Φωτο Τούρκου Κομμάντο που πολυβολεί τις θέσεις της Εθνικής Φρουράς προ του Καραβά

Το όνομα του Δημήτρη Αλευρομάγειρου, Ταγματάρχη τότε ενός Τάγματος Επιστράτων, κράτησε την Τουρκική επίθεση σχεδόν στα προ της εισβολής σύνορα της λεγόμενης «πράσινης γραμμής» στην Λευκωσία.

Και οι κάτοικοι της Λευκωσίας τον μνημονεύουν πάντα στις συζητήσεις τους για εκείνες τις «μαύρες μέρες».

Κατεστραμμένο Τουρκικό άρμα M-48 μπροστά στην Σχολή Γρηγορίου στην Λευκωσία. Εικάζεται ότι είναι ένα από τα 6 άρματα που κατέστρεψε μόνος του με το αντιαρματικό του όπλο ο Καταδρομέας Μπικιάκης

Αλλά και αρκετοί άλλοι σαν αυτόν, ανώτεροι αλλά και κατώτεροι αξιωματικοί, διοίκησαν ολόκληρα τάγματα και αντέταξαν όση αντίσταση μπορούσαν, μέσα στην γενική κατάρρευση και το καταβεβλημένο ηθικό.

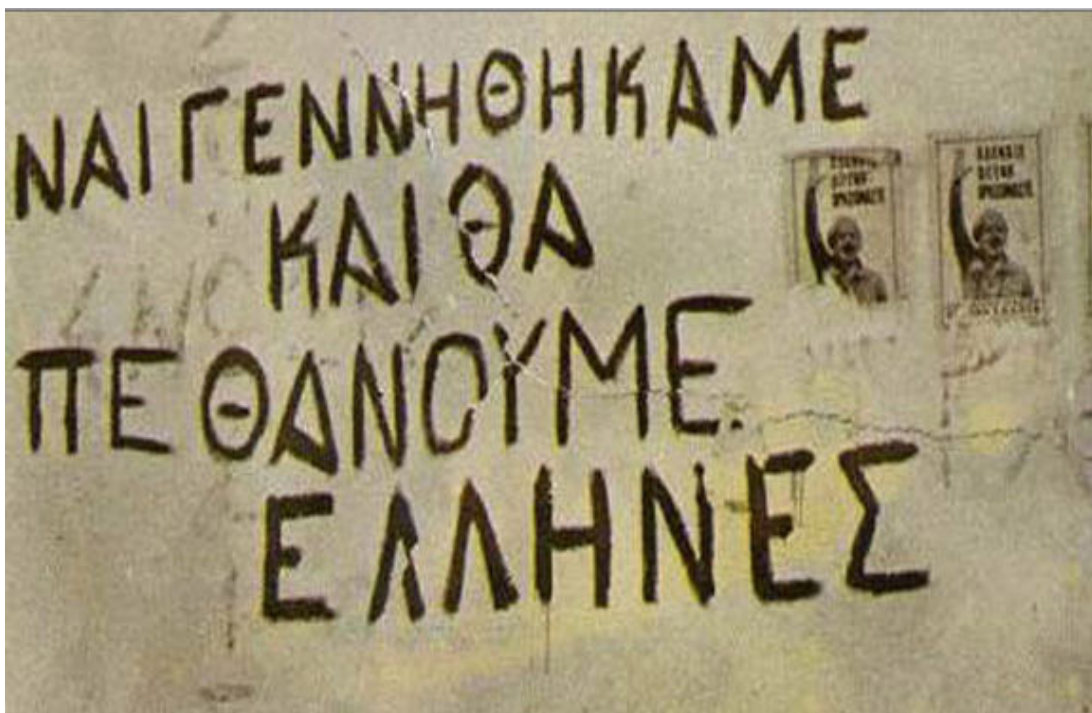
Όπως ο Πλαστήρας του Μικρασιατικού Μετώπου, έτσι και αυτοί προσπάθησαν μέσα στην παντελή αποσύνθεση των μονάδων να αντιτάξουν κάποια άμυνα για να σωθεί ότι ήταν δυνατόν!

Αλλά ποιά είναι τα αποθέματα της δύναμης της ψυχής που είναι τόσο αρκετά, ώστε να τα καταφέρεις, όταν πέραν της καταφανούς υπεροπλίας του εχθρού έχεις και μια πασιφανή προδοσία εκ των έσω;

Εν κατακλείδι, η Τουρκική εισβολή πέτυχε όχι μόνο εξ αιτίας των υπέρτερων δυνάμεων που διέθεσε η Τουρκία έναντι των Ελλήνων, αλλά κύρια διότι στο Ελληνοκυπριακό στρατόπεδο, επικρατούσε αποδιοργάνωση και σύγχυση και διότι δεν εφαρμόστηκαν ΠΟΤΕ τα Σχέδια Αμύνης του νησιού.

- Πέτυχε γιατί το ΑΕΔ της Χούντας στην Αθήνα αποφάσισε να μην πολεμήσει! (Μπονάνος – Αραπάκης – Παπανικολάου - Γαλατσάνος)!
- Πέτυχε διότι η ηγεσία του ΓΕΕΦ στην Κύπρο ήταν ανίκανη να διαχειριστεί αυτήν την κρίση (Γεωργίτσας) Πέτυχε διότι βρήκε απέναντί της, ένα στρατό και ένα λαό διχασμένους και προδομένους!
- Πέτυχε διότι το «εγώ» μπήκε μπροστά από το «εμείς» (Μακάριος ο Γ')!
- Πέτυχε διότι η ανοησία επικράτησε του νηφάλιου πατριωτισμού (Ταξίαρχος Ιωαννίδης)!
- Πέτυχε διότι τελικά κάποιιοι ήθελαν να πετύχει (Henry Kissinger και Άγγλοι)!
- Πέτυχε διότι κάποιιοι πολιτικοί μας υπήρξαν κατώτεροι των περιστάσεων (πολιτικοί της Μεταπολίτευσης)!

Όλα τα άλλα δυστυχώς, είναι επαίσχυντες δικαιολογίες!

Είναι πραγματικά απογοητευτικό, πως μια ολόκληρη σελίδα της ένδοξης Ελληνικής Ιστορίας στην Κύπρο, με πρωταγωνιστές την ΕΟΚΑ και τους αγωνιστές της, χάθηκε με μιάς, από τις ασυνάρτητες κινήσεις αξιωματικών, πολιτικών και μερίδας του λαού. Κάποτε που η Ιστορική Αλήθεια θα λάμψει, οι μορφές των Αυξεντίου, Καραολή, Δημητρίου, Παλληκαρίδη, Πατάτσου, Μάτση και τόσων άλλων θα εμφανισθούν σαν Ερινύες μπροστά σε μικρόψυχους πολιτικούς και αξιωματικούς που παρέδωσαν την Μαρτυρική Κύπρο στους απόγονους του Αττίλα.

ΤΟ «ΚΑΤΗΓΟΡΩ» ΜΟΥ!

Μετά την Μικρασιατική Καταστροφή (1922) και την Επανάσταση του προδομένου Στρατού μας, υπό τους συνταγματάρχες Πλαστήρα και Γονατά (δύο Συνταγματάρχες «μπαρουτοκαπνισμένους», που οποίοι σημειωτέον ανήκαν σε αντίθετες πολιτικές παρατάξεις), το κυρίαρχο σύνθημα που υπήρχε στα χείλη Λαού και Στρατού ήταν ένα: «οι προδότες να τιμωρηθούν»!

Λαός και Στρατός ζητούσαν στην ουσία εκδίκηση για την Καταστροφή!

Βέβαια καμιά τιμωρία δεν θα μπορούσε να μας δώσει πίσω την Ιωνία, την Ίμβρο, την Τένεδο, την Ανατολική Θράκη (που αναγκαστήκαμε να παραδώσουμε στους Τούρκους με την Συνθήκη της Λωζάνης το 1923), ούτε να ξαναφέρει στην ζωή τις εκατοντάδες χιλιάδες Ελλήνων που σφαγιάστηκαν από τους Τούρκους.

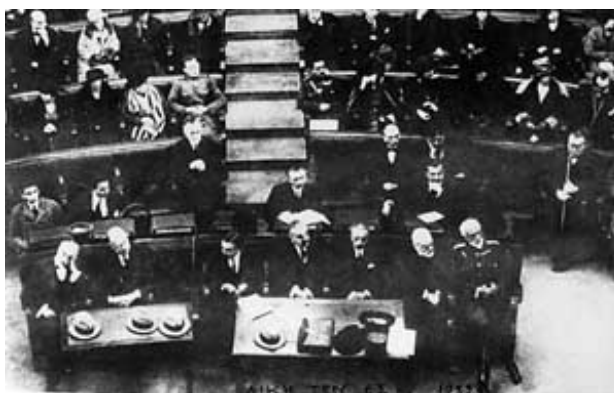
Η Καταστροφή της Σμύρνης το καλοκαίρι του 1922 και το ξεριζώμα του Μικρασιατικού Ελληνισμού από τις εστίες τους μετά από αιώνες.

Όμως θα απάλυνε τον πόνο, όλων αυτών που ένιωσαν προδομένοι όταν έβλεπαν τον ένδοξο μέχρι τότε Ελληνικό Στρατό, να αποχωρεί άτακτα από τα ιερά εδάφη της Ιωνίας, αφήνοντας τους ανυπεράσπιστους στις ορδές του εκδικητικού Μουσταφά Κεμάλ!

Θα απάλυνε κατά κάποιο τρόπο και την ντροπή για όλους αυτούς τους αξιωματικούς και οπλίτες, που από ένδοξοι απελευθερωτές κατόντησαν κυνηγημένοι φυγάδες, ρακένδυτοι, ξυπόλυτοι, άοπλοι, νηστικοί, με μόνο ένστικτο να κυριαρχεί μέσα τους, αυτό της αυτοσυντήρησης.

Τότε οι λεγόμενοι «6» Πολιτικοί και Αρχιστράτηγος, κάθισαν σε ένα εδώλιο ενός δικαστηρίου που εκ προοιμίου τους είχε καταδικάσει... (στην πραγματικότητα οι κατηγορούμενοι ήταν εννέα – συμπεριλαμβανόμενου και του Πρίγκιπα Αντρέα – αλλά έχουμε συνηθίσει να την αποκαλούμε ως «δίκη των 6» λόγω του ότι μόνο οι έξη από αυτούς καταδικάστηκαν στην εσχάτη των ποινών).

Κατηγορήθηκαν λοιπόν για ΕΣΧΑΤΗ ΠΡΟΔΟΣΙΑ, με την έννοια ότι «με δόλο συνήργησαν από κοινού, με σκοπό να παραδοθούν στον εχθρό Ελληνικά εδάφη»!

Η Δίκη των Εξ – φωτογραφία από την ακροαματική διαδικασία – Σε πρώτο πλάνο οι κατηγορούμενοι πολιτικοί και αρχιστράτηγος

Η απόφαση κόλαφος!

ΕΝΟΧΟΙ με την ποινή του θανάτου...

Στο Γουδί έγινε η εκτέλεση της ποινής!

Οι καταδικασθέντες: Γούναρης, Θεοτόκης, Μπαλτατζής, Πρωτοπαπαδάκης, Στράτος και Χατζηανέστης!

Οι Άγγλοι προσπάθησαν να αποτρέψουν την εκτέλεση της απόφασης του Δικαστηρίου με απειλές για διπλωματικό αποκλεισμό και άλλα αντίποινα, πολιτικά και οικονομικά.

Αλλά βρήκαν μπροστά τους τον συνταγματάρχη Νικόλαο Πλαστήρα. Τον «Μαύρο Καβαλάρη» του Μικρασιατικού Μετώπου!

Τον Διοικητή του «Σειτάν-Ασκέρ» (όπως ονόμαζαν οι Τούρκοι το 5/42 Σύνταγμα Ευζώνων)

Με μια αντρίκια και άκρως Ελληνοπρεπή απάντηση στον πρέσβη τους Λίντλεϋ, διέλυσε οποιαδήποτε ελπίδα των Άγγλων να επιβάλουν την θέλησή τους στην Ελληνική Επαναστατική Κυβέρνηση.

Το μόνο που κατάφεραν οι Άγγλοι, ήταν να παραλάβουν τον πρίγκιπα Ανδρέα, ο οποίος είχε καταδικαστεί σε Ισόβια Εξορία.

Και αμέσως μετά, σήκωσε το τηλέφωνο και έδωσε εντολή να εκτελεσθεί η θανατική ποινή που είχε επιβάλλει το Στρατοδικείο στους 6 (Αρχιστράτηγο και Πρωθυπουργό-Υπουργούς)!

Πίνακας του Στρ. Ν.Πλαστήρα (του «Καραμπιμπέρ» όπως τον αποκαλούσαν οι Τούρκοι)

Πολλοί νομικοί κύκλοι της εποχής αρθρογράφησαν με μανία και εμπάθεια κατά της απόφασης του Στρατοδικείου.

Υποστήριξαν ότι δεν αποδείχθηκε το κατηγορητήριο σε καμία περίπτωση...

Και ίσως «νομικά» να είχαν δίκαιο.

Διότι δεν αποδείχτηκε ποτέ ότι ο πρωθυπουργός Γούναρης και οι κυριότεροι υπουργοί του, αλλά και ο αρχιστράτηγος Χατζηανέστης, «με δόλο συνήργησαν από κοινού με σκοπό να παραδοθούν στον εχθρό Ελληνικά εδάφη» (όπως έλεγε το κατηγορητήριο)!

Υπήρξαν οργανωτικά και οικονομικά ανίκανοι; Ναι...

Υπήρξαν πολιτικά «αλλήθωροι»; Ναι...

Υπήρξαν στρατιωτικά «μύωπες»; Ναι... Να τα δεχθούμε όλα!

Όμως δεν αποδείχτηκαν «προδότες» με την στενά νομική έννοια του όρου!

Πρώτον η Μικρά Ασία δεν εθεωρείτο «τυπικά» Ελληνικό Έδαφος...

Ο Ελληνικός Στρατός είχε λάβει εντολή από τους συμμάχους να αποβιβαστεί για την προστασία των εκεί πληθυσμών, να τηρήσει δηλαδή την τάξη, αλλά πάντα σε «τυπικά» Οθωμανικό ("Τουρκικό") έδαφος! Άσχετα αν οι πάντες θεωρούσαν βέβαιο ότι κάποια στιγμή, όλη αυτή η περιοχή – τουλάχιστον του σαντζακίου Σμύρνης – επρόκειτο να προσαρτηθεί στην Ελλάδα μετά από δημοψήφισμα, με δεδομένη την πλειοψηφία του Ελληνικού & φιλελληνικού Αρμενικού στοιχείου, στην περιοχή...

Δεύτερον από πουθενά δεν προέκυψε – από την ακροαματική διαδικασία - ότι οι εν λόγω Πολιτικοί, έκαναν με δόλο ότι ήταν δυνατόν, για να παραδώσουν την Μικρά Ασία στον Κεμάλ...

Στην συνείδηση όμως του Ελληνικού Λαού που βρέθηκε μπροστά σε μια Εθνική Καταστροφή ήταν εκ προοιμίου ΟΛΟΙ ΕΝΟΧΟΙ....

Και το Στρατοδικείο συντάχθηκε με την θέληση του Ελληνικού Λαού!

Αυτό ακριβώς με ταλανίζει και την υπόθεση της Κύπρου...

- Ήταν προδότης ο Ιωαννίδης;
- Ήταν προδότης ο Μακάριος;
- Ήταν προδότες ο Γεωργίτσος και οι Επιτελείς του ΓΕΕΦ;
- Ήταν προδότες ο Μπονάνος και οι Αργηγοί των Επιτελείων, στην Αθήνα;
- Ήταν προδότες οι πολιτικοί (Καραμανλής, Αβέρωφ, Μαύρος κλπ) που τους διαδέχθηκαν στην εξουσία στα τέλη Ιουλίου του 1974;

Η έννοια ΠΡΟΔΟΣΙΑ με στενή νομικά έννοια του όρου, δεν αποδεικνύεται «πέραν κάθε αμφιβολίας» σχεδόν για κανένα από τους παραπάνω! Όπως δεν αποδείχτηκε για κανένα στην «Δίκη των 6» πριν 86 περίπου χρόνια!

Όμως τι κάνει τον απλό λαό αλλά και τους οπλίτες που πολέμησαν και το 1922 και το 1974, να φωνάζουν για «προδοσία»;

Ίσως το ένστικτο, ίσως το διογκωμένο αίσθημα της ταπείνωσης, ίσως και τα δύο μαζί!

Η φωτογραφία του μικρού Κύπριου, μπροστά στο γραμμένο σύνθημα στον τοίχο από άντρες της ΕΟΚΑ θα μείνει χαραγμένο στην μνήμη όλων αυτών που πιστεύουν ότι την λύση στα τετελεσμένα που δημιούργησαν οι Τούρκοι στο νησί, δεν θα την δώσει κανένα Σχέδιο τύπου Ανάν, ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση, ούτε η ευδαιμονία που κατακλύζει σήμερα την Κύπρο.

Και είναι ξεκάθαρο ότι «οι επιθέσεις ειρήνης» του κ.Χριστόφια προς τους Τούρκους δεν θα δώσουν λύση στο πρόβλημα που δημιούργησαν η Χούντα και οι Τούρκοι το 1974.

Κατά την ταπεινή μου γνώμη, με την γνώση που απέκτησα μελετώντας βαθιά, περίπου 100 βιβλία για την Μικρασιατική Εκστρατεία (γραμμένα από άτομα με διαφορετικές πολιτικές πεποιθήσεις, αλλά και εθνικότητα), καθώς και περίπου 50 βιβλία που γράφτηκαν για την Κυπριακή Τραγωδία, μπορώ άφοβα να πω, **ότι είναι «Εσχάτη Προδοσία» και τότε και τώρα!**

Η Εσχάτη Προδοσία είναι πολύ βαριά κατηγορία...

Κανείς δεν πρέπει και δεν μπορεί να την εξαπολύει «ελαφρά τη καρδιά»!

Όμως ποιά είναι κατά την γνώμη μου η «Εσχάτη Προδοσία»;

Εσχάτη Προδοσία είναι η πράξη εκείνη την οποία ενσυνείδητα κάποιος πράττει, γνωρίζοντας ή διαβλέποντας, ότι με την πράξη του αυτή θα πραγματοποιηθεί βλάβη στην Πατρίδα του!

Δεν ισχύει το «δεν ήξερα», ή «δεν το φαντάστηκα», ούτε βέβαια το φαιδρό «δεν το έκανα επίτηδες»!

Ο Ελληνικός Στρατός στα βάθη της Μικράς Ασίας, σε μια επική πορεία χωρίς όμως κανένα στρατιωτικό ή πολιτικό αντίκρισμα, που είχε σαν αποτέλεσμα αποκλειστικά και μόνο, την θυσία χιλιάδων νέων, δηλαδή της αφρόκρεμας του Ελληνικού Στρατού.

Όταν κύριε Γούναρη αποφάσιζες και διέταζες τον αρχιστράτηγο να ξεκινήσει την ανούσια προέλαση του Στρατού στα βάθη της Ανατολίας, εκεί όπου ούτε ρουθούνι ελληνικό υπήρξε τους τελευταίους αιώνες, δεν γνώριζες ότι οδηγούσες τον στρατό σου στην καταστροφή;

Το έκανες από καθαρή ματαιοδοξία για να εξισορροπήσεις τις επιτυχίες του προκατόχου σου (Ελ.Βενιζέλου), ξεκινώντας από εκεί όπου εκείνος είχε αποφασίσει να σταματήσει...

Έστειλες χιλιάδες άντρες στον θάνατο, μείωσες την μαχητική ικανότητα του στρατεύματός σου και αναπτέρωσες το μέχρι πριν καταρρακωμένο ηθικό των αντιπάλων σου!

Ναι, σίγουρα δεν το ήθελες... Όμως γνώριζες τις συνέπειες από αυτήν την απόφασή σου...

Κάποιος θα μου πει ενδεχομένως ότι τουλάχιστον αυτοί πολέμησαν...

Αλήθεια είναι, όμως αλήθεια είναι επίσης ότι την κρίσιμη στιγμή λύγισαν και άφησαν Στρατό και Μικρασιατικό Λαό στην μοίρα τους!

Εσύ στρατηγέ Χατζηανέστη, όταν σφαγιάζονταν οι μονάδες σου στο Αλή Βεράν και στους λόφους έξω από το Αφιόν Καραχισάρ, απολάμβανες το τσαΐ σου σε κάποια κοσμική συγκέντρωση της Σμυρνέικης αριστοκρατίας, πάνω από 600 χλμ μακριά από το μέτωπο, αντίθετα με τον Κεμάλ, ο οποίος βρισκόταν στην πρώτη γραμμή και έδινε επί τόπου οδηγίες στους μαχητές του...

Και αντί να «ξυπνήσεις» από τον λήθαργό σου και να κινητοποιήσεις τις εφεδρείες και να δώσεις σαφείς εντολές για τακτική σύμπτυξη και ορισμού γραμμής άμυνας στα όρια της ευρύτερης ζώνης του σαντζακίου Σμύρνης, έστειλνες αλλοπρόσαλλες διαταγές σε μονάδες που ήδη είχαν διαλυθεί και σε στρατηγούς που είχαν ήδη αιχμαλωτιστεί, πάντα από αυτήν την μεγάλη απόσταση, μη διαταράσσοντας την νωχελική μουσική της κοσμικής συγκέντρωσης...

Ναι δεν το ήθελες να καταστραφεί ο Στρατός σου, αλλά όχι μόνο δεν έκανες τίποτα να το αποτρέψεις, αλλά τουναντίον με τις πράξεις σου το υποβοήθησες...

Για μένα αμφότερες είναι πράξεις και στάση που συνιστούν «Εσχάτη Προδοσία»!

Αλλά ας έλθουμε στους πρωταγωνιστές του καλοκαιριού του 1974...

Ο Ταξίαρχος Ιωαννίδης ήταν προδότης;

Κατά την γνώμη μου υπήρξε τραγικά αφελής... Όμως αυτή η αφέλειά του αυτή δεν τον εμπόδισε να ξεκινήσει πράξεις παράνομες και επικίνδυνες που στο τέλος έφεραν την καταστροφή!

Όταν είδε ότι τον «κορόιδεψαν» οι υποκινητές του, που τον έβαλαν να κάνει αυτό το ανόητο πραξικόπημα στην Κύπρο, κατά του Μακαρίου, δεν έκανε τίποτα – παρόλο που ακόμα ήλεγχε τον Στρατό και τους δοτούς πολιτικούς – για να αποτρέψει τα χειρότερα...

Φωτογραφία από την ημέρα του Πραξικοπόματος (15-7-74) μπροστά στο Προεδρικό Μέγαρο

Αρκέστηκε στο να καταμαρτυρεί στους Αμερικάνους πολιτικούς και διπλωμάτες το γνωστό πλέον «μας εξαπατήσατε!»

Αφού επιδόθηκε σε ένα άσκοπο θέατρο απειλών και λεονταρισμών, από τους οποίους δεν τόλμησε να πράξει ουδέν, τελικά κατέρρευσε και έμεινε απλός θεατής των πραγματικά τραγικών στιγμών που διαδραματίζονταν τότε σε Ελλάδα και Κύπρο!

Αυτό από μόνο του, συνιστά προδοσία!

Οι άντρες που νιώθουν ότι δεν πρόδωσαν, αλλά άθελά τους έκαναν κακό στην πατρίδα τους, βάζουν το υπηρεσιακό τους όπλο στον κρόταφο και σαν άντρες ζητούν συγχώρεση και λύτρωση, με τον θάνατο τους!

Ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος ήταν προδότης;

Όταν η αρχομανία κάποιου, τον οδηγεί σε πράξεις οι οποίες αποδυναμώνουν την άμυνα της πατρίδας του, τότε είναι προδότης.

Ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος με τον πρωθυπουργό της Ελλάδας Γ.Παπανδρέου και τον αρχηγό της ΕΟΚΑ και μετέπειτα Α/ΓΕΕΦ Στρατηγού Γ.Γρίβα-Διγενή σε φωτογραφία του 1964.

Όταν γνωρίζοντας ότι οι Τούρκοι προετοιμάζονται δέκα ολόκληρα χρόνια να εισβάλουν στην πατρίδα σου Αείμνηστε Αρχιεπίσκοπε και εσύ από το βήμα του Ο.Η.Ε., τους δίνεις το κάλεσμα και το πρόσχημα να εισβάλουν, έστω και «ρητορικά», τότε είσαι προδότης (βλ.Ομιλία Μακαρίου στον Ο.Η.Ε. – βιβλίο Γρ.Μιχαλόπουλου «Αυτός κάλεσε τους Τούρκους στην Κύπρο»).

Στις 19 Ιουλίου ενώπιον των μελών του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ στη Νέα Υόρκη, εμφανίσθηκε και μίλησε ο Μακάριος.

Επρόκειτο για έναν ανθελληνικό λίβελο, στη διάρκεια του οποίου ο Μακάριος υπερέβη τα όρια.

Προς απόδειξη του ισχυρισμού αυτού, παρατίθενται αυτούσια χωρία της ομιλίας του, όπως καταγράφηκαν στα Πρακτικά: «Το στρατιωτικό καθεστώς της Ελλάδας παραβίασε αναισθήτως την ανεξαρτησία της Κύπρου. Πρόκειται για εισβολή και η εισβολή συνεχίζεται, διότι υπάρχουν Έλληνες αξιωματικοί στην Κύπρο. Αυτά δεν αποτελούν εσωτερική υπόθεση των Ελλήνων της Κύπρου. Οι Τούρκοι της Κύπρου επηρεάζονται επίσης. Η ελληνική χούντα επέκτεινε την δικτατορία της στην Κύπρο. Όπως εξελίχθηκαν τα πράγματα, θεωρώ τον κίνδυνο από την Τουρκία μικρότερο του κινδύνου εκ μέρους των Ελλήνων αξιωματικών».

Τα παραπάνω απαράδεκτα, εκτοξευθέντα από τον Μακάριο επάνω στην οργή του λόγω της ανατροπής του που ποδοπατούσε την αρχομανία του, έδωσαν στην Τουρκία ένα ισχυρό επιχείρημα.

Βέβαια, θα ήταν αστείο να υποστηρίξει κανείς ότι η Τουρκία εισέβαλε στην Κύπρο λόγω των καταγγελιών του Μακαρίου. Αυτό θα το έκανε έτσι και αλλιώς.

Στηρίχθηκε, όμως, σε ένα ακόμη ανέλπιστο απόπημα του Μακαρίου.

Ο Μπιράντ σχολίασε χαρακτηριστικά: «Η τουρκική αντιπροσωπεία έκανε ότι ήταν δυνατό για να μιλήσει στον ΟΗΕ ο Μακάριος». Ο Τούρκος πρέσβης στον ΟΗΕ, Οσμάν Ολτσάου, τόνισε μετά την εκδήλωση της εισβολής: «Η Τουρκία εκπλήρωσε τις νόμιμες υποχρεώσεις της. Δεν πραγματοποίησε εισβολή. Η λέξη εισβολή δεν είναι δική μου. Τη χρησιμοποίησε ο Μακάριος με σκοπό να περιγράψει αυτό το οποίο έπραξε η Ελλάδα».

Αυτή είναι η αλήθεια που αφορά τις ενέργειες του Αρχιεπίσκοπου Μακαρίου.

Κάποιος μπορεί να αντιτάξει το ότι ήταν ο νόμιμα εκλεγμένος Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας, ο οποίος παράνομα ανετράπη από στρατιωτικούς άλλης χώρας και ζήτησε βάσει των προβλεπόμενων εκ των Συνθηκών Ζυρίχης και Λονδίνου να προστατευθεί η νομιμότητα στην χώρα του.

Ναι σωστά, αλλά από ποιους το ζήτησε αυτό;

Ο Κιουτσούκ (αριστερά) πρώτος αντιπρόεδρος της νεοσυσταθείσας Κυπριακής Δημοκρατίας το 1960 και ο Ντεκτάς (δεξιά)

Από αυτούς που τον μισούσαν θανάσιμα, ακόμα από τα χρόνια της Ε.Ο.Κ.Α.; (ας διαβάσει κάποιος τους τίτλους των Τουρκικών εφημερίδων τον Σεπτέμβρη του 1955, πριν από την «νύχτα των κρυστάλλων» στην Κωνσταντινούπολη – τον Μακάριο χρησιμοποίησαν σαν πρόσχημα οι Τούρκοι για να προχωρήσουν στο πογκρόμ κατά τον Ελλήνων στην Πόλη, τα λεγόμενα «Σεπτεμβριανά»).

Από ποιους ζήτησε να επέμβουν;

Από αυτούς που δεν τον αναγνώριζαν ως Πρόεδρο όλων των Κυπρίων και του δημιουργούσαν καθημερινά εμπόδια;

Από αυτούς ζητάς βοήθεια και τους δίνεις άλλοθι - που το χρησιμοποιούν σε διπλωματικό επίπεδο ακόμα και σήμερα - να αιματοκυλήσουν τον τόπο σου, για να επανέλθεις στην Προεδρική καρέκλα;

Ε, λοιπόν για εμένα και αυτό, συνιστά προδοσία, όσο και αν αυτό κάνει κάποιους και στην Ελλάδα, αλλά πολύ περισσότερο στην Κύπρο να είναι έτοιμοι να εξοργισθούν εναντίον μου για αυτήν την αντίληψη των πραγμάτων που έχω!

Ο Στρατηγός Μπονάνος ήταν προδότης;

Αν διαβάσει κανείς το βιβλίο του Στρατηγού Μπονάνου, «Η Αλήθεια»(!!!), θα αντιληφθεί με τον πιο τραγικό τρόπο, τι ανθρωπάρια, κρατούσαν στα χέρια τους την τύχη και την τιμή της Ελλάδας εκείνα τα χρόνια...

Μιάς Ελλάδας που πάντα αιματοβαμμένη έβγαινε από τα πεδία των μαχών, θυσιάζοντας τα παιδιά της στον βωμό της αρχαίας τους κληρονομιάς!

Και αυτήν την κληρονομιά, κάποιοι «νάνοι πολιτικοί και αξιωματικοί», κατάφεραν να την αμαυρώσουν στην προσπάθειά τους να «ψηλώσουν» λίγο παραπάνω, από όσο ύψος η φύση τους είχε προσφέρει...

Είναι ξεκάθαρο ότι ο Στρατηγός δεν ήξερε, δεν άκουσε και δεν είδε τίποτα από τα γεγονότα του Ιουλίου και του Αυγούστου του 1974...

Ένας πιτσιρικάς – σαν εμένα εκείνη την εποχή – θα είχε αντιληφθεί περισσότερα από τα γεγονότα!

Προσπαθεί σε κάθε γραμμή του βιβλίου του, να ρίξει τα βάρη στους άλλους (σύνδρομο «Χατζηανέστη» στο Στρατοδικείο του '22), για τα λάθη και την ολιγωρία που φάνηκε στις πρώτες 2 μέρες της Τουρκικής Εισβολής, ενώ τελείως «με ελαφρά τη καρδιά» είχε δώσει εντολή να εκτελεστεί, μια βδομάδα πριν, η «διαταγή» του κατωτέρου του ιεραρχικά, Ταξιάρχου Ιωαννίδη, για την ανατροπή του Μακάριου παρόλο που γνώριζε τους κινδύνους που εγκυμονούσε.

Όταν ήλθε σε γνώση του – από κλιμάκια της Ε.Υ.Π., από στρατιωτικούς μας ακόλουθους σε διάφορες πρεσβείες, από πράκτορές μας στην Μερσίνα, αλλά και από τα ρεπορτάζ του BBC – ότι οι Τούρκοι ήταν έτοιμοι για την εισβολή, όχι μόνο δεν φρόντισε να διατάξει το Γ.Ε.Ε.Φ. να εφαρμόσει τα Σχέδια Αμύνης της Νήσου, αλλά αντίθετα το αποπροσανατόλιζε λέγοντας «μην αντιδράτε, οι Τούρκοι μπλοφάρουν»!

Και ακόμα και όταν οι Τούρκοι αποβιβάζονταν κάνοντας «περίπατο» στο Πεντεμίλι, εκείνος έδινε λανθασμένες πληροφορίες και κατευθύνσεις στο Επιτελείο της Εθνικής Φρουράς, συνιστώντας ... «αυτοσυγκράτηση»!

Ακόμα και αν ήταν εξαιρετικά αφελής, και πίστευε ότι του «σέρβριε» ο πρέσβυς των ΗΠΑ στην Ελλάδα κ.Τάσκα, ο οποίος είχε κάνει «κατάληψη» στο γραφείο του στο Αρχηγού των Ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων εκείνες τις μέρες, δεν αναλογιζόταν αν κάτι δεν ήταν όπως φαίνεται ή όπως του παρουσιάζουν οι άλλοι, τι θα συνέβαινε τότε στην δύσμοιρη πατρίδα του;

Σε ποιες περιπέτειες θα έμπαινε η Ελλάδα και η Κύπρος (όπως και μπήκαν);

Ακόμα και αν δεχτούμε ότι ελαφρυντικό παρουσιάζει ο ίδιος για τον εαυτό του στο βιβλίο του, τότε θα πρέπει να μας εξηγήσει, πως άφησε να υπερκεραστεί από τον υφιστάμενό του ιεραρχικά, Αντιναύαρχο Αραπάκη, ο οποίος απετέλεσε για κάποια κρίσιμα χρονικά σημεία των σύνδεσμο του Ελληνικού Στρατού με την κυβέρνηση των Η.Π.Α.

Αλλά ακόμα και αν για οποιονδήποτε λόγο άφησε να γίνει αυτό, γιατί δεν αντέδρασε όταν είδε τις «προδοτικές» τάσεις των Αραπάκη και Παπανικολάου; Αυτό τον καθιστά εξίσου συνυπεύθυνο στην κατηγορία της Εσχάτης Προδοσίας!

Ο Αντιναύαρχος Αραπάκης ήταν προδότης;

Αν για κάποιους έχει ξεκαθαρίσει το τοπίο, ότι συνειδητά πρόδωσαν την πατρίδα τους, αυτοί είναι οι Αραπάκης και Παπανικολάου.

Ας ξεκινήσουμε με τον πρώτο.

Ήταν Α/ΓΕΝ εκείνη την εποχή και ήταν αυτός που έδωσε εντολή στα υποβρύχια μας που βρίσκονταν σε γραμμή πλεύσης προς τον αποβατικό στόλο των Τούρκων, στην διαδρομή μεταξύ Ρόδου και Κύπρου, να επιστρέψουν προς προστασία της νήσου ...Ρόδου!

Υπ' όψιν, τα υποβρύχια αυτά ήταν νεότευκτα, διέθεταν ικανό αριθμό από τηλεκατευθυνόμενες τορπίλες το καθένα, αρκετό να στείλει στον πάτο της θάλασσας ολόκληρο τον αποβατικό στόλο. Και όχι μόνο αυτό. Η ταχύτητα τους κάτω από το νερό τα έκανε αόρατα από τα πεπαλαιωμένα σόναρ των Τουρκικών αντιτορπιλικών, προσφέροντας τους μια εξαιρετική «προστασία-ασυλία» απέναντι σε κάθε επιθετικό τους εγχείρημα, κατά των Τούρκων.

Και αν καλόπιστα δεχτούμε ότι όντως φοβόταν επίθεση των Τούρκων στην Ρόδο, τότε γιατί έπραξε το ίδιο, το μεσημέρι της επομένης με το επίτακτο «οχηματαγωγό Ρέθυμνο», που έπλεε με το «απόσπασμα Παπαποστόλου» προς ενίσχυση της Εθνικής Φρουράς; Γιατί στο σήμα του προς τον Παπαποστόλου αναφέρει «σπεύσατε προς ενίσχυση των βαλλόμενων δυνάμεων μας εις ν.Ρόδον» γνωρίζοντας ότι αυτό ήταν όχι μόνο αναληθές, αλλά και αποπροσανατολιστικό εκείνες τις δύσκολες στιγμές και ότι καθιστούσε περαιτέρω επισφαλή για τα Ελληνικά όπλα την πορεία της Μάχης της Κύπρου, τις πρώτες κρίσιμες ημέρες της τουρκικής απόβασης;

Υπάρχουν πολλά που μπορούν να αναφερθούν για τον Αντιναύαρχο Αραπάκη, ο οποίος ποτέ δεν έδωσε κάποια εξήγηση για αυτές τις πράξεις του και για το γεγονός ότι παραμερίζοντας την υπάρχουσα κυβέρνηση και τον ιεραρχικά ανώτερο του Α/Ε.Δ., προχώρησε σε άμεσες συνομιλίες και συνεννοήσεις με τον Αμερικανικό παράγοντα, παρόλο που ήταν πασιφανές ότι οι Αμερικανοί ευνοούσαν τους Τούρκους στο εγχείρημά τους.

Αν αυτό δεν συνιστά Εσχάτη Προδοσία τότε τι είναι;

Στο βιβλίο του ο Αραπάκης, με τίτλο «Το τέλος της σιωπής» δεν πείθει κανένα ότι όλα όσα διαδραματίστηκαν τότε, έγιναν για το λεγόμενο «καλό της πατρίδος»!

Το συμφέρον της Ελλάδας ήταν να υπακούσει στα κελεύσματα των ΗΠΑ;

Τα αποτελέσματα αυτού που εκείνος εννοεί ως «συμφέρον της Ελλάδας» τα βιώνουμε έως σήμερα και στον Ελλαδικό αλλά και στον Κυπριακό χώρο!

Ο Αντιπτέραρχος Παπανικολάου ήταν προδότης;

Άλλο ένα «μπουμπούκι» της μετανοεμβριανής στρατιωτικής σκηνης.

Με προσωπική του εντολή δέσμευσε τα όπλα των μαχητικών μας, πάνω από το Αιγαίο τις πρώτες κρίσιμες ώρες που οι Τούρκοι όργωναν τους Κυπριακούς αιθέρες και έπλητταν τους ανήμπορους να αντιδράσουν μαχητές μας.

Ευτυχώς οι Δηνόπουλος και Σκαμπαρδώνης όπως είπαμε παραπάνω, δεν τον υπάκουσαν και έκαναν αυτό που έλεγε η Ελληνική ψυχή τους.

Ο αντιπτέραρχος λοιπόν σαν Α/ΓΕΑ παρέβλεψε το γεγονός της υπεροπλίας που είχε τότε η Ελληνική Πολεμική Αεροπορία (υπεροπλία που ήταν έργο της Κυβέρνησης Γ.Παπαδόπουλου – όσο και αν αυτό «στεναχωρεί» μερικούς), και δεν έπραξε τίποτα για να ανακουφίσει τον βαλλόμενο Έλληνα οπλίτη στην Κυπριακή γη.

Ανακάλεσε δύο φορές την αποστολή των Φάντομς, τα οποία θα μπορούσαν όχι μόνο να πλήξουν την αποβατική δύναμη αλλά και να καταφέρουν καίριο πλήγμα στην Τουρκική Αεροπορία, που υπερίπτατο της κυπριακής γης χωρίς αντίπαλο.

Ακόμα μπορούσε να πλήξει στρατηγικούς στόχους στην Τουρκία, έτσι ώστε να δείξει ότι «εδώ είμαστε»!

Άλλωστε αυτός ήταν όταν σε ανύποπτο χρόνο προ του πραξικοπήματος έλεγε με καγχασμό στον Ιωαννίδη: «μην φοβάσε κύριε Ταξίαρχε. Αν κουνηθούν οι Τούρκοι, θα στείλω τα αεροπλάνα μας να βομβαρδίσουν την γέφυρα στον Βόσπορο!»

Τι φοβόταν λοιπόν και δε αντέδρασε;

Πόλεμο μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας;

Μα εκείνη την στιγμή όλος ο Ελληνικός Στρατός τελούσε υπό Γενική Επιστράτευση... Γιατί έγινε η Επιστράτευση;

Γιατί απλούστατα η Ελλάδα ήθελε να δείξει ότι είναι έτοιμη για όλα, όπως διαμήνυε σε υψηλούς τόνους, ο Ιωαννίδης! Ακόμα και για ΠΟΛΕΜΟ με την Τουρκία...

Απλούστατα μαζί με το «συνεταιράκι» του τον Αραπάκη και το ανδρείκελο τον Μπονάνο, υπάκουσαν στις εντολές των Η.Π.Α. που δε ήθελαν με κανένα τρόπο Ελληνο-Τουρκική σύγκρουση...

Ε λοιπόν και αυτό είναι Εσχάτη Προδοσία!

Ο Αντιστράτηγος Γαλατσάνος ήταν προδότης;

Από την μέχρι τώρα μελέτη των πεπραγμένων εκείνη την «μαύρη περίοδο» δεν μπορώ να διακρίνω συνειδητή προδοτική ενέργεια από πλευράς του Α/ΓΕΣ εκείνης της εποχής.

Περισσότερο σαν μια «θλιβερή» ύπαρξη μπορώ να τον χαρακτηρίσω, παρά σαν προδότη!

Ίσως για αυτό κατά την Σύσκεψη των Στρατιωτικών με τους Αβέρωφ-Κανελλόπουλο και άλλους πολιτικούς, τον έβαλαν να καθήσει σε ...ένα σκαμνάκι στην άκρη του τραπέζιού του Συμβουλίου.

Σαν κάποιος να του είπε «εσύ κάτσε εδώ ήσυχα και μην ενοχλείς!»

Και εκείνος με την ίδια απάθεια που μάθαινε ότι οι άντρες του σφαγιάζονταν στην Κύπρο, με την ίδια απάθεια παρακολουθούσε τις εξελίξεις στην πολιτική σκακιέρα της Ελλάδας.

Άλλωστε πολλοί οι Ηρακλειδείς του καθεστώτος στον Στρατό και μετέπειτα «δημοκράτες», «καραμανλικοί», «παπανδρεικοί» κλπ κλπ, που ο καθένας έκανε του κεφαλιού του!

Όμως για να μην χρησιμοποιήσω δύο μέτρα και δύο σταθμά στις διαπιστώσεις μου, θα πρέπει να τονίσω ότι ο Γαλατσάνος σαν Α/ΓΕΣ, δεν έκανε τίποτα να αποτρέψει το ανόητο πραξικόπημα, όπως δεν έκανε τίποτα για να αποτρέψει όσα θλιβερά και δυσάρεστα προμηνύονταν για τους Έλληνες στρατιώτες στην Κύπρο.

Ούτε καν διεφώνησε με ότι γινόταν, αφήνοντας τον Στρατό του στην τύχη του, πράγμα που τον καθιστά συνυπεύθυνο των πράξεων των τριών άλλων Αρχηγών.

Ο Α/ΓΕΕΦ Μ.Γεωργίτσης ήταν προδότης;

Κατά την γνώμη μου, όπως την έχω εκφράσει παραπάνω, ο Γεωργίτσης δεν ήταν προδότης με την στενή έννοια του όρου. Ήταν απλά ένα πιόνι στην υπηρεσία του Ιωαννίδη και των Αρχηγών των Επιτελείων. Πιο πολύ ενεργεί ως Δημόσιος Υπάλληλος, σε ένα Κρατικό Οργανισμό, παρά ως Στρατιωτικός.

Είναι χαρακτηριστικό ότι ακόμα και όταν το Α/ΓΕΕΦ βαλλόταν από την τουρκική αεροπορία, εκείνος πίστευε ότι του έλεγε ο Μπονάνος και οι άλλοι Αρχηγοί από την Αθήνα.

Δεν πήρε πρωτοβουλία, ούτε αντέδρασε ακόμα και όταν ήταν πλέον πασιφανές ότι οι Τούρκοι ούτε μπλόφαραν και ότι είχαν πλέον άγριες

διαθέσεις. Παρέμεινε ένα άτολομο «ανθρωπάκι» του Στρατού, υπακούοντας σε αντιφατικές και εξωπραγματικές εντολές που έρχονταν από την Αθήνα.

Ελληνοκύπριος Καταδρομέας της 31 ΜΚ υπερασπίζεται το Πιρόϊ τον Αύγουστο του 1974

,Ο Γεωργίτσης αντικατέστησε τον Ντενίση στην Αρχηγία της Εθνικής Φρουράς, όταν ο Ιωαννίδης, φοβήθηκε ότι ο Ντενίσης δεν θα ενέδιδε έτσι εύκολα χωρίς αντιρρήσεις, σε ένα εγχείρημα κατά του Μακαρίου και για αυτόν τον λόγο τον είχε ανακαλέσει για ένα άσχετο τυπικό λόγο στην Αθήνα.

Προτίμησε τον Γεωργίτση αντί του Επιτελάρχη Γιαννακοδήμου, παρόλο που πριν ήταν απλός Διοικητής Συγκροτήματος (III ΑΤΔ), γιατί στο πρόσωπό του έβλεπε έναν υποτακτικό, παρά ένα έμπειρο πολεμιστή, που θα έκανε το καθήκον του αν χρειαζόταν. Αν κάποιος θα χαρακτήριζε τον Γεωργίτση προδότη, θα το έκανε αποκλειστικά και μόνο βασιζόμενος στην ανικανότητά του να διοικήσει και μόνο.

Τουρκικό παρατηρητήριο σε ύψωμα (εικάζεται ότι η φωτο είναι από το ύψωμα δίπλα στο χωριό Αθηαίνου), στο σημείο που είναι ο περίβολος εκκλησίας, από την οποία οι εισβολείς φρόντισαν αμέσως να ξηλώσουν τον σταυρό. Αυτό έγινε τις τελευταίες μέρες του Απίλα II.

Μόνο αν δεχθούμε την αχαρακτήριστη υπακοή του στο Α/ΕΔ των Αθηνών ως γενόμενη υπό το κράτος της σύμπλευσης μαζί του, και όχι από σεβασμό προς την ιεραρχία, μόνο τότε κάποιος θα μπορούσε να θεωρήσει κάποιες «λανθασμένες» πρωτοβουλίες του στο μέτωπο «ως ύποπτες Εσχάτης Προδοσίας»!

Μπορούσε και είχε δικαιολογίες να μην υπακούσει! Ήταν Αρχηγός της βαλλόμενης από τους Τούρκους, Εθνικής Φρουράς και η αυτοάμυνα σε αυτήν την περίπτωση ήταν και επιβεβλημένη και αυτονόητη!

Άλλωστε υπήρξαν πολλοί αξιωματικοί που με δική τους πρωτοβουλία, έκαναν αυτό που τους υπαγόρευε η εθνική και στρατιωτική τους συνείδηση (πχ τα πυροβόλα της Μοίρας του Υπολοχαγού Γ.Αντωνακόπουλου, που με δική του απόφαση και πρωτοβουλία άρχισαν να βάλουν κατά των αποβιβαζόμενων Τούρκων στο Πεντεμίλι, χωρίς να περιμένει διαταγές από το Γ.Ε.Ε.Φ., ενώ αντίθετα ο συνάδελφός του στο ύψωμα του Προφήτη Ηλία δεν έκανε χρήση των δικών του πυροβόλων εναντίον των Τούρκων, γιατί όπως δικαιολογήθηκε αργότερα «δεν είχε διαταγές»!).

Οι πολιτικοί που ανέλαβαν την διακυβέρνηση της χώρας την 24η Ιουλίου πρόδωσαν;

Επειδή υπήρξα πάντα καλόπιστος, και επειδή μου είναι εξαιρετικά δύσκολο να φανταστώ ότι κάποιος αναλαμβάνει πρωθυπουργός ή υπουργός άμυνας ή υπουργός εξωτερικών, με σκοπό να προδώσει την πατρίδα του, η πρώτη απάντηση που θα μπορούσα να δώσω αβίαστα είναι «όχι»!

Δεν θέλω να πιστέψω ότι ο Κωνσταντίνος Καραμανλής ή ο Ευάγγελος Αβέρωφ ή ο Γεώργιος Μαύρος, πρόδωσαν ενσυνείδητα την πατρίδα τους.

Φωτογραφία του Κων.Καραμανλή, καθώς φθάνει με το Προεδρικό αεροσκάφος του Γάλλου Προέδρου Ντ'Εσταίν, στην Ελλάδα για να αναλάβει την διακυβέρνηση της χώρας

Επίσης πιστεύω στην ειλικρίνεια του Καραμανλή όταν έλεγε ότι ήθελε να στείλει μία μεραρχία στην Κύπρο, πριν τον Αττίλα II για να προλάβει τα χειρότερα. Πιστεύω ότι το εννοούσε, άσχετα αν τελικά υπέκυψε στις νουθεσίες του Αβέρωφ και την άρνηση των Αρχηγών των Επιτελείων.

Όμως σίγουρα πιστεύω ότι από τους πολιτικούς μας δεν έχει ειπωθεί όλη η αλήθεια για εκείνες τις μέρες των διαπραγματεύσεων της Γενεύης, όταν Εγγλέζοι και Αμερικανοί, συνεπικουρούμενοι από τον Ο.Η.Ε. πίεζαν το θύμα (την Ελλάδα μέσω της Κύπρου), να δεχτεί τα τετελεσμένα από τον θύτη (Τουρκία). Αυτή η πίεση υπήρχε διαχρονικά και υπάρχει έως τις μέρες μας, όχι μόνο στο Κυπριακό πρόβλημα, αλλά και στα υπόλοιπα μέτωπα που έχει η πατρίδα μας (πχ Σκοπιανό, Αιγαίο κλπ).

Όμως με αυτήν την λογική ξαναγυρνώντας τον χρόνο 85 χρόνια περίπου πριν, δεν έφταιγε ούτε ο Γούναρης, ούτε ο Πρωτοπαπαδάκης, ούτε ο Μπαλτατζής, ούτε ο Στράτος, ούτε ο Θεοτόκης για την Μικρασιατική Καταστροφή.

Βαθιά μέσα μου πιστεύω ότι ο Καραμανλής, «αφέθηκε» να έλθει στην Ελλάδα, για να μην πάρει ανεξέλεγκτες διαστάσεις η αντίδραση των Ελλήνων που εκείνη την στιγμή κρεμόταν κυριολεκτικά «σε μια κλωστή».

Οι Αμερικάνοι θέλησαν να βάλουν έναν «τσοπάνη» που ναι μεν είχε και εκρηκτικές στιγμές, αλλά ούτε απρόβλεπτος ήταν, ούτε άγνωστος σε αυτούς!

Ο Κων.Καραμανλής ορκίζεται πρωθυπουργός από τον Αρχιεπίσκοπο Σεραφείμ, παρουσία του «Προέδρου της Δημοκρατίας» Στρ. Φαίδωνα Γκιζίκη.

Και για να εξουδετερώσουν τις εμφανιζόμενες εκρήξεις του, «του πλάσαραν» δίπλα του τον Ε.Αβέρωφ.

Όταν μιλάμε για τον Ευάγγελο Αβέρωφ-Τοσίτσα, μιλάμε για έναν «ισορροπιστή» πολιτικό που πάντα πρωτοστάτησε στα κελεύσματά τους (από

τις εποχές των – προδοτικών κατά την γνώμη μου - Συμφωνιών της Ζυρίχης και Λονδίνου), και ο οποίος θα μπορούσε να παίξει άριστα τον ρόλο του «γεφυροποιού» μεταξύ του Καραμανλή, των ανθρώπων του Ιωαννίδη που ήταν ακόμα στα πράγματα, αλλά και των Αμερικάνων.

Ο Ευάγγελος Αβέρωφ-Τοσίτσας, ήταν αυτός που με την επιμονή του έπεισε τον Στρ.Γκιζίκη και τους Αρχηγούς των Επιτελείων να καλέσουν τον Καραμανλή από την Γαλλία να αναλάβει την διακυβέρνηση της χώρας. Ήταν αυτός που έπαιξε τον ρόλο της «γέφυρας» μεταξύ Καραμανλή και Ιωαννιδικών για πολύ καιρό ακόμα μετά την κρίση του Ιουλίου του 1974.

Από ντοκουμέντα που ήλθαν στην δημοσιότητα σχετικά πρόσφατα, είναι καταφανής η προσπάθεια του Ε.Αβέρωφ να συνταχθεί με τους Αρχηγούς των Επιτελείων και να αποπροσανατολίσει με τις συμβουλές του τον Κ.Καραμανλή ώστε αυτός να μην αντιδράσει στρατιωτικά.

Ο Κ.Καραμανλής όμως αποπροσανατολίστηκε από λάθος πληροφορίες ή τελικά εκουσίως ήθελε να μην εμπλακεί στα συμβαίνοντα στην Μεγαλόνησο?

Όμως όσο καλόπιστος και να είμαι δεν μπορώ να εξηγήσω τα εξής:

- Γιατί ο Καραμανλής αποφάσισε τελικά, να μην βοηθήσει στρατιωτικά την Κύπρο; Ακόμα και όταν οι Στρατηγοί του είπαν ότι χρειάζεται μια ολόκληρη εβδομάδα (προφανώς για να τον απογοητεύσουν και να τον αποθαρρύνουν σε αυτό το εγχείρημα) για να ετοιμάσουν μια πλήρους σύνθεσης μεραρχία, με σκοπό να σταλεί στην Κύπρο προς ενίσχυση των μαχόμενων Ελληνικών Δυνάμεων, δεν τους είπε «εντάξει, ετοιμάστε την». Ήταν ακόμα 3η Αυγούστου και ο «Ατίλας II» ξεκίνησε στα μέσα Αυγούστου! Υπήρχε χρόνος! Και ο ναυτικός αποκλεισμός του νησιού, τον οποίο επικαλούνται πολλοί, μπορούσε να παρακαμφθεί, αν πραγματικά είμασταν αποφασισμένοι για αυτό. Κανείς πλοίαρχος, κανενός στόλου, δεν αποφασίζει να βάλλει εναντίον πλοίου, πάνω στο οποίο ταξιδεύει ο «αρχηγός ενός κράτους», έστω και αντιπάλου! Άλλωστε το ίδιο χρονικό διάστημα και οι Τούρκοι ενίσχυαν τις δυνάμεις τους για να ξεκινήσουν τον Ατίλα II...

- Γιατί ξεστόμισε την φράση : «η Κύπρος κείται μακράν»! Αυτό δεν έδωσε «το σύνθημα» που περίμεναν οι Τούρκοι στρατηγοί για να ξεκινήσουν τον «Αττίλα II»; Δεν τους «έκλεισε με νόημα το μάτι» αποκαλύπτοντας με τον πλέον κατηγορηματικό τρόπο ότι η Ελλάδα δεν ήταν διατεθειμένη να επέμβει και να εμπλακεί άμεσα στις εχθροπραξίες στην Κύπρο? Ένας πολιτικός με την δική του πείρα, ποια περίμενε να ήταν η αντίδραση των Τούρκων ακούγοντας αυτήν την φράση;
- Γιατί κράτησε μετά την Μεταπολίτευση στις θέσεις τους τους Παπανικολάου και Αραπάκη, με δεδομένη την προδοτική συμπεριφορά τους καθ' όλο το διάστημα της εισβολής; Ποιος ήταν αυτός που του το επέβαλε; Θα μάθουμε ποτέ;
- Γιατί συνέχισε τις διαπραγματεύσεις, όταν έφταναν καθημερινά οι πληροφορίες ότι οι Τούρκοι συνεχίζουν να προχωρούν, παρά την συμφωνηθείσα κατάπαυση του πυρός; Από πληροφορίες που ήλθαν στο φως της δημοσιότητας πολύ αργότερα, φαίνεται ότι οι Τούρκοι στις διαπραγματεύσεις απλά "είχαν στηλώσει τα πόδια" και απαιτούσαν ή το 34% του εδάφους ή διακοπή των συνομιλιών, δίνοντας τελεσίγραφα στην Ελληνοκυπριακή και Ελλαδική πλευρά. Ο Καραμανλής γνώριζε τι παιζόταν στο "τραπέζι των διαπραγματεύσεων" και με την εμπειρία της στάσης της Αγγλίας και της Τουρκίας στις συνομιλίες και συμφωνίες Ζυριχης-Λονδίνου, ήξερε ότι ΔΕΝ μπορούσε να περιμένει τίποτα από αυτές. Είναι χαρακτηριστική η στιχομυθία μεταξύ Κάλλαχαν, Μαύρου, Κληρίδη και Γκιουνές λίγο πριν τον Αττίλα II, όπου ο Γκιουνές έδινε προθεσμία 24 ωρών στους Μαύρο και Κληρίδη να αποδεχθούν την δημιουργία δύο καντονιών στο νησί, υπό την μορφή συνομοσπονδίας, όπου το Τουρκοκυπριακό καντόνι θα αποτελούσε το 34% της συνολικής έκτασης του νησιού. Όταν ο Μαύρος και ο Κληρίδης συνεπικουρούμενοι από τον Κάλλαχαν συμφώνησαν να διακόψουν την συζήτηση εκείνη την στιγμή διότι ήταν 02.00 μετά τα μεσάνυχτα και να την συνεχίσουν την επόμενη μέρα το μεσημέρι, ο Γκιουνές δεν απάντησε, αλλά απλά βγήκε από την αίθουσα και τηλεφώνησε στην Άγκυρα όπου με την κωδικοποιημένη φράση "Η Αισέ μπορεί να αρχίσει τις διακοπές της" έδινε το σύνθημα για την έναρξη του Αττίλα II. Δεν είχαν περάσει ούτε 10 λεπτά από την στιγμή που έδινε προθεσμία 24 ωρών σε Έλληνες και Ελληνοκύπριους να απαντήσουν επί των απαιτήσεων του και ταυτόχρονα αυτός ο ίδιος έδινε το ΟΚ για την έναρξη της νέας και πλέον επιτυχούς πολεμικής επιχείρησης των Τούρκων στο νησί που είχε το όνομα "Zafer (Νίκη)" και έμεινε γνωστή με την κωδική ονομασία "Αττίλας II". Έτσι έβλεπαν οι Τούρκοι αξιωματούχοι τις διαπραγματεύσεις που η Ελληνική Κυβέρνηση ευελπιστούσε ότι θα έδιναν λύση στο πρόβλημα και την κρίση που είχε δημιουργηθεί!

- Γιατί δεν έπαιξε το «γερό χαρτί» της απειλής του Ελληνο-Τουρκικού Πολέμου, καθ' ήν στιγμή ήταν ξεκάθαρο ότι οι Αμερικάνοι δεν ήθελαν ούτε να το σκέφτονται; Οι Τούρκοι εκβίαζαν καθημερινά και οι δικοί μας διπλωμάτες εμφάνιζαν την εικόνα «κάποιου που είναι κολλημένος στον τοίχο», παρότι ο Ο.Η.Ε. εξέδιδε καθημερινά καταδικαστικές για την εισβολή αποφάσεις.

Ο Τούρκος Πρωθυπουργός της Εισβολής, Μπουλέντ Ετσεβίτ σε φωτογραφία της εποχής εκείνης. Χειρίστηκε το θέμα της κρίσης στη Κύπρο για λογαριασμό της Τουρκίας υπέροχα. Ταυτόχρονα ο Ραούφ Ντεκτάς έμπαινε «από το παράθυρο» στο προσκήνιο!

- Γιατί δεν τήρησε τον λόγο του, όταν είπε στους Τούρκους: «αν η Ελλάς κληθεί να διαλέξει ή να πολεμήσει ή να ταπεινωθεί, τότε θα προτιμήσει να πολεμήσει»; Γιατί άφησε την Ελλάδα να ταπεινωθεί;
- Και τέλος αν δεν υπάρχουν ενδείξεις ευθυνών οι οποίες να φτάνουν και να υπερβαίνουν τα όρια της εσχάτης προδοσίας και σε πολιτικούς, τότε γιατί αυτοί δεν τόλμησαν να ανοίξουν ΠΟΤΕ στην ουσία, τον Φάκελο της Κύπρου, και μέχρι σήμερα με ανυπόστατες και παιδαριώδεις δικαιολογίες τον κρατούν καταχωνιασμένο στα υπόγεια της Βουλής των Ελλήνων;

Όσο καλόπιστος και να είμαι δεν μπορώ να θεωρήσω όλα αυτά σαν συμπτώσεις!

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Πιστεύω ότι τελικά η Υπόθεση της Κύπρου, δεν θα διαλευκανθεί ΠΟΤΕ σε όλες τις πτυχές της.

Απλά, από καιρού σε καιρό θα έχουμε κάποιους φιλότιμους πατριώτες δημοσιογράφους ή δικηγόρους ή συγγενείς αγνοουμένων που θα προσπαθούν να ρίξουν λίγο φως σε αυτήν την πολύ βρώμικη ιστορία, που παίχτηκε σε βάρος του Ελληνικού και Κυπριακού λαού.

Τα κομματικά επιτελεία δεν θέλουν να ξεκινήσει μια τέτοια ιστορία, γιατί αν είναι αλήθεια όσα υποψιάζομαι, τότε πολλοί είναι μπλεγμένοι στις ανίερές συμφωνίες της τότε εποχής αλλά και μεταγενέστερα.

Κάποιοι που έκαναν προδοτικές συμφωνίες τότε και κάποιοι άλλοι που συμφώνησαν να μην τους αποκαλύψουν ποτέ στην συνέχεια!

Γιατί στην Ελλάδα Κυβερνήσεις εναλλάσσονται στην εξουσία, η απόφαση όμως για το «θάψιμο» του Φακέλου της Κύπρου είναι διαχρονικό και διακομματικό!

Σαν όλοι να ξέρουν κάτι για κάποιους δικούς τους και να μην θέλουν να αποκαλυφθεί... Έστω και μετά από 35 χρόνια!

Κάποιοι στην Ελλάδα αλλά και στην Κύπρο, δεν θέλουν να βγει στο φως όλη η αλήθεια για τις μαύρες εκείνες μέρες του καλοκαιριού του '74!

Για αυτό κανείς δεν αναζήτησε τον ένοχο που διέγραψε (έσκισε) τις σελίδες του Ημερολογίου του Κέντρου Επιχειρήσεων των Αρχηγείου Ενόπλων Δυνάμεων για το διάστημα από 15 Ιουλίου έως 30 Αυγούστου 1974!!!

Με αυτό γραπτό μου, θέλω απλά να βάλω κάποια πράγματα στην θέση τους!

Να απλώσω μπροστά σε όποιον το διαβάσει, την γνώση και την εμπειρία άλλων που τα έζησαν αυτά τα γεγονότα και τα κατέγραψαν και εγώ τα συνέλεξα και προσπάθησα να τα διασταυρώσω.

Και αναδημοσιεύω αυτούσια διαπιστώσεις σοβαρών ερευνητών όπως του Σάββα Βλάσση, του Γεωργίου Σέργη, αλλά και τις διαπιστώσεις του Τούρκου πρωταγωνιστή της εισβολής Μπεντρεντίν Ντεμιρέλ!

Σε πολλά σημεία δεν υιοθετώ απόλυτα τις απόψεις που αναφέρονται σε αυτά τα βιβλία, διότι δεν θεωρώ τον εαυτό μου ειδήμονα, όμως επειδή τα βρίσκω σαν διαπιστώσεις και σε πολλά άλλα βιβλία θεωρώ ότι έχω υποχρέωση να τα αναφέρω, έτσι ώστε να συμβάλλω με τις μικρές μου δυνάμεις, στο να χυθεί

«άπλετο φως» στα γεγονότα που έλαβαν χώρα στην Ελλάδα και Κύπρο, την μαύρη αυτήν περίοδο.

Γιατί το οφείλουμε σε αυτούς τους Έλληνες στρατιώτες της ΕΛΔΥΚ που έμειναν στα χαρακώματά τους, υπερασπιζόμενοι το Στρατόπεδο τους, μέχρι που πέρασαν από πάνω τους τα Τούρκικα τάνκς, αφού πρώτα οι ίδιοι είχαν ρίξει και την τελευταία τους σφαίρα...

Το οφείλουμε στους Ελληνοκύπριους μαχητές που πιστοί στα ιδανικά των ηρώων της Ε.Ο.Κ.Α., όπως του Αυξεντίου, του Καραολή, του Δημητρίου, του Μάτση, του Παλληκαρίδη και τόσων άλλων αγωνιστών της μαρτυρικής μεγαλονήσου, έμειναν στα μετερίζια τους γαντζωμένοι στα "ένφηλντ" τους - με διαφανόμενη την προδοτική ή και την δειλή συμπεριφορά ορισμένων διοικητών τους - πολέμησαν απέναντι σε υπέρτερες εχθρικές δυνάμεις και δεν γύρισαν ποτέ πίσω στα σπίτια τους και στους δικούς τους, καταγραφέντες ως αγνοούμενοι...

Έλληνες και Ελληνοκύπριοι πολίτες και στρατιώτες, ακόμα και ιερείς, αιχμάλωτοι των Τούρκων, μεταφέρονται στα Άδανα. Πολλοί από αυτούς εμφανίζονται στα Δελτία Ειδήσεων της Τουρκικής Τηλεόρασης. Κάποιοι όμως από αυτούς δεν θα ξαναγυρίσουν ποτέ !

Το οφείλουμε σε αυτούς τους Έλληνες που όντας νέοι πολέμησαν για την πατρίδα τους και που για χρόνια είχαν ψυχολογικά προβλήματα, τα οποία με δεδομένη την απουσία της πολιτείας από το πλευρό τους, τους οδήγησαν στην ανέχεια!

Το οφείλουμε σε όλους αυτούς που βλέπουν την σημερινή Ελλάδα και Κύπρο και αναρωτιούνται: «Για ποιους πολεμήσαμε;»

Τρεις πιο χαρακτηριστικές φωτογραφίες με τα αποτελέσματα της Τουρκικής Εισβολής

Το οφείλουμε σε όλους αυτούς που ξεσπιτώθηκαν και πρόσφυγες από την μια μέρα στην άλλη, κλήθηκαν να ξαναξεκινήσουν την ζωή τους από το μηδεν... κάνοντας μια νέα αρχή σε ένα νέο τόπο πάνω στο ίδιο το νησί τους!

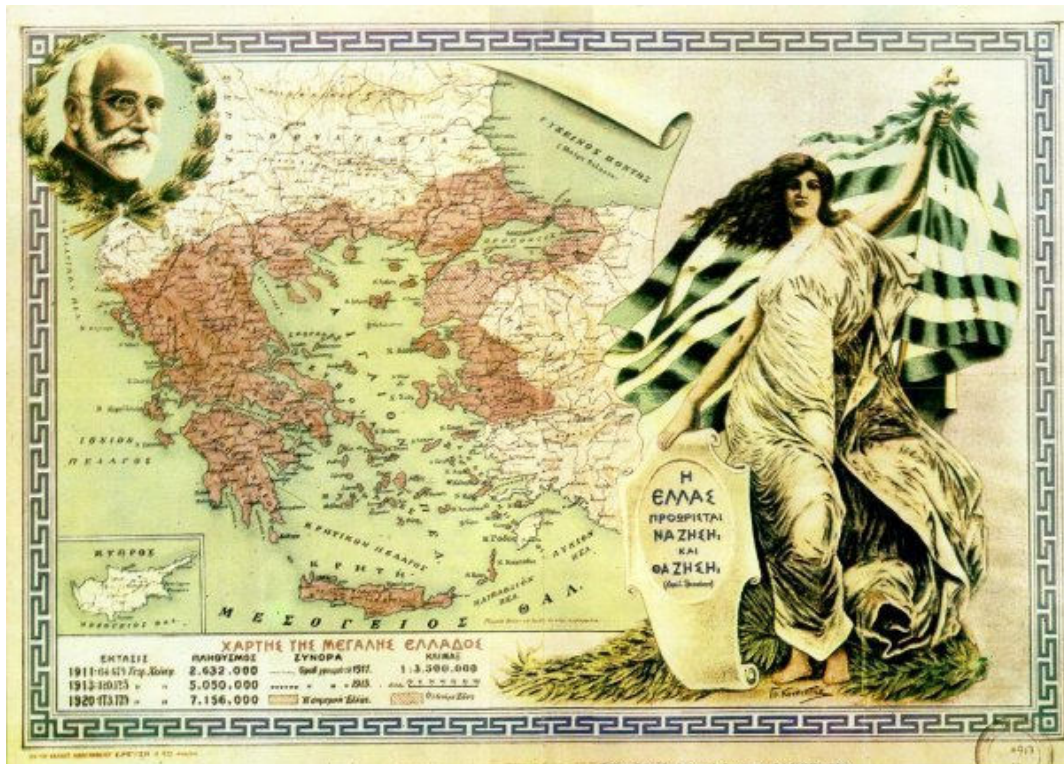
Στην αριστερή φωτογραφία ερημωμένο χωριό από την περίοδο της Εισβολής, στο κέντρο πρόσφυγες μεταφέρονται με λεωφορεία στα ελεύθερα μέρη και δεξιά παιδιά παίζουν σε Προσφυγικό καταυλισμό τα Χριστούγεννα του 1974.

**Το οφείλουμε στις γενιές που θα έλθουν....
Γιατί εμείς κάποτε θα πεθάνουμε!
Η Ελλάς όμως προορίζεται να ζήσει...
και θα ζήσει!**

Οι Τούρκοι κατά την εισβολή κυκλοφόρησαν την παρακάτω αφίσα

Εμείς οι Έλληνες τους απαντάμε με την παρακάτω αφίσα

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ΑΠΟΡΡΗΤΟΣ ΑΤΤΙΛΑΣ Σ.Βλάσση
 - ΑΥΤΟΣ ΚΑΛΕΣΕ ΤΟΥΣ ΤΟΥΡΚΟΥΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ Γ.Μιχαλόπουλος
 - ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΠΟΒΑΣΗ Μ.Α.Μπιράντ
 - ΝΤΑΛΓΚΑ ΝΤΑΛΓΚΑ – ΚΥΜΑΤΑ ΚΥΜΑΤΑ Σ. Ιορδανίδου
 - Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ 1974 Γ.Σέργη
 - ΔΙΑΤΑΓΗ: ΕΚΤΕΛΕΣΤΕ ΤΟΥΣ ΑΙΧΜΑΛΩΤΟΥΣ Ρ.Αλάσορ
 - Η ΑΛΗΘΕΙΑ Γ.Μπονάνος
 - ΠΕΡΙΜΕΝΟΝΤΑΣ ΤΟΝ ΑΤΤΙΛΑ Χ.Χαραλαμπόπουλος
 - ΚΥΠΡΟΣ '74 – ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ ΝΙΚΗΣΑΜΕ Δ.Χάντζος
 - ΚΥΡΙΟΙ ΠΑΤΕ ΓΙΑ ΥΠΝΟ Ε.Σταμάτης
 - ΑΓΝΩΣΤΟΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΕΣ – ΚΥΠΡΟΣ Σ.Βλάσσης
 - ΤΑ ΤΕΘΩΡΑΚΙΣΜΕΝΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ Ι.Μαμουνιδάκης
 - Ο ΑΓΝΩΣΤΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΑΘΗΝΩΝ-ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ Α.Αθανασίου
 - ΤΡΑΓΙΚΑ ΣΦΑΛΜΑΤΑ – ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΠΟΥ ΧΑΘΗΚΑΝ Π.Γαρουφαλιάς
 - Ο ΑΤΤΙΛΑΣ ΠΛΗΤΤΕΙ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟΝ – Δ.Καρδιανός (Σ.Παπαγεωργίου)
 - ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΑΣΙΝΗ ΓΡΑΜΜΗ ΣΤΟΥΣ ΔΥΟ ΑΤΤΙΛΕΣ Ι.Μπήτος
 - ΕΙΣΒΟΛΗ Π.Παπαδημήτρης
 - Ο ΠΑΣΑΣ ΚΑΙ Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ Ε.Τουσάλπ
 - ΟΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΜΟΥ Σ.Τσαγλαγιαγκίλ
 - Η ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΩΝ HARVARD ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ 1964 Κ.Παπουλιάν-Σ.Βλάσσης
 - Η ΑΕΡΟΜΑΧΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΑΠΩΛΕΙΕΣ ΤΟ 1974 Ν.Τζελεπίδης
 - ΠΟΛΕΜΙΣΤΕΣ ΤΟΥ ΟΥΡΑΝΟΥ - ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ «ΝΙΚΗ» Ι.Κακολύρης
 - ΠΩΣ ΧΑΣΑΜΕ ΤΟ 38% ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ Δ.Μπίκος
 - ΚΥΠΡΟΣ 1954-1974 – ΑΠΟ ΤΟ ΕΠΟΣ ΣΤΗΝ ΤΡΑΓΩΔΙΑ Κ.Χατζηαντωνίου
 - 1974 ΟΙ ΑΔΙΚΑΙΩΤΟΙ Κ.Αργυρόπουλος
 - ΟΙ 1619 ΑΓΝΟΟΥΜΕΝΟΙ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ Ι.Βαρνάκος
 - 13 ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΑ – ΟΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΙ ΕΠΙΖΩΝΤΕΣ ΑΓΝΟΟΥΜΕΝΟΙ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ Π.Κασιμάτης
 - ΑΥΤΟΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΤΟΥΡΚΟΙ Κ.Βελλόπουλος
 - ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ 1923-1993 Ι.Βαρνάκος
 - ΚΥΠΡΟΣ – ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ 1960-2004 Ι.Λάμπρου
 - YEARS OF RENEWAL Η.Kissinger
 - THE CYPRUS REVOLT Ν.Crawshaw
 - ΔΥΣΚΟΛΑ ΧΡΟΝΙΑ Ν.Κρανιδιώτης
 - ΚΡΙΣΙΜΕΣ ΩΡΕΣ Δ.Μπίτσιος
 - Η ΑΛΛΗ ΠΛΕΥΡΑ Ν.Σαρρής
 - ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ Λ.Ιεροδιακόνου
 - ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΤΡΑΓΩΔΙΑ Γ.Καρούζης
 - Η ΚΥΠΡΟΣ ΔΕΝ ΕΑΛΩ Σ.Γεωργιάδης
 - ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΦΤΕΡΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ Γ.Μήτσαϊνας
 - ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟ Β.Λειβαδάς
 - ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ – 20 ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ ΔΕΝ ΞΕΧΝΩ Ι.Μαζαράκης-Αινιάν
 - ΕΙΣΒΟΛΗ – ΚΥΠΡΟΣ Α.Χατζόπουλος
 - Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ Σ.Καρκαλέτσης
 - ΚΥΠΡΙΑΚΟ 1972-1974 – Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΥΚΑΙΡΙΑ Μ.Δεκλερής
 - ΚΥΠΡΟΣ – ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΤΤΙΛΑΣ Δ.Ανάλις
 - ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ & ΤΑ ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ ΤΟΥ Β.Χατζηκυριάκου
 - ΚΥΠΡΟΣ 1974 – ΜΙΑ ΝΙΚΗ ΑΠΩΛΕΣΘΕΙΣΑ Δ.Χάντζος
 - ΑΠΟΒΑΣΗ Α.Μούσκου
 - ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΣΙΩΠΗΣ Π.Αραπάκης
 - ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑ & ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΕΙΣΒΟΛΗ Μ.Δρουσιώτης
 - SATILIK ADA KIBRIS Ε.Μουτερισιμλέρ
- Υ.Γ.: Οι περισσότερες φωτογραφίες που εμφανίζονται στην παρούσα έρευνα είναι από Τουρκικές πηγές

U.S. DEPARTMENT OF STATE
OFFICE of the HISTORIAN

Παράρτημα

Επίσημα έγγραφα από το State
Department και το NATO

Department of State

TELEGRAM

TOP SECRET 4398

PAGE 01 WASHINGTON DC 041622Z

11

ACTION K-12

INFO CO-03 ISD-CP C

R 41317Z MAY 74
FM SECSTATE WASHDC 5954
TO AMEMBASSY NICOSIA

TOPSEC WASHDC 4398

SUBJECT:FINAL CURE

H PASS:AMBASSADOR/COS ME

THERE:YOU WILL PROCEED TO THE FINAL CURE OF THE
ARCHBISHOP MAKARIOS.
THE FINAL CURE IS A DECISION OF THE NATIONAL
SECURITY COUNCIL/PRM-42
FOLLOW THE SPECIAL DIRECTIONS.
KISSINGER

TOP SECRET 4398

Department of State

TELEGRAM

TOP SECRET 6374

PAGE 01 WASHINGTON DC 041042

11

ACTION K-42

INFO OCT-01 150 /006 ME

R 041029Z JUNE 74

FM SECRETARY WASHDC 5954

TO AMCOS/MIDEAST

TOPSEC WASHDC 6374

SUBJECT: AMBASSADOR IN CYPRUS

CLEAN THE TABLE OF OUR AMBASSADOR IN CYPRUS. THE
CLEANING IS A DECISION OF THE NATIONAL SECURITY
COUNCIL /PH-36.

FULLY THE PROGRAM DIRECTLY.

KISSINGER

TOP SECRET 6374

ORGANISATION DU TRAITÉ DE L'ATLANTIQUE NORD
NORTH ATLANTIC TREATY ORGANIZATION

T O P S E C R E T

SECRÉTAIRE GÉNÉRAL

SG/SD/WASHDC-12/S26-D48/JULE74

FROM: SECRETARY GENERAL
TO: SECRETARY OF DEFENSE/WASHDC

Subject: Assistant Undersecretary of State Sisco's visit

The Assistant Undersecretary of State Sisco's visit to the Alliance, showed the decision of the American government to finish the Cyprus problem.

We agreed with Mr. Sisco for supporting the Turkish army during the landing, as well as, in the violent expulsion of Makarios.

Joseph Luns
Secretary General of NATO

T O P S E C R E T

110. Minutes of Meeting of the Washington Special Actions Group¹. Source: [National Archives, Nixon Presidential Materials, NSC Institutional Files \(H-Files\), Box H-097, Meeting Files, WSAG Meetings. Top Secret; Codeword. The meeting took place in the Situation Room of the White House.](#)

Washington, July 21, 1974, 9:33–11:23 a.m.

SUBJECT : Cyprus

PARTICIPANTS

- **Chairman**—Henry A. Kissinger
- **State**
- Robert Ingersoll
- Robert McCloskey
- John Day
- Arthur Hartman
- Helmut Sonnenfeldt
- **Defense**
- Amos Jordan
- Harry Bergold
- Denis McAuliffe
- James Schlesinger
- **JCS**
- Gen. George Brown
- LTG John Pauly
- **CIA**
- William Colby
- George Lauder
- **NSC**
- Richard Kennedy
- Harold Saunders
- Rosemary Niehuss
- David Ransom
- James Barnum

SUMMARY OF CONCLUSIONS

It was agreed that:

—the WSAG Working Group would prepare a paper outlining U.S. options in negotiations, the balance of forces picture on the island in the event of a ceasefire, and the political balance on Cyprus following a ceasefire;² [A paper outlining negotiating options is printed as an attachment to Document 112. Papers on the balance of forces and the political balance on Cyprus, both dated July 22, are in Library of Congress, Manuscript Division, Kissinger Papers, Box 123, Geopolitical File, Cyprus, Chronological File.](#)

—that the FBIS station on the northern coast of Cyprus be evacuated, with Greek and Turkish permission.

Mr. Colby briefed from the attached text.³ [Attached but not printed.](#)

Secretary Kissinger: Who is doing the fighting, the National Guard? (referring to heavy fighting near Karavas).

Mr. Colby: Yes, the National Guard. (continued to brief)

Secretary Kissinger: The whole town of Nicosia? [*1 line not declassified*]

Mr. Colby: It's hard to tell at this point. [*1 1/2 lines not declassified*]

Secretary Kissinger: What is he saying? (referring to a late report that General Secretary Brezhnev was giving a report on the Cyprus situation over the radio).

Mr. Ingersoll: It's still coming in, but as far as we can tell now, he is not saying anything new.

Mr. Colby continued to brief.

Secretary Kissinger: What message? (referring to Mr. Sisco's message).

Mr. Colby: The one Joe (Mr. Sisco) is sending back regarding the Turks ignoring the resolution to cease fire.⁴⁴ [An apparent reference to telegram 5755 from Ankara, July 21. \(National Archives, Nixon Presidential Materials, NSC Files, Box 1312, NSC Secretariat, Richard M. Nixon Cables/Contingency Plans, Cyprus and Greek-Turkish Contingency Plans, 1974\)](#)

Secretary Schlesinger: They should have withdrawn by now. What was the latest time they were to withdraw?

Mr. Colby: They have ignored them all. The first was 9:00 a.m. our time. I think that was pushed up to 11:00 a.m.

Secretary Kissinger: Did we send that message to the President? (Ecevit).⁵⁵ [The President's message to Turkish President Koruturk was sent in telegram 158084 to Ankara on July 21. \(Ibid.\)](#)

Mr. Ingersoll: Yes.

Secretary Kissinger: Well, there won't be a ceasefire until we hear from Ecevit.

Secretary Schlesinger: The ceasefire has been extended until noon?

Secretary Kissinger: I don't know what time—there is no fixed time.

George (Gen. Brown), would you like to add...

Gen. Brown: Just the NATO withdrawal...

Secretary Kissinger: What's the story in the *Washington Post* article this morning that we have cut off all military aid to Greece? Who leaked that?

Secretary Schlesinger: I can assure you that it did not come out of the Defense Department. Getler (the author) told Friedheim that he got the story straight out of the State Department.

Secretary Kissinger: Nothing would surprise me more than it was not leaked out of State!

Secretary Schlesinger: Getler claimed he was handed the story on a silver platter by the Department of State. The real story is that we have not held up on all military aid to Greece. The A-7 contracts are continuing, the F-4s are being held up at Rota (Spain), however. What is of more concern to me is the possibilities of more seizures (referring to the Greek seizure of three ammunition barges on Friday).⁶⁶ [July 19.](#)

Secretary Kissinger: They did? I didn't know that.

Secretary Schlesinger: Yes, they seized three of our ammunition barges.

Secretary Kissinger: Well, the real situation is that we are not sending in any heavy equipment. We'll blame it on administrative delays or something like that. The problem when you cut off that stuff, however, is that it is so hard to get it started again. If pressed, we'll say that there are some delays because we are assessing the situation. If we say that the supply

of military goods to Greece has broken down, we'll have one hell of a time getting them resumed (Congress). Moreover, we'll have to pay one hell of a price.

On the diplomatic side, I have talked at least five times with Ecevit since last night.⁷⁷ [No transcripts of these conversations have been found.](#) All I could really get out of it was that they are totally confused. If their generals are as bad as their leaders, what can their captains and majors be like! Anyway, our efforts are aimed at getting a ceasefire. The Turks, by the way, were talking about a Greek armada off the coast of Cyprus somewhere. Do we know what they are talking about?

Gen. Brown: I think it was the one sighted off the southern coast. The problem is that it is within 25 miles of the coastline, and there are so many different types of ships in that area that we are having trouble identifying them.

Mr. Colby: They're off Paphos.

Secretary Kissinger: Can the Greeks land on that end of the island?

Mr. Colby: Yes, it's a safe area. They could at least introduce troops there.

Secretary Kissinger: I'll call Ecevit after this meeting.⁸⁸ [See Document 111.](#) I think they are just stalling for time. I have real trouble assessing his motives and thinking. It's my guess that they (the Turks) will accept a ceasefire by the end of the day. According to Callaghan, the Greeks have agreed to negotiations, in Vienna. I think Vienna is a mistake, I'd rather see them held in London where Callaghan can keep prodding them. Callaghan is now going to ask the Turks to send someone to Vienna. Sisco says they are in no position at the moment to do so. Our major effort now is to achieve a ceasefire; the talks can get started any time. If the Turks hold—what is the state of play on the island now?

Mr. Colby: Well, it's unclear, but they do have a foothold.

Secretary Kissinger: It seems to me they haven't done as well militarily as they have politically.

Mr. Colby: You're right, they haven't done very well militarily.

Secretary Kissinger: They didn't go after Famagusta as we thought they would.

Mr. Colby: No, they put out some stories that they were going to take it, but apparently only for psychological purposes.

Secretary Kissinger: **Then the Greeks are fighting better than we thought they would.**

Mr. Colby: Yes, they are doing well.

Amb. McCloskey: What is their strength on the island?

Mr. Colby: About 9,000 National Guard troops, and plus 30,000 Reserves. The Turks have about 6,000.

Secretary Kissinger: Are the Greeks reinforcing?

Mr. Colby: Yes, today.

Secretary Kissinger: As I look at it, we have two problems. One is getting a ceasefire. Without one, we are impotent. The Greeks are also in no position to do much. And two, what our stance should be in the negotiations. What is your judgement as to the internal situation in Cyprus following a ceasefire? Anybody heard from Sampson?

Mr. Colby: We've heard nothing from him. The National Guard is running most of the operations. What we've heard is that the various Turkish communities are doing most of the fighting.

Secretary Kissinger: What will this mean for the negotiations?

Mr. Colby: Well, it will leave them less to negotiate with.

Secretary Kissinger: I'm trying to understand what the balance of forces would be when negotiations start so that we can chart a course.

Mr. Colby: If there is a ceasefire, it would seem to me that the Turkish effort failed. They wanted to seize a substantial area—more than they have now—and they have failed.

(Secretary Kissinger was handed a note)

Secretary Kissinger: Oh, this is what Ecevit has already told me—that there is to be a meeting of their NSC at 4:00 p.m. and a cabinet meeting at 6:00 p.m. The Greeks are complaining of heavy bombing in Nicosia. Anything could happen now. I could call Ecevit and tell him that if there is no ceasefire and there is war, this would severely jeopardize our relations.

Secretary Schlesinger: Well, you have to have a ceasefire before you can talk about a breakdown in a ceasefire.

Mr. Colby: It's our understanding that the bombing in Nicosia has died down.

Secretary Kissinger: Well, let me talk to Sisco and see if he can set them straight.

Secretary Schlesinger: We have two related questions regarding NATO [*less than 1 line not declassified*] we would like to discuss.

(Secretary Kissinger left to take a call from Mr. Sisco at 9:56 a.m.,⁹[A transcript of the conversation is in the Library of Congress, Manuscript Division, Kissinger Papers, Box 384, Telephone Conversations, Chronological File.](#) returned at 10:00 a.m.)

Secretary Kissinger: What is the probability of having to evacuate U.S. citizens?

Mr. Ingersoll: The only possibility of getting them out is through the British Sovereign Base Area, isn't it?

Gen. Brown: No, we can lift them out by helicopters.

Mr. Ingersoll: (Amb.) Davies is already starting to evacuate...

Secretary Kissinger: Damn! Davies is taking orders from here. I will not have an Ambassador, I don't care who it is, making these decisions without clearing it through here. This is an interdepartmental matter and the decisions are to be made here.

Mr. Ingersoll: No, the cable, I believe, is asking for approval to evacuate.¹⁰[Telegram 1591 from Nicosia, July 21. \(National Archives, RG 59, Central Foreign Policy Files, 1974\)](#)

Secretary Kissinger: Nevertheless, I will not have an Ambassador making these decisions unilaterally. **Sisco says that if we get no action from the Turks we will have to leave NATO. I'll put in a call to Ecevit—it will give us some time in Athens. Seems to me that Ecevit is not doing well militarily. They are doing lousy militarily.** We've got two governments in and outside the country. Under these conditions we may have to turn to Makarios. I'm not sure we have any alternative now. What is going to be the balance of forces if we get a ceasefire?

Mr. Colby: The National Guard is doing quite well, they have some 40,000 troops.

Secretary Schlesinger: I don't think we can get an accurate picture of the balance of forces because the only thing we have is a ceasefire. They can bring in more troops under a ceasefire, reinforce here and there. That would change the whole picture.

Secretary Kissinger: It is against our interests to have the Greeks in there. A strong Turkish presence would be highly desirable. What went wrong, anyway?

Mr. Colby: They have turned out to be tough.

Mr. Ingersoll: How much ammo is on the island?

Mr. Colby: Lots of it. Every male over the age of 12 has a gun and lots of ammunition.

Amb. McCloskey: That's right. Also, Sampson opened up all the caches.

Mr. Lauder: They have also received weapons from the Palestinians.

Secretary Kissinger: From Fatah?

Mr. Lauder: Yes.

Mr. Colby: All the Greeks on the island are cleaving together on this thing. They all act as one against the Turks.

Secretary Kissinger: Then once we have a ceasefire, we have a united populace.

Mr. Colby: At least for the moment. Some cracks will begin to show, primarily between the MAKARIOS and Sampson forces.

Secretary Kissinger: Is the Clerides option still open?

Mr. Colby: That's tough to say at this time.

Secretary Kissinger: Well, I think we ought to get a Working Group together today. Arthur (Mr. Hartman) would you take charge. You should look at what options we want in negotiations, look at the various political forces in the event of a ceasefire and what the political balance will be on the island.

Secretary Schlesinger: I'd like to bring up the issue that we only touched upon earlier. I think the larger question here is the future status of NATO. The actions we decide to take might militate against NATO, destroy it. Is that what we are prepared to do?

Secretary Kissinger: I think we have two separate questions here. If we have a peaceful solution today...

Secretary Schlesinger: The larger question is, is NATO going to survive in its present form? The other European countries have said that we have gone beyond the point of no return regarding Greece.

Secretary Kissinger: You want to kick the Greeks out of NATO?

Secretary Schlesinger: No, I am thinking more along the lines of some moves we might make to bring about a more sympathetic regime in Greece.

Secretary Kissinger: Well, there is a chance that will happen anyway.

Mr. Colby: If the Greeks leave NATO, it would be very hard to bring them back in later on.

Secretary Kissinger: No, what Jim is saying is, should we move to replace the current Greek government.

Secretary Schlesinger: That's the question. I don't have an answer. I'm not sure that the Greek Government could be shored up at this point.

Secretary Kissinger: Is it being shored up now?

Secretary Schlesinger: I don't know.

Mr. Jordan: The fact that we have not turned off the military aid conveys the thought that we have not abandoned the regime.

Secretary Schlesinger: In fact, we are viewed throughout the world as supporting the Greek regime. The only point I want to make is that while we are looking at the political balance on Cyprus, we should also be looking at the larger question of how this would impact on NATO. [2 lines not declassified]

Secretary Kissinger: What kind of an arrangement do we have with them?

Secretary Schlesinger: We have a bilateral arrangement with the Greeks, allied with NATO. They are under a NATO umbrella. If we want to show our distaste of the Greek regime—I don't know if we do or not—we could initiate actions [less than 1 line not declassified]. If a ceasefire does not occur, I think they may attack in Thrace. This is a regime, if I could say it in not too subtle terms, that is unsophisticated, irresponsible, that is growing increasingly desperate. [11/2 lines not declassified]

Secretary Kissinger: [11/2 lines not declassified]

Secretary Schlesinger: [less than 1 line not declassified] This home- porting business, by the way, is going down the drain. We have put Phase 2 in cold storage, and there is a question whether we will proceed with Phase 1. This is just one element we could use against the Greeks.

Secretary Kissinger: But what would we accomplish? What would happen a year from now?

Secretary Schlesinger: Well, I think we have to take each issue separately. Home-porting as far as we are concerned is OBE. Irrespective of the Cyprus situation, we don't want to proceed with home-porting.

Secretary Kissinger: [1 line not declassified]

Secretary Schlesinger: [31/2 lines not declassified]

Secretary Kissinger: [31/2 lines not declassified]

Secretary Schlesinger: [11/2 lines not declassified]

Mr. Sonnenfeldt: [11/2 lines not declassified]

Secretary Schlesinger: [1 line not declassified]

Mr. Sonnenfeldt: [1 line not declassified]

Gen. Brown: [less than 1 line not declassified]

Mr. Jordan: [11/2 lines not declassified]

Secretary Schlesinger: [21/2 lines not declassified]

Amb. McCloskey: [1 line not declassified]

Secretary Kissinger: [11/2 lines not declassified]

Secretary Schlesinger: [2 lines not declassified]

Secretary Kissinger: [2 lines not declassified]

Secretary Schlesinger: That's quite possible. The Russians are doing so well at the moment anyway.

Secretary Kissinger: How are they doing so well?

Secretary Schlesinger: Well, NATO is not in such great shape.

Amb. McCloskey: It seems to me the Russians are more perplexed about this situation than NATO.

Secretary Kissinger: Well, we can't settle the NATO problem today. Cyprus is our problem today. I don't like overthrowing governments. I'm not sure the Greek government will last out the week, anyway. It seems to me there is no way it will survive.

Mr. Colby: The succession could come from the lower echelons—the generals first, then the majors and colonels.

Amb. McCloskey: How about Karamanlis?

Mr. Colby: He's not around. The King, as you know, has already made some moves. He would probably command more popular support than anybody else.

Secretary Kissinger: That's dangerous business in the middle of a war. I'll talk to the President about it. Anything operationally we need to do today? Any views on evacuees?

Gen. Brown: I don't know about the British capability to take care of those 350 people they have.

Mr. Colby: I'd like to take that batch out of the north coast.

Secretary Kissinger: Who's that?

Mr. Colby: The FBIS Station there. There are 12 Americans and their families plus some civilians.

Secretary Kissinger: We'll have to have both country's permission, won't we to get the helicopters in?

Mr. Colby: Yes.

Secretary Kissinger: I think we should get them out, by all means. Ask for permission to get them out.

Mr. Ingersoll: How about the Greek Cypriots there. Do you need permission for them?

Gen. Brown: I'd like to have both sides know we are coming to take them out.

(Secretary Kissinger left the meeting at 10:29 a.m. to take a call from the President and Foreign Minister Callaghan. He returned at 11:33 a.m.)¹¹[11. According to telephone transcripts, Kissinger spoke with Ecevit at 10:40 a.m., Haig at 10:50 a.m., Callaghan at 11:15 a.m., and Haig at 11:20 a.m. \(Library of Congress, Manuscript Division, Kissinger Papers, Box 384, Telephone Conversations, Chronological File\) No record of a conversation with Nixon, who was in San Clemente, was found.](#)

Secretary Kissinger: Okay, I've just talked to San Clemente and with Callaghan. Our analysis is not correct—that we have the support of the EC-9. Callaghan filled me in on what is being done. Our total support at this point is one—Britain. Secondly, Callaghan has a report, who he describes as an excellent source, that there will be a Greek coup tomorrow and that the group that is to replace the present regime is infinitely worse and that it leans strongly to the Soviet Union. He has appealed to me to try to bring about a ceasefire today and he will try to get the talks started. If there is no objection, I will call Ecevit [*1 line not declassified*]. I want you all to consider very carefully what we are doing here. I would propose to call Ecevit and insist on a ceasefire. Callaghan and Sisco are going to insist on talks—in Vienna. We don't have any other choice. Are there no objections?

Secretary Schlesinger: No. [*1 line not declassified*]

Secretary Kissinger: [*less than 1 line not declassified*]

Mr. Colby: You've got to give Ecevit something.

Secretary Kissinger: Why?

Mr. Colby: We put him in an untenable position. We have to give him something he can take back to his generals.

Secretary Kissinger: Our policy is to get rid of Sampson. What replaces him is no concern to us. The only issue is whether MAKARIOS or Clerides or somebody else comes in.

Secretary Schlesinger: [*2 lines not declassified*]

Secretary Kissinger: [*1 line not declassified*]

Secretary Schlesinger: [*3 lines not declassified*]

Secretary Kissinger: I think this is as far as we can go today. We will keep you all informed on developments.

Gen. Brown: In our discussion on evacuation, should we prepare to move the task force closer into Cyprus?

Secretary Schlesinger: You'd have to move into the probable zone, no?

Gen. Brown: That would be preferable.

Secretary Schlesinger: I suggest we delay the question of evacuation until we see about the ceasefire. If we have a ceasefire, the whole problem disappears. We'll have a clearer picture of that later today.

Secretary Kissinger: Evacuation is not one of my obsessions. [*1 line not declassified*] If need be, just discuss what is being done on the ceasefire.

¹ Source: National Archives, Nixon Presidential Materials, NSC Institutional Files (H-Files), Box H-097, Meeting Files, WSAG Meetings. Top Secret; Codeword. The meeting took place in the Situation Room of the White House.

² A paper outlining negotiating options is printed as an attachment to [Document 112](#). Papers on the balance of forces and the political balance on Cyprus, both dated July 22, are in Library of Congress, Manuscript Division, Kissinger Papers, Box 123, Geopolitical File, Cyprus, Chronological File.

³ Attached but not printed.

⁴ An apparent reference to telegram 5755 from Ankara, July 21. (National Archives, Nixon Presidential Materials, NSC Files, Box 1312, NSC Secretariat, Richard M. Nixon Cables/Contingency Plans, Cyprus and Greek-Turkish Contingency Plans, 1974)

⁵ The President's message to Turkish President Koruturk was sent in telegram 158084 to Ankara on July 21. (Ibid.)

⁶ July 19.

⁷ No transcripts of these conversations have been found.

⁸ See [Document 111](#).

⁹ A transcript of the conversation is in the Library of Congress, Manuscript Division, Kissinger Papers, Box 384, Telephone Conversations, Chronological File.

¹⁰ Telegram 1591 from Nicosia, July 21. (National Archives, RG 59, Central Foreign Policy Files, 1974)

¹¹ According to telephone transcripts, Kissinger spoke with Ecevit at 10:40 a.m., Haig at 10:50 a.m., Callaghan at 11:15 a.m., and Haig at 11:20 a.m. (Library of Congress, Manuscript Division, Kissinger Papers, Box 384, Telephone Conversations, Chronological File) No record of a conversation with Nixon, who was in San Clemente, was found.

129. Memorandum of Conversation¹. Source: Library of Congress, Manuscript Division, Kissinger Papers, Box CL 123, Geopolitical File, Cyprus, Chronological File. Secret; Nodis. The meeting was held in the Oval Office.

Washington, August 13, 1974, 9 a.m.

PARTICIPANTS

- President Ford
- Dr. Henry A. Kissinger, Secretary of State and Assistant to the President for National Security Affairs
- Major General Brent Scowcroft, Deputy Assistant to the President for National Security Affairs

[General Scowcroft came in late.]² [Brackets are in the original.](#)

Kissinger: The problem in Geneva is that the Turks see that the more the negotiations are protracted the more difficult the unilateral military move becomes. The Greeks are procrastinating—they want to go home for 36 hours and then resume discussions. The Turks so far have refused to grant a 36-hour extension because it would make it that much harder to take unilateral action.

President: What would we do if the Turks moved?

Kissinger: We would have to vote against them in the Security Council. We would have our hands full to keep the Greeks from going to war. The Turks right now are extremely nationalistic. For a few years ago, the Turkish tactics are right—grab what they want and then negotiate on the basis of possession. But if the Turks run loose on Cyprus, the Greeks could come unglued. We certainly do not want a war between the two, but if it came to that, Turkey is more important to us and they have a political structure which could produce a Qadhafi.

[Scowcroft left to call Macomber and returned after about 10 minutes.]³ [Brackets are in the original.](#)

Kissinger: We have been trying to bail the Cyprus situation out after it got out of control. The British have made a mess of it. If the Turks move to take what they want, they will be condemned in the Security Council and the Soviet Union will beat them over the head with it. Some of my colleagues want to cut off assistance to Turkey—that would be a disaster. There is no American reason why the Turks should not have one-third of Cyprus. We will make a statement today that will get the New York Times off our back, but we should not twist their arm.

I would like to mention the Turkish poppy issue. President Nixon signed a letter to Ecevit which, because of Cyprus, we have not yet delivered. We could redo the letter for your signature, or I could send it. I think the whole poppy situation is a loser. Do you want to have a brawl with the Turks, or should I? Maybe I should do it.

President: The other side of the coin is that you already have very good relations with Ecevit and there would be less damage coming from me.

Kissinger: Let's wait a bit. If we come out of the Cyprus thing all right, we will have more leverage. The Turks can't focus on it now anyway.

President: Yes. Let's wait a bit.

[Omitted here is discussion unrelated to Cyprus.]

¹ Source: Library of Congress, Manuscript Division, Kissinger Papers, Box CL 123, Geopolitical File, Cyprus, Chronological File. Secret; Nodis. The meeting was held in the Oval Office.

130. Paper Prepared in the Department of State¹. Source: [Library of Congress, Manuscript Division, Kissinger Papers, Box CL 123, Geopolitical File, Cyprus, Chronological File. Secret; Nodis. Drafted by Thomas Simons \(S/P\), John Baker \(IO/UNP\), and Martha Mautner and Igor Belousovitch \(INR/RES\). Cleared by John Day \(EUR/SE\). The Cyprus Working Group sent the paper to McCloskey on August 13. \(Ibid.\) The Cyprus Task Force was disbanded on August 22.](#)

Washington, undated.

Cyprus Contingencies

The Problem

The problem is what we should do if the Geneva conference breaks off because the Turks insist that the northeastern third of Cyprus be ceded to Turkey as a precondition for further negotiations.

Background/Analysis

If the talks are broken off, there will almost certainly be meetings of the UN Security Council and of the NATO Council. In these meetings, there will be pressure on the Turks to refrain from military action to enforce their claim and on both sides to resume talks. If the Turks move out of the areas they currently hold to enforce their claim, they will be resisted by the Greek Cypriot National Guard. But, with over 30,000 Turkish troops on the island, resistance cannot be serious, or delay Turkish advances long.

If the Turks break out and do not halt soon, at some point the Greek Government is liable to attack Turkish forces. Turkey enjoys military preponderance everywhere, but frustration will force the Greeks to attack anyway, even with foreknowledge that they will lose. They cannot seriously reinforce on Cyprus, though they may move to do so, and are therefore likely to attack in Thrace.

There are therefore three contingencies: a breakoff of talks without a Turkish breakout on Cyprus; a Turkish breakout and hostilities on Cyprus without Greek-Turkish fighting elsewhere; and Greek-Turkish fighting outside Cyprus.

Our goal, as in July, should be to prevent Greek-Turkish hostilities and to get talks started. But the situation will be worse than in July—both governments will be passionately united, talking will appear to have been unproductive, and the Greeks will have no military option whatsoever on Cyprus, so that Thracian hostilities are more likely.

The Soviet Angle

A breakdown of the Geneva talks and renewed hostilities on Cyprus will stimulate Soviet efforts to throw the crisis into the Security Council, where Moscow believes that it has a better chance of influencing its outcome. The Soviets have consistently criticized the Geneva venue and the Geneva declaration because they suspect the conference was seeking to arrange a partition of the island rather than to implement Resolution 353 of the Security Council.²² [The Geneva Declaration was signed on July 30 by the U.K., Greek, and Turkish Foreign Ministers at the conclusion of the first round of meetings at Geneva. It called for a ceasefire and security measures, implementation of UNSC resolution 353, and restoration of peace and constitutional government in Cyprus.](#)

Given the circumstances, Moscow's first priority at the UN will be to seek clear-cut public agreement in principle from Athens and Ankara to maintain Cyprus as a sovereign state on the basis of a new federal arrangement between the two national communities. Extracting such an agreement, however, poses monumental problems, the most pressing being time.

The Soviets have little ability to influence either Greek or Turkish actions quickly unless they opt either to assume a militantly threatening posture, i.e., seek to frighten the protagonists, or inject themselves directly by proposing a Tashkent-style mediation exercise. Given the NATO alignment and the likely repercussions of Soviet saber-rattling in the absence of a threat to USSR territory, we discount the prospect of resort to military posturing, i.e., maneuvers in the Balkans, at least until full-scale hostilities erupt in Thrace.

An offer to mediate would appear Moscow's only feasible form of direct unilateral action at the moment, if indeed the USSR wants to become directly involved.

The Soviets have indications the Greeks might be responsive; they probably have doubts about the Turks.

The Turks, for their part, are acutely aware of Soviet objections to the thrust of their maneuvering on Cyprus; they would welcome Soviet background support but not Soviet involvement on the scene. In any event, Moscow will not proffer its services as mediator unless it has assurances from both sides that the services are acceptable. There is no such assurance at this point.

It would not be unrealistic to assume that the Soviets have already dangled some suggestion along this line before Athens. We doubt they have yet gone so far as to "promise" to keep the Bulgarian front quiet—or unquiet—in support of Greece. They probably have assured Athens, however, that Warsaw Pact intentions are related to preservation of an independent Cyprus, and they certainly have passed similar hints to the Turks by now. We would not rule out additional hints to Turkey that the USSR might even consider, in extremis, moving some of its naval vessels between Cyprus and Turkey.

Expectations that a Soviet mediation effort à la Tashkent will collapse on Turkish intransigence raises prospects of exacerbated Soviet-Turkish relations. However, it also raises prospects of a Greek-Soviet rapprochement as a consequence of the collapse.

Moscow could conceivably attempt to avoid the former and still gain the latter advantage by publicly proposing joint US-Soviet mediation. In that event, the US would have to decide.

—whether we want to participate in such a joint venture;

—if so, whether we think we could manipulate it to our advantage by neutralizing the possibility that it might result in closer Greek-Soviet relations.

Given time, the Soviets have some diplomatic assets at their disposal.

They were skillful in managing their relations with Ankara during the initial period of the Turkish intervention by maintaining a posture of benevolent neutrality. Strains developed only when Moscow began to suspect that Ankara was seeking partition rather than federation.

The Soviets could now try to convince the Turks that Ankara's national interests would be best served by accepting a formula acceptable to the USSR, thereby assuring themselves of continued Soviet support on this issue as well as wider Turkish interests. Whether Turkey would be responsive to such an approach now is moot.

Athens is actually far less of a diplomatic problem since Karamanlis is already perceiving the advantage of striking a deal with the Soviets. Furthermore, Greece still formally backs the return of MAKARIOS to Cyprus, which dovetails with Moscow's own official position. We do not believe the Soviets will interject the MAKARIOS factor at this stage of the crisis, nor attempt to diddle behind the scenes with the Archbishop, but we expect them to be keeping their channels of communication to His Beatitude open.

Contingency 1: Breakoff of Talks without a Turkish Breakout on Cyprus

In the event of the break-up or suspension of the Geneva talks and the concomitant threat of resumed military action either on Cyprus or in a wider Greek-Turk context, it will be important to *develop urgently means of engaging the Governments of Turkey and Greece in discussions which have a chance of delaying military action* which could rapidly escalate to Greek-Turkish conflict or possibly UK clashes with Turkey on Cyprus. Options which might achieve this are considered in their order of effectiveness. However, it should be borne in mind that the possibility of carrying out the more effective options decreases as hostilities begin. The less effective options may still be possible after the outbreak of hostilities but their impact becomes even more questionable.

Option I: *Ecevit-Karamanlis Meeting*

Such a meeting, possibly in a third country, would make it difficult for the armed forces on either side to initiate action. There might be merit to having the meeting occur in a neutral (Vienna, Geneva) location or even in a non-aligned (Cairo, Malta) location to diminish the impression of a NATO or "guarantor powers" approach. From the US standpoint it would be best to have the UK call urgently for the meeting if the Geneva talks appear to be unsalvageable. The US would then support the meeting, referred to in Ecevit's July 28 proposal of such a meeting. The UK could encourage the agreed host country to offer facilities. Ranking UK and US (Sisco, Hartman) officials and possibly Greek and Turk Cypriot leaders should be on location in this scenario to help maintain contact.

Option II: Geneva Recess Plus NATO Council

Rather than let the Geneva talks fail, it would be better to have the participants agree to a recess during which a NATO Council meeting could be called to deal with the danger to the alliance of threatened hostilities between two member states. This would provide a potential delaying mechanism and *avoid abandoning entirely the Geneva Guarantor Powers framework*. This framework now has a useful status and recognition in SC resolution 353 but the Soviets will oppose reviving it in any future SC resolution in view of the threat to future Cypriot independence and non-alignment which they see in an agreement by the Guarantor Powers (they don't like the Geneva Declaration). *The NATO Council would not address the Cyprus problem per se* (since that could immediately trigger a Soviet call for an SC meeting and resolution) but would convene specifically to examine a threatened weakening of the alliance caused by non-NATO related troop movements by Greece and Turkey.

Option III: Geneva Recess plus Invitation to SYG

On the same rationale as Option II, the Geneva talks would be recessed and the SYG asked to mediate between the parties. This could be a time-buying device but would probably only produce appeals by the SYG to us to restrain the Turks. It is unlikely that the SYG could be any more successful than Foreign Secretary Callaghan with the parties and, as far as the Turks are concerned, *he starts off with two strikes against him. However, if faced by a possible Soviet-sponsored Security Council mission by three to five governments to Cyprus, (see Option V) an SYG role might be a lesser evil*. Very possibly, the Turks would accept this idea only if it came about in this way, and by that time it might be too late to be effective. This option has the advantage of putting a prestigious office into play, a useful deterrent which does not, however, get the parties into direct negotiating interaction.

Option IV: Geneva Recess plus Presidential Emissary

In this option, the Geneva framework would again be preserved if at all possible, with an American intermediary volunteering, at the request of the parties, to revive negotiating momentum and buy time. *The difficulty with this option is that it does not engage high-level officials face to face and runs the risk of the same kinds of delay and refusal which were used to frustrate Under Secretary Sisco's bid in Ankara on July 19*. The seriousness of the present situation would suggest that we would have to go back at least to the level of Sisco—or perhaps to a Presidential emissary who knows where the military and money come from in Congress (Laird? A current confidant of President Ford?). Assistant Secretary Hartman's involvement with the present Geneva round would appear to rule him out if this round breaks down. This option also fails to engage the parties directly and *has the added disadvantage of weakening the guarantor powers framework* and putting the US in the middle, responsible in the eyes of both sides and their peoples for less-than-optimum compromises.

Option V: Security Council Action

Regardless of our ability to launch one of the foregoing options, the Security Council (SC) is likely to be convened if the Geneva Talks break down. Although we would not favor this, it can happen—either by the Greeks or Cypriots appealing the Turkish ultimatum, the UK reporting its findings on the Geneva talks and emphasizing their temporary recess, or the Soviets convening the SC as SC President for August.

The Soviet approach would be to (1) downplay the Zurich–London agreements (which so far have general mention in the main SC resolutions on Cyprus); (2) *call for withdrawal of all non-Cypriot forces*—(implying UK, Greek, and Turk); (3) play up the “Government of Cyprus” (meaning the non-aligned MAKARIOS rather than the Greek and Turk Cypriot communities); and (4) assert the role of the Council in defending Cypriot independence against threatened dismemberment, perhaps through appointment of a SC mission to Cyprus. The Greeks, however, will not wish to see the Zurich–London treaty structure altogether abandoned; rather they would prefer reinterpretation to produce the withdrawal of the Turks—or at minimum their withdrawal to the July 22 cease-fire lines. This will somewhat inhibit the Soviet effort.

We should encourage the UK to propose, with our support, an alternative way of maintaining the negotiating momentum (e.g. one of the first four options) in lieu of a Security Council mission. The US–UK success in blunting Soviet efforts will, in the last analysis, depend on the credibility and acceptability of the chosen option which should, in the event of a SC meeting, be mentioned, endorsed, or encouraged by the SC if a resolution is being negotiated. Given the membership of the Council—Iraq and Mauretania as Moslem states will not be automatically aligned against the Turks—there is a good chance of neutralizing a Soviet effort in this manner.

The Soviets (possibly with Greek support) may be tempted at some point to try for a special Emergency Session of the General Assembly—where non-aligned votes are plentiful—especially if fighting breaks out again. A Special UNGA has no advantages for us and should be discouraged if at all possible with the argument that the Council continues to be effectively seized of the matter. If it should convene, it is unlikely to be able to act in a time-frame relevant to the present stage of the crisis and in any event the Turks will not consider its action binding.

Although we would not favor going to the Security Council as an option in and of itself, in the event of the breakdown of the Geneva talks, we should consider a preemptive move to the Council either alone or with the British once we select one of the previous four options. In this way we might get the Council to focus on and endorse the preferred option, thus inhibiting other efforts in the Council which could be unhelpful.

Contingency 2: Turkish Breakout and Hostilities on Cyprus without Greek- Turkish Fighting Elsewhere

Our major goal should be to prevent extension of the fighting, *while working to keep the Soviets out of the picture.*

Our tactics will depend partly on previous activity:

—If the UK is still out front and U.S. bargaining leverage is still intact, the United States can more effectively urge restraint on both Greeks and Turks.

—If a Karamanlis/Ecevit meeting and/or a Sisco trip, designed to gain time and get the parties talking again, have not taken place, they may still be available, although this is uncertain.

To prevent extension of the conflict, we should take four immediate steps:

—make high-level representations to both sides: this will involve a more forward U.S. public posture.

—warn both sides, as in July, that they cannot indulge in warfare with an open military pipeline to us.

—interject Waldheim and Luns (and possibly SACEUR on a personal basis), to counterbalance our more forward role.

—move U.S. naval elements into position to evacuate American citizens from Greece and Turkey (and to apply pressure).

To inhibit Soviet interference, we should:

—renew our public and private warnings against outside interference, while assuring the Soviets we are not seeking outcomes which injure their interests;

—renew our commitment to Cyprus independence and press the Turks to do likewise: this deprives the Soviets of a legal basis for interference, and pressure on the Turks could constrain the Greeks from seeking Soviet support;

—advertise our support for the UN role, and bottle the Soviets up in the UN.

We must recognize that *the more desperate the Greeks, and the larger the UN and NATO roles, the greater the scope for Soviet meddling.* The Soviets are already edging closer to Greece, and the Greeks are sure to be vociferous in the UN; an active NATO role will fire Soviet fears of NATOization of Cyprus. On the one hand, an active Soviet “tilt” towards Greece would isolate the Turks completely and enhance our leverage with them, but on the other hand it could leave Greece open to long-term Soviet influence. The best antidote to Soviet meddling if fighting begins on the Island would therefore be visible U.S. restraint on the Turks. Only you can choose the moment to apply it.

Finally, if all else fails, we should consider promoting a Foreign Ministers' meeting under NATO auspices.

Contingency 3: War between Greece and Turkey

If Greek-Turkish hostilities break out, the best outcome we can hope for will be a strengthened partition situation on Cyprus, Greek honor saved, and both sides still in NATO and ready to begin talking again. At worst, the Turks will have imposed partition of the Island, the Greeks (whether Karamanlis or his over-thrower) will be humiliated, NATO will be shattered, and the Soviets hopping mad.

Our goal would have to be a ceasefire, with resumption of talks secondary, and it would be essential to exclude the Soviets and keep the UN role to a minimum.

In a war, the Turks have the capacity to “take” Cyprus (although occupation would amount to daytime control of roads in many areas), to take some Greek islands off their coast, and to advance in Thrace after initial losses.

In a war, the Soviets are likely to side diplomatically with the Greeks, who might well announce withdrawal from NATO. This would leave Turkey isolated in the international community.

The immediate steps we would have to take would be:

—evacuation of American citizens;

—[1 line not declassified];

—mobilization of all “friendly” means (NATO and European) to obtain a ceasefire.

In practice, a ceasefire could only be obtained by the exercise of extreme U.S. pressure on Turkey to limit its war aims. While we should also urge restraint on the Greeks, we should above all: —encourage the Turks to stop at the Kyrenia–Nicosia–Famagusta line on Cyprus;

—encourage them to assume the defensive in other areas, i.e. not to bomb the Greek mainland and not to take Greek islands which will become irredenta; and

—move U.S. naval forces between Greeks and Turks.

¹ Source: Library of Congress, Manuscript Division, Kissinger Papers, Box CL 123, Geopolitical File, Cyprus, Chronological File. Secret; Nodis. Drafted by Thomas Simons (S/P), John Baker (IO/UNP), and Martha Mautner and Igor Belousovitch (INR/RES). Cleared by John Day (EUR/SE). The Cyprus Working Group sent the paper to McCloskey on August 13. (Ibid.) The Cyprus Task Force was disbanded on August 22.

² The Geneva Declaration was signed on July 30 by the U.K., Greek, and Turkish Foreign Ministers at the conclusion of the first round of meetings at Geneva. It called for a ceasefire and security measures, implementation of UNSC resolution 353, and restoration of peace and constitutional government in Cyprus.